

GABRIEL SANDEN

BLIXTTÄMJAREN

SÖDERSTRÖM & CO FÖRLAGSAKTIEBOLAG
HELSINGFORS

GABRIEL SÄNDEN

BLIXTTÄMAREN

BLIXTTÄMAREN

HELSINGFORS 1914

ALBERTSBERG & CO. FÖRLÄGGARFÖRLAG

GABRIEL SANDEN

BLIXTTÄMJAREN

EN ÄVENTYRSBOK

HELSINGFORS 1925
SÖDERSTRÖM & C:o FÖRLAGSAKTIEBOLAG

GABRIEL SANDEN

BLIXTTÄMAREN

EN AVENTYRSBOK

HELSINGFORS 1925

MERCATORS TRYCKERI AKTIEBOLAG

FÖRORD.

När min amerikanska roman »Money» utkom år 1916 mitt under brinnande krig, gjorde den drakoniskt stränga krigscensuren det omöjligt för en författare i den landsända, där jag då vistades, att ens i förbigående beröra kriget annat än i ortodoxt ententevänlig anda. Sålunda måste jag överge min ursprungliga plan för romanens senare del och invänta bättre tider. Emellertid blev romanen redan för flere år sedan slutsåld i bokhandeln, och hela verket är väl numera glömt, varför jag här retuscherat romanens senare del till ett nytt och självständigt helt genom att spinna ut handlingen enligt den ursprungliga planen.

»Blixttämjaren» vänder sig till den stora publik, som är intresserad för den moderna teknikens problem och som här skall finna, att mycket av det som 1916 ännu betraktades som ren utopi, håller på att förverkligas.

Författaren.

Min son

C E C I L S A N D E N

tillägnad

Stockholm i september 1925

Författaren

I.

EN AKROBAT.

— Se, han vacklar!

— Great Scott, han kommer att störta! Han har förlorat herraväldet över maskinen, det är tydligt.

— By jove, det artar sig till en katastrof!

— Ah — se, han glider med buken upp! Nu — å, tag min arm, mina knän svikta — — nu, nu . . .

Några damer satte händerna för ansiktet för att inte behöva se. I stället riktades tusentals kikare upp mot skyn. Det gick en sprittning genom den stora åskådarmassan, nervernas kittling inför en medmänniskas spektakulära dödskamp. Hela bänkrader reste sig i spänning.

— Vem är det?

— Den galne fransmannen — Moureau.

— Ack, min gud . . .

Moureau, den djärve Moureau, var publikens stora gunstling. Hans namn var på allas läppar, hans porträtt i alla tidningar. Var dag i snart en veckas tid hade han lekt med sitt unga liv för att underhålla de hundratusen sensationslystna åskådare, som timme efter timme, så länge solen var uppe, kantade flygfältet. Han hade inte satt några rekord, mest bara uppträtt utom tävlingarna, och dock var han utan jämförelse den mest populära bland alla flygmötets sextio aviater. Också nu voro fjorton aeroplan samtidigt uppe inom synhåll — oräknat alla dem, som befunno sig på långflykt över land eller försvunnit i eterens blå på jakt efter ett nytt höjdreord. Somliga av de fjorton klapprade helt

nära, så lågt att än ett roder, än en vingspets hotade att sopa hattarna av de högsta och yttersta raderna i den enorma amfiteatern, medan den surrande propellern sög in den stilla luften med ett plötsligt drag över sommartoaletterna som från en kraftig ventilator. Men Moureau, som befann sig sex eller sjuhundra fot över marken — nätt och jämt så högt att man kunde avgöra, om motorn stoppat och propellern stannat — hade ensam den stora massans odelade uppmärksamhet. Det var sensation man ville ha, spänning — varför inte också litet rött människoblod? De regelrätta, försiktiga rekordjaktarna började bli enformiga, tråkiga. Men Moureau — se, den Moureau, han skulle nog bryta nacken av sig ännu, innan allt var över.

Det såg hemskt ut just nu. Den galne fransmannens stora dubbeldäckare gjorde saltomortal på saltomortal, flög med buken upp långa stunder, medan förarens mörka huvud hängde rätt ned som en liten prick mot den gråblå rymden. Ibland höll han denna abnorma ställning så länge, att man ovillkorligen höll andan — nu skulle han inte kunna resa sig på rätt köl längre; det var omöjligt, det var döden — en dumdristig död, värdig en fransman och spelare. Med en graciös bågsväng, som trotsade alla regler och möjligheter, rutschade maskinen emellertid åter upp i position, så man såg en glimt av nummern under vingarna, men bara för att nästa minut åter göra en halsbrytande »ögla» med de snövita planen glimmande i solen. Det var en utomordentligt behagfull lek, en jublande tornsvalas kärleksflykt i genomskinlig högsommarluft, en oändligt blaserad och livstrött människas dödsdans mot solen. Och mot solen gick det. Han avlägsnade sig alltmera från luftrymden direkt över flygfältet i Grant Park, passerade över den väldiga båthamnen med sina förankrade vita kuttrar och lämnade slutligen även vågbrytaren bakom sig, tumlande i sällskap med otaliga fiskmåsar ut över Michigan-sjön, vars oljiga yta vattrade av gammal, loj dyning. Strax ytter om pirarmen låg en stor flodångare med de tre däcken tätt packade av skådelystna; det väldiga far-

tyget lade sig majestätiskt, men livsfarligt på sida, när dess tusentals passagerare trängde sig över till styrbords reling för att kunna med ögonen följa den ensamma dubbeldäckarens ryckvisa flykt över sjön. En kör av gälla, skrämde kvinnskrik och enstaka energiska kommandorop fördes genom den stilla atmosfären bort i land.

Mitt på det enorma flygfältet, som upptog en dryg tredjedel av Grant Parks två hundra acres, stod en liten grupp funktionärer och följde Moureau med ögonen. Där var Cyrus A. McCormick, Harvestertrustens president och Aeroklubbens energiske ordförande, själv en intresserad sportsman, som regelbundet vid tjänligt väder kom inflygande från sitt sommarpalats i Lake Forest med sitt Curtisshydroaeroplan i tid till jättekontorets vid Michigan Avenue öppnande. Där var Chester Craig, Aeroklubbens allestädes närvarande intendent, en för-detta-professionell, som numera inte gick till väders. Där var kapten Grant Holborn, flygskolans i Cicero föreståndare, en expert i aerodynamik och atmosfäriska förhållanden. Där var slutligen mr Orville Wright, den typiske fågelmannen och världsberömd konstruktören, en av luftens pionjärer, som numera höll sig till marken och samlade på sina feta patent-royalties, medan andra bröto nacken av sig i hans maskin. Med kännarögon följde de Moureaus halsbrytande evolutioner. Hos dem märktes ingenting av massans andlösa spänning; de voro välvilligt intresserade som inför ett attraktionsnummer på cirkus, mätande varje glid, varje sväng, var kastning av den stora vita dubbeldäckaren med expertens intima kännedom om de tekniska problem, vilka här löstes som på lek. De underskattade ingalunda faran för den oförvägna piloten där uppe i skyn; tvärtom, de visste på pricken vilken risk han tog. Men deras kalla blod vägrade att flyta raskare inför de beundransvärda konststyckena, emedan de kände till några betydelsefulla fakta. Förutom ett par, tre andra klubbfunktionärer visste de allena om den hemliga drivkraften bakom denna djärvhetens och dödsföraktets kulmen.

— Skulle du göra det där för fem tusen dollars per dag? frågade Craig i sarkastisk underton sin granne Wright, sedan han först övertygat sig om att inga reporters funnos inom hörhåll.

Orville skakade på sitt fågelhuvud.

— Not me!

— Kanske ändå, om du hade gift dig med en pariserdocka, som hade flugan på den gula metallen — eh?

— Not me!

— Har du någonsin varit förälskad, old boy?

Fågelmannen såg på kamraten med en direkt blick, som verkade ilsken. Han tog pipan ur munnen för att stryka under orden — hans stora gula Briar var annars som fastlödd mellan tänderna.

— Det finns ännu en och annan kvinna med hjärta. Jag hade turen att råka på en sådan. Det var då jag slutade gå upp — på begäran, se?

En av mötets rödklädda springpojkar kom och räckte Mc Cormick en bunt depescher. Han fick ett bud med sig tillbaka:

— Telefonera ned till motorhamnen att vakthydroplanen numris sex och åtta gå ut och hålla ögonen på det där singlande biplanet över sjön. De skola vara till hands, om någonting händer där borta.

— All right, sir.

— Tror ni att Moureau låter kugga sig? frågade kapten Holborn. Ähnej, inte han!

— Ni glömmer de farliga luftfickorna över Michigan i stark solvärme, var svaret. Vi höllo på att förlora Glenn Martin i finalen i går.

Och den store mannen redde sig att gå igenom telegrammen. De andra samlades omkring honom, läsande över hans axel. Kenneth hade vunnit översjöflykten till Minneapolis och baron Felsenheim tvungits att gå ned vid en av de eskorterande kanonbåtarna — maskinen fördärvad, men baronen räddad.

— En frisk lager för dig, lantkrabba! komplimenterade Craig och stötte vännen Wright i sidan. — Kenneth flög ett Wright-biplan av årets typ.

Där var vidare en massa nästan samtida telegram från olika stationer längs järnvägslinjen till Buffalo, rapporterade ordningsföljden på de sex aeroplan, som tidigt samma morgon startat på en distansflykt till Boston. Ordningen var densamma hela vägen, men ett nummer saknades i alla rapporter österom Cleveland. Det var nummer nitton — Maurice St. Gallen, en smart liten schweizare, som tidigare satt ett höjdreord. Från Port Stanley på den kanadiska sidan av Erie-sjön rapporterades om en virvelstorm, gående med stark fart söderut över sjön. St. Gallen hade varit sist i falangen; han hade synbarligen råkat mitt in i tornadon, medan kamraterna gått fria.

— Craig, telegrafer till Cleveland, Euclid och Willoughby att skicka ut spanare till lands och vatten, befallde presidenten.

Craig sprang bort över fältet mot telegrafstationen, som var inrymd i ett tält vid den långa raden hangarer. På vägen mötte han madame Moureau, som frågade efter mr Mc Cormick. Craig vinkade i riktning åt den lilla gruppen ute på fältet och sprang vidare. Madame Moureau, en påfallande smärt, välformad dam i djärvt uppfläckt kjol och violett peruk — *le dernier cri* just då för blondiner — fnyste föraktfullt åt hans brådska och gick med värdig hållning över fältet, graciöst hopsamlade dräktens draperier, när hennes små tangoskor passerade sankt ställen. Hennes hypermoderna apparition var så pass uppseendeväckande, att hon sög tusentals kikare till sig. I Chicago gick man ännu i snubbelkjol, om man inte var mannekäng hos de stora modemagasinen.

På musikestraden intonerade hundramannaorkestern en marsch av Sousa, dränkande surret från de kretsande flygmaskinerna i ett svall av smattrande välljud. Från motorhamnen innanför yachtklubbens vågbrytare sköto två delade kaskader samtidigt pilsnabbt ut till sjöss, lämnande efter

sig två raka linjer av vitt skum. Man såg skroven bara när de spände över en vågdal; då gav svallvägen kring den knivskarpa bogen efter, och det föreföll som flögo de lätta båtarna genom luften utan att snudda vid vattnet för att ta sats för forceringen av nästa vågkam i ett skydrag av skum. Moureau strävade nu högre. I regelrätt spiral borrade han sig uppåt genom etern, behagfullt som en hök höjande sig över sitt rov. Hydroplanen kretsade med nedsatt fart rakt under. Faran var ingalunda överstånden ännu: en kännare kunde se att fransmannen höll sitt plan i så stark lutning, att vingarna blottställdes för minsta lilla vindil.

Musiken hade varit signalen till nedstigning för flere av de maskiner, som kretsat kring aerodromen, särskilt de som tävlat i hastighet, och publiken vände sig uppmärksamt mot de skuttande jättefåglarna nere på arenan. Efter vanligheten vid en massnedstigning på ett begränsat område inträffade olyckstillbud. Ett vackert litet monoplan tog pelaren vid vändmålet för kärt, förlorade styrförmågan och kraschade rätt på en stor Farman, så att bägge störtade ned som en tilltrasslad massa stål, aluminium och segelduk. Fältambulansen var framme i en handvändning, drog fram flygarna under bråtet och sprang i väg med dem till tältet med det stora röda korset. Musiken hade pietetsfullt tystnat vid olyckan, men sedan en ropare lugnat publiken i megafonen — »bara några lättare skråmor» — tog orkestern upp den sista populära slagdängan: »Come, let's go up in my flying-machine!», och det lilla intermezzot var glömt för andra sensationer. Ett stort tandem-monoplan i bjärtgult gick ned med alltför stark fart och rutschade i hjulläge över hela fältets längdriktning, undkommande den springande hangarbetjeningen som i en lustig tafattlek, tills det slutligen med en dov duns tog törn mot barriären rakt under prisdomarnas tribun. Propellern krossades, det var allt. — Den konstförståndiga publiken applåderade entusiastiskt en utomordentligt vacker nedstigning av ett litet enkelplan, som fjädrade till marken med en sädesärlas grace och stan-

nade efter knappa tio fots hjulläge. Föraren var en dam, en klädsamt excentrisk arvtagerska från Seattle, som omedelbart omringades av en hop beundrande klubbfunktionärer och i triumf sköts fram till sadelplatsen.

Megafonerna började hojtande annonsera de sista tävlingsresultaten, vilka man kort därpå började slå upp i jättetyper på anslagstavlan vid södra kortändan. Vadhållarna fingo brått att räkna ut sina vinster och förluster. Här ingingos vad om flygmännen som om hästarna på en travtävling, bara med den skillnaden att legaliserade bookmakers och totalisator saknades.

Aeroklubbens president gick nu vid hangarerna och skakade hand med de debarkerande vinnarna, skickade ilbud till höger och vänster med order, styrde och ställde om hundra detaljer i flygmötets komplicerade maskineri. Nya depescher ingingo stundligen. Tre flygare försvunna utom St. Gallen; en av minneapolisfararna krossad på återvägen. Altitudflygarna hade det jämförelsevis säkrast — högt där uppe övan molnen gingo jämna, reglerade luftströmmar, men nära jorden lurade allsköns faror. Just nu skymtade en av solfararna, synbarligen på nedgående, som en liten vit prick svindlande högt i zenit. Att pricken syntes vit från marken betydde stark lutning av huvudytorna mot solljuset. Man började ivrigt diskutera vem det kunde vara, och om möjligen någonting var på tok där uppe. Inga distansflygare voro att hemvänta så här dags, och höjdflygarna åter brukade stiga ned först om en sex, sju timmar, kort före mörkrets inbrott; det var riskabelt att lämna sig uppe senare, ty trots alla eld- och ljudsignaler från aerodromen — raketer, marschaller, kanonskott och mistlursstötar — var det lätt att flyga vill i natten på en så enformig terräng som Michigansjöns västra strand.

— Mon Dieu — c'est Moureau!

Det var madame som ropade. Hon hade envist följt presidenten på hans rond, och nu grep hon honom i armen. Det uppåtlyfta ansiktet var vitt under sminket. Man kunde tro att madame för en gångs skull verkligen var upprörd.

Mc Cormick satte sin starka luftkikare till ögonen och for sökande över himlakupan. Han hade glömt den galne fransmannen på den sista halvtimmen. Om han inte långt före detta gått ned någonstans, måste den där pricken, som småningom växte till en mygga, verkligen vara han. Ty den blå etern var som rensopad på liv så när som på den där ensamma myggan. Lågt nere över aerodromen kretsade visserligen ännu några surrande maskiner, men ingen av dem var Moureau.

— Well? — Det kom förvånat frågande. Han hade svårt att fatta den lilla parisiskans upprördhet nu, då veterligen ingen överhängande fara var för handen — även om motorn stoppat, så var ju Moureau en mästare i glidflykt — medan hon under hans mest halsbrytande konststycken alltid bevarade ett överlägset lugn.

— Oh, monsieur, monsieur — — han icke tåla mycket högt, ängslades hon på sitt brutna språk. Luften för tunn; han lätt få svindel . . .

Det var ett faktum, att fransmannen, som gladeligt demonstrerade sin djärvhet och skicklighet på låg höjd, ännu aldrig setts söka de högre rymderna.

Medan han förde henne till den stora stjärntuben, som klubben lånat från astronomiska observatoriet och som nu stod monterad på prisdomaläktaren, studerade han henne med ett visst intresse. Var denna hennes emotion äkta eller spelad? Det hade blivit snart sagt ett axiom bland mötets funktionärer, att madame Moureau inte gav en vitten för sin man. Det var bara pengarna som hade något värde för henne, sade man. Och utom det att Moureau — må vara för en ockrarmässig premie — var mycket högt livförsäkrad, hade madame noga sett till att i hans kontrakt med aeroklubben stipulerats ett skadestånd om tvåhundra tusen dollars, som skulle tillfalla hans änka, i händelse han under sina demonstrationsflygningar ljöt döden. Det var omkring en miljon i hennes hemlands mynt, en summa som man gott kunde leva på i Paris, ja till och med i Monte Carlo eller

Nizza. Och malisen hade velat påstå, att hon egentligen inte begärde bättre än ett hederligt änkestånd...

Utän att ha kommit till något resultat i sina psykologiska iakttagelser skaffade han henne plats vid tuben. Det ensamma planet där uppe över sjön hade nu fått en getings storlek. Det framträdde fortfarande glimmande vitt i solen.

I nästa ögonblick hade Cyrus Mc Cormick glömt både madame och monsieur Moureau. Det kom ett iltelegram från Rock Island, som lade beslag på hela hans uppmärksamhet.

Från tidigt på morgonen av denna i teknikens historia så märkliga dag hade Chicago Aero Club bombarderats med meddelanden från väststaterna om ett mystiskt luftens vidunder, som först iakttogs över Denver, senare över Grand Island och Omaha samt Des Moines och flere smärre orter i södra Iowa, gående sålunda i nordostlig riktning rakt på Chicago med en hastighet, som på luftteknikens dåvarande ståndpunkt måste betecknas såsom fabelaktig. Av korrespondenternas förvirrade skildringar framgick icke med önskvärd tydlighet monstrets natur — medan det i en del ögon haft tydlig cigarrform, påminnande om en zeppelin, beskrevs det av andra än som en vertikal cylinder eller tub, än som en tornartad eller paviljongformig vehikel utan påtaglig stävkonstruktion. De motsägande uppgifterna voro i någon mån förklarliga i betraktande av den stora höjd, på vilken det främmande luftskeppet hållit sig. På en del orter i dess väg, där man av grannstäderna varskotts om dess ankomst och ivrigt bespejat skyn, hade man inte alls varit i stånd att upptäcka det.

I Frankrike eller Tyskland skulle ett meddelande om ett luftskepps progress inte väckt någon sensation. Men det var ett faktum att Förenta Staterna tills dato icke inom sina landamären hyst ett luftvärdigt fartyg av den storlek, som det här synbarligen var fråga om. Över huvud hade man i Amerika experimenterat uteslutande med tyngre-än-luftenapparater, sedan man trampat ut aeronautikens barnskor, ballongerna. Under sådant förhållande hade det hemlighets-

fulla luftskeppets plötsliga uppträdande betydelsen av ett evenemang, och detta i dubbel måtto, om man tog i betraktande den oerhörda hastighet det utvecklade. Det hade tillryggalagt en sträcka av tusentals miles på några morgontimmar.

Förväntningarna voro spända till det yttersta både hos fackmän och lekmän, när iltelegrammet från Rock Island kom med meddelande om att luftskeppet, gående jämförelsevis lågt, passerat orten som en lysande meteor, med ett sus som av en stormvind, men i övrigt absolut ljudlöst. Sedan nyheten spritt sig till hangarerna, gjorde sig flere aviater, eggade av ivriga tidningsreporters, i ordning att gå den mystiske gästen till mötes. Till och med Chester Craig, som inte gått upp på flere år, tog plats i kapten Holborns stora bekväma dubbeldäckare, som därpå tungt men säkert gjorde en försiktig spiral över sjön, innan den på relativt stor höjd sökte sig över stadens försåtliga skyskrapshav åt sydväst. Kapten Holborn kände för väl de oberäkneliga virvlarna över Chicagos husmassor för att riskera en lågflykt. Men andra voro djärvare eller mindre förståndiga. De flesta sköto snett upp över den solida vallen av lyxhotellbyggnader längs södra Michigan-avenyn, svajade och gungade vådligt i luftströmmarna över tvärgatornas djupa hålvägar, men skötte sig och försvunno. Ett nonchalant litet monoplan, fört av en kanadier, som på grund av sina tidigare överdådiga rekord på bilracerbanorna fått vedernamnet »the Speed Devil», tog omedelbart ledningen tack vare en dumdrigtig genväg genom den smala klyftan mellan Congress-hotellets båda huvudkomplex, där motorns surrande ekade öronbedövande som mellan två klippväggar. Så voro de borta. Endast Moureau återstod, Moureau som nu likt en hök gjorde vida lovar över det sotiga luftsegmentet rakt över Illinois Centrals långsträckta rangeringsbangård.

Publiken, som för tillfället inte hade någonting annat att begäpa, vände igen sin uppmärksamhet mot fransmannen. Och som om han väntat på detta, slog han några lustiga

kullerbyttor utåt sjön — åter följd av de båda vaksamma hydroplanen nere på vattenytan — tog så ett språng på några hundra fot nästan rakt upp i luften, stod nästan stilla ett par minuter och började därpå falla, falla.

Det kom oförberett, just när man börjat tycka att luften var ett ofarligt medium, som det var ytterst gammalmodigt att hysa fördom mot — just när man höll på att bli blaserad på alltihop och med en gäspning konstatera att man ingått i en ny era, där människan inte blott kunde röra sig fritt i luften som en fågel utan också lika lätt och ledigt och utan risk som en sådan. Då föll Moureau och skickade kalla kårar över ryggarna på hundratusen åskådare, som redan slagit sig till ro på den stora villfarelsen »ingenting nytt under solen». Det kunde inte vara tal om glidflykt nu. Det stora biplanet låg hjälplöst på sida med vingarna rätt upp och ned. Det sjönk först långsamt, så allt snabbare, tills man tyckte att rymden genljöd av det rasande fallets vin. Folk reste sig överallt i jätteteatern, man hoppade upp på bänkarna och gestikulerade. Fanns det då ingen möjlighet till räddning? Kunde ingen hjälpa? Han föll ju handlost ned i sjön!

På den övergivna prisdomaläktarn stod en ensam kvinna och tryckte med en omedvetet dramatisk gest handen mot hjärtat.

Sekunderna blevo evigheter. Han föll och föll. Till och med i veteranernas och de invigdas ögon kröp en glimt av oro. Att falla på sidan behövde icke ens vid denna tid, då »det fallande lövet» ännu var ett okänt trick, ovillkorligen innebära en katastrof; om flygaren stod på höjden av skicklighet och bibehöll sin sinnesnärvaro, borde han kunna med motorns tillhjälp så begå, att det redlösa fallet förvandlades till en kontrollerbar dykning framåt. Men till det behövs tid, och Moureaus tunga maskin åt rasande snabbt upp hundratals fot av den dyrbara luften utan att komma ur sitt nödläge. Strejkade motorn? Då låg fransmannens enda möjlighet till räddning i ett språng från maskinen ned i sjön. Men det var allmänt känt att de remmar, bindlar och bälten, med vilka

han satt fäst vid sitt säte för att undgå att falla ur vid kastningar och flygning i upp-och-nedläge, hörde till det mest invecklade i hela flygapparaten — bildade en veritabel tvångströja, ur vilken han knappast själv skulle kunna arbeta sig ut.

Aeroklubbens president kontrollerade genom kikaren att de vakthavande hydroplanen voro beredda. Det var det enda han kunde göra. I förbigående svepte hans blick över fältet, omedvetet sökande en slank kvinna i djärvt uppfläckt kjol och violett peruk, som han lämnat någonstans, han kunde inte i brådskan erinra sig var. Det enda han såg var ett hav av upplyfta, ångestfulla ansikten på de packade åskådardribuner, som i en enorm halvkrets avgränsade aerodromen åt landsidan, parallellt med Illinois Centrals oräkneliga skensträngar. Fyra envisa flygmaskiner, demonstrerande sina motorers uthållighet, kretsade ännu i regelbundna varv kring vändmålen, medan en femte roade sig med att snurra runt kring Montgomery Wards höga skyskrapstorn långt norrut vid bulevarden — ett barnsligt infall, icke utan sin fara. Fönstren i den höga husmuren vid Michigan-avenyn voro fullsatta med åskådare; han erinrade sig med ett litet leende de klagomål han hört från chefer för firmor, vilkas fönster vettade utåt sjön: att biträdena inte kunde förmås att arbeta under det internationella flygmötet, utan bara hängde i fönstren. Också i hans eget hus, den imponerande Mc Cormick-building, samt i Harvestertrustens tornsmala skyskrapa längre söderut var varje fönsterbräde garnerat med varvtals nyfikna skolkare. Under den vitrödrandiga markisen över Blackstonehotellets bulevardaltan skymtade ett elegant sällskap vid sitt tidiga lunchbord. Gaby Deslys höll hov där uppe.

— Oh yes, ni gapar nu, tänkte han sarkastiskt, ehuru samtidigt tacksamt glad över den publiksuccès det stora flygmötet haft; men vänta till mötets clou går av stapeln — när det stora luftskeppet, Amerikas triumf på ett område, där det hittills varit hopplöst underlägset, landar här på detta fält mitt för edra förbluffade ögon.

Han hade sina aningar, Cyrus Mc Cormick. För ett par år sedan hade han i Pullman-verkstäderna sett en konfidentiell beställning under utförande: ett stort flatbottnat skrov av aluminiumstål, luxuöst inrett som en palatsvagn, men knappast avsett att gå vare sig på vatten eller land. Konstruktören-beställarens namn hade tytt på någonting extraordinärt, någonting världsomstörtande nytt. Mc Cormick var övertygad om att det var denna gåta, som nu närmade sig sin lösning. En japan skulle — tvärtemot en för tillfället allmänt gängse förmodan — ingalunda våga fresta på en luftfärd över den amerikanska kontinenten, så kritisk som ställningen mellan de båda grannrikerna för närvarande var. I stället för en grinande guling skulle publiken få hälsa en av landets största men tillika skyggaste adoptivsöner. Det skulle bli ett evenemang med klang i hävderna . . .

Motvilligt vände presidenten sina tankar tillbaka till Moureau — från giganten till den taskspelande pygmen. Han var medveten om en ny stämning bland åskådarna. Ja, naturligtvis — den galne fransmannen redde sig nu som alltid! Han kom singlande med en överdådigt elegant lov fem hundra fot över yachtklubbens vimpelprydda klubbhus ute på pieren och drev med en stormvinds hastighet in över fältet, medan hans kraftiga motorer kastade en ny ton in i den skiftande kören från uthållighetsflygarnas klapprande propellar och publiken sken upp, tveksamt som inför ett otroligt fenomen.

— Hur gick det till? frågade presidenten den närmast stående, en mekaniker från hangarerna.

Denne grinade.

— Isn't he a devil! sade han, utan att uppfatta frågan. Måste ha något slags kontrakt med vår herre att få synda på nåden ostraffat. That fellow certainly has got my goat!

— Hur kom han över fallet? Sist jag såg honom låg han hjälplöst på sida.

Moureau tog sin applåd som en cirkusartist, långsamt flygande lågt över läktarna, som jublade mot honom med en

åska av applåder och rop och visslingar, medan hattar, parasoll och näsdukar viftade som skum på upprörd sjö. Mekani- kern väntade i spänning, tills fransmannen var rätt över honom; då tog han jämfota ett hopp i höjden och ropade med överraskande kraftig röst:

— Hey, you frenchy! Kan du aldrig dö?

Först därefter bekvämade han sig att svara på presidentens fråga:

— Låg på sida — jo, han gjorde så. Men det kom en liten ängel från himmeln, just när han skulle doppa sig i sjön, och lade honom på rygg. Så var den saken klar, se!

Det var nog inte många som lade märke till, att Moureau efter nedstigningen måste lyftas ur sin maskin och bäras in i sin lilla segelduksloge innanför hangaren. Han var livlöst slapp, bara vikande leder — absolut utpumpad. Det ryckte spasmodiskt i hans brunstekta, magra rovfågelansikte, och mustaschen hängde slokig, rimmig som av frost. Inne i logen lades han på tältsängen, medan hans arabbetjänt med vana händer raskt hjälpte honom ur rustningen. Under läderhjälm- en var hans krusiga hår vått av svett. Han låg stilla, med slutna ögon, flämtande.

Madame sysslade med något över en liten blå spritlåga i tältets bakgrund. Hon smälte en oblat i en sked och sög så upp vätskan i en liten hypodermisk spruta. Hennes händer skälvde litet, och hon höll läpparna hårt slutna.

Då och då öppnade Moureau ögonen och gav de där händerna en hungrig blick. Araben vecklade upp armen över sin herres magra, ärriga högerarm och lämnade ljudlöst tältet.

Madame kom fram till sängen. Han såg på henne med en egendomlig blick.

— Jag höll på att stryka med den här gången, sade han hest. Är du säker på att morgondosen inte var mindre än vanligt?

Den lilla ringprydda handen med sprutan liknade huvudet på en farlig orm. Den skälvde inte nu.

— Fullkomligt säker, mon ami. Men du stannade längre uppe än vanligt...

Nålen kröp in under huden på den ärriga armen. Bara ett ögonblick, och hennes pekfinger tryckte lätt igen över den lilla punkten.

Moureaus kropp skälvde till. Han slöt ögonen och drog en djup suck av välbehag:

— Åh...

II.

GIGANTEN KOMMER.

Marconitelegrafisten vid flygfältets lilla trådlösa station stirrade förbluffad på galvanometern. Magnetnålen svängde våldsamt av och an över gradskalan, indikerande en främmande ström av ovanlig styrka. Samtidigt uppstod en oläsbar, alltför kraftig kontakt i Morse-apparaten — »tunghäfta» kallades det på yrkesspråket — och de små platina-plattorna malde och malde mot varann med ett olycksbådande ljud.

— Det är åska i luften, sade han högt till sig själv. En plötslig by — den går kanske snart över.

Han avtog ljudförstärkaren, som pinade hans trumhinnor med sina kanonsalvor, tände en cigarrett och funderade. Bäst att isolera apparaten. Det var ju ändå omöjligt att skicka ut varning till de flygmaskiner, som voro uppe; den främmande strömmen dränkte stationens egen svaga ström nästan redan vid nyckeln. För de flygare, som voro försedda med marconiapparater, gjorde sig för resten luftens elektricitet förnimbar alla varningar förutan, medan åter de, som inte hade trådlös installation ombord, i varje fall voro utom räckhåll för hans varning.

Med en gäspning satte han isoleringsstöpseln i sitt hål och släntrade över till Western Unionkontoret, som gränsade till hans eget i samma tält. Där ute voro telegrafisterna strängt sysselsatta. Femton morseapparater knackade oavbrutet, brådslande, ilsket.

— Hej, pojkar, det är åskal ropade marconisten till sina jordbundna, gammaldags trådförsedda kolleger.

Ingen svarade på en stund — de hade det för brått. Den trådlöse annoterade förvånad, att arbetet på denna sida om tältduken tycktes kunna fortgå utan störingar. Det var besynnerligt; tråd eller icke tråd, var man dock alltid i samma fördömelse, när det gällde en åskby.

— Hör ni inte, det är åska, upprepade han, litet mindre tvärsäkert.

En gammal herre, som skrev för brinnkära livet för att hålla jämna steg med en snabb avsändare, gjorde ett tillräckligt uppehåll för att hinna kasta över sin axel ett otåligt:

— Nonsens — stör oss inte!

Marconisten, djupt medveten om sin överlägsenhet gentemot »de gammalmodiga brackorna» i Western Union, fann det under sin värdighet att bli förnärad. Låt dem hållas, tills de få en stöt, som spränger trumhinnorna på dem! tänkte han föraktfullt. Min känsligare apparat har kanske registrerat urladdningar, som ännu äro för långt borta att influera på deras dumma ledningar.

Han tänkte sig ut att kasta en blick på fältet, då telefonen ringde. Under en hjälpsam impuls tog han ner luren och svarade.

Det var någon som ville ha tag på någon av mötets funktionärer, någon av bestyrelsemedlemmarna — helst ordföranden.

— Vem talar? frågade marconisten.

— Angår det er? Skynda på bara!

Man var inte bortskämd med hövlighet i telegrafistyrket, och den trådlöse gick fogligt ut för att utföra uppdraget. Han var till och med en smula beskäftig. Rösten i telefonen hade givit intryck av något brådsakande, viktigt meddelande, och hasten låg honom i blodet — det var en yrkesackvisition.

Några minuter senare hade han lyckats ringa in själva presidenten.

— Hello! This is Mc Cormick speaking.

— Glad to hear it! Det här är insjöeskaderns trådlösa station uppe på Transportation building, kom det nervöst

genom tråden. Vi ha nyss växlat signaler med ett styrbart luftskepp på inkommande — en grovhuggare att döma av deras strömstyrka, som vore nog för Sandy Hook, ja kanske Glace Bay. De säga sig inte ha fått svar från er station där på fältet — för kort radie hos er för sådana här storgubbar, förmodar jag. Well, vi tog emot ett meddelande till er och lovade frambefordra svaret också. Se här: *»Internationella aviationsmötet, Chicago. — Anhålla vänligt tillstånd nedstigning flygfältet klockan tre, ehuru oanmälda vid registreringen. Inga särskilda anordningar behövlige, endast klar mark tre hundra fot. — Elmer Johnson, ombord å elektriska luftskapet Eureka.»*

— Står ni fortfarande i förbindelse med Eureka? — Presidentens röst ljöd fullkomligt lugn.

— Ja, deras nyckel är E.J. Hur låter svaret?

— Bara *»Ni äro välkomna»*; undertecknat Mc Cormick.

— All right.

— Tack.

Presidenten var mycket behärskad, men i hans blick lyste en förväntansfull glimt. Åter ute på fältet, samlade han alla tillgängliga reporters omkring sig och gav ut nyheten.

— Märk väl: ett elektriskt luftskepp, mina herrar, betonade han. Det är inte fullt klart vad det innebär, men så mycket är säkert att det är någonting splitternytt och epokgörande. Annars skulle *»enslingen på Lone Mountain»* inte besvära sig hit ned. Ni ha jämt en timme och fyrtio minuter på er att trycka en specialupplaga.

Ungefär samtidigt konstaterade den unge marconitelegrafisten, då han åter på prov öppnade strömmen, att det inte fanns ett spår av åska i atmosvären. Han hade knappt justerat ljudförstärkaren över sina öron och provande skickat ut några etergnistor, innan ett koppel rasande aviater från luftens fyra hörn störtade sig över honom med bittra trådlösa tillmälen för hans bristande påpasslighet. De tycktes anse att han gått ut till lunch eller på biograf, medan ett dussin dyrbara flygarliv berodde av hans plikttrohet. Det

var först långt senare han förstod, att om han regulerat sin mottagningsapparat för en extra stark ström i stället för att utan vidare rusa i väg och tro att åskan gick, skulle han fått växla gnistbud med samtidens störste uppfinnare.

Vid tretiden voro läktarna fullpackade, och den breda tältgatan bakom dessa, viadukterna över järnvägsspåren och den icke-inhägnade delen av parkens prärievida grasmatta kring Loganstatyn voro översvämmade av oräkneliga människomassor. På Michiganbulevarden var det svårt att ta sig fram; de breda trottoarerna hade förvandlats till pulsådor för en folkvandring, och körbanan var bräddfyllt av en oerhörd massa biler och elektriska broughams. Varje fönster i skyskrapsmuren ut mot parken var fullsatt, och i en del hus sålde företagsamma jobbbara utsiktsplats à så och så mycket per person. Till och med takaltanerna kantades av nyfikna. Åt sjösidan lågo tre stora flodångare jämte en oredig massa prämar, ångslupar, motorbåtar, kuttrar, roddbåtar och kanoter innanför pierarmen, lastade över förmåga, och trängseln på vattenytan även längre ut paralyserade helt och hållet hydroplanens verksamhet och hotade att omöjliggöra nedstigningen för de flygbåtar, som återväntades vid femtiden från en hastighetstävlan till marinstationen å Lake Bluff. Kvällstidningarna uppskattade massan av församlade åskådare till mellan en halv och tre kvarts miljon.

Alla flygmaskiner, som för tillfället inte voro inbegripna i någon tävling, hade gått upp den väntade gästen till möte. Sedan de flesta av de aeroplan, som tidigare på dagen i samma syfte gått åt Rock Island-hållet, återvänt utan att ha sett en skymt av luftskeppet, nöjde man sig nu med att kretsa i närheten av flygfältet. Rymden myllrade av de stora fåglarna, och det fordrades vaket öga och stor skicklighet hos piloterna för att undgå kollisioner. Den befolkade etern erbjöd en på samma gång kuriös och storslagen anblick, som livligt senterades av folkmassorna nere på jorden.

Klockan 2,55 upptäckte kikarna en liten oscillerande prick rakt upp mot zenit. Stjärntuben på prisdömläktaren rikta-

des in, och man konstaterade att det var den väntade. Meddelandet härom spred sig som en löpeld genom hela den ofantliga människomassan, och aeroplanflottans ännu helt nyss fascinerande rörelser blevo med ens intresselösa, ja rent av hinderliga såsom skymmande utsikten. Den lilla punkten uppe i eterns oändliga blå växte med oerhörd hastighet. Snart kunde den redan urskiljas med blotta ögat, och inom några sekunder förstorades den från en knappt skönjbar ärt till en hasselnöt och vidare till ett hönsägg. Man stod andlös och gapade. Kommentarierna voro få, ty det hela gick med svindlande fart — liknade i själva verket mera ett tungt fall än en frivillig och kontrollerad sänkning. Herrarna på prisdömläktaren konstaterade samtidigt, att vidundret formligen borrhade sig ned genom luften, med spetsen rakt mot landningsplatsen och skrovet som en cylinder i nästan absolut vertikalläge. Var det, när allt kom till allt, verkligen ett »torn»?

— De komma att krossas, sade någon.

Det var vad alla tänkte. Kännarna undrade därjämte hur det var möjligt för levande varelser att uthärda luftens anstormning under denna svindlande fart utan att kvävas. Fenomenet hopade problem på problem, under på under.

Nu kunde man redan med obeväpnat öga urskilja monstrets kontur, som stod vit mot rymdens djupa blå. Det första intrycket var det av en jättetorped, som föreföll att storma fram roterande mot jorden. Folk ryste. Somliga tänkte ändå på möjligheten av ett omänskligt attentat av de gula. Men mycket snart kom man underfund med, att rotationen bara var en synvilla, som utgick från vidundret och jämte farten kom luften omkring det att vibrera. Var det friktionens hetta, solreflexen på den blanka cylindern — eller var fartyget verkligen självlysande?

Man hann inte tänka det där, innan monstret rakt över flygfältet mjukt sjönk i horisontalläge och liksom till svar på de undrande frågorna avslöjade sin skapnad. Det var förbluffande nära nu, knappa ett tusen fot högt. Manövern

gjordes så plötsligt och på samma gång så smidigt, att alla farhågor med ett slag skingrades. Hur än det gick till, så var det i alla fall tydligt, att kaptenen på den där skutan hade fartyget fullkomligt i sin hand. Nu hejdade han farten nedåt; det föreföll som stod skeppet molstillå i rymden, och det var ett nytt under. Man hade svårt att tro sina ögon. Här och där visslade man tveksamt eller hurrade. Men mest hade man för brått att se för att ge sina känslor till känna. Mången trodde han drömde — en dyrbar dröm, som man till varje pris ville förlänga. Det var andlösa sekunder.

Inom stadens kommunikationsväsende hände någonting unikt, som förde tanken tillbaka till den icke synnerligt avlägsna tid, då all persontrafik inom samhället betjänades med en kabel. Vid tretiden fanns där ej ett hjul/vare sig på spårvägslinjerna eller på den upphöjda järnvägen som rörde sig. Förarna hade antingen frivilligt eller på enträgna passagerares begäran stannat vagnar och tåg för att man skulle få tillfälle att beskåda undret i skyn, luftskeppet som hängde i luften orörligt som en hägring. Överallt på stadens vidsträckta område, på den avlägsna nordsidan lika väl som på syd- och västsidan, i Packing Town — slakterierna, en stad i staden — lika väl som i det närbelägna city stod man i gathörnen, på hustaken, i fönstren och stirrade upp i skyn. Eureka hade stannat på lagom höjd för att synas överallt på stadens präriejämn yta. De mångmilslånga stenterrasserna ytterst mot sjön voro garnerade av nya människomasor i oöverskådliga led. Chicago, Västerens unga, självmedvetna metropol, upplevde ett av de största ögonblicken i sin historia, och dess vakna invånare hade en tydlig känsla av stundens betydelse. Man kan utan överdrift säga, att allt arbete, all verksamhet var paralyserad för några korta ögonblick. Hela samhället höll andan inför detta teknikens nyaste underverk.

Det vitglödande skenet över skrovet hade dött i samma stund som Eureka stannade farten. Nu låg skeppet och speglade sjö och land i sina blanka bottenplåtar. När något

nyfiket aeroplan vågade sig för nära, strök dess skugga som en sky över skeppets sidor. De kretsande flygmaskinerna hade i förstone skingrats som agnar utåt sjön av fruktan för den utan tvivel starka luftvirvel, som bildades vid skeppets första svindlande fall mot jorden. Men det hade knappast hunnit stanna, så man kunde konstatera att inga farligt sugande propellar voro i gång, innan ett tiotal djärva flygmaskiner svärmade omkring det som en flock svalor kring en majestätisk örn. Det föreföll från marken som man utbytt hälsningar, talat med varann där uppe. Men det var påfallande, att inga andra ljud hördes än flygmaskinernas bekanta surr. Ett fartyg av den storlek som Eureka och utvecklande den fabulösa hastighet, som det visat sig mäktigt under resan västerifrån, måste ju vara försett med enastående kraftiga motorer; och dock trängde inga mekaniska ljud, intet maskinsurr, inte ett ljud från det i luften vilande fenomenet vare sig ned till marken eller till de kretsande flygarna i omedelbar närhet av detsamma. Det var en tystnad, som mer än allt annat verkade mystisk, nästan hemsk.

Lekmannapubliken fäste sig kanske inte vid det, men de sakkunniga gjorde det så mycket mera. Ty det var häri problemets kärna låg. Efter vilkendera principen var skeppet konstruerat — tyngre eller lättare än luften? Var det bara en utveckling, eventuellt en förenkling av greve Zeppelins eller Lebaudys system med en serie vätgasballonger inom ett gemensamt hölje, som lyfte fartyget genom etern på grund av gasens naturliga strävan att frigöra sig? Experterna hade till en början varit böjda att omfatta denna hypotes. Men så snart kikarn avslöjat något mera av skeppets form och flygsätt, hade de kommit till den slutsatsen, att här förelåg en ny och häpnadsväckande lösning av problemet om stora flygskepp enligt den motsatta principen, den om vehiklar tyngre än luften. Det var nämligen påfallande, att skeppet bildade en sluten enhet, ett fartygsliknande, flatbottnat skrov, inom vilket alla dess delar voro samlade. Där hängde inga gondoler under huvudkomplexet som på en zeppelin;

man kunde urskilja en tydligt markerad köllinje, som hel och obruten av några som helst bihang sträckte sig under fartyget i hela dess längd. Det var dessutom tydligt, att intet inflammabelt material, sådant man allmänt använde till ballonghölje, skulle kunna uthärda den oerhörda friktionen vid skeppets blixtsnabba gång utan att brinna upp. Eureka föreföll att vara byggt lika starkt och solitt som en av vattnens stålångare. Genom stjärnkikaren kunde man tydligt se nitarnas regelbundna sömmar i bottenplåtarna.

Men tystnaden, tigandet! Utan arbetande starka maskiner skulle ett tyngre-än-luften-fartyg icke ett ögonblick förmå hålla sig orörligt flytande på luftlagren. Hade det sålunda ändå gasbehållare dolda i skrovet? Omöjligt — dess solida byggnad skulle nödvändiggjort en vida större gasvolym än som rimligtvis kunde förutsättas få rum inom de blanka stålsidorna.

— Ett elektriskt luftskepp — eh? mumlade Chester Craig förtvivlad, där han stod och kikade i den stora astronomben. Well, can you beat it?

tuKapten Holborn stod och tuggade eftersinnande sin perfecto.

— Antingen har den karlen frambragt en ny gas, som kan pressas samman i en fingerborg utan att förlora sin bärkraft, eller också har han smitt ihop en ny metallegering, mot vilken aluminium är tungt som bly, förklarade han.

— Lättare än luften således?

— Enda lösningen.

— Gamla konservativa åsna! konstaterade Craig föraktfullt. Har du kanske kunnat upptäcka någon propeller, ett rotationsplan eller någon annan framdrivande mekanism på den där skonaren? Det måste väl ändå en styrbar ballong ha, eller hur?

Holborn tuggade energiskt, metodiskt, med svällande käkmuskler. Hans små ögon, vana vid långdistanser som en skeppares, släppte inte för ett ögonblick luftskeppet ur sikte. Han teg; han sade sällan mycket.

— Letade vi inte genom hela rymden mellan Joliet och Chicago? fortfor Craig gäckande. Och gick vi inte så högt som åtta tusen fot, om inte din gamla barograf skämtade med oss? Nå, såg vi så mycket som stjärtpennorna av den där påfågeln! Inte! Och ändå måste hon varit där — gick bara så oförskämt högt, att inte ens vi på vår höjd i den klara atmosfären fick syn på henne. Well, där finns en gräns för vad en ballonett tål utan att spricka. Men det har du förstås inte tänkt på. Jo, du är just en snygg professor i aerodynamik — husch!

Holborn spottade.

— Vad håller du? frågade han.

Craig sken upp. Det var dit han ville komma.

— Hundra bucks!

— Topp!

Gentlemän emellan behövdes inga vittnen, men där var en nykomling till hands. En välpressad, blomstrande businessman av medelålder, med »framgång» skrivet både fram och bak.

— Oh hello, Norton! — Craig, som hade en bortskämd klubbhabitués kamratliga sätt mot hela världen, även den hälft han var skyldig pengar, räckte fram sin hand.

— Du vinner, Craig. Gratulerar!

Bankir Norton var inte överdrivet hjärtlig, vilket en bankir aldrig bör vara, men han tyckte sig kunna bereda den insyltade klubbintendenten en liten glädje, eftersom han skött flygmötet som en hel karl. Norton var en av garanterna.

Craig presenterade.

— Kaptan Holborn av Cicero, en gammaldags fågelman, som i och med den där skonarens framträdande fått sin dödsdom, fruktar jag. — Mister Norton, bankir och aero-entusiast, Citizens National, LaSalle street. En i högsta grad auktoritativ skiljedomare såsom varande mister Elmer Johnsons chargé d'affaires och president i »Consolidated Johnson Company».

— Fägnar mig, sade luftkaptenen. Ni visste att Johnson skulle komma?

— Naturligtvis. Det var egentligen jag som med lock och pock måste dra honom ut ur hans ide för denna demonstration. Absolut nödvändigt för firman — man har nu skrivit så mycket om hans trådlösa krafttransmission, men sett så få praktiska resultat, att hela namnet började få en bismak av humbug. Och det har vi inte råd till just nu. Vi ha stortartade projekt i görningen. Tror inte ni att det där — han gjorde en vårdslös handrörelse upp mot Eureka — är i stånd att förvandla den mest inbitna skepsis till bergfast tro? Det är faktiskt ett särdeles underbart skepp, ett konglomerat av olikartade, epokgörande uppfinningar. Det är inte utan att det öppnar en ny era för jordens folk, mot vilken den senaste epoken — den vi levat i — kommer att synas lika avlägsen och primitiv som människosläktets barndom.

Han påminde just nu i någon mån om en entusiastisk provryttare, som har litet svårt att hålla sig klädsamt anspråkslös. På samma gång verkade han mycket vederhäftig.

Några dämpade, spröda toner av ett klockspel hördes. Det lät avlägset och dock nära, ungefär som ett spelande fickur.

— Blir man i tillfälle att bese underverket? sporde Holborn med en lätt ironisk betoning på det sista ordet.

Bankiren nickade.

— Ni är bland de inbjudna — som expert, sade han brådskande. Med ett besynnerligt uttryck i sitt kulturellt skurna, välmasserade, klädsamt sommarbrynta ansikte stack han handen i rockens innerficka och drog upp ett platt, nickelglänsande etui, som var för stort att vara ett cigarrfodral, men påfallande litet för något annat praktiskt ändamål, värdigt en vuxen karl. Han tryckte på en fjäder, en dörr sprang upp, och ur det vackert madrasserade inre toghan fram en liten monofon-lur av samma vita metall och satte den till örat.

— Hello — that you, Johnson? . . . Ja, här nere är allt i ordning; du kan stiga ner när som helst . . . Bäst nu med

detsamma — folkmassan får annars kramp i nackmusklerna av att stå och gapa dit upp . . . All right, jag skall ställa om det, var bara lugn . . . Jo, absolut jämn, tätt upp mot yttersta södra vändmålet . . . Gräsmatta, ja visst! . . . Jag har sagt åt Cyrus A., det blir nog bra! . . . Hur känns det nu? . . . För mycket publicitet, säger du? — — well, hellre för mycket än för litet, för den goda sakens skull. Håll dig bara stram; publiken är vild över dig . . . All right — so long!

Med ett litet leende lade han tillbaka luren på dess gredelina sammetsbädd, knäppte igen etuiet och stoppade det i fickan.

De andra bara storgapade. Det var tvivelaktigt huruvida ens själva Eureka gjort ett sådant intryck på dem som den lilla nickellådan.

Craig fick först mål i munnen.

— Man alive! bröt han ut och skakade bankiren vid skuldran som om han betvivlat hans förstånd. — Du vill väl inte insinuera, att den där gottköpsspeldosan var en trådlös telefon — att du faktiskt talade med karlen där uppe?

En tjuvpojksaktig, förtjust stolthet lyste igenom hos Norton. Han visste det och kände sig generad.

— Jo så enkelt är det, skrattade han. En förtjusande liten leksak, inte sant? Strömmen kommer ända från experimentalstationen i Colorado. Tills vidare äro bara tre apparater i bruk — en bär Johnson alltid på sig, en annan har hans första maskinist borta i Colo., och den tredje har jag. För resten kalla vid den aerofon . . .

Kapten Holborn gick misslynt sin väg, utan ett ord.

— Vad gick det åt honom?

— För mycken progress är för honom en styggelse, är jag rädd, svarade Craig i en ovant ödmjuk ton. Och det är inte utan att också jag börjar känna mig konservativ, överårig, överflödig. Ni kunde sannerligen gå litet saktare i backarna, du och den där — den där trollkarlen.

— Konservativ — du, en fågelman!

— Pst! Han kommer ner nu!

Det gick ett brus genom mängden. Havet av tallösa, upplyfta ansikten svallade till och stelnade. Man drack in den unika synen med giriga ögon och mottagliga själar. Kameror knäppte överallt. Närmast uppe vid vändmålet längst i söder stod en armé yrkesfotografer uppspetade under sina hucklen. Kinematografupptagarna började veva.

Eureka sjönk långsamt och majestätiskt ned mot jorden. Det bibehöll sitt horisontalläge utan minsta förändring, sjönk bara rakt ned med botten först och med en jämn rörelse som om det försiktigt firats ned med talja och block ur rymden. Solen sken på dess spetsiga bog och kom den att lysa som silver. Nu såg man fönstren i botten, på ömse sidor om kölen; man upptäckte en lång rad av cirkelrunda ventiler runt dess sidor, och plötsligt öppnade sig ännu högre upp en rad tättsittande, fyrkantiga luckor, svängde automatiskt upp mot relingen och avslöjade ett skyddat däck som på en ångare. Över det svagt kullriga taket reste sig i stället för master två underliga, låga och satta torn som stål-skeletten till små fyrbåkar med runda huvar överst, och till och med i det starka solskenet glimmade dessa nätverkshuvar med en vit glöd, som till- och avtog regelbundet som en andning. Fartyget molteg fortfarande, dalade ned tyst som ett andeväsen, utan propellar, utan skärmar, bärplan eller fenor, med skrovets smäckra linjer obrutna av varje bihang eller utsprång. Endast i aktern satt ett vertikalt tvillings-roder, överraskande stort för detta besynnerliga luftgående fartyg, vars skrov för övrigt tycktes konstruerat förvillande likt en vardaglig kanalångare.

Så enkelt föreföll i själva verket det hela vid närmare påseende, att folkmassans spänning i ett nu upplöstes i en glad orkan av bifallsröp, visslingar och viftningar. Vad förstod den stora massan av de tekniska under, som här demonstrerades? Eureka var för dem icke samma oroande och överraskande gåta — eller rättare samling av gåtor — som för de sakkunniga; det var ett fullbordat faktum, en förverkligad utopi, vars hemligheter de i ingen händelse någonsin

väntade att kunna intränga i. Den lugna, jämna rörelsen nedåt saknade alla sensationella drag; det gick lika tryggt och säkert och lätt som när en ångare lägger till vid kajen i lugnt väder. Det var en ny lek, det var allt — och man hurade sig hes för att visa sin erkänsla. Oväsendet fortplantade sig vågformigt utåt fältet och allt längre mot periferin, togs upp på gator och avenyer och löpte som en elektrisk ström genom de oändliga raderna av människor på kajerna i söder och norr. Sammangyttringen av båtar i hamnen skummade vit av frenetiskt viftande näsdukar, hattar och parasoll, och flodbåtarna stämde in med sina grova ångvisslor i en ohyggligt falsk vrålkonsert, som ekande återkastades från de höga jättebyggnaderna vid bulevarden.

Men ännu en gång skulle massan hålla andan. På knappa ett hundra fot från marken tycktes den man, som manövrerade Eureka, fattas av en ny tanke, som han omedelbart satte i verkställighet. Fartyget blev än en gång hängande i luften; därpå svängde det med beundransvärd precision ett halvt varv runt, så att förstäven kom att peka rakt norrut i fältets längdriktning. Manövern utfördes på mindre än tre sekunder, på samma sätt som en skickligt styrd segelkutter går över stag: det långsträckta skrovet snurrade med förbluffande lätthet runt i horisontalplanet utan någon rörelse framåt eller bakåt, som om det varit uppträtt på en vertikal-axel midskepps. Först därefter dalade det oändligt långsamt ned till den med flaggor utmärkta landningsplatsen. Lika ljudlöst som det hela tiden rört sig, kom det till vila på sin gröna bädd. De närmast stående, som hade fri utsikt, observerade just förrän kölen tog törn mot gräsvallen, att på vardera sidan om den kullriga bottnen två fenor eller sköldar vecklades ut ur skrovet som vingarna på en höna, som vill skydda sina kycklingar. Dessa starka stålstöd höllo sedan fartyget stöttat på rätt köl.

Den frenetiska bifallsstormen tog åter vid, om möjligt starkare än före avbrottet. Man fick lov att sträcka på halsarna nu, om man ville se det vilande vidundret.

De kretsande aeroplanen började singla ned, det ena efter det andra. Snart var rymden rensopad på liv, så när som på de första minneapolisfararna, som skymtade långt i norr, och några magra, skriande fiskmåsar. Musikanterna klämde i med »Meet me to-night in Dreamland», och folk sjöng med med en underlig känsla av att åter ett drömland, en av mänsklighetens älsklingsutopier blivit verklighet.

Framme vid Eureka's silverblanka sida stod en liten grupp notabiliteter och såg förvåntansfullt på, när en port öppnade sig i skrovet, lågt ned mot marken, och en trappa på tio steg och med en scharlakansröd sammetsledstång på blänkande mässingstänger fälldes ned.

— Can you beat it? sade Chester Craig.

III.

EN FÖRELÄSNING I LUFTEN.

— Egentligen borde jag hata er, förklarade madame Moureau med ett smäktande ögonkast.

Johnson smålog förbindligt.

— Det vore en alltför stor ära för mig, madame, sade han. Och jag tillstår att jag inte har en aning om varför ni skulle göra det.

— Men förstår ni då inte! Mon Dieu — min man, Gaston Moureau, hade i dag så när offrat sitt liv på popularitetens altare, och så kommer ni, lättsinniga, grymma människa, och leker er utan varje risk in i publikens ynnest. Er dumma båt har med ens gjort er till dagens hjälte, vet ni inte det? Gaston Moureau är glömd — inte bara i dag utan också i morgon och övermorgon, och vad han gjorde i går och i förgår kommer ingen längre ihåg. Han var obestridligen flygmötets största celebritet, men nu har han sjunkit ner till en nolla som de andra — tack vare er!

Hennes oefterhärmliga, oöversättliga franskungelska jargon gav i förening med gesterna och minspelet någonting mycket exotiskt åt hennes tal. Hon talade dessutom med en häftighet, som i hans kyliga nordmannaöron klang affekterad. Allt hos henne verkade för resten förkonstling. Den store eremiten hade aldrig förr sett en kvinna med violett peruk, och fann modet barnsligt. Hon hade starkt skuggade ögonlock, vilket gav hennes blick en artificiellt magisk glans, men han tyckte bara att hon såg skamlöst fördärvad ut som en kokott, som lämnat sista resten av ungdom och charm

bakom sig. Han kunde ha slagit vad om att hennes hy var förstörd under sminket och hennes briljanta framtänder sutto på stift. Till och med figuren under dräktens sparsamma draperier var för välsvarvad att vara äkta.

— Jag beklagar att jag kommit att göra det där — ofrivilligt, sade han med märkbar köld. Han förstod sig inte det minsta på clowneri för en applåd. Han avskydde publicitet.

— En man beklagar inte; han ger upprättelse, förklarade hon hårt.

Johnson sken upp.

— Gärna! Sabel, värja, pistol, gevär, kulspruta eller kanon? Vilket som helst — det skall bli mig ett stort nöje, madame.

Hon njöt en stund av att se på honom, där han stod med skalken i sina trötta, gamla ögon. I hennes blick kröp något av längtan, av vemod, kanske sorg.

— Jag är *inte* utskickad av min man, kom det slutligen med en liten menande betoning. Monsieur Moureau vet i själva verket inte att jag är här — skulle förmodligen aldrig tillåtit det.

— Nå, då förstår jag inte alls. — Hans röst lät nästan oartigt otålig. — Jag kan väl inte slåss med *er* heller?

— Naturligtvis inte. Det är inte alls fråga om att slåss — det göra vi hemma i Frankrike, så det kan räcka till. Men jag ber er ändå förstå, att det är *mig* ni måste ge satisfaktion. Monsieur Moureau bryr sig nämligen inte stort om att han är slagen ur brädet — det är jag som bär förödmjukelsen, jag ensam.

Hon riktade ett ringprytt pekfinger mot spetsen av barmens uringning, där en ensam stor diamant gnistrade mot huden som en daggdroppe. Han gjorde den reflexionen, att det enda äkta hos henne synbarligen var hennes juveler.

— All right, sade han undergivet. Och vad vill ni då jag skall göra?

»Hon tänker be mig om en pärlkoljé!» tänkte han inom sig.
»Hon ser mig ut att ha panna till det.»

— Säg mig: den här båten är ju fullkomligt säker, eller hur?

— Absolut.

— Nåväll! Jag vill att ni går upp med mig i den.

Han brast i skratt. Men han blev hastigt åter allvarsam, när han försökte klargöra för sig motiven till hennes begäran. Det var nog inte bara en kvinnonyck, därtill var hennes uppsyn för ivrig. Där låg säkert någonting bakom.

— Men er man?

— Jag bryr mig inte det ringaste om vad min man tänker om det, förklarade hon uppriktigt. För resten behöver han mig inte de närmaste dagarna — han har beslutat avstå från vidare uppstigningar här. Och i övermorgon är ju avslutningen.

— Har ni någonsin varit till väders?

— Åjo, jag följde ibland upp med min man under de första åren. Men jag var bara till hinder, för jag var rädd. Det är först efteråt monsieur Moureau börjat med sina konststycken. Men jag skall inte vara rädd nu, på ett sådant här stort skepp — och med er.

— Ni blir i alla fall den första kvinna som går upp med Eureka, och likaså den första kvinna som tränger upp till en sådan höjd.

— Ni går således in på det? — Hon reste sig med glimmande ögon.

— Ja, på två villkor. Det första är att ni talar om för mig era skäl — jag håller styvt på rent spel.

— Åh, jag vill ha mitt porträtt i tidningarna — i den här klänningen, sade hon vårdslöst. Tycker ni inte den klär mig? Den är från Paquin.

Och hon poserade för honom.

— Säg, ni skulle visst riskera ert liv för det tvivelaktiga nöjet att komma i bladen? utbrast han häpen.

— Ånej, inte det ändå. Ni säger ju att den här båten är absolut säker. Men ser ni, man har fört ett sådant väsen över min man dessa dagar, att jag börjat bli avundsjuk — förr i världen delade jag ju äran med honom. Och nu, då ni över-

flyglat min man, vill jag gärna upprätthålla familjereklamen . . .

Elmer Johnson hade så länge levat avskild från världen, att han hunnit glömma den underliga blandning av sublimt och futtigt, varav en kvinnas psyke är konstruerat. Den lilla fransyskan förbryllade honom. Han kunde inte förmå sig att tro, att vad hon sagt utgjorde det verkliga motivet till hennes önskan. Hade han det gjort, skulle han, ehuru han var mycket litet inbilsk, vägrat att låta henne begagna honom för så låga syften. Uppenbarligen låg där något bakom. Men det var måhända av så intim natur, att han inte hade rätt att avpressa henne det förtroendet. Kanske hade det någonting att göra med hennes äktenskap — hon hade sannerligen inte stuckit under stol med disharmonin inom detsamma.

Hon stod framför spegeln och rättade på sin stora pariserhatt.

— Och det andra villkoret? frågade hon.

Man hörde röster utanför, som närmade sig, och han förklarade brådskande:

— Jo, att ni inte skvallrar om vad jag lovat er, innan tiden är mogen. Jag har en liten överraskning i beredskap för de där herrarna. Lovar ni?

Hon nickade i spegeln åt honom.

De befunno sig i salongen på Eureka — en välombonad, bekväm salong inte olik klubbvagnen på ett lyxtåg, med mjuka mattor, djupa fåtöljer och soffor, gedigen mahogni och blixtrande klara kristallspeglar. Madame Moureau hade kommit ombord med den utvalda kommission av teknici, ingenjörer av olika slag, elektrotekniker, kemister och fysiker, samt några tidningsmän och aviater, som inbjudits att ta skeppet i betraktande. Norton hade lyckats samla en illuster och i högsta grad vittnesgill jury, och den hypermoderna parisiskan hade sett löjligt malplacerad ut i denna samling av allvarliga herrar, som med högtidliga miner beträtt däcket beredda att utforska det tekniska underverkets hemlighet. Hon var naturligtvis inte bland de inbjudna. Men hon hade

med sitt vanliga kurage sugit sig fast vid mr Mc Cormick och följt med oombedd. Och Johnson hade fått lov att hålla henne sällskap.

Herrarna hade på uppfinnarens anmodan genomsnokat hela fartyget, från förpiken till akterhuset och från kölnitarna till övre promenaddäcket. Det hade berett Johnson ett säreget nöje att till en början leka kurragömma med dessa vetenskapsmän och kammarlärda, av vilka flere voro hans svurna motståndare och ändå flere inbitna skeptiker i fråga om hans system.

— Innan jag lämnar några förklaringar rörande fartygets konstruktion och övriga här tillämpade principer, önskar jag att herrarna på egen hand ville bilda sig en åsikt, hade han sagt. Var så god — det finns inga hemligheter ombord på Eureka!

Och nu hade de fullbordat sin rond. De hade rullat ihop mattorna i salongerna och prövat, den berömda pullmanska madrasseringen för att upptäcka dolda apparater, knackat i hytternas magnifika boasering av tvärsågad jätteek på jakt efter ihåligheter, vänt upp och ned på kastruller och pannor i det elektriska köket, förnumstigt bekikat stålskeletten på däck och krupit dubbelvikna genom det smala rummet närmast kölen. De hade undersökt skrovets botten och sidor och häpnat över fartygets solida byggnad, som skulle hedrat ett oceangående skepp. De hade länge stått och begrundat manövreringsrummets skenbara virrvarr av klockor, visartavlor, små hävstänger, nycklar, kranar och glimmande hjul och ratter. Rummet befann sig midskepps och gick från botten upp genom hela skrovet som en tunnel. I golvet funnos stora fönster av tjocka glas, medan ett system av periskop gav maskinisten bekväm och fri utsikt över luftterrängen upptill och på sidorna, för- och akterut. Över huvud gjorde skeppets inre ett beundransvärt propert, praktiskt och inventiöst intryck, fullt rustat för långfärder och med många splitternya anordningar, som skulle gjort en yachtkonstruktör hänryckt. Men frånvaron av alla skrymmande och tunga

maskiner var ägnad att förbrylla. Elektriska ledningar funnos överallt, men trots de noggrannaste letningar över varje kubikfot av skeppets inre kunde inga apparater för framställning av elektrisk kraft påvisas.

— Nå, hur lyder gåtans lösning? frågade Johnson leende, när experterna återvände till salongen, där gardinerna dragits för alla fönster och en dämpad skymning rådde.

Professor Barratt, en grånad elektriker, gick högtidligt fram till uppfinnaren och räckte honom sin hand. Han föreföll rörd; bakom de bifokala glasögonen glänste blicken fuktig.

— Jag gör avbön — återtär alltsammans. Om nu det kan tillfredsställa er?

— Fullkomligt! svarade Johnson och tryckte hans hand. Detta erkännande av den gamla vetenskapsmannen, som på många håll betraktades som en slutlig auktoritet inom sitt fack, var desto värdefullare som professorn hade makt att från sin kateder påverka tusentals studerande, den nya tidens teknici, vilkas opinion Johnson fäste mera vikt vid än han ville erkänna inför denna samling lärda. Professorn hade ännu i juninumret av »The World's Work», en ansedd teknisk tidskrift, publicerat ett hätskt angrepp mot Johnsons trådlösa transmissionssystem. Kontentan av den uppseendeväckande artikeln kunde sammanfattas i ett enda ord — humbug.

Man trängdes kring Johnson och lyckönskade honom. Man var imponerad, omvänd. En och annan kände dock avund inför denna utomordentliga triumf — det är samma sak inom alla fack. Någon nämnde John Hays Hammond junior.

— Ja, vi ha arbetat i ungefär samma riktning oberoende av varann, medgav Johnson lugnt. Jag tillstår att mr Hammonds obemannade, trådlöst manövrerade båt och lydiga elektriska hund gjort ett djupt intryck på mig. Hirth har ju också åstadkommit någonting liknande. Branly har lyckats avfyra kanoner, starta och stanna maskiner, kontrollera klockor och lyfta tunga vikter med tillhjälp av elek-

triska vågor. Och så ha vi Knudsen, som experimenterat med trådlös överföring av bilder. Men ni torde observera att alla de nämnda herrarna syssla med trådlösa signaler, inte med distribution av elektrisk energi. De vågor de skicka ut äro inte direkt utnyttade för drivande av en motor eller tändning av en elektrisk lampa utan endast för kontrollering av elektriskt maskineri, som redan länge varit i bruk. Deras vågor öppna och sluta en elektrisk ström, övertaga människohandens roll vid kopplingen — ingenting annat. Det är ännu långt ifrån telautomatik! Den enda som faktiskt arbetat parallellt med mig är Tesla, ehuru ni kanske erinra er att han ännu så sent som 1903, då jag vid internationella ingenjörskongressen i Wien framlade mitt redan då utexperimenterade system, kallade hela idén en utopi . . .

Den japanska betjänten, som tjänstgjorde som steward ombord, skymtade diskret i dörren. Då hans herre nickade åt honom, kom han in med en bricka förfriskningar. Johnson riktade några ord på ett främmande språk till honom, och han försvann med ett litet hemlighetsfullt leende. Under de närmaste minuterna var uppfinnaren märkbart förströdd och svarade mekaniskt på de frågor, som haglade över honom.

— Ja, allt var färdigt redan 1903. Jag hade redan då övertygat mig om att jag från min kraftstation i Colorado kunde distribuera elektrisk kraft på trådlös väg till vilken punkt som helst på jordytan och det utan fara för interferens av främmande strömmar eller vare sig elektriska eller dielektriska kroppar. Och vad som var det viktigaste: strömmen framkom till destinationsorten inte blott med intensiteten oförminskad utan under vissa noga bestämbara förhållanden till och med förstärkt. Det var kanske inte så mycket själva idén om trådlös krafttransmission i och för sig som just detta, att den kunde äga rum utan förlust av den originala kraftmängden över obegränsade distanser, som väckte en sådan opposition vid kongressen. Det stred ju emot all tidigare erfarenhet; de mest optimistiska anse ju i denna dag, att elektrisk ström inte kan ledas längre bort från generatorn

än fem hundra miles. Det äger sannolikt sin riktighet i fråga om transmission med ledningstrådar; jag har verkligen inte studerat saken närmare. Men jag betonar ytterligare, att telautomatiken inte vet av någon avståndsbegränsning eller strömförlust.

— Hur kan ni förklara det? frågade någon.

— Vår planet är en konduktor av så enorma dimensioner, att strömmen röner föga eller intet motstånd. Följaktligen uppstår heller ingen förlust.

Man slog upp scotch och soda eller isvatten, och det uppstod en paus, varunder man tyckte sig höra ett svagt brus tränga in genom väggarna. Johnson återtog hastigt:

— Mina ärade kritiker och kommentatorer — han smålog svagt — ha samt och synnerligen begått ett misstag, då de antagit att mina elektriska vibrationer passera endast jorden. Då skulle ett fartyg sådant som detta fortfarande vara en utopi. Faktiskt äger ett motsvarande deplacemang rum i luften — ungefär som om transmissionen försiggick genom en enkelledning utan retur.

— Ja det där misstaget kan numera sägas vara bragt ur världen genom det patent regeringen beviljat er, sade professor Barratt. Jag har varit i tillfälle att ta del av dokumenten — man var nog försiktig att konsultera mig, innan beslut fattades, ser ni — men jag måste tillstå att beskrivningen är till den grad dunkel och knapphändig, att inte ens en sakkunnig med den som bas vore i stånd att rekonstruera ert system.

— Är det inte fallet med alla patentbeskrivningar? svarade Johnson. Man vill inte skänka bort sin hemlighet åt eventuella marodörer, och följaktligen säger man inte mer än man måste.

— Men det innebär en fara. Genom ett sammanträffande av omständigheter kan mänskligheten gå miste om hela denna dyrbara gåva. Pondera att ni, mr Johnson, råkar ut för en olyckshändelse — så som ni leker med faran är det ingalunda uteslutet. Då tog ni er uppfinning med er i graven.

— Barratt, man skall aldrig måla fan på väggen! varnade en vithårig kollega.

— I så fall, förklarade Johnson med ett artigt leende, lämnar jag ju efter mig min experimentalstation på Spindletop Crater, där en up-to-date elektriker bör kunna avläsa hela min hemlighet.

— Det är mycket svaga tröstegrunder! envisades professorn. En naturkatastrof, en liten oförsiktighet begången av er assistent eller maskinist i er frånvaro, kan jämna hela anläggningen med jorden. Pondera att — —

— Sluta upp att pondera! ropade den vithårige. Det låter hemskt, även om man inte är vidskeplig.

Professor Barratt dränkte sin förargelse över avbrottet i en stor klunk scotch.

— Var lugn, professor, skrattade Johnson. Den firma, som har monopol på mina uppfinningar, försäkrar sig nog om nyckeln till min hemlighet.

Och han gav Norton ett menande ögonkast.

— Aha — vi få således snart se ert telautomatiska system kommersiellt utnyttjat? inföll livligt en av de närvarande kapitalisterna. Jag tillstår mig inte obenägen att gå med på ett hörn.

Johnsons uppsyn mörknade.

— Nothing doing, sade han allvarligt.

— Kommer jag för sent?

— Tvärtom — för tidigt! Världen är ännu inte på långt när mogen för det elektriska tusenårsriket. Jag väntar inte att själv få se mitt system apterat i praktiken — kanske mina efterkommande i tredje eller fjärde led bli i tillfälle till det. Men naturligtvis är där intet som hindrar mig personligen att redan nu begagna mig av mina forskningsresultat — och det gör jag till en viss grad . . .

Ett par av de närvarande, som voro starkt intresserade i särskilda stora elektricitetsverk landet runt — den såkallade ljustrusten — och redan i Johnson sett en blivande konkurrent, andades åter fritt. Tredje eller fjärde led — à la bonne heure!

Men Norton ryckte på axlarna. Sedan han som ett slags vicevärd och erkänd laicus fungerat som ciceron för de inbjudna under deras rond genom fartyget, hade han något avsides från de andra ägnat sig åt madame Moureau, som synbart bemödade sig att göra intryck på honom. Men han hade ändå med halvt öra följt med samtalet, och nu fann han tiden inne att stimulera det:

— Är det någon av herrarna som förmår övertyga vår värd om det ogrundade i hans pessimism beträffande mänskligheten, så skulle samma mänsklighet därmed göras en ovärderlig tjänst.

Han sade det med indifferent ansiktsuttryck, men rösten klang hård liksom av undertryckt förbittring.

En smula överraskade över den meningsolikhet mellan uppfinnaren och hans finansiella ombud, som så plötsligt blottats där allt tyckts vara sämja och harmoni, tvungo herrarna vid whiskybordet genom en skur av frågor Johnson att förklara sig. Han gjorde det ovilligt, med trött uppsyn.

— Människan, genomsnittsmänniskan, lekmannen, som ingenting vet om de dynamiska krafterna eller om elementens inbördes relationer, skulle ha mer skada än gagn av mitt system, om det redan nu kastades ut i marknaden, sade han. Okunnigheten bland massorna i fråga om tekniska ting är himmelskriande, och dock står den amerikanska nationen obestriddligen högre än något annat folk i teknisk kultur. Även den ytterligt förenklade mottagningsapparat, som jag konstruerat och som i en framtid inte kommer att saknas i något hem, är än så länge en farlig leksak, som jag absolut vägrar att lämna i händerna på dessa stora, oförståndiga barn. Betänk ansvaret för alla de liv systemet skulle skörda! Jag kan inte ta det på mig. — Även i bästa fall skulle telautomatiken bara öppna en ny och bekväm väg för några företagsamma individer att rikta sig på massans bekostnad; och det vill jag lika litet gå med på. Jag beräknar att mitt system skall sänka priset på elektrisk kraft till en sextondel av det nuvarande — det vill säga att framtidens människa

får allt sitt arbete, inte bara det industriella utan också de tusen olika göromål som dagligen förekomma i ett hem, ute på fälten, ja överallt, utfört så gott som för intet. Konsekvenserna härav äro revolutionerande på snart sagt alla områden av modernt liv. Tillvaron blir lekande lätt, utan tryckande näringsbekymmer, utan hårt arbete eller svåra mödor. Det elektriska millenniets människa kan ägna sin tid och sin energi åt rent kulturella mål, åt att höja sig själv och sin omgivning till ett plan, värdigt gudarnas jämlikar . . .

Det var ingenting överspönt hos honom. Han sade det där i trött ton, monotont som man upprepar sanningar, som man länge sedan blivit förtrogen med. De andra sutto tysta och smått generade, som när man oförvarandes får en inblick i en främmande själs hemligheter. Skeptiker som de voro, stod idealiteten inte högt i kurs hos dem. Men litet var nödgades erkänna för sig själv, att bakom de tekniska fakta — om det nu var fakta — öppnade sig överraskande perspektiv.

Under några minuter hördes ingenting annat än raspanndet av referenternas pennor. Johnson föreföll att lyssna efter något ljud utifrån. Men allt var så besynnerligt tyst. Somliga gjorde ovillkorligen den reflexionen, att den sekreta legering, varav skeppets skrov var byggt, synbarligen utom andra egenskaper hade den att vara ljudisolerande. Man hade svårt att tro att en bullrande stad på nära tre miljoner invånare låg tätt utanför.

En av herrarna — det var den nervöse Craig — reste sig för att gå och lyfta på en fönstergardin; det föreföll honom med ens egendomligt, att alla ventiler voro förhängda. Men en fråga, som en av tidningsmännen riktade till Johnson, hejdade honom.

— Då ni, mr Johnson, så där ivrar för mänsklighetens väl, har ni kanske kommit att tänka på den orättvisa ni begär mot den nu levande och de närmast följande generationerna genom att utestänga dem från telautomatikens välsignelser? Vore det inte enklast att uppfostra folk elektriskt på elektrisk väg — det vill säga just med er telautomatik?

— Onekligen, ifall okunnigheten vore det enda felet det gällde råda bot på, svarade uppfinnaren artig. Men ni glömmen att tio procent av mänskligheten är ond. Alla nya uppfinningar komma ju också förbrytaren till godo. De underlätta hans arbete. Inbrottstjuven av i dag föraktar den gamla metoden att spränga dörren till ett kassavalv med dynamit; han gör i stället bruk av de modernaste elektriska verktyg för att borra och såga sig in till skatten. Telautomatiken öppnar väg för en oöverskådlig räckta fasansfulla brott. Folk kan mörda varann med detta fruktansvärda vapen, utan att lämna efter sig ett spår. Jack Londons »samhällets fiende» blir inte bara möjlig utan sannolik. Och så som han stack städer i brand, förgjorde hela landsdelar med sin mystiska apparat, så kunna ock framtidens perversa människofiender och monomaner frossa i blod och förstöring. Den individ, som lyckas på sin hand samla den största elektriska kraftmängden, det största antalet hästkrafter, blir en farlig diktator, som kan tvinga den övriga mänskligheten till underkastelse. Han blir faktiskt världens herre. Utför Zambesifallen i hjärtat av Afrika ha trettifem miljoner hästkrafter gått förlorade varje minut under sekler. Det konsortium som i en framtid exploaterar denna kolossala kraftmängd kommer sannolikt att kunna diktera för världen sina villkor. Ett Niagarabolag här hemma skulle blott kunna inlägga en svag protest. Vinningslystnaden skulle fira orgier, spekulationsraseriet skulle få ett nytt objekt: forsar och fall. Regeringen har i snart ett decennium fört eller låtsat föra en kuriös kamp mot trustväldet — men den gigantiska över-trust, som under nu rådande ekonomiska system skulle bli resultatet av telautomatikens tillämpning på det hydro-elektriska området, skulle ingen regering i världen rå på. Perspektivet öppnar ett kaos, som ingen man kan vara brottslig nog att vilja framkalla.

— Men vinningslystnaden kommer nog att finnas i alla tider, invände någon. Hur vill ni råda bot på det?

— Genom förstatligandet av alla naturens källor för fram-

ställning av elektrisk energi. Först då blir mitt system en välsignelse i stället för en förbannelse.

— Ni är socialist, mr Johnson? frågade den vetgirige journalisten med andlöst intresse.

— Om ni så vill — åtminstone i fråga om detta, svarade Johnson med en axelryckning.

Referenternas pennor raspade med ökad energi. Norton ryste. I morgon skulle detta fatala medgivande förvrängas av hela Amerikas press.

— Var noga med att citera yttrandet korrekt! varnade han. Litet var äro vi som bekant partiella socialister — på ett eller annat område. Och mr Johnson har utexperimenterat sitt system uteslutande i människovänligt syfte; det är mer filantropi än socialism.

— Men har ni betänkt — professor Barratt trummade tankfullt på bordskivan med sina sönderfrätta laboreriefingrar — har ni betänkt att ni genom ert statsmonopol lägger samma fruktansvärda vapen i chauvinistiska regeringars händer? Individens passioner avspeglas i folkkaraktären. I händelse av krig —

— Där kommer inte att finnas något krig, förklarade Johnson lugnt. Den universella telautomatiken avskaffar blodiga konflikter folken emellan och placerar äntligen den länge drömda världsfreden i högsätet. Det vore helt enkelt vanvett att vädja till våld, då en nation kan förgöra en annan på trådlös väg. Med förgöra menar jag bokstavligen utrota — totalt. Elektriska jätteflammar, fruktansvärda eruptioner kunna dirigeras att förstöra inte blott människor och djur, städer, fästningar och byar, utan själva marken de stå på. Och där finns ingen möjlighet till försvar och ingen gräns för förstörelsen. Krig — omöjligt!

Man lyssnade häpen. Detta var ett perspektiv, som ingen dittills tänkt på. Till och med madame Moureaus svarta ögon hängde vid uppfinnarens läppar som om hon varit förhäxad. Det lät som en saga. Med undantag för det kroniska mexikanska kaos och de alltjämt fronderande albanerna levde

världen för tillfället i djupaste, ehuru väpnade fred. Och dock var det svårt att tro, att världsfredsutopin någonsin kunde bli verklighet.

— Redan nu, återtog Johnson med sin sonora, lugna stämma, som stod i en sådan kontrast till de epokgörande idéer han framlade; — redan nu är jag med mina obetydliga kraftresurser i stånd att på telautomatisk väg sänka ett fartyg, ja en hel krigsflotta var som helst på de sju haven. Det är sannerligen tid att tänka på avrustning, när en ensam individ i sitt laboratorium på en bergsklack borta i Colorado kan komma välbevakade ammunitionsupplag på vilken punkt som helst på jordytan att explodera...

Han smålog trött och höjde sitt glas. I samma stund öppnade Lo, den lilla japanska betjänten, dörren. Han sökte och mötte sin herres blick.

— Milwaukee, sir! sade japanen.

— All right, Lo. Drag ifrån gardinerna för fönstren. — Johnson vände sig artigt till sina gäster: — Kanske herrarna ha lust att betrakta Milwaukee i fågelperspektiv? Eller skola vi gå ned och ha oss ett glas pschorr hos den store Schlitz?

Under några minuter rådde en obeskrivlig förvirring i den lilla salongen. I första ögonblicket trodde de att den store uppfinnaren behagade skämta. Men en blick genom ventilerna, som Lo med stor fermité blottat, övertygade dem om att de svävade i luften. Icke få av de äldre hade aldrig väntat att få uppleva en luftresa; ett par av dem hade till och med lovat sig själv eller sina hustrur att aldrig riskera sina liv på någonting dylikt. Och utan att de haft en aning därom hade denne trådlöse trollkarl på några minuter förflyttat dem genom luften långt in i Wisconsin. Det var ju alldeles nyss de stått nere i manövreringsrummet och sett flygfältets gröna grässtrån pressas mot bottenrutorna.

Man trängde sig upp på däck. Ett underbart panorama bredde ut sig under deras fötter — de höga dynerna vid stranden, nu förvandlade till saftigt gröna, mjukt kullrika promenader, den lätt kuperade staden där bakom, endast

till hälften amerikansk, med gator, avenyer och alléer framträdande skarpt som på en plankarta, regelbundna, uppdragna med linjal på en idealisk terräng på ömse sidor om den silverglänsande floden. Fabrikksskorstenarna spydde ut rök emot dem, och de väldiga bryggerikomplexen kutade rygg eller lågo breda och massiva som ärggröna jättesköldpaddor bland trädens grönska. De kunde höra de elektriska spårvagnarnas ilska väsende och lokens skenbart omotiverade skrik på rangeringsbangården vid stranden. De kunde till och med urskilja de särskilda människoexemplaren i de folkskockningar, som bildades överallt i gathörnen — det var lustigt likt en myrstack, dit en okynnig pojke kastat en skur småsten.

Eureka stod molstill i luften.

Johnson gick omkring och gnuggade händerna av förtjusning som ett barn över ett lyckat puts.

— Jag ville kontrollera att ni inte skulle märka något, sade han. Sannerligen arbeta inte mina elektromagneter till belåtenhet! Intet ljud, ingen svallning, inte den minsta kastning. Jag var förmodligen ensam om att känna den lätta stöt, som inte kan undvikas, när strömmen kopplas på.

— Sade ni elektromagneter?

— Ja, ett helt system. Kom, skall jag visa er hur de arbeta, hur de både bära oss och dra oss fram.

— På min ära, är det inte som mannen, som ville lyfta sig själv vid stövelstropparna! utbrast någon.

— Ni glömmer de två hundra tusen hästkrafterna från Kratern, svarade Johnson; det är de som äro hävstången. Jag anser att en absolut säker lufttrafik inte är möjlig, så länge man är beroende av propellrar eller roterande plan och andra bräckliga bihang. Därför konstruerade jag detta elektromagnetiska system, och det arbetar över förväntan. Med tillräckligt starka magneter, respektive ström, samt med slutna skrov och skyddade däck är en fart på fem eller sex hundra miles i timmen lätt att uppnå. Då kan man spisa sin middag klockan sex i New York och inta en tidig frukost nästa morgon i San Francisco eller London eller Paris. Sam-

tidigt blir lufttrafiken så säker, att vi komma att föredra att våra barn åka till skolan i sin lilla luftvagn hellre än vi låta dem använda spårvagn eller bil...

På övre promenaddäcket passerade de madame Moureau i full färd med att posera för några kamerabeväpnade tidningsmän, med strandpanoramats som bakgrund. Hennes ögon blixtrade av förtjusning. När Johnson gick förbi henne, sade han menande:

— Ni förstår väl det andra villkoret nu?

— O ja! — Hon strök honom ett tag smeksamt över rockärmen och sade lågt: — Världens herre — det är ni!

Hennes svarta ögon borrhade sig därvid in i hans med en exalterad blick. Han lämnade henne skrattande.

Norton kom hastigt emot honom.

— Hur går det nu med banketten på Congress klockan fem och ditt utlovade föredrag i ingenjörsklubben? frågade han otåligt.

— Var lugn, vi äro tillbaka om en kvart.

Han ropade ned en order till manövreringsrummet och gick så föröver för att förklara hemligheten med stålskeletten, vilka flämtade vitglödande, regelbundet som en andning.

IV.

GAMLA VÄNNER.

Vid det ofantliga hästskobordet i »gyllene salen» på Congress hotell såg han ett ansikte, som starkt distraherade honom. Det var ett kvinnoansikte, egendomligt bekant och dock främmande. Hon satt snett emot honom nära ena flygelns bas, den nästsista personen på motsatta sidan av talmannens bord, där han i egenskap av hedersgäst hade sin plats mellan den rödskäggige lille senator Lewis, som presiderade, och stadens satte, trygge borgmästare, den celebre Harrison. Där satt väl ett tjugotal personer mellan henne och honom, och mest såg han henne i halvprofil — en nobel, ren profil av denna förändligade, levandevordna klassicism, som Amerika numera tyckes ha monopol på, liksom det har det på vissa gamla europeiska mästare och praktiskt taget alla nyutgrävda, defekta marmorstatyer från den hellenska antiken. Men när hon ibland vände ansiktet fullt mot honom, läste han underliga bud i djupet av hennes beslöjade ögon. Det var ofrivilliga bud som irriterade honom, enär de ville tvinga hans tankar tillbaka till något förflutet, medan tillfället fordrade att han med hela sin uppmärksamhet sög in nuet. Ty man höll oavbrutet tal till honom. Den officiella talträngdheten forsade i en strid, jämn ström, som toastmastern sannerligen inte behövde stimulera, bara reglera. Johnson hade en känsla av att han höll på att drunkna i överspända dityramber och ihålig panegyrik, som han till på köpet måste svara på. Men han höll god min; smickret och de falska fraserna hörde nu en gång till umgänget med människorna.

Ingen som såg honom sitta där i högsätet, lagom allvarlig, med ett anspråkslöst, ironifritt småleende när så behövdes, säker, elegant och ståtlig, kunde ana hur hjärtligt det hela äcklade honom. Ingen som hörde hans energiska, kärnfulla svarstoaster och ofta humoristiskt turnerade repliker skulle trott att han just då stod och längtade sig sjuk tillbaka till ensamheten. Han hade bokstavligen inte talat med en främmande människa på tio år, varit död för världen liksom världen varit död för honom, men den originalitet man säkert väntat sig hos den store enslingen överskyldes med osviklig takt av världsmannens lugna behärskning.

Mrs Charles Worthington satt och betraktade honom mer än han visste om, förstulet och i smyg. Hans blick, när den någon gång otåligt forskande eller med en öppen fråga mötte hennes, sade henne att han inte kunde placera henne. Och det var ju inte heller underligt. Hon hade i sin ungdom — han var nyss bliven änkling — varit hans medarbeterska och väninna, och en tid hade det rent av sett ut som skulle hon komma att bli Mrs Elmer Johnson n:r 2. Men såsom ofta är fallet med idéernas män hade han haft svårt att besluta sig för det avgörande steget, och i sin otålighet och sårade egenkärlek, kanske också av fruktan att bli sittande på överblivna kartan, hade hon slutligen kastat sig in i ett omaka och allt annat än lyckligt äktenskap med författaren Charles Worthington, den berömda dramaturgen. Nu var hon änka. Men hon och Elmer Johnson hade inte träffats sedan hennes giftermål för femton, sexton år sedan. Livet hade obevekligt fört dem åtskils.

Hon granskade honom med den vemodiga nyfikenhet man ägnar gamla kära souvenirer, som länge legat till sig i ens gömmor. Han var femti år nu, och hans kala hjässa skulle hedrat en patriark. Detta odefinierbara i hans utseende, som alltid gjort att han stuckit av, höjts över massan, hade skarpare betonats av åren. Han såg ut som en tänkare, en det tjugunde seklets distingerade filosof. Den enorma pannan plöjdes av grubblets djupa fåror, de orörda, helle-

niskt rena dragen blevo ibland skarpare, hans hy hade definitivt blekts av laboratorieluften. Och dock såg han yngre ut än hon någonsin kunnat vänta. Det var ögonen som föryngrats; där hade kommit någonting rofullt och ljust i blicken, ett uttryck som hos en, den där arbetat hårt på en svår uppgift och nu såg tillbaka på sitt arbete och fann det ganska gott. Hon mindes med ett plötsligt sting i hjärtat, att hon stundom sett samma uttryck i Charles Worthingtons ögon, då han efter svår födslovånda äntligen fullbordat ett manuskript, som han lagt ned ovanlig omsorg på. Så som hon kände dessa två män, insåg hon att det verkligen fanns en parallell hos dem: vardera lade in sin själ på sin uppgift.

Charles Worthington hade haft sin sångmö — Elmer Johnson hade sin elektricitet. Hon anade att den där lugna, ljusa blicken inte skulle funnits i hans ögon nu, om han och hon sökt dela livet med varann. En gång hade det varit hennes högsta önskan, men nu tackade hon ödet, som ställt det annorlunda. För hans skull. Det ges stunder, då till och med den mest själviska ser objektivt på saker och ting. Men det var karakteristiskt för Mary-Ann, att den slutsats hon kom till var, att hon fått nog av snillen.

Hon lutade sig tillbaka i stolen och betraktade från sidan sin kavaljer. Stanley Buddenbrook var sedan tre månader hennes trolovade. *Han* var inte något snille, bara järnvägs-magnat. Över hans stora figur och buttert belåtna ansikte låg en prägel av tam, hygglig och ointelligent björn. Han var femtifem år. Det fanns ingen fara för att hon någonsin skulle komma att begära mera av honom än en ställning i societeten och tillräckligt pengar att försvara den med. Hon var fullkomligt belåten med sitt val.

Chicagos svenskfödde stadsingenjör med det stora namnet John Ericson höll tal. Han hade inte mycket att säga, men vad han sade klingade auktoritativt. När han talade om framtidens obemannade express-posttåg, som på upphöjda banor utan kurvor och manövrerade från ett växelbord på

ändstationen, skulle rusa tvärs över kontinenten på en halv dag eller mindre, tänkte man på hans besynnerliga »pennknivsbroad» över Chicago-floden och visste att det var en fackman, som fantiserade. När han förutspådde, att hundrations-lokomotiven — även Johnsons eget beundransvärda Leviathan — om en tio, tjugu år definitivt skulle ligga på skrothögen, lyfte Buddenbrook på sitt massiva huvud och lyssnade med ett halvt leende.

Men mrs Worthington mötte just då Johnsons blick och såg att han mindes henne. Ur det förflutnas skrothög hade han äntligen lyckats sålla ut henne, och det märktes att han ansåg fyndet vara en skatt. Diskret, endast begripligt för henne, höjde han sitt glas och skålade med henne, och i hans ögon kröp något skälmskt och gott och varmt, när hon stilla besvarade hans hälsning. Häpen och smått skamsen över sin egen köld förstod hon, att han betraktade deras ungdomsförhållande som ett frimurarband.

— You poor, dear boy! tänkte hon vemodigt. Där ligger ju så mycket emellan . . .

Först när senator Lewis' långa lista på talare var uttömd och man omsider reste sig från bordet, blevo de i tillfälle att växla några ord med varann. Det var den prövosamma stund, då alla trängdes kring hedersgästen för att komma åt att trycka hans hand och säga honom hur »glada de voro», väntande att han skulle säga dem någonting, som de kunde ta hem med sig som minne och briljera med inför vänner och bekanta, som inte varit nog lyckliga att få dinera i den celebre mannens sällskap. De stormade honom i slutna led, de belägrade honom i en mångdubbel ring, som alltjämt tätnade. De barhalsade, bararmade och dock transpirerande damerna voro mest efterhängsna. De kunde ha slitit frackskörten av honom förr än de låtit honom undkomma sina olidliga autografböcker eller sin otroligt banala svada. Han hade uthärdat den långtrådiga banketten som en hjälte, men detta blev för mycket för honom. Han flydde hals över huvud in i ett sidorum, där Mary-Ann och mr Buddenbrook

efter långt sökande hittade honom med tillknycklat skjortbröst, nervöst torkande sin blanka hjässa.

— Puh! sade han. Glad att se dig, men för tillfället känner jag mig som en väckelsepredikant, som gjort ett alltför rikligt fiskafänge. Tro mig, jag har en aning om hur Billy Sunday måste känna sig, när han så där inkonsekvent ber Gud bevara honom för de hänryckta. Jag rymmer i natt, jag står inte ut!

— Men Eureka står på programmet i morgon klockan tolv, invände hon, tacksam att han tog återseendet så naturligt — hon hade inte vågat hoppas det.

— Gör hon? Det har den inpiskade Norton ställt till bakom min rygg — hela det här spektaklet är hans verk! Men jag har fått nog nu. Mitt föredrag i klubben håller jag förstås, ty jag har verkligen något att säga de där gossarna. Men i nattens mörker kilar jag. Följer du med?

Det kom så oförberett, att det tog andan från henne.

— Men det är ju inte möjligt, Elmer! utbrast hon tvivlande.

— Well, little girl, gör som du vill. Men jag tillstår att jag fördömt gärna skulle visa dig hela rasket — Eureka och Kratern och alltsammans. Du har liksom del i det, tycker jag. Minns du när du satte upp kontraktet om Kratern åt oss? Och försvann strax efter? Du stygga, självsvåldiga flickunge, som så plötsligt rymde sta och gifte dig — hur många sömnlösa nätter hade jag inte för din skull!

Mrs Worthington fann det bäst att presentera sin trolovade, innan den andre förirrat sig alltför långt in bland ungdomsminnena. Stanley Buddenbrook hade hört på med stigande förvåning. Hon hade visserligen vid bordet nämnt, att uppfinnaren och hon kände varann sedan lång tid tillbaka, men hon hade inte sagt att de voro nära vänner. Vad han i förstone än tänkte hade han tillräcklig takt att inte visa det.

— Din fiancé? upprepade Johnson med ett förtjust uttryck, när herrarna skakade hand. På min ära, jag hade ingen aning! Tillåt mig lyckönska er båda,

Den hjärtliga tonen lugnade absolut järnvägs magnaten. Han var av naturen godtrogen och förtroendefull, när det gällde kvinnorna, vilka han för övrigt såsom en strängt sysselsatt, självjord man inte haft mycket tillfälle att studera. Han hyste dessutom särskilt höga tankar om sin fästmö omdömesförmåga och urskillning, och eftersom hon tycktes finna den andres kamratliga sätt i sin ordning, tillkom det inte honom att vara kritisk.

Man talade en stund om affärer och tekniska saker. Johnson hade en ganska ingående kännedom om vissa sträckor av Buddenbrooks järnväg, »The Transcontinental», sedan han i tiden varit med om dess byggande, och med den borne teknikerns slösaktighet gav han i förbigående några vinkar om förbättringar han kommit att tänka på — vinkar som Buddenbrook noga lade på minnet, imponerad av den andres sakkännedom och den täta raden av miniatyrordnar på hans frackuppslag.

— Undrar om ni vet, mr Buddenbrook, att ni har en fästmö, som vilken stund som helst skulle kunna utnämnas till en ingenjörspost vid er järnväg och fylla den till belåtenhet? yttrade Johnson. Då den andre bara smålog överseende som åt en artighet, kåserade han med en ton av uppriktig beundran om Mary-Anns tekniska insikter, förvärvade under års långt samarbete med honom, och återkom så till inbjudningen till en tripp med Eureka — en inbjudning som han nu älskvärt utsträckte även till fästmannen.

— Ni, mr Buddenbrook, skulle som järnvägsman utan tveivel finna mycket av intresse där — jag har några modeller till framtidens hydroelektriska järnvägar, som äro något annat än leksaker.

— Det skulle vara mig ett stort nöje, sade Buddenbrook och drog på det, men jag har ett direktionsmöte i morgon kväll, som jag inte kan försumma.

— Skada. Mrs Norton med dotter har lovat att följa med, och kanske jag enleverar Norton själv också, om han söker hindra mig att resa redan i natt.

Det avgjorde saken. Mary-Ann lovade vara ombord vid elvatiden, rustad för en veckas »naturliv». Det märktes på hennes strålande min hur förtjust hon var över arrangemanget.

När Elmer Johnson en halv timme senare lämnade hotellet och steg upp i den väntande bilen för att åka till ingenjörsklubben, fräste de första raketerna av aftonens galafyrverkeri i behagfulla eldbågar från flygfältets strandremsa upp i rymden över sjön. Bulevarden låg bred och imponerande mellan tredubbla rader elektriska kandelabrar, vilkas mjölkvita sken förvandlade sommarkvällens ännu heta mörker till hetsande dag. Till höger hade han de stora hotellens och fashionabla magasinens, klubbarnas och kontorspalatsens strålande jättefasader med tända takramper högt uppe bland stjärnorna och varje altan fullsatt av människor, som glammade profant inför det storslagna panoramat. Till vänster låg Grant Park med Konstakademins låga och trygga granitborg i ensamt majestät på den milslånga gräsplanen och bortom denna Illinois Centrals bullrande rangeringsbangård, flygfältet med blåspottande bågglampor och sist den tysta Michigansjön med enstaka drivande lustångare strålande som drömsyner på sin svarta yta. Av och till sprutade ett stjärnregn sin kvast ur skyn, raketer ormade sig graciöst mot himlen, som var svart med beslöjade ljuspunkter; lysbomber exploderade med en dov knall och en kaskad av mångfärgade elddroppar, och bengaliska solar roterade febrilt lågt nere. Över sydspetsen av det inhägnade fältet dröjde ett starkt vitglödande sken som från en jättemasugn eller en öppning till jordens eget brinnande inre, kastande en enorm kägla av ljus rakt upp i rymden, högre än skyskraporna, högre än de högsta raketer, högre än själva stjärnorna, tycktes det. Det var skenet från Eureka, fullt eklärerad.

Johnson smålog för sig själv, medan hans bil, inkilad i den norrut rullande strömmen på den golvjämna bulevarden med lägsta fart bar honom mot hans mål. Han tänkte på Mary-Ann.

— Fördöme mig, om inte utsikten att få visa henne alltsammans bereder mig mera nöje än de största experters omvändelse, sade han högt. Han hade i ensamheten lagt sig till vanan att tala högt med sig-själv.

Chauffören vände en frågande profil mot honom. Men i nästa stund fick han häftigt kasta om ratten, ty en stor limousine med kraftigt tuggande motor ormade sig hänsynslöst fram genom sammangyttringen bakom dem, tutande i djup baston. Det hade blivit kollision, ifall Johnsons chaufför inte i sista stund fått sin vagn bromsad. Med hela den ändlösa raden av biler bakom dem stannande liksom på ett givet tecken, sågo de den brådskande maskinen göra en tvär vändning tätt framför deras framhjul och hastigt försvinna uppför Madison avenue inåt staden. Det var en vagn, för vilken körregler eller polissignaler inte tycktes existera, och Johnsons chaufför muttrade ilskena svordomar, då han åter satte fart på sin vagn.

— Var det en polisbil? frågade Johnson.

— Nej, det var Standards lyxbil. De köra alltid som Jehu.

— Vem var mannen i kupén — kunde ni se det?

— James Kelly, chefredaktören själv.

Johnson erinrade sig att han växlat några ord med den berömda journalisten under banketten.

— Vi vill gärna trycka allt som finns att säga om er revolutionerande uppfinning, mr Johnson hade han sagt, brådskande och energisk. Kan vi inte få skicka upp en man till er i morgon?

— Omöjligt, hade Johnson svarat. Jag reser i natt.

James Kelly hade stått med hårt slutna läppar för ett ögonblick, så hade han sagt med ett kort skratt: ..

— Standard vet av inga omöjligheter, sir. So long!

Johnson lutade sig tillbaka i vagnen och undrade vad han menat med de där orden. Han hade tyckt om mannen; det hade stått om honom en osynlig aura av disciplinerad kraft som hos personer, som verkligen utträtta något i världen och veta att de äro en hävstång i samhällsutvecklingen.

Johnson tänkte på den beundransvärda skicklighet, varmed Kelly höjt sitt blad från en obetydlig skandaltidning till det mest betydande och inflytelserika pressorganet i Mellanvästern — en oberoende, oförskräckt och progressiv tidning, som ostentativt sökte sanningen och nationens bästa. Listan på Standards kampanjer under senare år upptog många goda och icke så få stora uppgifter: kampen mot den politiska korruptionen, mot utsvettningssystemet och de låga lönerna på olika områden av mänskligt arbete; agitationen för arbitrage och industriell fred, för intervention i Mexico och rehabilitering av stjärnbaneret på världshaven; samt, mera lokalt, kampanjerna för ett effektivt sanitärt system, för »Stor-Chicago» och »ett snyggare Chicago», mot humbugsläkarna och den reglementerade prostitutionen, mot hasardspelet, de suggestiva biografbilderna och den okontrollerade lasten på vissa slags danslokaler och krogar. Intet samhällsintresse var för litet eller för stort för James Kelly, och vad som var huvudsaken: hans karakteristiska, med buller och bång iscensatta korståg ledde alltid till den goda sakens seger, ofta nog utan att myndigheterna behövde röra ett finger, bara på grund av den upparbetade folkopinionens påtryckning.

Det var givetvis den sociala sidan av Johnsons nya system, som mest intresserade en man som James Kelly. Ämnet hade varit tabu vid den stora banketten, men med den tränade journalistens intuition hade han utan tvivel letat sig till de betydelsefulla konsekvenserna av telautomatiken på det sociala området. Johnson beklagade att han inte kunnat bifalla till den begärda intervjun; han hade hellre framlagt saken för James Kelly än för någon annan, ty han kände på sig att de hade en besläktad grunduppfattning.

Under uppfinnarens meditationer hade emellertid Kelly, körande med otillåten hastighet genom affärsdistriktets starkt trafikerade gator, nått fram till den imponerande Standard building, som från femte våningen under jorden till den tjugufemte uppe i skyn uteslutande disponerades av tid-

ningen. Han tog en expresshiss till redaktionsvåningen och gick brådskande genom den enorma reportersalen, »the city-room», där de mörkskärnade glödlamporna över ett hundratal små skrivmaskinbord utmed väggarna ännu vid denna tid på dagen till största delen voro otända och en trist skymning rådde. Genom den halvöppna dörren till lokalredaktörens sanctum i borte ändan av salen lyste däremot ett klart ljussken, och Kelly dök in i det, utan att akta på den skrämde snabbaren utanför, som halvt reste sig för att anmäla honom.

Lokalredaktören mr Simms — en mäktig buse inom företaget, en korsning av redaktionssekreterare och reporterchef enligt europeiska begrepp — gjorde sig just i ordning att lämna sin fullgjorda vakt. Han höll på att fylla i ett schema, som till ledning för nattredaktören upptog alla fullgjorda, misslyckade och halvfärdiga uppdrag, som förekommit under dagens lopp, samt vinkar om vad som återstod att göra, så vitt han vid avslutad dejour kunde döma. Då han hörde de brådskande, karakteristiska stegen bakom sig snurrade han hastigt runt i sin skrivstol och hälsade:

— How-do, Kelly!

Chefen nickade kort.

— Har Mac Laren lämnat in sitt referat än? frågade han.

Simms sköt över till honom ett typerat manuskript. Kelly tog det och räknade hastigt över arken.

— Allt?

— Ja. Det var inte lönt att säga mer om den där Johnsons hokus-pokus, menade han, och så tog han sig ledigt för i kväll.

— Och det var vår *fackman!* kommenterade Kelly torrt. På stående fot ögnade han genom manuskriptet, så nickade han med ett bistert leende.

— Just vad jag tänkte, sade han. En struntviktig dumsnut, Mac Laren — säg honom att han får gå. Jag skriver själv om alltsammans; tur att jag var närvarande såväl på luftskeppet som på banketten. Vem sköter om föredraget på ingenjörsklubben?

— En volontär, Pjuk heter han. Stark i stenografi.

Kelly gjorde en åtbörd av förtvivlan.

— En volontär! Och ni skickar en sådan att referera det intressantaste föredrag, som hållits i Chicago på mången god dag! Mr Simms, ni förvånar mig!

— Styv stenograf, som sagt, och dessutom fackman. Han sköter sig nog, skall ni få se. — Simms nickade förtröstansfullt med huvudet.

— Fackman, fy fan! — Kelly nästan spottade ut orden.

— En ny örfilstäck översittare således. Säg, finns där då ingen silverkant på molnet?

— Jo, det finns. Pjuk är nämligen alls ingen örfilstäck översittare; tvärtom, jag tror han är den mest godtrogna yngling vi ha på vår byrå för närvarande, om det är det ni vill. Och dessutom samvetsgrann och mottaglig och ofördärvad, så man nästan tycker synd om honom. Han är importerad — Amerika har gjort honom knäsvag som en kommunikant vid hans första nattvard, se? Kamraterna där ute arbeta på att få den där ödmjukheten ur honom; de göra narr av honom, så mycket de orka, och det skall väl göra honom gott med tiden. Men tills vidare är han full av förvåning och god tro, så ni kan vara lugn, Kelly.

Chefredaktören, långt ifrån övertygad, stack manuskriptet på sig och gick mot dörren.

— Skicka upp gossen till mig, så snart han kommer, sade han och gick.

Följaktligen knackade Erik Puke på den mäktiges dörr vid tiotiden. Han var verkligen litet knäsvag för tillfället. Han förutsåg något trassel, och han hade inte haft sin plats vid Standard i mer än ett par veckor. Det var inte många utlänningar som lyckades äta sig in i den amerikanska pressen efter bara fyra års vistelse i landet, och han satte redan därför stort värde på sitt jobb, ehuru det tills vidare ordinarie bara bestod i att hålla utkik efter och intervjua celebra resande.

Han var en lång, ynglingasmärt man med frappant svenska

rasdrag. Kelly, som för några år sedan av ren ledsnad förnött en hel semester vid Olympiska spelen i Stockholm, lade genast vid inträdet märke till hans präktiga gymnastfigur, och ansiktets öppna, intelligenta uttryck, som hemlandshyn gav ett skimmer av barnslighet, stämde honom avvaktande sympatiskt. Han hade nyss slutat diktera en artikel åt en söt ung flicka i sedesamt slickad frisyr, men med ögon som inte kunde undertrycka ett uttryck av beundran, när hon snabbt granskande överför den unge främlingen från det välbenade blonda håret på hans hjässa till de eleganta lackskorna på hans fötter. Kelly avskedade henne med att det inte var något vidare för i afton, och sedan hon dröjande, med ännu en lång blick lämnat rummet, tog han bryskt itu med reportern.

— Mr Pjuk, kan jag förstå? Referatet med er?

— Yes, sir. Men bara i stenogram.

— Ordagrant återgivet? — Han fixerade honom skarpt.

— Ja. Men jag får väl lov att göra ett sammandrag vid maskinen. Det är kanske väl långt, minst tre skepp. Fast jag måste säga — — ja, det vill säga, att jag tänkte föreslå mr Simms — —

Han kom av sig under den andres kallt taxerande blick.

— Vad då?

— Oh, well, i mitt tycke är kakan verkligen värd utrymmet. Jag tänkte föreslå mr Simms, att vi svälja den hel och hållen.

— All right, så göra vi det då, sade Kelly avgörande, utan att förråda den tillfredsställelse han kände. Vad är annars er mening om den där Johnson?

Erik Puke letade en sekund efter ord för sin entusiasm. Han hittade inte på annat än:

— Han kommer en att baxna!

Men det var alldeles tillräckligt för James Kelly.

— Tag plats, så få vi talas vid, sade han.

EN OBJUDEN GÄST.

Det var en indirekt följd av detta samtal, när Lo och förste mekanikern Beck vid sjutiden följande morgon kommo släpande på en främmande man, som gömt sig i kölrummet på Eureka före avfärden från Chicago. Man befann sig nu över yttersta sydvästra hörnet av Nebraska, och om några minuter, på sin höjd en halvtimme, skulle man vara framme.

Snyltgästen underkastades förhör i manövreringsrummet, där Johnson själv för tillfället hade vakten. Erik Puke fann för gott att bekänna alltsammans hellre än att bli misstänkt för spionage för någon patenttjuvs räkning. Han hade av James Kelly fått order att resa till Kratern, intervjuja uppfinnaren för Standards räkning och samtidigt lämna en skildring av den enastående kraftanläggningen där uppe, om vilken såväl facktidskrifter som dagtidningar tid efter annan innehållit de mest förvirrade berättelser. Kelly menade att det var på tiden att allmänheten erhöill korrekta upplysningar om detta häxmästeri, som redan Eureka sensationella uppträdande förutan börjat antaga legendens fantastiska proportioner i folks inbillning. Men särskilt hade han lagt Puke på hjärtat att söka förmå uppfinnaren själv att uttala sig om de yttersta konsekvenserna av sitt system. Av vissa antydningar Johnson gjort under uppehållet i Chicago tycktes framgå, att det här inte var fråga blott om en vinning för tekniken ensam utan om en ny allmänt-fundamental princip med omstörtande verkningar på de mest olika områden av mänskligt liv och mänsklig verksamhet. Standard ville vara

den första att göra den stora allmänheten bekant med dessa revolutionerande framtidsperspektiv.

Kelly hade befallt Puke att resa, men han hade lämnat honom fria händer beträffande vägen och sättet för resan. Han hade minst av allt befallt Puke att följa med Eureka. Men den unge svensken var en vän av genvägar och snabb expedition, och då han jämte en svärm kolleger ännu sent på natten råkade befinna sig ombord å Eureka, där man beundrade den unika ekläreringen, hade han raskt fattat sitt beslut och i ett obehägnat ögonblick smusslat sig in i kök rummet, där han sedan i fyra timmar tåligt legat med huvudet tryckt intill en läckande bottenventil och samlat på en vainsinnig tandvärk i draget från en fart av flere hundra miles i timmen. Han var alldeles vimmelkantig, och hans ena kind hade redan börjat svälla, medan den andra blomstrade klarröd som efter en försvarlig örfil, men han hade ändå förstånd nog att inte förhelliga någonting, och det blev hans räddning. Johnson, som skoningslöst skulle bestraffat varje intrång från fackligt håll, fann den energiske reporterns situation ytterst komisk. Landsmanskapet och namnet James Kelly stämde honom sympatiskt, och innerst kände han något liknande beundran för den fyndighet, varmed Puke löst den långa, besvärliga resans problem. Med de vanliga kommunikationerna nere på terra firma tog en färd till Spindletop Crater minst tre dygn i anspråk.

Norton råkade komma ned just som Johnson höll på att rekommendera kryddpåsar för reporterns tandvärk, och han visade inte samma överseende som kompanjonen. Han var inte heller lika lätt övertygad som denne; nu sedan hemligheten med det nya systemet i stort sett blivit allmän egen dom, vädrade Norton försåt överallt. Det fanns fullt upp med konkurren ter på det elektrotekniska området, som inte skulle rygga tillbaka för någonting i sin strävan att beröva Johnson frukterna av hans årslånga arbete, och förlusterna skulle lika tungt drabba Norton själv, eftersom han ägde halva intresset i den Johnsonska firman. Följaktligen nød-

gades Erik Puke än en gång underkasta sig ett förhör, och Norton gick hårt åt honom. Han hade ingenting emot ytterligare publicitet, men han ville vara säker på att det stannade därvid.

— Hur kommer det sig att just ni skickades oss på halsen? frågade han under förhörets gång. Ni förefaller att vara väl ung och grön för ett så betydande uppdrag.

Puke, som under dessa pinsamma minuter fattade en antipati för bankiren, som sedan aldrig lämnade honom, svarade kyligt:

— Jag förmodar det var för att jag är fackman.

Norton gav Johnson ett menande ögonkast, som emellertid var totalt bortkastat på denne.

— Menar ni att ni är ingenjör — elektriker? frågade uppfinnaren livligt.

Puke nickade.

— Och ändå går ni och slavar som reporter vid en tidningsdrake, skar Norton in. Medge att det förefaller litet egendomligt!

— Inte alls, sade Puke. Det är en ekonomisk fråga. Om ni inte hade större utsikter på den bana ni utbildat er för än en undanskymd plats som ritare med tjugufem dollars i veckan, skulle ni inte då känna er oförhindrad att sadla om, när någonting bättre yppar sig?

— Jag förstår er fullkomligt, förklarade Johnson allvarligt. Utlänningarna göra arbetet, men infödingen sitter som boss. Jag har haft samma erfarenhet. Och ändå vill ni inte resa hem, där ni hade det bättre inom ert fack — ni vill komma till botten med Amerika först, inte sant?

— Precis. Och för att komma riktigt underfund med det här landet vet jag ingen bättre verksamhet än tidningsmannens. Det är han, som ibland kommer åt att lyfta på förlåten, som täcker samhällets baksida. Det är så intressant, att jag oftast glömmer att sakna mitt fack. Men det faller av sig själv att uppdrag sådana som det jag nu fått locka mig mest.

Han adresserade sig uteslutande till Johnson, men det var bankiren som igen kom med en impertinent fråga:

— Hur länge har ni arbetat vid Standard?

— Bara en fjorton dar.

— Så, så. Och dessförinnan?

— Jag kom in i yrket genom en svensk chicagotidning, »Svenska Nyheter».

— Och dessförinnan?

Erik Puke gav honom en förargad blick.

— Consolidated Electric, ritare på installationsavdelningen, sade han avklippande.

— Jaha! — Det lät nästan som ett triumfskratt. — Och ni bevarar fortfarande goda relationer med trusten, inte sant? Har ingenting emot att göra dem en tjänst, om ni blir i tillfälle till det?

Puke stirrade på honom en stund.

— Kanske inte, svarade han slutligen långsamt och distinkt. Så vida jag inte därigenom lederar annans rätt. Mister Johnson har mitt hedersord, sir.

Bankiren fixerade honom med öppet hån i blicken; det var uppenbart att ett hedersord inte stod högt i kurs hos honom. Men innan han hann komma med den sarkasm, som låg honom på tungan, sade Johnson:

— Jag har bett mr Puke att vara min gäst för några dagar, och det skall bli mig ett nöje att visa honom omkring. Så vitt på mig ankommer skall han inte sakna stoff för sina artiklar. Sedan de äro undangjorda, kan det emellertid hända att jag har ett förslag att göra er. — Han klappade plötsligt i händerna. — Lo, purra damerna! Vi äro framme om en kvart.

— Ett förslag? Är det för tidigt att fråga vilket? — Puke lovade sig i detsamma, att om det fanns något han kunde göra för uppfinnaren, skulle han göra det, om så en hel värld satte sig emot.

— Jo, jag hade tänkt be er hjälpa mig med en detaljerad beskrivning av anläggningarna på Kratern och mitt telau-

tomatiska system över huvud, sade Johnson lugnt. Professor Barratt påpekade i Chicago, att min patentbeskrivning var alltför svävande och behäftad med så stora luckor, att en rekonstruktion av min uppfinning utan mig vore en omöjlighet. Min kompanjon, mr Norton här, har rätt att fordra att firmans intressen i denna sak göras oberoende av min person, och han skall för den skull få en fullständig instruktion, som han kan stoppa i sitt kassaskåp och känna sig lugn för. Men jag har kommit att tänka på, att jag själv skulle förfuska hela dokumentet — jag tar en hel del saker för givna, och därigenom uppstå luckorna. Därför har jag velat be er, mr Puke, att bli min sekreterare, så framt ni, medan ni håller på med era artiklar, kommer underfund med att ni har intresse för saken. Er färdighet i ritning kommer mig särskilt väl till pass . . .

En fullständigare rehabilitering kunde Puke aldrig önskat sig. Han var överväldigad. Han stammade något om hur förtjust han var, men Johnson, som vänt sin uppmärksamhet till visartavlorna och knapparna på väggen, avbröt honom:

— Som sagt: jag vill inte ha ert svar nu. Vi få se framdeles. Kom närmare, så får ni se hur lätt man manövrerar en helikopter.

Medan bankir Norton med ett bistert drag i sitt välmasserade ansikte tog trappan upp på däck, började Eureka luta allt starkare föröver, och skrämda små kvinnoskrik hördes från akterrundeln, där skeppets åtta hytter voro belägna. Det bar av snett nedåt med svindlande fart. Puke stod och balanserade, stirrande fascinerad genom de lätt immiga bottenfönstren i manövreringsrummet. Det var första gången han såg himmelens skyar under sig, men han saknade totalt den hisnande känsla han alltid trott man skulle ha på stora höjder. Han kunde ostört och med välbehag njuta av solens praktfulla färgspel på dunst- och dimmassorna nedanför och det intensiva regnbågsglittret av miljoner mikroskopiska molnpartiklar, som i kaskader forsade mot rutan. Slöja efter slöja borrade sig Eureka igenom, tills hon modigt störtade

mot den sista kompakta molnbanken, som likt ett hav av ullig purpur bredde ut sig så långt ögat kunde nå. Här och var stucko rosafärgade sockertoppar upp ur havet, skimrande nästan vita mot molnhavets intensiva färg. Det var spetsarna av Klippiga bergens yppersta jättar allt runt om horisonten. Genom revorna i purpurn skymtade något mörkt svindlande djupt nere. Det var jorden.

VI.

MAMMONDYRKAREN.

I förhistorisk tid hade Kratern sannolikt tjänat eruptiva ändamål. Nu låg den igengrodd och fredlig, en platå rakt under Lone Mountains huvudmassa, regelbundet kittelformig som om en jättemina någon gång för mycket länge sedan exploderat här. På kittelns botten låg en liten bergsjö med kristallklart och kyligt vatten. Under regnperioden kom en mager flod störtande utför Lone Mountains branta stup, blandade sitt vatten med insjöns och skummade så vidare i sin genom årtusenden mödosamt brutna fåra över kittelranden ned mot prärien.

Men det var bara under regnperioden, fem, sex månader av året. Nu låg flodbädden tom och steril, någon gång kanske med en tvinsjuk bäck sorlande mellan stenarna. Lone Mountain var inte högt nog att bestå sig med snöhuva, men stundom kunde det undret ske, att det föll snö eller regn kring dess hjässa också om sommaren, och då blev den lilla kristallsjön oväntat påspädd. Girigt behöll den var droppe den fick; så vitt man visste hade flodbädden bortom sjön, nedåt mot prärien, ännu aldrig fuktats sommartid. På Kraterns nivå, fem tusen fot över slätten, föll vanligen inte en droppe regn under ett halvt år i sträck, och nedanför låg slätten sönderbränd och sprucken under en obarmhärtig sol.

Kring Kratern var naturen liksom formad med yxa och hyvel — allt var brant, stupigt och slätt eller också bara slätt. Lone Mountains huvudmassa reste sig tvärbrant som en vägg över den, och nedåt från motsatta kittelranden

stupade berget åter brant mot slätten. När Johnson först tog itu med sitt bygge här uppe, måste han för att komma upp slå järnkrampor i klippväggen, och han halade upp materialet med en linbana. Det var regntid då, så han fick kraft från den yra bergsfloden. Det gamla turbinhuset låg nu förvittrat och övergivet med raserad damm och ränna vid flodfåran ett stenkast från bergväggen. Det liknade en relik från en längst försvunnen tid bland allt det nya, som ställets trollkarl, härskaren över dessa åttio acres underland, senare byggt upp. Icke långt från turbinhuset stod en ensam mast med stympade och tilltrasslade koppartrådar slokande kring sin spets: ett melankoliskt monument över uppfinnarens första försök med trådlös kraftöverföring.

Övermodigt stort tilltagna föreföllo i jämförelse härmed de senare anläggningarna. Halvvägs uppför huvudberget, några fot från stupet stod en enorm glob av glimmande stål-nätverk på en spinkig tornkonstruktion av stål — en oändligt förstorad upplaga av Eureka's mystiska master. Grova kablar ledde från det inre av tornet ned till ett monstruöst hus av järn och klippblock vid sjön i kraterbotten; byggnaden saknade fönster och dörrar och såg ut som den huggits ur lavan till fem, sex våningars höjd. Störst bland övriga byggnader, vilka i en skenbar oreda lågo strödda över platån, var ett femvåningshus av laxröd tegel nära branten mot slätten. Det stod i förbindelse med en ofantlig stålbur, uppbyggd mellan fyra höga master av korsnitade stålbalkar, vilkas toppar förenades av en grov kabel. Från denna kabel hängde vertikalt en massa koppartrådar mot jorden, bildande någonting snarlikt en fyrsidig jättstor eolsharpa. Men dessa trådar glödde mitt i dagens klara solsken med ett intensivt vitt, sprakande ljus.

Låg det för den oinvigde någonting mystiskt i dessa byggnader, som synbarligen bildade delar av den revolutionerande Johnsonska kraftanläggningen, skvallrade däremot övriga hus öppet om sitt ändamål. Där funnos verkstäder och smedjor, arbetarbaracker och små näpna bungalows för maski-

nister och förmän, garager och hangarer, förrådshus och magasin. Johnsons egen bungalow låg i en liten oas av träd och gräsmattor vid insjöns strand; den yppiga vegetationen på denna lilla fläck stack underligt av mot den omgivande ödsligheten. Huset var enkelt men rymligt, och det nästan primitiva bohaget stod i en egendomlig kontrast till fulländningen i alla tekniska anordningar. Huset skulle kunnat utgöra den förnämsta sevärdheten på en elektrisk världsutställning såsom en oöverträfflig illustration till elektricitets användbarhet inom området för huslig ekonomi. Icke nog med att vattenledningen från den kristallklara bergsjön funkionerade elektriskt och att vattnet i badrum, kök och diskrum uppvärmdes på elektrisk väg; icke nog med att belysningen var elektrisk — enligt ett speciellt system med genomskinliga tuber och rör av utomordentlig ljusstyrka — och att hela huset vid behov uppvärmdes medelst elektricitet; — i minsta detalj var elektrifieringen genomförd. I köket skedde all kokning elektriskt, och rätterna höllos varma på det dukade bordet över elektricitet. Diskningen utfördes på några minuter av en elektrisk maskin. Städningen av rummen underlättades av elektriska dammsugare. I tvättstugan rengjordes, torkades, manglades och ströks tvätten med elektricitet.

Damerna voro hänförda, ehuru ingalunda överraskade. Detta innebar egentligen ingenting nytt; det fanns tusentals amerikanska hem, där elektrifieringen var lika långt genomförd. Men när Lo, grinande av stolthet, demonstrerade en symaskin, en blandnings- och knådningsmaskin för degen, en köttkvarn, en kafferostare och -kvarn, en separator, en smörkärna med flere små hushållsredskap, alla drivna med elektricitet, erkände de sig slagna. Och de stodo länge i källarvåningen och betraktade med avundsjuka blickar refrigeratorn, som i stark sommarhettan höll husets temperatur på behaglig nivå och försåg hushållet med all den is det behövde.

— När vi kommer hem, förklarade mrs Norton med stor bestämdhet, får Frank lov att låta installera en sådan där hos oss,

— Och en elektrisk glacemaskin, mamma! bad hennes åttaåriga dotter Patricia, som regelbundet en gång i veckan, när hon lyftat sina »nålpengar», föråt sig på ice-cream.

Också Mary-Ann gick och samlade på idéer för sitt nya hem. När hon såg det lilla duvslagliknande torn på taket av bungalowen, som innehöll både mottagningsapparaten för den trådlösa strömmen och centralen för alla de olika ledningarna i huset, föreslog hon i sin entusiasm att Johnson skulle installera sitt system i det Buddenbrookska huset i Chicago och telautomatiskt förse det med kraft. Av alla de förvirrande många fakta rörande telautomatiken, som hon under de sista tjugufyra timmarna absorberat, hade kanske intet gjort ett så djupt intryck på henne som det, att avståndet inte spelade någon roll vid trådlös krafttransmission.

Men Johnson skakade på huvudet åt hennes förslag.

— Hur gärna jag än gjorde det för din skull, my dear, så är det mig tyvärr absolut omöjligt. Inte av tekniska skäl, bevars, utan emedan Chicago elektricitetsverks koncession är liktydig med kommunalt monopol. Du måste ge dig till tåls till år 1936, då koncessionen går ut.

— Men Stanley Buddenbrook har ett sommarhem i Lake Geneva, invände Mary-Ann, som inte ville ge tappt.

— Det finns inte ett samhälle på ett hundra invånare, inte en by så avlägsen och obetydlig, att inte ett eller annat elektricitetsbolag skulle ha skaffat sig monopol på den, förklarade Johnson en smula retligt; det märktes att han omnämnde ett faktum, som länge irriterat honom. — Ja, jag talar naturligtvis om Staterna, tillade han förklarande. Det är mycket möjligt, att när telautomatiken en gång i framtiden blir praktiskt utnyttjad i stor skala, det blir Sydamerika eller Kina som först profiterar därav. Det är en sak med trustväsendet, att det bromsar all verklig utveckling.

Mrs Norton, née Coyne, var av fläskpackarsläkt och mycket rik; följaktligen var hon konservativ. Och med hennes ärvda intressen i diverse jätteföretag, som en generaliserande allmänhet envisades att betrakta som fulljädrade

truster, var det inte att undra på att hon gjorde front mot det gängse modet att häckla på trusterna. Hon var en mycket resolut och självständig kvinna, som hade sina egna åsikter om allt, fullkomligt oberoende av mannen, och som dessutom hade en för Norton ofta nog så obekväma vana att aldrig sticka under stol med vad hon tänkte.

— Nu är ni orättvis igen, Elmer, sade hon förebrående. Jag undrar om inte just trusterna bilda det mest progressiva elementet i vårt samhälle. De skräna förstås inte om det som Roosevelt och Gompers, men principen är ingrodd och medveten, eftersom det är affär. Tänk bara på med vilken iver de stora bolagen inom ert fack tillämpa alla nya uppfinningar och idéer, hur de ständigt ligga i marknaden efter förbättringar, hur de gå i spetsen när det är fråga om tid- och penning- och arbetsbesparande metoder.

— Oh yes, I know! — Johnson vinkade avvärjande med handen. — Allt det där är naturligt, ty det är affär, såsom ni mycket riktigt anmärkte. De uppfinningar och förbättringar ni talar om äro alla ägnade att minska produktionskostnaderna för trusten; men har ni observerat att hur många inbesparande metoder den än suger upp, förblir likväl priset för konsumenten detsamma — så vida det inte rent av går upp? Trusten gör en affär på varje förbättring, men inte allmänheten. Är det progress, verklig progress?

— Tekniken är naturligtvis inte självändamål, fortfor han. Den är ett medel att göra naturkrafterna människan underdåniga. Märk väl: människan, hela släktet, inte några utvalda få! Det största brottet i mänsklighetens historia begicks den dag, då naturens resurser, avsedda för alla, började exploateras för den enskildes profit. Det var värre än rån och rofferi, det var att bära hand på världsordningen. Vad nyttar oss teknikens progress, så länge flertalet människor, proletären, den fattige, står utanför dess välsignelser?

Norton blängde ilsket på Erik Puke, som synbarligen i tankarna gjorde anteckningar. Kompanjonens filantropiska idéer voro för bankiren som det röda klädet för tjuren. Han

måste visserligen låta honom hållas, vid vissa tillfällen till och med låtsas hålla med honom, men inom sig var han fast besluten att driva saken på affärsmissigt sätt. Melonen var alldeles för saftig att skänkas bort! Johnsons uppfinning betydde miljarder, otroliga rikedomar! Det skulle visserligen kosta hård strid och mycken möda, seg uthållighet, ständig vaksamhet och arg list, kanske också våld och bedrägeri, att driva saken igenom, men Norton var en härdad man, verserad i leken och absolut fri från skrupler. Och belöningen var svindlande.

Frank Norton hade haft en god karriär. Vid ett par och fyrtio år innehade han en inflytelserik ställning inom Mellanvästerns finansvärld. Somliga sade att det var hans hustrus miljoner, som förhjälpit honom till den, och det är möjligt att glansen från den dryga hemgiften till en viss grad förbryllat omdömet hos dem, som senare släppt honom fram. Men i egna och initierades ögon var Norton selfmade. Han hade gjort sina lärospån på newyorkbörsen vid unga år och under en vild tid, och det var därför inte underligt att hans första firma, Norton & Mapleson, mycket snart visat sig vara en bubbla, som brast. Varje finansman måste göra sina erfarenheter, innan mognaden kommer. Och fanns det ännu någon som erinrade sig, att den unge mäklaren lyckades undgå kriminellt åtal endast tack vare en rik väns generösa ingripande, och att det i stället blev den äldre kompanjonen som fick göra bot för firmans smärre, rent formella synder med några år i Sing-Sing, så voro dessa fakta endast ägnade att bevisa en förslagenhet hos den unge mannen, som måste uppföras på en blivande finansmans kreditsida. Mercurius var ju inte bara handelns utan också tjuvarnas gud.

Illvilliga tungor hade i tiden också velat påstå, att marken där österut hade börjat bränna Frank Norton under fötterna och att det var därför han sökt sig västvärt. Men det där hade man numera glömt. Norton hade till den grad levat sig in i sin kommun, att han nästan gick och gällde för en av urinvånarna. Och det var något som ställde en på piedestal i en

stad, av vars invånare nittio procent flyttat in först efter den stora branden, vilken händelse betraktas som det nya Chicagos födelsedag. Erinrade man sig någon gång, att bankir Norton faktiskt kommit till pionjärstaden först under jättekraschen efter världsutställningen, så mindes man säkert också att det var på tomtjobberier han kommit sig upp. Och då fanns det ej ord nog starka att prisa framsyntheten hos en strävsam ung man, som så bergfast trott på centralmetropolens lysande framtid, att han depressionen och den allmänna pessimismen till trots grävt ned sina pengar i jungfrulig prärie — just i vägen för stadens utveckling! Naturligtvis kom ingen sig för att fråga var han tagit pengarna till sina spekulationer ifrån; det var likgiltigt, eftersom han lyckats. Kanske han räddat några spillror från New York. Annars arbetade han i en bank vid Deaborn, först som clerk, mycket snart som biträdande kassör, slutligen som förste kassör och institutets allt i allo. Hans dåtida förmän gävo honom vitsordet: användbar, skarpt affärshuvud, mycket energisk.

Så hade han reorganiserat sin ryktbare vän, ingenjören-uppfinnaren Johnsons affärer och samlat alla de olika företagen på en hand, »The Consolidated Johnson Companies». Det var inte mer än billigt att han blev president för det stora bolaget. Ungefär i samma veva hade han gift sig med Harriet Coyne, som var värd sex kalla miljoner, fördelaktigt placerade i produktiva företag. Miss Coyne var en bekantskap från newyorktiden; hon hade hört till firman Norton & Maplesons klienter, men haft turen att få sitt konto hos dem avslutat före falliten. Hon var en av dessa sällsynta arvtagerskor, som föredrogo en vanlig enkel amerikan framför ett fysiskt och moraliskt vrak med hertigkrona. Hennes urskillning, som gjort giftermålet till ett evenemang inom societén, skrevs på hennes affärstränings konto. Hon hade nämligen allt sedan fläskpackaren Coynes, hennes fars, död föredragit att själv administrera sin förmögenhet — något som på sin tid kommenterats som högeligen excentriskt. Alla faktorer sammantagna, hade partiet betraktats som en ovanligt

kallblodig och för vardera kontrahenten fördelaktig placering.

Bland posterna på Nortons kreditsida var den ingalunda den minsta, att han trots sitt rika giftermål fortsatte sin affärsverksamhet. Han grundade en egen bank, Citizen's National, som under årens lopp utvecklade sig till en av de största vid LaSalle street. Han hade sitt finger med i alla företag av värde, såväl merkantila och industriella som allmänt medborgerliga. Han var solid, aktad, till och med hedrad — »en mönstermedborgare», såsom en entusiastisk talare en gång kallat honom vid en halvoffentlig bankett; »a jolly good fellow», såsom man allmänt ansåg i de exklusiva klubbar, till vilkas habituées han gärna räknade sig.

Han hade bäddat det väl för sig, och han borde varit nöjd. Han var långt ifrån girig; tvärtom hade han namn om sig att vara en rundhänt filantrop av aktningvärda proportioner. Men hans ungdoms första pinsamma guldfeber, uppmammad av Wallstreet-atmosfären, hade sedan aldrig släppt honom. Den hade blivit liggande i bloden — kronisk. Ju längre han levde, desto svårare blev det för honom att inte lägga vantarna på allt guld han såg. Han var ingen förtrorad, behård dollarmakare som vissa stora förebilder; han var snarare en representant för den moderna tidens friska, robusta och mänskliga affärsmannatyp, med god mage och kuvade nerver och ett kraftigt handslag för de flesta. Han gjorde pengar synbarligen utan ansträngning, liksom på lek, emedan det var hans yrke, tycktes det; och av penningens depravation syntes inga yttre spår. Och dock var hans själ ett enda fett dollartecken, hans hjärna en räknemaskin och hans öga ett taxeringsinstrument.

Han hade en ärelystnad, Frank Norton; han var besatt av en idé, som han själv i uppriktiga stunder medgav var utopisk. Han var bara en pygmé mot de stora, och i hemlighet retade det honom. Han hade i sin ungdom sett plutokraterna tumla om i Wallstreet, blivit inokulerad med övertygelsen om den centraliserade rikedomens enväldsmakt och tjusats av

det stora spelets svindlande möjligheter och ohyggliga spänning. I sitt inres allra heligaste rum tillbad han ännu sin ungdoms kraftidoler, de hänsynslösa penningkungarna från det amerikanska affärslivets laglösa barndom. Innerst var han ännu spelaren. Han hade visserligen lärt att tygla sina passioner, men med het längtan motsåg han den dag, då han skulle vara mäktig nog att göra en storkupp, värdig spelets bästa traditioner.

Med seg ihärdighet, ofantlig arbetsförmåga och betydande talang hade han byggt upp sin ställning inom finansvärlden. Men tempot tillfredsställde honom inte; han skulle aldrig nå sitt mål medelst detta metodiska arbete för varje dollar han tog in. Han insåg mycket väl, att tiden inte var gynnsam för bildande av nya stora förmögenheter; praxis, lagen och mest av allt den allmänna opinionen satte numera hinder i vägen för snabb centralisation av rikedom, och administrationen hade en irriterande mani att lägga sig i enskilda spekulanter affärer vid minsta skugga av misstanke att deras metoder inte voro strikt legitima. Och dock uppgav han aldrig hoppet att hans stora tillfälle en gång skulle komma.

I mer än tio år hade han sett sin väg. Från den stund han övertog ledningen av de Johnsonska företagen och blev fullt invigd i uppfinnarens stora livsverk, hade han varit övertygad om att målet kunde nås. I mer än tio år hade han tålmodigt lagt sina minor. Konsolideringen av företagen hade varit den första. Saken hade kostat en massa pengar, men Norton och hans hustru hade finansierat det hela mot en samfällid halvdel i bolaget. Utom några få ströaktier, vilka placerats på främmande händer för att uppfylla lagens villkor om aktiebolag, ägdes hela koncernen av Johnson och makarna Norton. Det hade alltid varit ett synnerligen harmoniskt bolag, även om affärerna aldrig gått vidare lysande. Johnson hyste ett oinskränkt förtroende för Nortons affärsskicklighet, och inte ens den annars alltid vaksamma mrs Norton hade en aning om att företaget under alla dessa år med avsikt hållits just nätt och jämt flytande. Bristen på

ett komfortabelt rörelsekapital hade nödvändiggjort det ena hypoteket efter det andra — det var en sak som både Johnson och Mrs Norton funno alldeles i sin ordning, liksom de måste erkänna att det var fullt korrekt, att »Consolidated Johnson» alltid sökte täcka sitt kreditbehov på annat håll än i sin presidents egen bank. Men skulle de gjort sig besvär med att litet närmare undersöka saken, hade det otvivelaktigt förefallit dem egendomligt att en bankman som Norton inte var i stånd att tillförsäkra bolaget den nödiga krediten på förmånligare villkor än som skedde. Som det nu var, åto lånen upp så gott som hela profiten.

Det var en hel kedja av minor, som låg begravad under detta kreditsystem. Och Norton började anse tiden småningom vara inne att låta dem springa. Han hade länge nog haft fördrag med kompanjonens envisa motstånd mot den stora uppfinningens kommersiella utnyttjande.

Eurekas sensationella reklamfärd till Chicago hade iscensatts av Norton — »för att stärka Consolidated Johnsons kredit», såsom han framställde saken för sin kompanjon. Denne, som dittills envist vägrat att demonstrera sin uppfinning inför offentligheten, hade denna gång gått i fällan utan att beräkna att han därigenom tillförde Norton en här av bundsförvanter, som komme att sträcka giriga händer efter uppfinningen. Johnson med sin barnsliga tillit och sin idealism kunde över huvud inte hysa någon misstro beträffande sin väns motiv; hade någon på sakernas nuvarande ståndpunkt avslöjat Nortons plan för honom, skulle han antingen ha skrattat åt honom eller kört ut honom, men i vartdera fallet skulle han ha framhärdat i sin tillit.

Slumpen hade dessutom kommit Norton till hjälp i en detalj som ingalunda var oväsentlig för hans plans framgång. Professor Barratts ord om risken av en ofullständig patentbeskrivning hade fallit i tacksam jordmån och besparat Norton en uppfordran, som kunnat ge anledning till misstroende. Johnson-bolaget hade visserligen enligt i tiden upprättat kontrakt företrädesrätt till samtliga Johnsons tek-

niska uppfinningar, men i betraktande av dennes absoluta vägran att redan nu släppa sitt telautomatiska system i marknaden var det för Norton av största vikt att han i sin ägo erhöll en noggrann beskrivning över uppfinningen, ty därigenom skulle han bli oberoende av uppfinnaren själv. Vid närmare eftertanke var Norton därför böjd att betrakta Erik Pukes uppträdande på scenen snarare som en lycka än motsatsen, förutsatt att han verkligen åtog sig författandet av beskrivningen. Risken av spioneri för någon konkurrerande firmas räkning skulle han, Norton, nog förstå att i sinom tid paralysera.

Omedelbart efter lunchen, vilken gjorde Los kokkonst all heder, kallade Norton sin hustru och uppfinnaren till en affärskonferens. Det var faktiskt ett formellt korrekt sammanträde av Johnson-bolaget det gällde; det faktum att mötet ursprungligen varit avsett att hållas i Chicago spelade ingen roll, enär Norton i varje fall på förhand försäkrat sig om de frånvarande aktionärernas fullmakter.

Det var vid detta sammanträde han lät minorna springa. Med ledning av bolagets böcker och stödande sig på ett utlåtande av en berömd expert, som gått igenom dem, påvisade Norton här, att bolagets ställning numera var sådan, att det inte kunde hållas flytande under rådande strama kreditförhållanden och ogynnsamma industriella konjunkturen med mindre än att aktiekapitalet fördubblades. Med en air av anspråkslös generositet erbjöd han sig att själv teckna hälften av tillskotts-kapitalet, men föreslog att resten skulle placeras bland »outsiders» och företaget, som hittills haft karaktären av slutet bolag, sålunda rekonstrueras på en allmänare, mer kommersiell bas med utsikt till papperens framtida notering på fondbörsen.

Det blev en hetsig debatt. Mrs Norton var på förhand vunnit för sin mans plan, ehuru hon var lyckligt okunnig om dess rätta betydelse. Men Johnson stred desperat emot. Egendomligt nog var det inte för att han insåg, att man höll på att råna honom på frukterna av hans livs arbete, som

han stred; i så fall hade Norton utan betänkande genomdrivit sin vilja. Utan det var mot vad han kallade Nortons »förödmjukande ädelmod» han protesterade. Om ställningen var så dålig som den angivna relationen angav, kunde han inte tillåta sin vän att ytterligare riskera en så stor summa som hans erbjudande innebar — hellre då låta utomstående teckna hela tillskottskapitalet. Men detta gick alldeles inte ihop med Nortons plan, där huvudvikten låg vid bibehållandet av aktiemajoriteten. Han sökte påvisa vådan av att låta nya aktionärer få ett alltför stort inflytande inom bolaget. Mrs Norton understödde honom emfatiskt och hotade med att lägga under sig hela den nya emissionen, så framt den släpptes vind för våg ut i marknaden.

Man diskuterade länge. Slutligen avgjordes frågan genom en kompromiss: Norton och Johnson skulle vardera övertaga tjugufem procent av den nya emissionen, medan resten finge tecknas av »outsiders» under direktions kontroll. Johnson trodde sig vara i stånd att skrapa ihop det belopp han för sin del behövde, men Norton bestämde en mycket snäv termin för summans inbetalande i ett sista hopp att dock slutligen kunna slå honom ur brädet.

I varje fall, tänkte Norton, skulle han se till att de »outsiders» som tecknade voro hans kreatur.

VII.

TROLLNÄSTETS HEMLIGHET.

— Åren ha farit mycket milt fram med henne, sade Johnson. Han och Norton sutto vid sin whiskyrogg på verandan och betraktade mrs Worthington, som spelade tennis med lilla Patricia på planen nedanför bungalowen.

— Ja, i ett avseende finner jag henne till och med charmantare än i vår ungdom. — Norton följde kisande den unga änkans rörelser och glömde för en gångs skull att beundra sin dotter, vilken annars alltid lade beslag på hans uppmärksamhet, om hon var inom synhåll. — Den där mogna fylligheten gör henne mer betonat feminin, på samma gång mer retande och svåråtkomlig. Stanley Buddenbrook har haft tur — så vida han nu kan tillfredsställa henne.

— Du nämnde om, att du varit Worthingtons och hennes bankir. Du har således haft känning av dem alla dessa år. Egendomligt att du aldrig förr än i går nämnt ett ord om det för mig?

— Tja. — Norton smålog fint. — Jag ansåg det bäst för alla parter att du hölls utanför. Du var i tiden på ett beskyddande sätt intresserad av henne, så där platoniskt-faderligt, du minns? Du hade kanske känt dig manad att ingripa.

— Det fanns således skäl till det? Hon var olycklig?

— Inte hon allena — båda. De voro visst kära i varann, vardera på sitt sätt. Och som du vet, kan det aldrig vara lyckligt, när äkta makar älska varann. Inte för sådana naturer.

Johnson lät sin blick en stund dröja vid mrs Nortons juno-

niska gestalt, där hon i en ställning av absolut och målmedveten vila satt på en trädgårdssoffa med sjön som bakgrund för sitt blonda hår. Allt hos henne verkade målmedvetet. Förmodligen var också hennes äktenskap resultatet av ett logiskt och bindande tanke Slut, där känslan inte hade något att säga. Och Johnson måste erkänna för sig själv, att det lilla han sett av det Nortonska äktenskapet, föreföll det att vara sällsynt harmoniskt — han ville kalla det förnuftigt. Så till vida tycktes Nortons egen erfarenhet bekräfta hans äktenskapliga maxim.

— Inga barn? frågade han.

— Nej, inga egna. De hade en fosterdotter, som nu är vuxen. Hon är visst kvar där nere i Arizona, på hans ranch. En litet excentrisk ung dam — pojkaktig, styv jordbrukare, en riktig cow-girl trots sin bildning och beläsenhet. Hon lär sköta egendomen mönstergillt, efter vad jag hört.

De sutto tysta en stund och följde förstrött med spelet. Lilla Patricia hade gott gry i sig; poängen stod i själva verket lika. Mary-Ann spelade med ett mjukt behag, som fick relief av hennes motståndares kantiga, pojkaktigt fria rörelser och förtjusta skrik.

— Var är din egen avkomling? frågade Norton plötsligt.

— Vid kusten i sommarläger. Jag hade svårt att få Herbert i väg; han hade helst uppoffrat hela sin sommarferie för att få gå och rota bland maskinerna och modellerna här. I höst börjar han vid tekniska högskolan. Det är en tröst att veta, att ens livsverk fortsättes, när man en gång är borta.

Johnson skrattade till och fortfor i livligare ton:

— Kan du tänka dig, pojken har gjort en uppfinning, som slår hans gamla pappa på fingrarna. Han har under ett par ferier specialiserat sig på min aerofon, medan jag varit upptagen av annat. Som du vet, har apparaten ända till senaste tid varit defekt så till vida, att vi inte kunnat inskränka våra samtal till den talande och den han ringt upp, utan har hela »nätet» samtidigt alarmerats. Det har ju inte generat stort, så länge bara tre apparater varit i bruk, din och mr Becks

och min. Men naturligtvis har denna brist utgjort ett hinder för en utvidgning av nätet, och sålunda har den briljanta lilla apparaten hittills faktiskt varit ingenting annat än en intressant leksak. Herbert sökte för ett par år sedan titta en apparat av mig, så han skulle dagligen kunna tala med mig, men jag vägrade att låta honom få en, emedan jag inte onödigtvis ville försvåra kommunikationen mellan den ursprungliga trion och Herbert dessutom då ännu satt på skolbänken och skulle ha blivit distraherad i sina studier. Jag förklarade för honom orsaken till min vägran — att vi inte kunde individualisera strömmen mellan två apparater. Jag var i stånd att göra det beträffande alla mina övriga strömkonsumenter — allt mitt maskineri här uppe, från verkstaden till centralerna på våra böningshus, mottar fullständigt isolerad ström — men de härför erforderliga individualiserade mottagningsapparaterna äro så pass skrymmande, att det inte kunde komma i fråga att installera dem i aerofonen.

Norton nickade. Han visste det där mycket väl, eftersom just den där defekten förhindrat ett kommersiellt exploaterande av aerofonen långt före detta.

— Well, pojken tog mitt avslag hårdare än jag tyckte saken var värd, och jag tänkte redan igen ta itu med problemet om ett strömisoleringsystem, som skulle ta minimalt utrymme, då andra arbeten kommo emellan och jag glömde bort alltsammans. Nå, kan du tänka dig — i våras kom Herbert med hela historien fix och färdig!

— Är det möjligt! — Norton förstod vad detta förtroende innebar i dollars och cents.

— Jo, fix och färdig, säger jag dig. Han hade utexperimenterat saken på en urmakeriverkstad inte långt från colleget! Han hade tillämpat samma avtoningsprincip, som jag använder vid grövre individualiseringar, men använt nytt material, som jag aldrig kommit att tänka på, med den påföljd att hans isolator kan stoppas i en svensk tändsticksask. Den är ett mäterstycke av finmekanik!

— Är den — — är den invecklad vid användningen? — Nortons röst ljöd till den grad likgiltig, att Johnson fann sig föranlåten att ge sin entusiasm fritt lopp.

— Ett barn, som hunnit så långt att det känner till siffrorna, kan ställa in apparaten på vilken »abonnet» som helst! förklarade han med känsla. Isolatorn monteras in i själva aerofonhöljet och blir oåtkomlig; dessutom är den så starkt konstruerad, att den bör räcka i en mänskoålder. Utanpå höljet fastgörs en nyckel i form av vridbara cirkelskivor ungefärligen liknande kombinationslåset på ett kassaskåp. Nyckeln kan ställas in på vilket tal man än önskar ringa upp, och signalen går direkt och fullkomligt isolerad till den aerofon, vars mottagare konstruerats för motsvarande nummer. Allt sammans otroligt enkelt — betydligt enklare och mindre tidsödande än det gamla systemet med trassliga och opåpassliga centralfröknar och »upptagna» ledningar. Följ med, skall du få se! Vi hålla just på att tillverka några isolatorer i verkstaden, ty naturligtvis aptera vi Herberts system med detsamma. Samtidigt kan du lämna in din fick-aerofon för installation — du kan ju få nummer fyra. Först kommer den enda damen i »nätet», Mary-Ann, som jag lovade en apparat i morse; nummer två är Beck, tre jag själv, och fem blir Herbert. Om din fru önskar en apparat också, så blir hon nummer sex. Come on!

Han hade rest sig och gestikulerade ivrigt. Men bankiren satt bara och trummade på bordskivan.

— Du är ett stort barn, Johnson! förklarade han torrt.

— Å tusan — kanske det! Hur kommer du att tänka på det?

— Jo, för dig tycks aerofonen fortfarande vara en rolig leksak, ingenting annat. Du har inte betänkt, att den trådlösa telefonen nu blivit en säljbar artikel av kolossalt värde. Dina royalties på detta enda patent komma att stiga till åtskilliga miljoner. . .

Han talade med pinsamt eftertryck. Men Johnson avbröt honom:

— Mina royalties, säger du? Men det är ju Herberts — paten-

tet på hela apparaten har sökts i hans namn. Och det är inte mer än rätt och billigt, eftersom det endast tack vare honom är någonting värt. Vi ha också anmält till registrering märket »Herbert's Aerophone» — han satte sig emot det först, men jag förklarade att jag skänker honom som födelsedagsgåva de av mina patent, som ingå i apparaten, under förutsättning att han betalar Consolidated Johnson en viss procent för användningen av det trådlösa transmissionssystemet. Jag har glömt att nämna om det där tidigare, men hoppas du inte har någonting emot arrangemanget?

— Jag anser det oerhört lättsinnigt, sade Morton i förbittrad ton, i det han reste sig. Han tänkte tillägga: »Glöm inte att det är jag som är chef för Consolidated Johnson!» men han ville inte riskera en öppen brytning — inte ännu. Fört måste han vara säker på sin diktatorställning.

Under vägen till verkstaden reflekterade han över läget. Herbert Johnson skulle snart bli myndig och fick då fria händer. Det var troligt att han med det snaraste skulle söka exploatera sitt patent, men Norton var ganska säker på att han inte skulle vända sig till faderns bolag i detta syfte. Han skulle sannolikt grunda ett eget bolag eller också helt enkelt sälja patentet till något konsortium. Sökte de införa aerofonen i Staterna, så var företaget på förhand dömt att misslyckas; Bell-trusten var dem för stark. Antagligen skulle de dock inse detta och vända sig till något annat land att börja med. Det skulle i varje fall kosta dem en ofantlig massa pengar att äta sig in. Good and well — Johnson hade i sin naivitet lämnat Consolidated Johnson en ypperlig hållhake på dem, även om han egenmäktigt skänkt bort nyttjanderätten till flere värdefulla smärre patent. Stipulationen om ersättning för tillämpning av det telautomatiska systemet var alldeles nog. Den kunde i sinom tid i erfarna händer bli en snara, som strypte hela aerofonkonsortiet. Det fanns jurister, som nog kunde ställa om att aerofonen dock sist och slutligen hamnade hos Norton. Det skulle otvivelaktigt bli billigast att vänta...

Halvvägs mötte de Erik Puke. Han kom om hörnet vid den stora fönsterlösa byggnaden vid sjön och föreföll ytterligt upprörd, trots en manlig strävan att synas lugn.

— Mr Johnson, jag har kommit underfund med er hemlighet! ropade han.

— Vilken hemlighet? frågade uppfinnaren, som gått i sina tankar.

— Den om var ni tar er kraft ifrån.

Reportern hade inte trampat Kraterns mark i fem minuter efter debarkeringen från Eureka, innan han uppfattat att här förelåg ett vida större problem än han någonsin kunnat ana. Flodbädden var ju kruttorr, och en blick runt den lilla insjön övertygade honom om att den inte i och för sig tjänade något tekniskt ändamål. Om vattenkraft kunde det sålunda inte bli tal — och dock hade hela världen fått det intrycket att Johnson vid sina experiment begagnade sig av hydroelektrisk energi. Få utomstående och ändå färre teknici hade någonsin varit i tillfälle att bese anläggningarna på Kratern, och ingen hade synbarligen betvivlat att Johnson hade tillgång på vattenkraft, ehuru en blick på kartan hade bort ådagalägga att stationen låg mitt i ett torrt ökenbälte. Själv hade Johnson veterligen aldrig uttalat sig i frågan, på vilket sätt han frambragte de hundraåttio à tvåhundra tusen hästkrafter, vilka man visste stodo till hans förfogande här ute, och hans förtegenhet hade aldrig fallit i ögonen, eftersom man tagit saken för given.

Det kunde inte heller bli tal om att framställa denna betydande energimängd med tillhjälp av kol eller annat bränsle, ty dels skulle ett sådant förfarande varit ruinerande för det största kapital, dels saknade Spindletop-trakten erforderliga kommunikationer med yttervärlden. Det var numera, sedan bibanan till oljefältet för cirka tjuguar sedan raserats, åttio miles till närmaste järnvägsstation.

Erik Puke hade naturligtvis frågat uppfinnaren om saken. Johnson hade emellertid vägrat att tillfredsställa hans vetgirighet och överlåtit åt honom att själv ta

reda på förhållandet. Han ställde härmed reportern på prov.

Och nu rapporterade den unge mannen att han löst problemet. Johnson blev med ens intresserad.

— All right — låt höra er version, sade han.

Puke sväljde och sväljde.

— Jag skulle aldrig trott något sådant möjligt! stammade han — entusiasmen höll på att kväva honom. De båda andra observerade att hans kläder voro nedsölade av damm och jord, och svetten hade plöjt ränder i hans sotiga ansikte. Men hans trohjärtat blåa ögon skeno som om han sett himmelen öppen.

— Well?

— Det låter så fantastiskt, att man kunde tro jag yrar, sade Puke och rodnade.

— Möjligen andra, inte jag, uppmuntrade Johnson; inom sig kände han sig mer smickrad av den unge teknikerns tafatta beundran än av någon offentlig utmärkelse, som hittills kommit honom till del. — Ut med språket, sir!

— Jo, ni tar er kraft från luften! ropade Puke andfådd. Ni tillgodogör en atmosvärens elektricitet! Ni har löst problemet om utlisering av den statiska elektriciteten!

— Har någon av mitt folk skvallrat?

— De tiga som muren. Men jag klättrade dit upp — han pekade på det oformliga tornet över Lone Mountains svindlande stup — medan den där jätteflugsvampen glödde i natten. Jag tillstår att jag tidigare var böjd för att tro, att det var avsändningsstationen för de trådlösa vågorna som ni förlagt där uppe, men efter ett par timmars grubbel inne i stålskelettet förstod jag att det i stället var mottagningsstationen för rymdens elektricitet. Upptäckten gjorde mig så knäsvag, att jag på en god stund inte vågade mig ner.

— Ni kan skatta er lycklig som kom ifrån det äventyret med livet, sade Johnson allvarligt. Det enda mänskoliv den här anläggningen någonsin skördat, strök med där uppe. Det var en arbetare jag skickat upp att reparera en felaktig

isolator — hela tornet är, som ni kanske observerade, isolerat från jorden — och den stackars saten kom aldrig tillbaka. Han försvann spårlöst. Hade troligen trots varningar råkat i kontakt med kondensatorsvären och brunnit upp rubb och stubb. Om jag hade kunnat misstänka att ni skulle utsträcka era undersökningar ända dit upp, hade jag varnat er.

— Ingen skada skedd, mr Johnson, sade Puke.

— Men det där tornet — förstår ni hur det arbetar? frågade Johnson, som var intresserad att veta hur mycket den unge mannen verkligen kunnat smälta.

— Ni nämnde själv ordet kondensatorsvär — ni menade förstås svampens stora hatt, började Puke med skinande ögon. Den statiska elektriciteten lägger sig på den, tills hela globen är mättad. Under globen finnes en avtappnings-spets, som korresponderar med två mottagningspoler nere i tornet, den ena hörande till jordledningen, den andra till en kabel, som letts in här. — Han gick fram och klappade eftertryckligt med handen på betongväggen till det hemlighetsfulla slutna huset. — Avståndet mellan avtappnings- och mottagningspolerna kan regleras här nerifrån på mekanisk väg allt efter urladdningens styrka, är det inte så?

Johnson nickade.

— Nåväl, det här huset inrymmer ett otal transformator-celler, kan jag förstå. Jag hörde tordön rulla där inne i natt, och det gav mig ytterligare ett spår. Ni måste, mr Johnson, ha lyckats konstruera en mätare för elektrisk ström av oändlig styrka?

— Delvis har ni rätt. Min nya voltameter har en kapacitet om hundra miljoner volt, men det har hänt att den det oaktat varit inadekvat. Den är emellertid fullt tillräcklig för mina behov för närvarande.

— Och här inne, i den här byggnaden, kan ni transformera ända till hundra miljoner volt? nästan skrek Puke.

— Tja, det vore ingen omöjlighet. Men vi nöja oss med att transformera tio miljoner eller mindre. Det är fullt tillräckligt för vårt behov, tillfogade han skrattande.

— Skulle tro det! sade Erik Puke. Men han log inte; han var blek av sinnesrörelse.

Bankir Norton, som hittills hållit sig tyst och iakttagande, inföll nu:

— Det förvånar mig, Johnson, att du, som svartsjukt bevarat hemligheten med dina kraftresurser i så många år, anser tiden vara inne att avslöja alltsammans.

Erik Puke blev ögonblickligen kallblodig och misstrogen. Bankiren hade visserligen på sistone påfallande ändrat sitt sätt mot honom, men det hindrade inte att Puke fortfarande var på sin vakt.

— Varför skall det vara en hemlighet? frågade han frankt. Det var en fråga han gjort sig många gånger under de sista timmarna, och han var fast besluten att nu skaffa sig ett svar.

Uppfinnaren slog hjälplöst ut med händerna,

— Hemlighet, hemlighet — det är ingen hemlighet! Ingen har helt enkelt frågat mig om det — ingen förrän ni. Hade man gjort det, är det troligt att jag skulle givit samma svar som åt er: tag reda på sammanhanget! Men man har tagit för givet att jag haft vattenkraft, och följaktligen har frågan aldrig kommit upp. Och jag tillstår att det varit bekvämast för mig på det sättet. Det finns en gräns för människans förmåga att tro, och ni vet lika väl som jag att redan mitt trådlösa transmissionssystem delvis överskridit denna gräns. Om man stämplat mig som charlatan redan för telautomatikens skull, dit utvecklingen dock steg för steg lett fram, skulle man sannolikt stenat mig eller börjat betvivla mina själsförmögenheter, om jag därtill förklarat att jag uppfunnit ett sätt att tillgodogöra mig luftens fria elektricitet — ett problem som de största snillen genom tiderna utan framgång sökt lösa. Att det lyckats mig här ute har berott på en enastående lycklig förening av idealiska klimatologiska och atmosfäriska förhållanden, som gjort det möjligt för mig att grundligt undersöka och kartlägga de stationära vågorna. Men saken är till den grad komplicerad och beroende

av rent lokala företeelser, att knappast ens de mest progressiva fackmän skulle kunna smälta den, med mindre de såg bevisen med egna ögon.

— Dessutom, tillade han, hatar jag publicitet. Jag anser det rent av innebära en fara, ty jag arbetar ju inte för det närvarande utan för framtiden. Jag vore därför tacksam, om ni än så länge inte ville nämna om det där för era läsare.

VIII.

ETT FASANSFULLT SKULDREGISTER.

De klimatologiska förhållandena på Kratern, som av Johnson betecknats som idealiska för hans tekniska syften, voro raka motsatsen för hans gäster, särskilt kvinnorna med deras sensitiva nervsystem. Otroligt våldsamma elektriska stormar återkommo dagligen med nästan astronomisk regelbundenhet, och damerna levde i en ständig fruktan för att blixten skulle slå ned, en fruktan som fördubblades, sedan ändamålet med den underliga kondensatorsvären uppe på Lone Mountain förklarats för dem. Till och med Mary-Ann med sin tekniska visdom — halvglömd för resten under de långa åren sedan hennes ungdom — hade svårt att fatta att denna mirakulösa kraftanläggning icke innebar en direkt utmaning av naturkrafterna. Den vitglödande globen där uppe tryckte på nykomlingarnas sinnen som en ständigt överhängande katastrof, och den glada stämningen från första dagarna av samvaron dunstade hastigt bort under nervernas häftiga överretning.

Därtill kom, att temperaturen började bli obekvä. Man var visserligen ännu i juli, men medan Östern och Mellanvästern ännu ångstades i tropisk värme, visade termometern i väststaterna en abnorm tendens att sjunka. Där hade varit snöstormar och stark frost vid Stillahavskusten, Californias fruktskörd var totalt förstörd, och blizzard på blizzard sökte få bukt på ökenhettan så långt upp som på sandhedarna i Arizona. En morgon lågo stora snödrivor i Lone Mountains klyftor och skrevor, och gräsmattan kring den Johnsonska bungalowen var pudrad vit av frost. Det gjorde ett hastigt

slut på det stärkande, fria livet utomhus för Johnsons gäster, ty den plötsliga vinterimitationen visade ingen lust att släppa sitt grepp, och damerna vägrade att ta på sig de tjocka herrulstrar och pälsfödrade västar, ännu doftande av kamfer, som deras värd sökte truga på dem. Norton hade efter ett par dagar rest tillbaka till sin bank och sin börs; man hade sett honom sväva ned i en av de monstruösa paviljonger, som drivna av elektricitet på trådlös väg förmedlade både last- och persontrafiken över kraterranden ned till slätten, och man hade med kikaren följt honom, där han i en av ställets kraftiga biler försvunnit som en springande tarantel över den vida sandöknen där nere. Eureka var för tillfället försatt ur bruk — man hade varit tvungen att i och för reparation skicka bort en av de ömtåliga oxygenapparaterna ombord, som automatiskt förnyade luften inom fartyget, då det med stark fart gick hermetiskt slutet i den förtunnade atmosfären på stor höjd. Damerna, som beslutat att stanna kvar, tills luftskeppet åter kunde lämna sin hangar, så mycket hellre som den rara luften på kraterplatåns höjd till en början tycktes verka särdeles välgörande på den något anemiska Patricia, ångrade sig snart och gingo med en tilltagande olust omkring i huset, väntande på nya obehagliga överraskningar från naturens sida. Själva luften tycktes i längden göra dem retliga och oroliga. Det var ett faktum, att de började trivas allt mindre väl i varandras sällskap, ju mer exalterade förhållandena gjorde dem. Mrs Norton, Mary-Ann och lilla Patricia voro numera också för det mesta lämnade åt sig själva, ty Johnson och hans nye sekreterare voro dagen lång upptagna av sitt arbete borta i laboratoriebyggnaden. Norton hade lagt dem på sinnet att så snabbt som möjligt stöka undan patentbeskrivningen, och sedan de väl en gång tagit itu med arbetet, forcerade de det självmant till det yttersta, helt uppfyllda av de stora idéerna som de voro. De syntes knappast till vid måltiderna, och om de höllo damerna sällskap om kvällen, voro de ointressanta och fåordiga, ifall de inte fingo tala teknik.

Teknik, teknik, teknik! Mary-Ann knöt i hemlighet handen åt detta allt uppslukande vidunder, som dock en gång i tiden varit hennes egen käpphäst. Varför hade hon egentligen följt med hit ut i öknen? Vad hade hon väntat sig?

Naturligtvis hade det främst varit den sensationella luftfärden som lockat. Men hon måste erkänna för sig själv att den varit en misräkning. Hon hade väntat sig någonting extraordinärt, nervrivande nytt, någonting som skulle satt hennes mod på ett sådant prov, att hennes fåfänga känt sig tillfredsställd. I stället hade det blivit en besynnerligt händelsefattig resa, så högt över molnen att hon förlorat känslan av hisnande höjd och fått intrycket av någonting makligt och vardagligt utan en tillstymmelse till fara. Inte ens farten hade märkts innanför stålväggarna, och trött på att vänta på en nervkittling, som synbarligen skulle utebli, hade hon fram på morgonen lagt sig till vila i en av fartygets komfortabla hytter. Nedstigningen hade då varit det intressantaste under hela färden, då jorden åter blivit synlig djupt, djupt under dem, medan fartyget med svindlande fart borrar sig nedåt. Men till och med nu vägrade hennes nerver att förmedla intryck av fara. När hon tänkte efter, var hon böjd att erkänna, att det var vissheten om att Elmer Johnson själv manövrerade skeppet, som berövat också detta moment varje anstrykning av sensation. Hon kände sig fullkomligt trygg i hans händer, och det var inte utan att det retade henne.

Men här uppe, under vistelsen på Kratern, var förhållandet ett annat. Så upprörande som Johnson försummade sina gäster, saknade hon förnimmelsen av att han vakade över och beskyddade dem. Hon var visserligen den första att uppmana honom till arbete, men det var en pose, ty när han var borta, saknade hon honom mer än hon ville erkänna för sig själv. När allt kom omkring hade det nog innerst varit utsikten till hans sällskap som lockat henne till denna utflykt. Han utövade fortfarande något av sin ungdoms magiska makt över henne. Det var besynnerligt, ty under alla de uppsplitande åren av hennes äktenskap hade hon knappast ägnat honom

en tanke. Och det retade henne, enär det tycktes kullkasta hennes teorier om hennes eget väsens reflekterade och bekväma kyla.

Man talar om »den farliga åldern». Mary-Ann var trettifem år och hade aldrig älskat. Hennes väsen var som en fullväxt och fullt utvecklade frukt, som väntar på sin mognad. Det hade aldrig förr gått upp för henne, att hon höll på att gå miste om något stort i livet; hon älskade sitt fiskblods kyla och det sinnets lugn, som följer den konsekventa egoismen åt. Men under hennes kalla och klara hjärna började nu främmande rysningar krypa genom hennes väsen. Hon trodde hon vantrivdes, men var ändå hemligt belåten över varje nytt dröjsmål med Eureka's utrustning, som förlängde hennes vistelse på denna underliga plats. Hon hade dödande tråkigt; hon frös in i själen, och omgivningen var henne innerligt antipatisk.

— Jag längtar efter Stanley Buddenbrook, sade hon sig, men visste samtidigt att hon ljög. Jag längtar efter de stora städernas glans och nöjen, sökte hon intala sig, men befarade samtidigt att inga nöjen i världen skulle kunna hindra den krypande oron i hennes blod att fortplanta sig. Hon hade läst om föhnvinden i alperna, som kommer på senvintern och smeker människornas sinnen, drypande söt trånad i kvinnornas bröst. Luften här uppe verkade lika på henne; hon kämpade mot en tilltagande förvirring och hade skov av en sentimentalitet, som hon aldrig förr känt. Hon kom mer än förr att reflektera över sitt liv. Hon tänkte på sig själv, på männen och kvinnorna — och hon började misstänka, att livet kunde vara rikare än detta lugna vegeterande vid en Stanley Buddenbrooks sida, som var hennes framtidsperspektiv. Det var inte många dagar sedan hon sagt till sig själv, att hon fått nog av snillen. Nu hade hon god lust att fråga sig, om man någonsin kunde få nog av snillen.

Elmer Johnson gick i ett delirium av arbetsglädje och hade ingen aning om att allt inte var i sin ordning omkring honom. Erik Puke hade visat sig vara en medarbetare, som närmade

sig idealet, kunnig, skarpsinnig, intuitiv och samvetsgrann. Han hade snart ställt hela sin tid till uppfinnarens förfogande — artiklarna för Standard skrev han på om nätterna — och var redan de facto vad han framdeles även formellt skulle bli, Johnsons förste assistent. Tillsammans utarbetade de en patentbeskrivning, som i åskådlighet lämnade intet övrigt att önska, och Puke förtydligade sedermera texten med ett stort antal ritningar och planer. Medan den unge ingenjören höll på därmed, övergick Johnson till de praktiska arbeten, som avbrutits av chicagoresan. Där var då främst en »aerocar», en luftvagn av liten typ, till linjerna närmast påminnande om en lätt automobil, men konstruerad för nedstigning på såväl vatten som fast mark. Driv- och bärkraftern var densamma som på Eureka, ett sinnrikt system av elektromagneter, kontinuerligt laddade på trådlös väg. Vagnen, som var avsedd att utgöra en kraftig länk i den långa kedja av för-enklade maskiner, varmed Johnson ville popularisera de elektrotekniska hjälpmedlen, byggdes på hans egen verkstad här uppe, och arbetet lovade att bli snart och lyckligt slutfört, sedan Norton på uppfinnarens anhållan skickat honom ett par erfarna chassissmeder, tidigare anställda vid en stor bilfabrik i Detroit. Karlarna hade nyss anlänt, och Johnson anmärkte ett par gånger förargad, att de tycktes till den grad intresserade av anläggningen på Kratern, som inte det bittersta angick dem, att det var svårt att få något uppmärksamt arbete ur dem.

— Kanske de äro spioner? inföll Mary-Ann, som hört hans yttrande.

— Omöjligt — Frank Norton har ju skickat dem, och man kan vara lugn för att han valt dem med omsorg, sade Johnson. Det är bara deras fördömda vetgirighet, som gör dem till sådana drönare i verkstaden. Den ene är tjeck, och han förefaller att veta åtskilligt mer än man har rätt att vänta av en vagnmakare.

— Kanske ett bättremansbarn, som här ute slagit sig på ett praktiskt yrke, inföll Puke. Det är inte

ovanligt bland europeiska immigranter, och det brukar betala sig.

Två veckor gingo, men ännu hördes ingenting från den San Francisco-firma, som åtagit sig att sätta Eureka's oxygenapparat i stånd. Mrs Norton, som hade plikter i sällskapslivet och dessutom var en av de ledande i det »uplift-work», som vid denna tid började bli högst fashionabelt inom societeten, föreslog en dag att hon och Patricia skulle söka sig tillbaka till civilisationen samma väg som bankiren tagit. Mrs Worthington, som naturligtvis skulle varit tvungen att följa med, understödde planen, ehuru påfallande lamt. Men Johnson ville inte höra talas om det. Han skulle ännu samma dag skicka ett bud med ett telegram till närmaste Western Union-kontor och höra efter hur det gick med reparationen.

Det var åttio miles till närmaste telegrafstation, och budet återvände följande dag med beskedet, att strejk utbrutit i San Francisco-firmans fabriksfaktori, men att man om ett par dagar hoppades kunna inmönstra nya yrkesarbetare från Seattle. Mrs Norton beslöt då att stanna ännu en vecka, i synnerhet som hennes man enträget uppmanade henne att än så länge sky Mellanvästern, där en stark hetta just nu gjorde livet miserabelt. Norton stod numera i ständig rapport med sin hustru, sedan vardera erhållit sin aerofon, vederbörligen försedd med Herbert Johnsons ström-individualisator. Också Mary-Ann hade en av de små tingestarna uppställd på sitt toalettbord och roade sig ofta med att ringa upp de övriga medlemmarna i detta unika frimurarförbund. Ett särskilt nöje beredde det henne att samtala med unge Herbert, som trots den storslagna naturen och det friska umgänget med jämnåriga i sommarläget vid Cape Cod tycktes plågas av en oslipplig hemlängtan, varvid han med hem förstod denna ogästvänliga högplåt över ändlösa sträckor av öknar och prärie. Mary-Ann hade känt honom som liten, men aldrig sett honom sedan han blev vuxen; det hindrade emellertid inte att mellan dem uppstod ett förtroligt förhållande per trådlös telefon, som beredde vardera en viss till-

fredsställelse. Elmer Johnson var alltför upptagen för att kunna störas, men genom Mary-Ann hölls sonen au courant med allt som försiggick uppe på Kratern, inberäknat faderns arbeten och planer, för så vitt hon hade reda på dem. Och den unge mannen sökte kompensera henne genom att hålla henne noggrant underrättad om vad som hände i den övriga världen. Han tog för vana att läsa högt ur tidningarna för henne, så snart Boston-bladen vid middagstiden avlämnades i lägret, och Mary-Ann i sin tur omtalade allt av vikt hon sålunda erfor vid lunchbordet samma dag i den Johnsonska bungalowen. Hon litade härvid inte alltid på sitt minne, utan gjorde stenografiska anteckningar efter Herberts dikta- tamen. Detta gav henne sysselsättning för någon timme om dagen, och de övriga voro hjärtligt tacksamma för hennes möda, ty isoleringen här uppe tryckte dem alla i större eller mindre grad. Post anlände bara två gånger i veckan och var då flere dagar gammal.

— Nå, vad nytt i dag? var en fråga, som mrs Worthington kunde vara säker om att möta, då det lilla sällskapet träfades vid lunchbordet. Och hon var smått stolt över sin roll som nyhetsförmedlare.

Johnson saknades numera aldrig vid bordet, och han var barnsligt förtjust över den nytta aerofonen gjorde dem.

— När Herberts aerofon väl en gång kommer universellt i bruk, blir det hela hopen lättare att leva, sade han. Lita på att min pojke fulländar sitt isoleringssystem därhän, att inte bara tusen- utan miljontals aerofonmeddelanden samtidigt kunna sändas genom samma ledande medium utan att inkräkta på varann. En ensam kraftstation på ett hundra hästkrafter är tillräcklig för hundratals miljoner apparater. Betänk vad det innebär! Det blir lika billigt att »aerofonera» som att tala ut i luften, och ingen människa skall vara så fattig att hon inte har råd att hålla sig med sin lilla fick- apparat. Aerofonen, eventuellt arbetande parallellt med en liten automatisk telegrafapparat, som i lättläst skrift återger viktigare meddelanden, är framtidens stora bildnings-

medel. Jag tror — och han blinkade menande till Erik Puke — att tidningarna snart bli överflödiga. De komma att ersättas av stora nyhetsbyråer, som genom etern skicka ut sina meddelanden till miljoner abonnenter i samma stund de snappa upp en nyhet, och dessa meddelanden bli lika lätt tillgängliga vid antipoderna som på kontoren i nästa kvarter. Aerofonen förenar hottentotterna i det mörkaste Afrika, indian-slavarna i Putumayo och de ensamma herdarna ute på Pampas med den övriga mänskligheten, och forskningsresanden i den arktiska isens regioner, skepparen på de stora haven, jägaren i djungeln kommer att stå i ständig förbindelse med civilisationens centra och med anhöriga och vänner. Inga mystiska försvinnanden mer! Aerofonen skulle räddat kapten Scotts och hans följeslagares liv, och vi skulle på pricken veta hur Shackleton har det i detta nu och kunna ila till hans räddning, om så behövdes. Jag hade en vän, en bra karl, som försvann för snart två månader sedan under en resa i Canada. Om han verkligen gick till botten med »Empress» i St. Lawrencebukten, skulle vi nu veta det, och hans familj skulle fått del av hans sista tankar och dispositioner.

Han bemödade sig att klargöra, att fasansfulla katastrofer sådana som »Empress of Ireland» undergång icke skulle kunna komma i fråga, sedan hans telautomatiska system väl en gång kommit till universell användning.

— Framtidens skepp komma att bli obemannade, förklarade han. Då luften en gång blir ett mycket säkrare medium än vattnet, kommer all passagerartrafik att äga rum med luftskepp, och vattenvägarna överlåtas uteslutande åt lasttrafiken. När mitt system kompletterats, blir det möjligt att skicka ett obemannat fraktfartyg, som gjorts lika vatten- och lufttätt som en submarin och osänkbart genom vacuum, från vilken hamn i världen som helst till vilken annan hamn vid de sju haven man än utvalt, framdrivet med trådlös energi från en kraftstation var som helst på jordytan, styrt och manövrerat uteslutande på telautomatisk väg av en ensam man på ett kontor på landbacken. Tack vare aero-

kameran, som kommer vad det lider, skall denne man alltid ha för sina ögon en trogen bild av fartyget, dess omgivning samt sjö- och väderleksförhållandena i varje nu. Omgiven av känsliga apparater, skall han inte bara vara i stånd att vilket ögonblick som helst bestämma skeppets läge på havet utan också »känna» närheten av ett annat fartyg, ett isberg eller ett rev. Där kan inte bli några kollisioner längre, och även om ett eller annat haveri på grund av bristande uppmärksamhet från den ensamma manövrerarens sida skulle inträffa, drabbade det i varje fall bara fartyg och last, inte människan. Tänk på de tusentals människoliv, som årligen härigenom inbesparas!

— Apropå sabelskramlet i Europa — framtidens krigsfartyg bli väl också obemannade? frågade Puke.

Johnsons glada inspiration vek hastigt för ett djupt allvar.

— Krigsfartyget blir en anomali under telautomatikens era, sade han. Själva kriget blir omöjliggjort.

— Då borde du skynda dig att inaugurera denna era, Elmer, smålog Mary-Ann. Det kommer hotande underrättelser från Wien. Jag har här — och hon slog med sitt vårdade pekfinger på stenogrammet vid sidan av hennes kuvert — ett referat av Österrikes ultimatum till Serbien. Herbert var särskilt mån om att jag skulle få det korrekt; det kommer säkert att intressera dig, mente han. Vill du höra?

— Inte nu. — Elmer Johnson hade i en hast blivit blek, och Mary-Ann observerade att hans hand skälvde, då han förde gaffeln till munnen. Hon blev mycket skrämmd — vad hade hon sagt, som kunnat uppröra honom så? Han, som annars alltid hade en så frisk aptit, tycktes plötsligt inte vara i stånd att svälja en bit mer av Los läckra körsbärspaj.

Mrs Norton och Erik Puke fördjupade sig i en diskussion om krigsmöjligheterna och märkte inte, att de båda andra vid bordet sutto tysta. Den unge svensken tog redan en brytning mellan dubbelmonarkin och dess morska lilla granne för en given sak; han ordade vitt och brett om den spända politiska situationen i Europa, om rustningsraseriet, om den

skärpta rivaliteten mellan maktkonstellationerna, och han berusade sig med blodiga perspektiv om ett allmänt Armageddon, som skulle omskapa världen. Han var ung och entusiastisk, Erik Puke, och han svor på att om inte Sverge gick med, skulle han se till att han åtminstone blev skickad till valplatsen som krigskorrespondent. Men naturligtvis skulle Sverge gå med; det var ju inte möjligt annat!

Harriet Norton tog en förnuftigare synpunkt. För hennes flegmatiska natur var den tanken alldeles omöjlig, att de där skotten i Sarajevo skulle bli inledningen till en världskonflikt, där människoblod skulle flyta i strömmar och blomstrande städer, ja hela länder ödeläggas. Hon hyste visserligen den allra största respekt för anor och fursteblood, och en av hennes hemliga drömmar var att hon före sin död skulle få lyckan att bli presenterad för drottning Mary, som hon beundrade. Men hon var dock innerst en demokratisk amerikanska, som ansåg att en tillämpning av satsen: »öga för öga och tand för tand» borde vara tillräcklig även i ett fall, då blått blod gjutits. Om den där serbiske attentatören — poor boy, med sina tilltrasslade patriotiska idéer! — blev avrättad, var enligt hennes mening brottet försonat. Hon vägrade att inlåta sig på politiska och nationella frågor. Kom det till kritan, var hon för sin del övertygad om, att Serbien skulle falla till föga.

— Stackars lilla Serbien! suckade hon. Man skulle kunnat tro, att det var fråga om ett litet föräldralöst barn, som blivit misshandlat; hennes ton var moderligt medlidsam.

Puke ryckte på axlarna. Han hade träffat på samma stupiditet förut, när det här i Amerika blivit tal om europeisk politik. I detta avseende sträckte sig amerikanens horisont inte bortom Sandy Hook; han var en ömklig ignoramus i den internationella konserten, och redan den mexikanska frågan, som dock egentligen var en inre-politisk, hade i hans ögon karaktären av ett olösligt problem. Där var resultatet av den ingrodda villfarelsen, att Amerika var sig självt nog!

Då man reste sig från bordet, gav Johnson Mary-Ann ett tecken att följa med in i biblioteket.

— Nu kan du läsa det, sade han, sedan han slutit dörren efter sig. Det lät som när en dödsdömd fordrar att få höra sin dom.

Punkt för punkt refererade hon Österrikes fordringar. När hon slutat och såg upp, tyckte hon att han blivit flere år äldre.

Hjärtat krympte samman i hennes bröst av medlidande. Men ännu förstod hon inte innebörden av hans lidande.

— Varför tar du det så hårt, Elmer? frågade hon lågt.

Han nickade långsamt som till bekräftelse av sina egna tankar:

— Det är avsett att leda till krig, det är tydligt. Den skarpa tonen, de kränkande fordringarna — allt tyder på att man i Wien fattat sitt beslut. I Wien och — Berlin . . .

Han reste sig och gick bort till ett av de stora fönstren, som vettade ut mot Lone Mountains skrovliga, mörka vägg på andra sidan sjön. Han stirrade frånvarande på denna vägg, med en blick som var stel och glasartad av intensivt tankearbete. Mary-Ann respekterade hans tystnad; hon tyckte hon hade framför sig en man, som i överhängande livsfara virvlande snabbt letade efter en utväg till räddning. När en pistolmyning tryckes mot ens tinning, måste man ha just det där uttrycket.

Redan som ung flicka hade hon blandat en god portion moderlighet i sin känsla för honom. Han hade då förefallit henne vara ett stort barn, hjälplös inför livets tusende praktiska detaljer, bortkommen i den brusande världen som en liten pys, som på vacklande benstumpar förrirat sig från hemmet. Nu kom denna känsla tillbaka som en varm våg av beskyddande ömhet. Den sköljde in över hennes väsen som en stark vårflood och sprängde med ens is och dammar, medveten egoism och ingrodd känslolöshet. Hon förstod inte vad det var, hade inte tid att analysera och dissekera, kände bara att hela hennes varelse högt ropade att få hjälpa, att få offra sig och tjäna. När hon efter en lång tystnad gick bort

till honom och varsamt lade sin hand på hans skuldra, var det som hennes bröst sprängt sina fjättrar, hjärtat klappade överljudt och hennes ögon skenó.

— Elmer dear — och själva rösten hade en ny klang; — tala om alltsammans för mig!

Han tycktes ha glömt hennes närvaro, ty han ryckte till. Ännu tankspridd, tog han hennes svala hand och förde den långsamt över sin panna och sina ögon — höll den där en minut; så släppte han den och började gå av och an över golvet med långa steg och händerna i byxfickorna.

Hon följde honom med ögonen. Hon tyckte sig förstå att hans förtvivlan givit med sig och att han nu med hela sin viljekraft beredde sig till kamp. Stegen voro fasta, spänstiga, utmanande. Ansiktet visade hårda linjer hon aldrig sett där förut, och underkäken sköt fram liksom en boxares, beredd att ta emot en stöt utan att blinka.

— Denna gång skall jag hindra det! svor han.

— Vilket det?

— Kriget.

Han talade mellan tänderna och ökade på stegen.

— Men Elmer, hur skall du kunna det?

— Vet inte än. Men jag måste!

Plötsligt stannade han framför henne och grep henne hårt om skuldrorna. Han mötte hennes hängivna blick med ögon, som skuro igenom som ett svärd.

— Jag bär ansvaret, Ann — ansvaret för varje droppe blod, som gjuts på denna vår planet i öppet krig. Ty jag kan hindra det! Jag har kunnat det i tio år nu . . .

Tanken bröt honom plötsligt. Hans modiga pose knäcktes, och med ens åter gammal och förtvivlad sjönk han ned på en stol. När han igen talade, var det med en gubbes vibrerande, matta röst:

— I tio år har jag kunnat det, Ann! Förstår du vilket helvete livet varit för mig? En ocean av oskyldigt människoblod har flutit över mitt huvud, tusentals, hundratals tusen släckta själar anklaga mig för sin våldsamma död. Det är

stupade och drunknade japaner och ryssar, turkar, araber, italienare, bulgarer, rumäner, greker, albaner, mexikaner . . . Massor av dem, nog att befolka alla öde trakter på jorden! Präktiga, friska, starka karlar, den fysiska grädden av nationernas ungdom . . . Allt deras rykande blod har kommit över mitt huvud! Och betänk alla fasor, som följa kriget i spåren: skändade kvinnor, änkors gråt, brända städer, hunger och farsoter, spetsade och lemlästade gubbar och barn . . . Och inte nog med krig och massakrer — en massa olyckor till havs och lands, framkallade genom eliminabla orsaker, bär jag ytterst skulden till. Tänk bara på Titanic, på Empress — alla dessa tusenden oskyldiga liv hade sparats, om jag handlat annorlunda!

— Elmer, du yrar!

— Jag har haft min hemliga mani under alla dessa år: jag har fört ett skuldregister. I en svart bok i den där lådan — han pekade med skälvande finger på ett av skrivbordsfacken — finns angivet antalet stupade i varje slag och träffning, antalet offer för varje katastrof tidningarna bragt bud om under dessa tio år. Det är fruktansvärda siffror; de ha en förkrossande innebörd för mig, ty de visa med statistikens obönhörliga köld hela den oerhörda vidden av min skuld. En skuld större än någon dödlig någonsin borde tillåtas bära . .

— Men Elmer, tala inte så! Det är förfärligt — det är vanvett!

— Vanvett? Ånej, rena kalla förnuftet. Men det kan leda därhän; ibland förefaller det mig oundvikligt.

Hon kom bort till honom, där han satt framåtlutad med händerna vid tinningarna och blicken i golvet. Hon strök honom ett par gånger sakta över den kala hjässan, med hela sin själ vibrerande av ett stort medlidande.

Han rätade långsamt på sig.

— Jag har aldrig förr talat med någon om detta, sade han i fastare ton. Det förefaller som om jag hela tiden väntat på dig, Ann. Ibland när jag suttit här i ensamheten och grubblat och varit rädd att svikta under bördan, har jag kommit

att tänka på vår ungdoms förtrolighet och undrat var du höll hus. Jag har rent av haft en känsla av att vi två tillsammans länge sedan skulle funnit en utväg ur mitt inferno. Jag har verkligen behövt dig, Ann.

Hon drog resolut fram en fätölj och satte sig mitt emot honom.

— Berätta alltsammans för mig, manade hon. Kanske att det ännu inte är för sent att ställa allt till rätta.

Hennes lugna ton och affärsmässiga sätt styrkte honom, ehuru den sangvinism hennes ord røjde samtidigt kom honom att inse att situationens verkliga, djupt tragiska innebörd undgått henne. Han gjorde sig mycket besvär med att förklara hurusom hans telautomatiska system, universellt apterat, med naturnödvändighet måste göra slut på all örlig. I en fiendes hand voro dess verkningar till den grad fruktansvärda och förstörande, att ingen nation, som icke helt och hållet saknade självbevarelsedrift, skulle våga utmana en annan. Ett krigs konsekvenser kulminerade i absolut utrotning av vardera parten, ett utplånande av de fientliga nationerna från jordens yta. Intet folk i världen, hur chauvinistiskt och lidelsefullt det än må vara, kunde tänkas med öppna ögon vilja begå nationellt självmord — rent fysiskt och absolut. Den fara för fredsbrott, som tycktes fortbestå även under den telautomatiska eran på grund av den ojämna fördelningen staterna emellan av naturens resurser för framställning av elektrisk energi, främst stenkolkraft, eliminerades på ett lyckligt sätt genom den metod att tillgodogöra sig luftens fria elektricitet, som Johnson tillämpade här ute.

Som sagt, i tio år hade systemet varit utexperimenterat, i tio år hade det tillämpats här ute utan att någonsin slå slint. Under tiden hade krigen avlöst varann, och stora olyckor hade inträffat. Hundratals tusen människor hade gått en våldsamt död till mötes — hundratals tusen liv som kunnat räddas, om inte Johnson tillbakahållit sin uppfinning. Hur hade han vågat påtaga sig ansvaret för dem, hur hade han vågat bromsa världsutvecklingen?

Ingående, rädd att hon inte skulle förstå, redogjorde han för sina motiv. Vi känna dem redan: — världen var inte mogen för det elektriska millenniet; han såg på sin uppgift ideellt, filantropiskt och hade inte velat att hans stora gåva till mänskligheten skulle förfuskas av vinningslystnaden — den skulle då blott bli ett nytt vapen i kapitalets hand, som skulle störta massorna i ett ännu djupare slaveri än det nuvarande. I stället för den lyckliga värld av frigjorda, gudalika människor han avsåg att skapa skulle de sociala missförhållandena endast yttermera skärpas och svalt mellan samhällsklasserna bli oöverstigligt — svalt mellan en enväldig härskande grupp och människornas trälände, förslavade massa, som skulle hållas i ständig terror för den straffande, fruktansvärda bannstråle, mot vilken allt kött var maktlöst. I stället för ett Eden skulle han åstadkomma ett gehenna.

Han gjorde ingen hemlighet av de tvivel, som stundom marterat honom. Mary-Ann fick en inblick i de fruktansvärda strider han i ensamheten utkämpat, då han böjts till jorden under ansvaret och förbannat sitt stora livsverk. På samma gång hon började fatta proportionerna av hans lidande, fick hon syn på hans verkliga storhet. Hon hade alltid beundrat honom, men denna beundran hade varit barnslig och naiv mot vad hon nu kände...

När han slutat, satt hon länge tyst, medan hans bikt långsamt sjönk ned i hennes själ. I denna allvarsstund stod hon vid en skiljeväg. Hon hade kunnat skjuta ansvaret ifrån sig och fortfarit att leva sitt egoistiska, ytliga liv, smickrad i sin egenkärlek av att ha vunnit ett stort snilles förtroende och ignorerande hans appell om hjälp för lösning av det största problem, som någonsin förelagts en dödlig. Men hon hade ingen tanke på att överge honom.

— Och nu måste du träda fram, inte sant?

Hennes varta ögon hade en stadig, modig blick och rösten en klang av metall.

— Ja — jag är glad att du inser det också. Vad Puke sade

där inne om världsbrandsfröet äger nog sin riktighet. Denna enorma katastrof måste förhindras till varje pris — dess verkningar hota ju att bli värre än till och med de följder av ett förtidigt utgivande av mitt system jag nyss utmålat för dig. Men uppgiften är oerhört svår. Ett enda litet felgrepp, och jag framkallar en större olycka än den jag vill förhindra.

Han sprang upp och började igen mäta rummet med stora steg.

IX.

KRIGET BRYTER UT.

Frank Norton satt på sitt privatkontor i Medborgarbanken vid LaSalle street — en impressiv figur i en gediget luxuös infattning. Han var som alltid klädd med omsorg; en åsittande, smart svängd cut-away framhävde den eleganta gestalten, där det atletiska dämpades av en fyllighet just lagom att verka förmöget. Norton tillbragte två timmar varje morgon i klubbgymnasiet för att bibehålla sin kroppsliga vigör och motverka vällevnadssymptomen, och han var vid fyrtio år i eminent grad vad man kallar en grann karl. Det glänsande bruna håret, lätt gråsprängt vid tinningarna — inte mer än att han blev intressant — var obegripligt väl borstat och benat; ansiktet, uttryckslost som hos en pokerspelare, men välformat, utan veck eller påsar, gjorde heder åt hans livbarberare och den amerikanska massage-metoden, medan den jämna, lagom sommarbrynta hyn ovillkorligen förde tanken på bilåkning och segling och golf. Uttrycket i de gråblå ögonen var mycket kallt och tryggt och växlade sällan. Hans händer voro mjuka och vackra som en kvinnas, minutiöst skötta och med långa spetsiga naglar som hos en halveuropeiserad mandarin.

När dessa händer fingrade om favorabla papper liksom nu, verkade det smekning. Han gick igenom en häftad packe brev och memoranda, svar på ett cirkulär han skickat ut för någon vecka sedan. Det var betydelsefulla meddelanden; deras penningvärde kunde uppskattas till halvannan miljard dollars i

detta nu förutom de svindlande vinster, som vinkade i framtiden.

Bankiren lutade sig tillbaka i skrivstolen och smålog slugt, medan han vägde brevpacken i sin hand. Han var på god väg att nå sin hemliga längtans mål. I denna stund höll han i sin hand trådarna till den största finansiella plan världen någonsin skådat. En mammutkorporation, en trusternas trust, som skulle göra alla tidigare finansiella och industriella kombinationer till sina lydiga vasaller. En maktcentralisation, för vilken till och med jordens krönta huvud skulle böja sig.

Bankiren smålog slugt. Man hade velat påstå att tiden inte var gynnsam för finansiella nybildningar i stor skala, att J. Pierpont Morgan varit den siste aktivisten av Amerikas penningoligarki och att ingen fanns, som kunde ta upp hans fallna mantel. Det var sant att det glesnat i storskogen, och att återväxten föreföll hopplöst klen. Norton, som varit med om trusternas vilda gryningstid och sett de stora namnen stråla i allt starkare glans på den högre finansens himmel, kunde räkna på fingrarna de titaner, som funnos kvar — och också de hade dragit sig ur leken, retireerat till golfplanerna, Newport eller de europeiska huvudstädernas lugnare atmosfär. E. H. Harriman var borta, och hans efterträdare krympte till pygméer vid en jämförelse med den store järnvägsfinansiären. Cassatt och Hawley hade störtat från sina piedestaler utan att någon klättrat upp i stället. Försäkringsjättarna Dryden, McCall, Hyde och McCurdy hade efterträtts men icke ersatts. Ingen hade som Havemeyer sett möjligheterna i sackarin. Det engång så fruktade namnet Gary var numera bara namnet på en stålstad i Indiana. Spårvägskungarna Yerkes, Elkins, Ryan multnade i jorden, medan deras penningkvarnar malde slentrian. Kapitalister som John S. Kennedy, Samuel Sloane, D. O. Mills och Thorne tycktes ha tagit sina affärshemligheter med sig i graven, och vad beträffar James J. Hill, Rockefeller, Henry C. Frick, George W. Perkins och Thomas F. Ryan, forna solar på finansens him-

mel, som frivilligt eller av nödtvång gått i moln, måste man ersätta deras strålande ljus med medelmåttiga efterträdares talgdankar. Även de professionella storspekulanterna hade lämnat sina jaktmarker. James R. Keene, kring vars namn tre decennier av Wallstreets historia är skriven, hade dött så gott som utfattig, och de flesta av nittioalets spektakulära spelare hade gått bort före honom. John W. Gates hade ingått sitt sista vad med benrangelsmannen och förlorat. Av hans stallbröder hade Charles Coster begått självmord, när hans lyckliga stjärna övergav honom, Daniel J. Sully, vars stora bomullscorners slutade med en katastrof, höll nu ett boardinghouse någonstans vid Long Islandsundet, och E. L. Harper hade förlorat allt vad han ägde och hamnat i fängelse. De övriga medlemmarna av den beryktade »tolvan» hade spårlöst försvunnit.

De voro borta, skingrade. Där fanns sannerligen luft och ljus för nya jättefuror i storskogen. Men hurudan var jordmånen? Samhällsfilosoferna och de finansiella profeterna hade velat göra gällande, att trusternas era vore för alltid förbi. Där var kongressen med säckarna fyllda av antitrustlagar, där var den interstateliga handelskommissionen; där funnos tariffgrälen och arbetarunionerna. Där var dessutom den nya samhällsmoralen och en vaken opinion, som omöjliggjorde de gamla sjörövarmetoderna. Man måste allt gå varliga fram, om man skulle kunna åstadkomma någonting stort under detta samfällda tryck ovanifrån och underifrån och från sidorna.

Frank Nortons ögon krympte ihop till smala springor, medan han tänkte på detta. Han var böjd att erkänna, att uppgiften i vanliga fall skulle överstigit hans krafter. I vanliga fall — men hans var ett ovanligt fall! Hans elektriska kolossaltrust skulle ingen regering eller kongress eller handelskommission eller arbetarunion rå på! Den var immun för alla angrepp, enär den låg inne med ett fruktansvärt vapen, som ingen skulle våga utmana. Det vapnets namn var progress. Samhället måste tiga och tåla, om det ville bli delaktigt

av utvecklingens välsignelser; i annat fall kunde det hända att utvecklingen bromsades hundra år tillbaka i tiden.

Norton hade noga tänkt sig in i situationen. Hans plan var genialisk i sin fullständighet. Allt hade han förutsett; det fanns inte ett smyghål för angrepp utifrån.

Nej, inte utifrån. Blev där någon överraskning, så måste den komma inifrån. Han var säker på alla andra i kretsen än Elmer Johnson. De övriga skulle vinningslystnaden svetsa samman, men han kände alltför väl till uppfinnarens absurda idéer för att veta, att guldets inte hade någon lockelse för honom. Det var troligt att inte ens det kolossala priset den nya supertrusten kunde erbjuda honom skulle förmå rubba hans beslut att aldrig lämna uppfinningarna ifrån sig för snöd vinning. »Tiden var inte mogen!» Ännu för ett par veckor sedan hade han envetet vidhållit denna åsikt.

Well — det gjorde Norton ont om honom, men han fick inte stå i vägen. När den elektriska jättekorporationen en gång framställde sitt anbud till Consolidated Johnson-bolaget, var allting lagt till rätta för att uppfinnaren skulle bli utvoterad. Norton hade redan placerat den utslagsgivande delen av den nya aktieemissionen på säkra händer. Majoriteten var tryggad.

Om det måste gå därhän, så skulle det för Johnson komma som en blixtnedslag från klar himmel. Han skulle inte få nys om saken, innan minan sprang. Han skulle stå där överrumplad och slagen, ur stånd att försvara sig, bunden till händer och fötter av omständigheterna och — lagen. Norton hade varit mycket noga i den punkten: att lagen skulle ge honom rätt . . .

I dag skulle representanter för landets elektricitetsbolag samlas till en konferens hos Norton i Medborgarbanken. De största trusterna inom branschen hade visat intresse för Nortons plan — Western Electric, General Electric, Consolidated City & Industrial, White Light, Amalgamated Supply Manufacturing och andra. Deras anslutning garanterade framgången; om några smärre bolag föredrogo att stå utanför, drabbade det dem själva värst. Johnsons telautomatiska

system och statiska utliseringsmetod betydde en revolution inom branschen, men en revolution som betalade sig glänsande, om bara producenterna höllo ihop och med gemensamma krafter hindrade ett prisfall. Med tiden, kanske redan om några år, skulle den till en början nog så kostsamma omläggningen av produktions sättet rendera intressenterna svindlande dividender. Ty det var just det stora med Johnsons uppfinningar, att de framställde elektriciteten ur intet och för så gott som intet distribuerade den. Men denna prisbillighet skulle komma producenterna till godo — inte konsumenterna. Detta var grundprincipen för den beramade sammanslutningen.

Konferensen var ytterst hemlig. Man hade vidtagit omfattande försiktighetsmått för att ingenting skulle sippra ut. All skriftväxling rörande planen hade förts extra sekret. Endast presidenterna och de tekniska cheferna för respektive korporationer voro invigda. Man hade kommit överens om att fördela de hitresta representanterna på olika hotell för att inte sammanställningen av flere berömda namn inom samma bransch skulle leda någon skarpsynt reporter på spåret. Erik Pukes entusiastiska artikelserie i Standard hade kommit åtskillig oro åstad bland innehavarna av elektriska papper. Ett enda knyst om den planerade sammanslutningen skulle vara inledningen till en elektrisk hausse på börsen, men detta ingick ingalunda i de invigdas plan — en baisse skulle då varit mer välkommen, eftersom de i en framtid vinkande svindlande profiterna läto det vattnas i munnen på dem efter mer av papperen.

Ute i direktionsrummet, som gränsade till Nortons privatrum och hade direkt ingång från brandgränden, rörde sig bankens betrodda äldsta vaktmästare ljudlöst över den mjuka mattan, sysselsatt med att lägga sista handen vid anordningarna för sammanträdet. Genom den öppna dörren kunde presidenten se hur han vant skar voteringslapparna och vässade kosmospennorna, fördelande dem framför de högyggade mahognyfåtöljerna kring det stora gröna bordet.

Hans rörelser voro avmätta och högtidliga, och fastän ingen ännu anlänt, hade hans vitmenade, långa hejduksansikte ett uttryck av ytterlig respekt. Ännu en sista gång dammade och gned han de massiva silverkandelabrarna på bordet — en på var sida om ordförandens högsäte vid kortändan och en för var tredje fåtölj utefter bordets hela längd. Han provtände belysningen och kontrollerade att ingen av glödlamporna var utbrunnen. Så kom han ljudlöst bort till dörren, harklade sig diskret och anmälde:

— Allt är i ordning, herr president.

— Det är bra, Castman. — Bankiren kastade en blick på vägguret, som stod inbyggt i mahognypanelen bakom ordförandens stol. — Håll er ute i vestibulen, redo att ta emot herrarna, när de komma. Men kom ihåg, Castman — inte ett knyst om sammanträdet till någon! Om ni ser ett bekant ansikte, så blundar ni, Castman — förstår ni?

— Alldeles, herr president.

Den gamle trotjänaren tassade tyst tillbaka över den orientaliska mattan och ut i tamburen. Konferensdeltagarna hade anmodats undvika huvudentrén genom expeditions-salen åt LaSalle street och i stället göra bruk av bakvägen från den obskyra gränden. Man kunde aldrig vara försiktig nog.

Klockan närmade sig elva.

Bankir Norton, som dock berömde sig av att inte äga några nerver, lämnade sin skrivstol och började gå upp och ned i rummet. Betydelsen av de kommande timmarna var för honom personligen så enorm, att han totalt glömde att första villkoret för en finansmans framgång är att han inte ett ögonblick förlorar de vida perspektiven, överblicken över det allmänna läget. Han hade sagt till om att han på inga villkor fick störas. Följaktligen visste han ingenting om de ödesdigra runor, som just nu inristades på historiens blad. Hans fönster vettade åt en skum gränd, där bara lastforor skramlade över den eländiga stenläggningen, och tidningskolportörernas skrån, som ekade i alla gator, trängde inte hit in. Bara ett stenkast ifrån, på trappan till Board of Trade —

Chicagobörsen — slogs man om extrabladen, och kurserna började vibrera, medan ett förlamande tryck bredde sig över affärsvärlden. Väntans starka spänning . . .

Men Frank Norton trampade segerviss sin ödesstig över golvet i sitt tysta rum, av och an, av och an.

Han hade sagt till om att han på inga villkor fick störas. Lika fullt var där någon som djärvdes knacka på hans dörr, först tveksamt, så mer bestämt. Norton gick lugnt bort till dörren, men inte för att öppna. I stället vred han nyckeln i lås. Knackningarna upphörde, och han hörde steg avlägsna sig inåt banklokalen där utanför. En dörr öppnades — ett rassel av klattrande skrivmaskiner — så allt tyst.

Det var väl förste kassören, Pelham, som var framme igen, tänkte bankiren. Han kunde då aldrig lära sig att följa order!

Telefonen ringde i samma stund som någon ringde på vid grändingången. Han hörde gamle Castman öppna ytterdörren. Den fördömda telefonen ringde igen, skarpt och envist. Norton gick bort och isolerade apparaten. Oväsendet upphörde.

Så gick han raskt för att ta emot sin gäst.

På tröskeln mötte han — Elmer Johnson. Han bar ännu panaman på huvudet och såg nervös ut.

Det välkomnande leendet kring bankirens mun frös bort, och han skiftade färg av överraskning. Av alla människor på jorden var kompanjonen minst välkommen i denna stund. Klockan var fatalt nära elva.

— Vad är det här för ett förbannat hemlighetsmakeri? bröt Johnson ut. Jag kommer in bankvägen, och man säger att du inte får störas. Ett viktigt sammanträde här inne, förklarar man — stränga order. Och så finns här ju inte en levande själ utom du och Castman! Om det inte vore mitt under börs-tiden, kunde jag tro du höll ett kärleksmöte, gamle syndare.

— Jag har en viktig konferens klockan elva, förklarade bankiren avmätt. Vad för dig hit?

— Är på genomresa till Washington. Mitt tåg går om fyrtio minuter, och jag stack mig upp för att säga dig, att

jag ämnar erbjuda Vita huset mitt system för att stoppa det här krigseländet. Wilson är den enda, som kan intervjua med framgång. Ja, apropå — damerna följde naturligtvis med. Din fru är väl hemma hos sig vid det här laget.

Frank Norton gick bort och stängde flygeldörrarna till direktionsrummet. Det var någonting smygande i hans rörelser, men hans vackra ansikte bar åter den ogenomträngliga pokermasken. Smidig, elegant, impressiv, ställde han sig med ryggen mot marmorkaminen — där fanns en kamin i rummet, ehuru huset hade centraluppvärmning; den användes att bränna upp hemliga papper i.

Det enda tecknet på bankirens nervositet var att hans spetsiga mandarinnaglar trummade en underlig marsch mot marmorn bakom hans rygg. Hans blick var mycket kall och blå, men han såg inte på kompanjonen.

— Du har väl betänkt, att patenten sannolikt bli värdelösa, om du inviger utomstående i förfarandet? frågade han.

— Det måste göras, även med risk att det går så. Här stå större värden på spel än som någonsin kan mätas i pengar. Vi få hålla oss skadeslösa med medvetandet att ha gjort en god gärning

Det var någonting nytt hos ingenjören, någonting målmedvetet och fast. Han talade energiskt, bestämt, som en den där fattat sitt beslut.

— Jag kan inte godkänna det, kom det i iskall ton från Norton.

Johnson studsade — inte för ordens utan för tonens skull. Han hade väntat sig motstånd, en störtskur av argument och motskäl, och han var rustad för det. Men han var inte rustad för öppen fiendskap.

En minut, en full och innehållsrik minut, fixerade han mannen vid kaminen. Nortons fingrar trummade nu en marche funèbre; naglarna knäppte i släpigt tempo mot den kalla stenen, litet ojämt som i spänd väntan.

— All right — så får jag göra det utan ditt godkännande då. Johnson tryckte hatten ned i pannan och gick mot dörren.

Det var en mycket smärtsam överraskning, men han trodde han var på det klara med Norton nu.

— Du gör ingenting i den här saken, Johnson — ingenting, förstår du! kom det i samma jämna, iskalla ton från bankiren.

Uppfinnaren svarade inte, sköt bara upp dörren. Då tilllade Norton:

— Så vida du inte vill hamna i fängelse...

Johnson virvlade runt på tröskeln. Han skulle skrattat åt den andres hotelse, om inte den där tonen varit. Den gav intrycket av en spelare, som gör sin sista insats — allt på ett kort. Där fanns synbarligen någonting, som gjorde Norton desperat. I sin desperation kunde han verkligen vara i stånd att ställa till svårigheter för sin kompanjon. Fängelse — det var ju absurt, men Johnson hade just nu inte tid att ta någon risk. Blev han tvungen till överksamhet, skulle allt gå på sin hals. Då stod Europa inte att rädda.

— Sjung ut! sade han.

Frank Norton gick lugnt fram till skrivbordet, tog ett sammanrullat dokument ur ett av facken och räckte det nonchalant över sin axel. Ett ögonblick stred Johnson med sig själv; så gick han och ryckte till sig pappret. Det var ett officiellt dokument, försett med sigill och utfärdat av någon distriktsdomare i City hall, Chicago — underskriften oläslig. Hastigt ögnade Johnson igenom det. Det började koka inom honom, när det gick upp för honom vad det var. Ett rättsförbud! Vid häktningsäventyr berövades Elmer Johnson på grund av i tiden ingånget kontrakt med Consolidated Johnson Company rätten att förfoga över patenten XX lit. E. nrs 864, 333—38, innan Consolidated Johnson Company bevisligen och definitivt fattat avgörande i frågan huruvida bolaget ville begagna sig av sin kontraktsenliga företrädesrätt till patentens inlösande eller ej. Förbudet var utfärdat på presidentens för Consolidated Johnson anhållan redan den tjugonde juli. I dag var det den tjugåttonde.

Liksom de flesta laici hyste Johnson en obestämd fruktan för lagen, icke minst på grund av egna bittra erfarenheter.

Den förvirrande mängden av stats- och federallagar tycktes honom tillkommen enkom för att lämna durkdrivna advokater fritt spelrum, och den moraliska rättvisan drunknade hjälplöst i de tekniska finternas uppsjö. Särskilt patentlagarna voro liksom enkom gjorda med otaliga smyghål för samvetslösa marodörer och ränksmidare— det var inte så få patent, som under hans uppfinnarbana frånsvindlats Johnson under oklanderliga juridiska former.

Papperet skälvde i hans hand. Det kokade inom honom av en stor vrede. Samtidigt visste han mycket väl, att den uppgift han själmant åtagit sig var så stor och viktig, att han inte fick låta sin tankeskärpa avtrubbas av någon emotion. Han stred tappert för att bibehålla sin självbehärskning. Ett felsteg nu skulle måhända bli ödesdigert för miljoner medmänniskor.

— Jag vädjar, fick han fram. Han trodde sig förstå, att han skulle vinna tid genom att omedelbart anföra besvär.

— Det kan du inte. — Norton vände sig inte om. — Det där dokumentet är en kopia. Förbudet skall formellt delges dig på övligt sätt genom en av domstolens tjänstemän. Innan detta skett, kan förbudet inte överklagas.

— Men då är jag ju ännu oförhindrad — —

— Jag varnar dig för ett försök i den vägen, Johnson, sade bankiren med sin jämna röst. Det är mycket möjligt att samma tjänsteman, som delger dig förbudet, också är försedd med häktningsorder. Och han kan infinna sig i ett mycket olämpligt ögonblick . . .

— Han skulle bara våga!

Norton vände sig om och sade med eftertryck:

— Du är onekligen ett geni, Johnson. Men du är det oaktat underkastad Förenta staternas lagar. Glöm aldrig det!

Johnsons hjärna malde förtvivlat för att finna någon utväg. Han insåg att den andre lagt nätet mycket tätt omkring honom. Den skenbara försummelsen att delge honom förbudet officiellt var ett infernaliskt knep, som dömde honom till overksamhet. Rättstjänaren, som skulle utföra uppdra-

get, var naturligtvis i Nortons sold. Johnson kunde gå till honom och fordra att få del av dokumentet, men han skulle vägra, ända tills den för Norton behagliga tidpunkten var inne. Det vore synbarligen inte ovälkommet för Norton, om han kunde ertappa uppfinnaren på bar gärning, i färd med att överträda förbudet; det skulle justifiera en omedelbar häktning

Han skulle naturligtvis bli frigiven igen mot borgen, det kunde inte bli fråga om annat. Men då skulle i alla fall saken komma under domstols behandling och den snygga konflikten bli allmänt känd. Dessutom kunde en process dragas ut i det oändliga, och under tiden skulle det där rättsförbudet förbli giltigt. Hur han än vände sig, var han fången.

Bankiren lyssnade spämt efter röster från direktionsrummet. Någon hade gått i dörren där ute. Klockan var redan över elva. Hans enda önskan var nu att bli av med Johnson så fort som möjligt.

Denne gav själv klaven till en skenbar vapenvila. Han hade kommit att tänka på, att hela denna konflikt lättast skulle utageras inom Consolidated Johnson Companies. Fick han bara till stånd ett definitivt beslut av bolagsstämman därhän, att bolaget icke önskade begagna sig av sin företrädesrätt beträffande de telautomatiska patenten, hade han åter frihet att handla som han ville med dem. Det innebar visserligen en tidsförlust också det, men det var den enda utväg han kunde utfundera.

— Jag måste fordra att du omedelbart sammankallar bolaget, sade han. Denna sekvestreringsåtgärd måste genast upphävas.

Ett gäckande leende lekte för ett ögonblick kring Nortons läppar, men han svarade med sin oföränderligt lugna röst:

- Som du vill. Kanske redan i kväll?
- Ja, i kväll. På bolagets kontor.
- All right, sade Norton.

Han lät kompanjonen avträda bankvägen och stöd så ett ögonblick och funderade. Det hade kommit till öppet krig

med Johnson förr än han väntat och — han måste tillstå det för sig själv — förr än han var fullt rustad. Ännu hade han inte den där patentbeskrivningen i sin hand, Unge Puke hade troligen stannat ute vid Kratern; han skulle skynda på honom, så snart konferensen var över. Johnsons assistent hade sin egen aerofon nu — nummer sju — så det gick bekvämt. Var det troligt att Johnson skulle komma med kontraorder? Bah, han var ju bunden till händer och fötter; det var förstås förargligt att han fått nys om intrigen före det avgörande sammanträdet uppe i Consolidated Johnson, men han skulle inte kunna uträtta något — majoriteten var ju säkerställd. Kanske den elektriska jättetrustens anbud kunde föreläggas bolagsstämman redan samma kväll . . .

Ute i direktionsrummet sutto två herrar och väntade på honom: mr Leslie från General Electric och Stanley Buddenbrook. Det slog Norton som ett dåligt omen, att gamle Leslie behållit på sig den snusbruna, slitna överrock, som den originella finansmannen envisades att bära till och med i julivärmen. Även Buddenbrook bar ännu hatten på huvudet. Hur järnvägs mannen över huvud hamnat här förstod Norton inte alls; han var inte bland de anmälda representanterna.

Båda herrarna buro likbjudarminer.

— Huh, Norton, huh — ett förbannat streck i räknin-garna, vad? grymtade chefen för General Electric till hälsning. Ert vackra projekt hade kunnat komma för en månad sedan; då hade vi möjligen ännu fått det flott. Men nu — ja, huh, ni förstår ju — — det här krigseländet, huh . . .

Han reste sig pustande. Innan han gick mot dörren, till-lade han:

— Ingen orsak att vänta på de andra, huh . . .

Också Buddenbrook reste sig.

— Jag är här å Amalgamated Supply Manufacturing Companys vägnar för att säga, att underhandlingarna naturligtvis måste avbrytas, sade han. Ni förstår, om Tyskland går med, blir det svårt för oss att fortsätta produktionen. Mr Ferry, boagets president, var själv hitrest, men

återvändande för en timme sedan till New York. Det går redan rykten om att börsen skall stängas. Ja, det var ju beklagligt — gud vet vad det blir av det här . . .

Också han backade mot dörren.

Norton tog sig ovillkorligen åt huvudet. Pannan var våt av kallsvett, men han nickade farväl med ett leende och mumlade mekaniskt:

— Mycket beklagligt . . . Gud vet vad det blir av det här ..

Det dova mullret från Europa höll på att växa till ett ryttande. Norton visste det inte, men samma förmiddag hade Österrike förklarat sin lilla granne krig. I Ryssland rustade man febrilt; Tyskland hade utfärdat mobiliseringsorder. Europas krönte huvuden växlade ödesdigra telegram.

På alla Chicagos gator vrålade tidningspojarna, På förste kassörens i Medborgarbanken pulpet växte depeschhögen. Men chefen fick ju inte störas . . .

Samma kväll blev Elmer Johnson kullröstad i Johnsonbolaget, då han yrkade på definitivt avgörande i frågan om telautomatipatenten. Därmed avslöjades Nortons manipulationer vid hans tillvällande av aktiemajoriteten i bolaget, och med sinnet fullt av bitterhet insåg uppfinnaren att han numera stod utan inflytande inom den koncern, som handhade hans egna affärer enligt kontrakt, vilka han inte kunde få annullerade, så länge bolaget formellt höll sig inom lagens gränser. Men med sammanbitna tänder svor han att han aldrig skulle låta Norton et consortes komma åt hans telautomatiska system; förr skulle han förstöra alltsammans, spränga hela Krateranläggningen i luften, så att uppfinningen aldrig skulle kunna rekonstrueras. Ty han var på det klara med — utan att exakt veta vad de hade i görningen — att det skulle bli till en oerhörd olycka för mänskligheten, om dessa snikna marodörer fingo hans världsomstörtande upptäckt i sina händer. Emellertid tog han nattåget över Cleveland till Washington, fast besluten att alla rättsförbud till trots söka förmå förbundsregeringen att intervensera i Europa.

Hans uppgift — resonerade han — var så stor, att den justifierade till och med ett öppet lagbrott. Men han hade inte räknat med den energi Norton kunde utveckla. Han hade låtit bevaka alla tåg, och halvvägs blev Johnson anhållen av polisen och återförd till Chicago, där han visserligen snart ställdes på fri fot igen, men endast mot en hög kaution som en sannskyldig förbrytare. Han telegraferade till Washington för att utverka åt sig en uttrycklig kallelse till presidenten, vilket skulle tillförsäkrat honom fri lejd, man innan det långsamma officiella maskineriet i förbundshuvudstaden hunnit åstadkomma något resultat, var kriget redan i full gång, och han insåg att han måste handla på egen hand och det så kraftigt, att jorden skakade i sina grundvalar, om katastrofen skulle kunna begränsas.

X.

MYSTISKA FRÄMLINGAR.

Det kom två gäster till Spindletop, den döda petroleumstaden. Det var ett evenemang. Det hade inte hänt på många herrans år.

Folk, som då och då sökte sig över den döda prärien hit ut, hade alltid ärende till trollnästet vid Kratern och stannade följaktligen inte längre än nödigt var i det oljedränkta förfallet nedanför. Men dessa två sade sig ha rest de många milen bara för Spindletops, inte för Kraterns skull. Det var nästan otroligt.

Det var en gammal, otroligt vissen och grå liten herre, mumietorr, men med sällsamt livliga små ögon, som bak de starka sköldpaddsglasen tycktes spruta ut hela hans koncentrerade själ — en stålvass klinga, som stack och skar. Men han var halvinvalid; det var något åt fötterna eller benen, så han rörde sig mödosamt med en käpp. Den andre var en ung man med utländskt utseende och brytning, en blomstrande knubbig kerub, rödkindad som ett äpple och med en min, som om han i sin ytterliga belåtenhet med tillvaron haft svårt att hålla sig för skratt. Han var den gamles chaufför. De kommo tidigt en augustimorgon i en neddammad roadster och stannade utanför John Hawkinsons fallfärdiga ruckel till hus.

Den gamle herrn skrev, sade han. Han var på en rundresa genom Västerens spöktäder, och nu hade han kommit till Spindletop för att språka litet om gamla tider och så skriva om allt i sin bok. Om John Hawkinson kunde härbärgera dem för några dagar?

John Hawkinson rev sig i sitt glesnade vita hår, ältade mullbänken och gjorde svårigheter. Se, det var nu så, att de inte hade någonting att bju på här ute.

— Herrn skriver, så-så. För en sjutton, aderton år sen hade vi en fyr här ute, som skrev också; han var visst från Chicago, den filuren, en sån där rapportör, di kallar. Vad sattyg han nu skrev om oss vet jag inte, men det gjorde oss inte någe gott, inte. För si, trakten här hade vi begagnat som allmänning allt sedan Spindletop slocknade och folk drog sina färde; vi hade borrarat ned våra rör var det än föll sig och inte frågat någon påve om lov. Men den där sakramenskade tidningsskrivarn gjorde att en viss herre i New York city med ens erinrade sig att han rådde om stället, och rätt som det var hade vi en karl över oss, som fordrade arrende för marken. Pengar eller dra åt helvete, var det. Och dra åt helvete var vad de flesta gjorde — det var hårt nog att pumpa opp brödsmulan ändå, utan extra pålagor. Det var slutknäcken för Spindletop, ser herrn, och det är inte märkvärdigt att vi efter den betan inte ta kringflackande skrivare i famn . . .

John Hawkinson tog sikte på ett kvisthål i en rутten bräda på väggen och spottade prick. I det han vände sig om för att gå tillbaka in till sig, strök han yttermera under samhällets opinion med ett beskt:

— Tjära och fjäder borde dom ha, de lymlarna! För ett skott krut är dom inte värda . . .

— Håll, gubbe, håll! ropade den resande. Du får hederligt betalt i Staternas mynt för tak över huvudet och en bädd för oss båda. Säg bara priset!

Den gamle oljeborrarn var redan inne i sitt mörka prång till förstuga.

— Drag så långt vägen räcker! muttrade han.

— Vi äro här för att låta Spindletop återuppstå, förstår du! ropade den rödkindade chauffören. Återuppstå i all sin glans och härlighet!

John Hawkinson, som hörde sin i trettio år drömda älsk-

lingsdröm uttryckt i ord, virvlade om på klacken med en hastighet, som inte alls var förenlig med hans snöiga ålder. När hans oljeskinande gubbansikte åter stacks ut genom dörren, bar det ett rappt uttryck.

— All right, boys — come along! sade han.

Och kvarter fingo de.

För en samlare av material till Spindletops korta och galna historia var John Hawkinson ett fynd. Han hade varit med från början och var full av anekdoter. Någon gång i sin ungdom hade han kommit från Norge; nu var han ingenting annat än en »old Oil Boy» utan särskiljande nationalitetstecken. Hans hela värld var Spindletop, den underliga, nästan cirkelrunda, låga kulle, inte mätande mer än tvåhundrafemtio acres, som en gång myllrat av ett levande liv mer hetsigt och intensivt än någon annanstans på jorden. I tiden hade män slagits och dött för en fotsbredd av denna mark, och omätliga rikedomar hade strömmat ur jordens innandöme för att lyckliggöra en hord bindgalna äventyrare och furstliga slösare. Nu var Spindletops gatunät ett system av kanaler för stagnerande, fotshögt och snövitt damm, husen och barackerna hade störtat eller stodo lutande och bofälliga, med utslagna fönster och pittoreskt hängande dörrar, instörtade tak och buktande väggar. Och av alla de trettiotusen brokiga och romantiska människor, som en gång haft sin varelse på denna lilla fläck, fanns bara gamle Hawkinson kvar som den ende vite. I motsatta utkanten bodde en annan av urinvånarna, negern Wilkins med sin hustru, levande i ständig fejd med »the damned Swede» på andra sidan ruinstaden — original också de, drömmande om samma återuppståndelse som deras vite trätobroder. Mammy Wilkins hade rasens medfödda begåvning för kokkonsten, och medan Hawkinson i sitt gamla ruckel gav de resande tak över huvudet, sörjde ortens enda kvinnoväsen för deras förplägnad. Ett arrangemang som aldrig upphörde att förarga gamle John. »Gentlemen kokar sin egen föda», upprepade han ofta.

Han var en typisk gammal Oil Boy. Hans liv var olja.

Varje tråd på hans kropp var oljedränkt, och själva hudens porer svettades olja. När han spottade var det olja, och hans andedräft liksom hela atmosfären omkring honom för övrigt stank av olja. Till och med vitan på hans gamla ögon var oljegul.

Han liksom Wilkins levde av att mödosamt pumpa upp några fat olja ur borrhål, som fordom sprutat jättehöga gejsrar på tiotusen, hundratusen fat om dagen. Nu användes motorpumpar — förr hade oljan rusat upp av sitt eget tryck i floder, som man ej kunnat hejda. Det var naturens fruktansvärda dekadans under människans brottsliga slösarhänder. På en omkrets av flere mil var prärien kring kullen sumpig av förrunna oljeskatter.

— Om vi bara kunde få igen den olja, som läckt bort! suckade Hawkinson ibland med ett hungrigt uttryck i ögonen. Say, har ni hört om Lockwood och hans tank? Inte. Och ändå är båda berömda — gamle Lockwood är en rik man nu och bor i Houston.

Han stuvar om sin buss och torkar svetten ur pannan med en näve oljedränkt bomullstrassel. Om ni vill att han skall berätta, är det bäst att inte mana på honom. Enstöringar bli slutna.

— Yes, old Lockwood, he-he, skrattar han för sig själv. Fast inte var det nu på sin tank han blev rik, inte. Idén var kanske bra nog, men oljan hade gått ned till tre cents per fat, medan vatten kostade sex dollars. Det var på det det strandade.

Ni vänta. Ni sitta ute vid hans pump, som suckar och snörvlar djupt nere i den drägg, som är allt som återstår av Spindletops rikedom. Ni sitta i skuggan av det antediluvianska stora svänghjulet av grovt yxade bräder, medan motorn spottar och tuggar och skjuter och slätten runt omkring skrumpnar och spricker i solhettan. Det är en oändligt melankolisk vrå av världen, en melankoli som ökas genom den gamle oljegossens närvaro och den historia han slutligen griper sig an med.

— Jo si — oljan rann bort, tusen och åter tusen tunnor om dagen. När dom borrar sig ner till oljan, blev det alltid ett satans spektakel. Den sprutade upp ur sextumsrören hundratals fot i höjden med en kraft, som om underjordens jätteångspruta var i gång. Det var alltid ett svårt jobb, som tog flere dagar i anspråk, att få bukt med strålen — och då hade ofta nog några karlar strukit med av gastycket, eller också blev det eldsvåda, en hejdumdrande vulkan av eld, som brann i månader. Spindletop har brunnit ned åtta gånger, rubb och stubb — åtta gånger, yes sir! Men rusningen var lika vild efter varje släckning.

— Men Lockwood gjorde sig räkning på att man inte för var ny källa bar sig så oskickligt åt, att elden kom lös. Och det gjorde man förstås inte heller. Gawd! — rör drevs in och tog olja tio på en dag i de tiderna; kullen här var sönderstucken och full av hål som en naggad limpa. Men alltid var där tusentals fat som rann vilt — ut på gator och vägar, ner på prärien, utför flodbäddarna och ned till Mexicoviken. Det var hans plan att ta vara på spilloljan, förstår ni; och så lät han bygga åt sig en tank stor som en sjö där nere, där ni ser det stora hålet i marken. Till botten hade han stampad jord. Stampad jord — he-he!

Han tar korn på en sten och spottar prick — rena oljan.

— För si, vi hade nu inte betong den tiden, si. Murad sten var det enda, och det var sidorna gjorda av, såsom ni kan se i den dag som är, om ni vill besvära er dit ner — och så trampad jord, hård som ler, och det var botten. Det hade dugat bra nog, men oljan stod på tre cents per fat, vatten på sex dollars! Och det bräckte honom . . .

Förklaringen kommer, bara ni vänta. Petroleum är lätt; den flyter på vatten. För att hindra oljan att rinna bort genom jordbotten i tanken hade Lockwood behövt ett par, tre fots vattenlager underst. Vattnet skulle också sipprat bort, men inte så hastigt som oljan, och hade lätt kunnat ersättas — bara det inte stått på sex dollars tunnan och oljan på tre.

En gång i farten, berättar gamle Hawkinson om Charlie Brooks, som tjänade ett par hundra tusen med en två tums plank. Det var sedan regnen uppe på Lone Mountain en höst åter för några korta månader fyllt åbädden. Charlie blandade vattnet med spilloljan i en kanal; oljan flöt upp, och med sin plank »skummade» han den på fat för reda pengar.

— Säg, Hawkinson, vad är det egentligen man har för sig där uppe på berget, där ljusskenet syns? kunde man fråga.

— I dunno! säger den gamle hastigt med ovanligt eftertryck och sluter läpparna i ett tätt, spikrakt streck. Och något annat svar får man aldrig av honom om dem där uppe på Kratern.

— Var är Lucas-källan?

Hawkinson skiner ögonblickligen upp.

— Over yonder somewheres, säger han med en gest av sin oljiga hand. Man vet inte precis var numera, men fyra fot ut på slätten från kullens rand var det. Fyra fot! Hade inte trycket i oljesjön varit så starkt, att jordväggen emellan rasat, så skulle Spindeltop kanske aldrig blivit till. För si, utanför själva kullen har man aldrig nått olja, hur djupt man än borrat. Sjön är rakt här under . . .

— Den var där, ja — då!

— Är där än, säger jag er! Bara man kunde borra tillräckligt djupt så . . .

Det har blivit en trosartikel hos honom under alla dessa melankoliska år av pumpande i dräggen. Han har samma starka tro som kapten A. F. Lucas i tiden.

Lucas-källan nummer ett var upptäcktskällan. Kapten Lucas, som kom från Washington och var ingenjör i regeringens tjänst, var på resa för att inmuta några svavelfyndigheter, då han i en liten prärieby träffade på Spindeltop-Mack, som ägde marken nedanför berget. Mack var stungen av olje-flugan; han skroderade om oljelandet han ägde här ute, men det var mest bluff, ty själv hade han inte konstaterat det — utom med slagruta. Kapten Lucas blev intresserad

först, så övertygad; kom hit ut och sänkte allt vad han ägde i ett borrhål, som inte gav en droppe, hur djupt det än drevs in. Trakten var då jungfrulig prärie — inte en människoboning på tiotals miles omkrets.

En dag kom kapten Lucas hem till sin hustru i lägret och sade långsamt:

— Det är slut med mig, gumman min. Jag har inte en dollar att betala mina karlar med. Låt oss dra hädan, tillbaka till staden!

— Inte! Borra bara djupare — en liten smula till manade hans hustru, som kommit den långa vägen från Washington för att stå honom bi och uppmuntra honom här ute i öknen.

— Kan inte. Karlarna vilja ha betalt. Mina fickor äro tomma. Folk skrattar åt mig i Belmont, när jag vill ha kredit. Det går inte, gumman min — vi måste ge upp det . . .

Kapten Lucas låg framstupa över bordet och snyftade som ett barn. Där fanns olja, han visste det — men han måste ge upp det . . .

Just då kom ett starkt dån rullande över prärien.

— Se! ropade mrs Lucas, som var den första vid fönstret.

Lucas-källan nummer ett var ett faktum. Där den låg, halvannan mil från lägret, steg en okontrollerbar gejser med makten av en lössläppt naturkraft tvåhundra fot upp i luften. I tio dygn arbetade man förgäves på att hejda strömmen: man måste slutligen tillkalla experter från Philadelphia för att stämma flödet.

— Och hela världen blev galen, förklarar John Hawkinson, dräggpumparn. Lucas nummer ett sprutade etthundra tjugutusen fat om dagen, när hon kom in. Och San Jacinto och Yellow Pine voro båda goda för etthundratusen. Beatty och Star-and-Crescent sjuttitusen vardera . . .

— Rakt här, fortfar han och klappar en krökt och rostig rörända, som sticker upp ur det torra präriegräset, — rakt här drev man in en tusenfatskälla. Dom ödslade inte sin tid på någonting under tusen fat i de dagarna, no sirie!

— Och nu — hur mycket får ni upp nu?

— Oh well, mellan fyrti och femti fat om dagen . . .

Och det med pump! Kontrasten mellan då och nu är sannerligen slående.

— Men Spindletop skall återuppstå en dag, var lugn för det. Bara man går djupare! Humble höll på att sina en dag, men man gick djupare, och nu — se på Humble! En tät ny brodd av miljonärer över hela Texas och nere vid Golfen. Gee — vi kan göra samma sak rätt här i Spindletop!

De resande dröjde kvar. Den gamle herrn, som skrev, vandrade långsamt och med smärtsam möda av och an mellan platsens urinvånare och hörde uppmärksamt på deras historier. Den yngre däremot var oftast försvunnen. Hans kähäst var bergsbestigning, och han hade gett sig den och den på att nå toppen på Lone Mountain, sade han. Han dröjde ibland borta dagtal i sträck, trotsade åskbyarna och tog plåtar — bergsvyer, hette det — prärien med Klippiga bergen längst bakom tog sig storartad ut där uppifrån i den växlande belysningen. Kameran hängde ständigt över hans axel, och i ett skafferi hos Hawkinson hade han etablerat sitt mörkrum. Men han bar alltid nyckeln på sig, och de enda fotos gamle John fick se voro några snapshots från det döda Spindletop, ett eller annat ruckel avknäppt i förbifarten. Bergets åtrådda hjässa tycktes emellertid envist springa undan honom, var gång han återvände från sina exkursioner gav han samma svar på frågan, om han nått dit upp:

— Inte än, men vänta nästa gång!

Och hans runda kerubansikte sken, trots tröttheten, av oföränderlig belåtenhet. Någoting sådant som missräkning tycktes han inte vara i stånd att känna.

Hans oförbränneliga optimism och uthållighet kommo alltid gamle John att skaka på sitt oljehuvud och mumla saker för sig själv. Den ungdomen, de — barnen! Ty i sin värds ögon var han ännu ett barn.

Men det gavs tillfällen, då till och med keruben kunde bli allvarsam. Det var när den gamle herrn — han kallade sig

för resten mister Williams — med en underlig iver, som han inte alltid förmådde dölja, efter varje bergsbestigning tog den unge i enrum på sin kammare, där de viskade och tasslade som om någon verkligen kunnat eller brytt sig om att lyssna på dem. Gamle John höll mest till ute vid sin pump, och utanför fönstret gick bara hans raggiga get i gräset och oljepölnarna. De hade kunnat skrika högt, och ingen skulle hört dem. Men när mr Williams blev förargad och höjde rösten — och det hände ofta nog — kom den unge alltid med ett varnande »sch!» Och samtidigt blev han helt blek av skrämsel — han med äpplekinderna!

Nästa morgon drog han ut igen. Khakiklädd och blomstrande, med alpstav i handen och kodak och kikare i rem över axeln. De barnen, de barnen! tänkte gamle John halvt förtrytsamt, halvt avundsamt. Om han varit det minsta bergsbo och inte bara en gammal oljegosse, skulle kerubens oföränderliga frodighet givit honom något att tänka på. Bergsbestigare höllo sig vanligen inte med annat än muskler och senor på kroppen, allra minst i detta pressande heta klimat.

Och så en sak till. Var nu Lone Mountain, den ensamme melankoliske jätten med ingenting annat än förbränd öken runt omkring, värd det besvär han gjorde sig? Ett hundra miles längre västerut reste sig Klippiga bergen högt i skyn, med Grand Canon, utsikter, världsberömda scenerier, med vägar och stigar och pass enkom lagda till rätta i turismens intresse. Det hade varit vida mindre besvärligt och dock rikare på njutning och ära att bestiga dessa toppar, som varje skolbarn i Staterna lärde sig namnen på och som voro särskilt utmärkta i Baedeker, än att förslösa tid och möda på en ödslig och bortglömd bergsjätte, som knappast någon visste om.

Det var emellertid inte gamle John Hawkinson utan Billy Wilkins som kom fram med den invändningen. Bill var högligen charmerad över de vite människors sällskap, men mammy Wilkins fasade för den tid, då penteriet i deras hydda

inte längre skulle ge material till de lukulliska utsvävningar hon bjöd sina matgäster på. Huset Wilkins' förråd voro begränsade; de kunde naturligtvis åter kompletteras i närmaste stad, men mammy visste hur det skulle gå, om hennes Bill begav sig på stadsfärd! Om de så infört tiodubbelt spritförbud i Belmont, var Bill dock alltid i stånd att krama tillräckligt eldvatten ur staden att totalt dränka sin känsla av ansvar för sin lagvigda hustru, så länge en blank dollar av inköpspengarna fanns kvar i hans ficka eller där var någon som bjöd. Hur smickrad mammy än var över de komplimanger hennes kokkonst avlockade främlingarna, blevo de extra storätarna ändå i längden mycket obekväma, och med naiv list förstod hon att med den menlösa Bill som språkrör då och då komma fram med en försåtlig fråga eller ett synbart välment råd, som oroade gästerna mer än hon kunde ana.

— Grand Canon? utropade keruben förtrytsamt. Old man, jag är färdig med Grand Canon, säger jag. Fick övernog förra året av lervällingen, hotellen, förarna och de giftasjuka misserna. Scenerier? Om jag inte får njuta av en utsikt i fred för vykortsförsäljare och moskiter, låter jag hellre bli att försöka.

Det där var ju gott och väl, tänkte Bill, men han var långt ifrån övertygad om att den unge mastern sett en skymt av Coloradofloden. Men om så var, varför gjorde han sig mödan att ljuga? Skryt var det inte.

Långsamt kröp en obestämbär misstanke in i den gamle negerns hjärna. Han var den mest godtrogna svarta själ under solen, men mammy lät var kväll efter suppen sin otålighet gå ut över honom. Hon formligen bombarderade honom med sina tvivel.

— Skriver — den där herrn? brukade hon fnysa. Har du nånsin sett honom göra något, som skulle tyda på dylikt, annat än att fråga och locka dig att prata huvudet av dig? De har varit här i fjorton dar nu, gött sig på våra svin och våra höns och druckit ur vår äldsta cider, och allt ännu ränner pojken uppe i berget var dag som gud ger, medan gubben

med sin spatt går och snokar och får dig till tvetalan med sitt frågande. Du och den där ohängda svensken har ju proppat honom så full med historier, att han kunde gå hem och skriva ett helt bibliotek på dem. Och ändå är han inte nöjd!

Hon torkade svetten från sitt skinande chokoladansikte och tillade meningsfullt:

— Vad har dom där gynnarna här ute att göra, säg mig det, Bill!

— Så, så, mummy. Det är väl oljan dom är efter, och låt dom så i guds namn ha't, lugnade han.

— Det är inte oljan, Bill.

— Nå, men vad kan det då vara, mummy?

— Det är någonting där uppe! förklarade hon med en stor gest bort mot berget, som högt och majestätiskt som en av världens hörnstenar tog upp hela horisonten i sydost.

Bill gapade. Hans kupiga ögon trillade nästan ur hålorna.

— Jesus Maria — du menar massa Johnson! fick han slutligen fram.

Nu hade mammy Wilkins i förstone inte menat någonting annat än att utså tvivel i mannens själ. Insinuationen hade varit ett hugskott, en inspiration. Men knappt var den utsagd, innan mannens förskräckelse smittade henne. Det kunde ju vara så!

— Har den där mistah Williams någonsin frågat dig om någonting där uppe? sporde hon i spänning.

Bill stod vid fönstret och stirrade uppåt med ögon, som tycktes bestå bara av en förskräckt vita. I den hastigt fallande skymningen kunde man här nerifrån tydligt urskilja två stora ljushårdar uppe på kraterplatån, förenade med kedjor av mindre ljuspunkter. Det var en vanlig syn för Spindletopborna; natt efter natt i snart ett decennium hade eldarna brunnit där uppe, med få förändringar, starkt som på karneval. Och ändå var det som om Bill först i kväll fått syn på dem.

Hans hustru upprepade sin fråga.

— Oh my, oh my, oh my! klagade Bill och sjönk ned på en stol. Han frågade, och jag talade om alltsammans — allt jag visste.

Och i en ström av upprörd niggerrotväliska berättade han om sitt förräderi. En dag hade en av de flygande paviljongerna, som utgjorde kommunikationsmedlet mellan Kratern och slätten nedanför, råkat sänka sig ned just som mr Williams och Billy sutto på bänken bakom hyddan och rökte efter maten, och den gamle herrn hade igen kommit med sina försåtliga frågor. Det hade nämligen hänt förr, att han visat intresse för Kratern, men dittills hade Bill alltid tegat som muren i den punkten, hur meddelsam han än varit i andra. Det var gammal tradition här nere att aldrig diskutera Kratern; när man någon gång refererade till folket där uppe, skedde det i en ängslig viskning. I Bills vidskepliga sinne intog ingenjör Johnson platsen närmast Vår herre och djävulen, och säkerligen var han i förbund med båda.

Men den dagen hade det skenbart förtroliga umgänget med en lärd vit man gjort Bill övermodig, och han hade skvallrat om allt vad han under årens lopp genom samtal med Kraterarbetarna listat ut om anläggningen där uppe. Det var nu inte särdeles mycket, förstås; för Bills enkla ingenium förblevo ingenjörskonstens lagar och principer alltid en hemlighetsfull bok med sju insegel. Men i sitt eget tycke hade han uppenbarat hela trolleriet på Kraterplatån, och det var sannerligen nog att svårt belasta hans samvete. Och nu bibragte honom hustrun till råga på allt föreställningen, att massa Johnson säkert skulle få vetskap om hans lösmynthet och gruvligen hämnas på honom.

— Bill, Bill, what a fool you are! klagade hon. Akta dig, när åskan går, Bill!

Det var karakteristiskt för Spindletopborna, att när deras samvete fordrade ett straff, så skulle det komma med åska och blix. Och det var samtidigt betecknande för den övernaturliga makt de tillskrev Elmer Johnson, att de trodde han kunde befalla till och med över himmelens eld.

Bill gav följande dag mr Williams en vink om, att huset Wilkins' förråder voro uttömda.

— Då måste vi tillgripa reserverna, sade den gamle herrn lugnt. Jag har en massa konserver med mig i bilen.

— Mistah Williams, sah, vore det inte bättre att resa till ett hotell med detsamma? — Bill hade den oskyldigaste min i världen, fast orden voro liktydiga med utkastning. — Mrs Wilkins har en kusin i Belmont, sah, som håller boardinghouse — först klass, W. C. och allt sådant där.

— Belmont! fnyste mr Williams, för vilken situationen inte var avundsvärd; må hin ta Belmont! Jag har ingenting där att göra.

— Åh, jag trodde ni var efter historier, sah. Mina är slut, men i Belmont bör det gata upp och gata ner idel folk, som var med här ute, när det gick till som hetast. Man sitter ännu oppe om nätterna i den stan, när talet faller på Spindletop — yes sah. Say, Belmont är just ett ställe för er!

— Min bil — —

— Om jag vore lika rik som en gång i de dagarna, avbröt negern, så slog jag mig ner i Belmont, jag också — yes sah. It's a nice little place for both nigger and white! Deras prohibition är bara en liten bluff för det goda ryktets skull — Belmont är inte torrt för det, nej då! Och där är fullt upp med små cozy-corners, där en gentleman kan få sig ett litet parti, om han har lust. I gott sällskap, förstås — mycket angenäma människor, belmontarna. Tro mig, det är det bästa ni kan göra, sah! I Belmont — —

Och han fortsatte att måla den lilla präriebyns behag i de bjärtaste färger.

En vit man, mindre angelägen att stanna i Spindletop än mr Williams, skulle halvvägs i Bills dityramber vänt honom ryggen och givit sig i väg. Mr Williams bara svalde intensivt och lät förolämpningen rinna av sig som en skopa vatten från en gås.

— Min bil är i olag, sade han, när han äntligen fick en syl i vädret. Tro mig, inlagd sjötungsfilet och ostronsoppa är

inte så dumt, i synnerhet om man tar sig en styv snaps till det. Jag har en utmärkt ginsort under baksätet . . .

Med säker instinkt hade han sagt det förlösande ordet. Bill kände månaders heta törst damma i strupen på sig och talade aldrig vidare om Belmont eller avresa. Billy Wilkins hade en gång varit en rik nigger, men supit upp alltsammans..

XI.

EN SPEKULATION I BLOD OCH TÅRAR.

När mrs Worthington passerade Medborgarbankens stora välvda marmorsal på väg till de inre gemaken, mötte hon en herre på utgående från det allra heligaste. Han hälsade överraskad, och hon erinrade sig med ett litet leende vem han var. Fritz von Franzius var kanske inte en tillräckligt berömd mäklare och börsman att som sådan fästa sig i en dams minne efter ett flyktigt sammanträffande på ett thé dansant, men hans farsartade, enligt edgånget vittnesmål inför skilsmäso-domstolen aldrig fullbordade äktenskap med den sköna och lättsinniga Saharet gjorde honom i stället till en nationellt beryktad operettfigur, som man utanför börskretsarna sällan erinrade sig utan en retning i skrattmusklerna. Redan detta envist bibehållna »von», så oförenligt med den amerikanska affärsvärldens sunda demokratism, var ägnat att karaktärisera mannen som en snobb. Men Mary-Ann hade genom Buddenbrook fått höra, att han som finansman nog kunde visa tänderna. Det var en öppen hemlighet vid LaSalle, att det var Franzius som sprängt Lichtensteins vetecorner för ett par år sedan — ett storverk som inte ens de mäktiga direktörerna i Board of Trade gått i land med. »Hard as nails», var omdömet om honom i börskretsarna.

I Nortons antichambre satt hans gyllenblonda, yppiga stenograf med näsan i en roman, men platsen framför mr Erharts, privatsekreterarens, skrivbord var tom. Mrs Worthington, som inte kunde tåla den statyeska stenografen — huvudsakligen emedan hon var så vacker, att man a priori

måste förutsätta ett förhållande mellan henne och hennes chef — hade helst blivit anmäld av mr Erhart, som alltid var respektfull och förekommande, men måste nu finna sig i att denna ceremoni utfördes av den unga damen, som tillät sig ett mångtydigt leende, när hon reste sig och med en utmanande rytm i sin gång gick bort genom de rikt skulpterade mahognydörrarna. Mary-Ann lade illvilligt märke till att hon tuggade gummi.

Genom den halvöppna dörren hörde hon Nortons sonora röst, som med ett litet irriterat biljud gav ordern:

— Om det händer en gång till, Erhart, så vet ni vad ni har att göra. Men så diskret som möjligt! Och inte ett ord om detta till någon!

Erhart kom ut med ett tillfredsställt litet leende under sin svarta mustasch à la Kaiser. Han hälsade respektfullt:

— Mister Norton är strängt upptagen för närvarande, men er, mistress Worthington, skall han säkert med nöje ta emot.

Och det gjorde han.

I det mjukt ombonade, eleganta chefskontoret, kokett som en kvinnas budoar, svävade ett lätt blått rökmoln halvvägs upp mot takets rika stuck. Det doftade utsökt havanna. Norton hälsade på henne utan att resa sig från skrivstolen, men behöll hennes behandskade lilla hand i sin längre än nödigt var.

— Vilken lycklig dag, som för dig hit! sade han galant. Det är snömos över affärerna, my dear.

Hon gjorde fri sin hand och satte sig i den stora fåtöljen för besökare, mitt emot honom. Nortons kalla ögon glittrade litet, då han tog in den utsökta bild hon bjöd. En smart skuren utedräft av oblekt linne med sparsam svart garnering skimrade matt och svalt om hennes praktfulla kropp, tattsittande som en handske, fri kring den fastformade halsen och med en lagom slits i fällen för att den välchausserade foten skulle göra sig gällande. Den koketta lilla hatten av snövita spetsar framhävde bestickande hårets tunga svarta massa och det klassiska ansiktets varma olivhy, medan ögo-

nen under de förnämt penslade brynen skimrade mörka och mjuka som sammeten hos en svart pensé.

— Det blir Palm Beach i stället för Rivieran, svarade hon på bankirens fråga i en ton så likgiltig, som om en vistelse vid det fashionabla Floridabadet, dyrare än någon annan vinterkurort i världen, vore den naturligaste sak. Det var den nu också, reflekterade Norton — för mrs Stanley Buddenbrook.

— Vi gifta oss i oktober, tillfogade hon. Skada att det dumma kriget kom emellan; vi hade uppgjort en så förtjusande resplan.

— Oh well, sade Norton lätt, kriget kan vara slut innan dess.

Varvid, såsom man torde erinra sig, han gav uttryck åt en på sin tid nästan universell tanke: Europa skulle inte kunna slåss mer än högst två månader. Norton var ingalunda någon sangviniker, men han trodde sig ha privata skäl av allra största betydelse att förutsätta ett brått slut på fientligheterna.

— Åja, man säger så, svarade hon med en skeptisk liten suck. Men för min del är jag inte särdeles tilltalad av utsikten att resa över fält, som ännu ryka av människoblod.

Norton gav sig inte tid att tränga djupare i frågan. Han drog till sig sin checkbok — det var vanligen den hennes besök gällde. Han var en mycket liberal bankir — för somliga.

Men hon vinkade avvärjande.

— Jag kommer inte alls i egen sak i dag, förklarade hon dröjande. Hon hade tagit av sig handsken och satt och slog med den i sin öppna hand, innan hon tillade: — Det är någonting om Elmer Johnson.

— Så! sade han överraskad. En skugga gled över hans drag, men han smålog lika artigt-förtjust som förut. — Har han skickat dig?

— Hur kan du tro! — Hon rodnade av förtrytelse. — Nej, men jag har hört sägas att det är mycket dåligt med honom, och eftersom jag råkar veta orsaken, så...

Bankiren nickade uppmuntrande.

— Så kom jag för att be dig ge honom fri, tillfogade hon resolut. Innan vi förlora honom . . .

Orden kostade henne ansträngning, ty hon blev helt blek.

Norton satt och betraktade henne några sekunder med en på samma gång genomträngande och gäckande blick. Hon ville inte förråda sig och slog ned ögonen, men hennes böljande barm skvallrade om oron i hennes själ.

— Å, så farligt är det väl ändå inte, sade han slutligen i lätt ton. Alla lida vi ett eller annat nederlag, men inte stryka vi med för det! Och så du uttrycker dig — »ge honom fri!» Karlen är ju fri som fågeln, vet jag, förutsatt att han fortfar att vara förnuftig. Enligt vad jag hört ligger han igen uppe vid Kratern sedan några veckor och arbetar hårt. Det borde inte gå någon nöd på honom, efter vad jag kan förstå. Visserligen har det varit litet klagomål över hans nervositet — att han forcerar arbetet till det yttersta, att ingenting är honom i lag, att han till och med beskyllt sitt folk för sabotage och sådant där — men under förhandenvarande omständigheter är det kanske inte att undra på, om han far fram som en Jehu, medan såret ännu svider. Det ger sig nog med tiden, tro mig!

— Tvärtom. Det blir bara värre. Han har inte unnat sig en blund på en hel vecka nu, äter knappast någonting, driver bara på sig själv och andra, eller stänger sig inne på sitt laboratorium för ett dygn i sänder, grubblande och experimenterande. Han är till den grad bragt ur jämvikt, att man kan frukta för det värsta. Till och med hans briljanta hjärna måste en gång ha löpt linan ut!

Ångesten skälvde bakom hennes ord. Som en kalldusch kom åter hans gäckande:

— Se, Johnson — han är ett geni, som du vet. Han har temperament. Det är någonting himlastormande han åter brottas med, och det tar sig ibland så där besynnerliga uttryck. Inspiration, ingenting annat än inspiration!

Hon gjorde en åtbörd av förtvivlan.

— Det är det inte, och det vet du lika väl som jag! Elmer Johnson är inte av den sorten. När en stor idé får makt med honom, kan han nog fara illa med sig själv, men hans humanitet mot sitt folk är oföränderlig och har ju blivit ett ordspråk. Men i går slog han en av sina karlar till marken . . .

Hon vred händerna. Hennes emotion var så stark, att den bröt igenom all förställning.

Hans ögon krympte ihop, och blicken blev intensiv, starkt observerande. Det var så olikt den kyliga, reflekterande Mary-Ann, detta att blotta sig. Han kunde inte erinra sig att han någonsin sett henne i detta tillstånd. Och det besynnerliga var, att orsaken inte var någonting, som drabbat henne själv, utan en annan — en man! Det var en dubbel anomali: Mary-Ann, den förkroppsligade egoismen, den könlösa varelsen, kall som is under en allt behärskande hjärna — lade sig ut för en man!

Han hade ansett henne stå över till och med kvinnlig medkänsla. Men detta var inte medkänsla — det var någonting mera. Miraklens tid var således ännu inte förbi.

Medan hon fortfor att bevekande måla den fara, som enligt hennes åsikt hotade Johnson — faran för psykisk ursparning — tänkte han på den livets underliga logik, som lät hennes känsla som mogen kvinna återvända till den man hon som ung flicka beundrat över all måtta. Ödet hade skilt dem åt, men de mellanliggande årens svalg var som det aldrig funnits. Och dock — han hade lust att skratta högt — talade hon om sitt förestående giftermål med en annan man som den naturligaste sak i världen.

— Och sanna mina ord, hon kommer att gifta sig med Buddenbrook, som om allt vore i sin ordning! profeterade han för sig själv.

— Har han lagt allt det där på din tunga? frågade han plötsligt, mitt i en ström av ord från henne.

Hon ryckte häftigt till.

— Vilken han?

— Johnson, vet jag!

Hon reste sig hastigt och gick bort till cheminén, där hon ställde sig att leka med prydnadssakerna på hyllan, med ryggen åt honom. Det var en mycket uttrycksfull rygg. Just nu uttryckte den emellertid mer sorg än förbittring, och det förbryllade honom. Han visste ju inte att han med sin brutala fråga vidrört en mycket öm punkt hos henne. Också för henne hade tiden varit mättad med sorg och missräkning. Hon var annars inte den, som lade någonting tungt på sinnet — ånej. Men detta med Elmer Johnson hade träffat som frost över en stor känslas spirande brodd och isat henne in i hjärtrötterna.

Ja, hon älskade honom. Om ännu något tvivel därom rådde i hennes klenrogna själ, var detta samtal med Norton nog att skingra det. Redan det faktum, att hon kunnat förmå sig att lägga sig ut för Johnson, borde bekräftat att en stor metamorfos ägt rum i hennes inre. Men det behövdes det stålkalla, starka hat, som i denna stund svepte över henne som en pust från isregioner, för att hon skulle känna sig övertygad. Hennes hållning styvnade till, och när hon vände sig om, voro dragen lidelsefria, neutrala, så när som på en sällsam glöd inunder.

— Vi ska inte tala om Johnson mer, sade hon med jämn röst, ignorerande hans sista yttrande. Vi ska tala om de tusentals liv, unga starka människoliv, som du genom din åtgärd förintar. Om den gördel av blod och eld och förstöring, som dras samman där borta med ditt goda minne. Om floderna av heta kvinnotårar, om själskvalen, om den hemska kören av torterade barns skrik. Vad har Belgien gjort dig, Frank Norton? Hur kan du tillåta vad som sker där borta?

— Lämna melodramen! sade han kallt.

— Elmer Johnson kan göra ett slut på allt det där i en handvändning. Men du hindrar honom, lamslår honom med dina ränksmiderier och ditt jonglerande med lag och rättvisa. Du tar på dig ansvaret för det förskräckliga som sker. Är du inte rädd för domen, hämnnden?

— Hör på, Mary-Ann — — —

— Detta är en spekuliation — i blod och tårar. En spekuliation för guld! Det är ju mord, massmord! Kan en människa väl vara så bestialiskt sniken, att hon säljer mänsklighetens välfärd för lumpet guld?

Det där träffade, hon såg det. Hans gäckande leende blev ansträngt, fruset. Blicken irrade liksom sökande över den dyrbara mattans arabesker.

Han reste sig häftigt strax därpå och trampade litet på stället — hans rörelser påminde om en våt hund, som skakar på sig. Men hans ton var affekterat misslynt, helt lätt som det gällt en bagatell:

— En sådan massa upprörande nonsens! Kom tillbaka och sätt dig här, så skall jag tala om för dig någonting, som ingen människa ännu vet, men som skall visa dig hur horribelt dumt du pratar.

Hon tvekade.

— Kom närmare! Det är en statshemlighet.

Hon kom och satte sig åter mitt emot honom med en känsla av att hon förlorat sitt grepp på honom. Han lutade sig fram mot henne och sade lågmält och hemlighetsfullt:

— Genom den där dörren gick nyss en herre, som representerade en av de regeringar, som nu slåss där borta.

— Franzius, nickade hon.

— Jaså, du mötte honom? Men han representerade inte sin hemlandsregering — jag ber dig uttryckligen lägga det på minnet. Nåväl, han bjöd en svindlande summa för det Johnsonska systemet. Hans regering är minst lika ivrig som du att få ett slut på det här eländet. — Han log sarkastiskt.

— Och du slog till? frågade hon andlöst. Men det är ju — — — det är — — —

— Jag slog inte till, bröt han av. Jag är affärsman. Jag säljer bara till den mestbjudande.

— Men Frank — herregud, förstår du inte, att om du säljer, då, först då kommer det verkliga, ohjälpliga fördärvet över dem!

Hennes stora ångest kom henne att vrida händerna, så det knakade.

Han betraktade henne ett ögonblick med kysande ögon, som njöt han av att se henne så upprörd.

— Sedan när har du börjat bry dig om andra människor? hånade han.

— Om någon av de krigförande parterna får Johnsons fruktansvärda vapen i sina händer, betyder det undergång, förintelse för dess fiender, fullföljde hon sin tankegång. En ohygglig irreparabel olycka, med en bitterhet och ett hat i sina spår, som kommer att dallra genom tiderna och leda till nya brott, nya strömmar av blod! Just vad Elmer Johnson vill förhindra, förstår du inte det? Ge honom fria händer, och han skall vara i stånd att genom blotta hotet att frige sitt system, genom en enkel och ofarlig demonstration av dess verkningar förmå Europa att nedlägga vapnen. Han vill vädja till förnuftet — till nationernas självbevarelsedrift, om du så vill; en moralisk påtryckning utan att en droppe blod behöver flyta; ett slags läxa, som kommer att lära mänskligheten att för all framtid överge våldsamma uppgörelser. Medan du — —

— Medan jag ämnar stoppa en eller annan kall miljard i min ficka och låta Europa sköta sitt storbyke bäst det gitter, skar han in. Jag är inte filantrop. Och än mindre går jag så långt i självförhävelse, att jag tror mig vara en profet, en reformator med en gudomlig kallelse, en ny världsfrälsare. Jag är bara en enkel businessman, Mary-Ann!

Ännu aldrig hade det där ordet klingat på detta sätt i hennes öron — businessman. Om detta schackrande med oskyldigt människoblod var business, kände hon att hon hatade hela hanteringen.

— Om du såg en dåre springa ifrån en förmögenhet, fortfor bankiren, skulle du inte anse det för din plikt att hejda honom? Elmer Johnson är en dåre, som borde spärras in, hör du det! Han är redan vad du fruktar att han skall bli: galen, sprittgalen — han med sitt tal om sin mission, om sitt

tusenårsrike! Bah — han kan skatta sig lycklig att hans affärer ligga i erfarna händer. En dag komma hans barn att välsigna mig . . .

Mary-Ann slocknade. En känsla av dödströtthet, av ytterlig hopplöshet kom över henne. Det var uppenbart, att det inte tjänade till något att söka beveka denna hårda, kalla penningkarl. Han hade valt sin väg med öppna ögon; han visste fullväl vad han gjorde.

Hon kunde efteråt aldrig erinra sig huru och med vilka ord de skildes. Hon befann sig åter i strömmen av brådskande fotgängare på asfalten, gående norrut utan att veta vart. En enda fråga bultade i hennes hjärna: vad skulle hon göra för att hjälpa Elmer Johnson? Skulle hon underrätta honom om denna nya överhängande fara? I hans nuvarande överretade tillstånd kunde detta bli ödesdigert, och dock såg hon ingen annan utväg. Det innebar en risk att säga honom det, men det skulle varit ett brott, ett förräderi att förhemma det.

LaSalle street, börs- och bankgatan, låg bred och fejad mellan sina nya hus, begjuten av en tidig eftermiddags lätt töckniga sol. Det praktfulla norra perspektivet av en modern rätlinig amerikansk storstadsgata med obrutna, jämna rader, av höga jättebyggnader, trygga och massiva, med något av klassisk enkelhet i de stora ytorna och frisernas lugna linjer, smalnade av mot dunstmassorna över den idoga, larmande floden och nordsidans otydliga huskonturer där bakom. Ingen klumpig pelarbana skymde här himmeln, och själva skyltarna voro diskret förnäma som det anstod en pulsåder, helgad åt den högre finansen. Endast kristendomen brusade: Y. M. C. A.-byggnadens släckta transparang hängde till höger över gatan som en osmaklig reklam för det slags aggressiva omvändelsenit, som är mer businesslikt än de världsliga affärerna.

Så, detta var kärlek, tänkte hon — detta att kunna gå mitt i en brusande, larmande stad glömsk av allt omkring sig, glömsk av sig själv. Mekaniskt iakttog hon gatureglerna, höll sig till höger, korsade aldrig en körbana innan trafik-

konstapeln visslat i sin pipa. Vid Madison street bytte hon trottoar och gick själsfrånvarande in genom LaSalle-hotellens evigt roterande svängdörr. Den stora hallen var full av folk; utanför hissarna var det kö, och under palmerna i den väldiga rotundan stod inte en fåtölj tom. Långt inne spelade dämpat en orkester.

Mekaniskt steg hon in i skrivrummet och visste med ens varför hon kommit. Hon skulle tala med Elmer — saken tålde intet uppskov. Hon hade kunnat gå ned till Stanley Buddenbrooks kontor vid övre Clark; det hade varit närmare, men det skulle ha påkallat en förklaring, och hon hade ingen lust att träffa sin trolovade just nu. Det var bättre här.

Aerofonen låg i hennes väska. För att kunna tala utan att väcka uppmärksamhet måste hon gå in i ett av de madrasserade telefonskåp, som upptogo en hel vägg i rummet. Då de för tillfället voro upptagna — mest av damer, enligt vad hon såg genom dörrutorna — gick hon över rummets mjuka matta och satte sig i soffan rakt under porträttet av general LaSalle. Det var en strategiskt fördelaktig plats — hela rummet och bortom detta hotellets huvudingång med den oavbrutna strömmen av kommande och gående lågo framför henne, men det skulle behövts skarpa ögon till att upptäcka henne, uppkrupen i den djupa divanen bakom den långa raden av sekretärer. Hotell LaSalle var mötesplatsen för tout-Chicago; genom dess svängdörrar passerade allt som var aktivt och verksamt i den unga präriemetropolen, och hon kunde följaktligen vänta att när som helst få se Stanley Buddenbrooks massiva figur sticka upp i vimlet där ute. I så fall ville hon inte bli överraskad.

Vid dubbelsekretärerna — en plats på var sin sida, med en skärm emellan just lagom hög för att de skrivande inte skulle genera varann i nedböjd ställning — sutto herrar och damer och skrevo. Här och där i de pittoreska fåtöljgrupperna satt en resande och läste eller funderade. Personalen växlade oupphörligt. Varannan minut kom någon in från gatan, kastade en sökande blick över rummet och gick vidare eller

satte sig att vänta. Damer, klädda till middagen, kommo för att vänta på sina män och kavaljerer. Intet annat störde den traditionella tystnaden i rummet än de blåklädda pagerna, som med korta intervaller kommo och ropade ut namnen på personer, som man frågat efter i telefonerna eller vid clerkens disk ute i rotundan. Någon gång hördes ett klingande skratt eller ett gäckande utrop från telefonskåpen, där kvinnor flirtade per tråd. Orkesterns musik trängde endast i enstaka fortetakter hit in, men svängdörren vid stora ingången malde oupphörligt med sitt jämna dunk, dunk, när kautschukplånen smällde mot varann. Om sommaren stängde man ut gatuhettan och dammet lika noggrant som kölden om vintern, och stora frigatormaskiner djupt under jorden avkylde luften i det stora hotellets tusende rum.

Så — detta var kärlek, tänkte Mary-Ann ånyo. Denna smygande eld i blodet, dessa brinnande pulsar, där vart slag sjöng den älskades namn. Denna söta, orofyllda längtan efter att höra hans röst! Här, i sin lilla promenadväska hade hon trollmediet, som när hon så önskade satte henne i förbindelse med honom. Hon skälvde av otålighet — skulle då aldrig något skåp bli tomt? Det borde förbjudas som ett oskick, detta att i oändlighet belasta hotellets ledningar med frivoliteter.

Var kärlek bara sorg, längtan och försakelse? Visste kärlek bara av en glädje — den att få offra?

Ty det slog henne med hela styrkan av det oväntade nya, att kvintessensen av vad hon kände var ett starkt begär att giva och offra. Om hon hade kunnat hjälpa Elmer Johnson genom att eliminera sig själv, hade hon med fröjd gjort det. Hon begärde inte bättre än att få göra honom lycklig genom en akt av koncentrerad, sublim självuppoftning.

Hon skulle aldrig söka vinna honom — det svor hon. Hon skulle gifta sig med Stanley Buddenbrook, järnvägs magnaten. Kärleken hade gjort henne kritisk mot sig själv, och hon var fullt på det klara med att hon skulle skövla Elmer Johnsons liv, ifall deras öden sammanknötos. Men med sin inrotade

skepticism frågade hon sig redan, hur länge denna stämning skulle räcka. Hon visste att självskheten var själva ryggraden i hennes väsen.

Förstrött granskade hon strömmen av kommande och gående ute i hallen. Hon hade intrycket av ett ovanligt starkt utländskt element bland hotellets gäster — aldrig hade mustaschen och haksågget varit så kraftigt representerade som nu. Amerikanerna stucko fördelaktigt av, gåvo intryck av en rent fysisk, överlägsen kultur, som korresponderade med ansiktets typiska yankee-uttryck av förtätad viljekraft, orubbligt självförtroende och rörlig verksamhetslust. Där fanns en slående likhet mellan detta uttryck och marmordragen på de gamla romarna från Caesars och Augustus' tid i Capitolinska museet, tänkte Mary-Ann — samma utseende hos en, som arbetar med en stor och ansvars tung framtid i tankarna. De andra, de skäggiga, det var »war-brokers» från Europa, officiella eller icke-officiella agenter för de krigförande regeringarna eller arméförvaltningarna, sända hit över för att fylla luckorna i Armageddons sinande förråder — från krigslån på miljarder till kavallerihästar, metaller till projektiler, kläder, läder, säd. Amerika, det neutrala Amerika, skulle underhålla kriget — utan Amerika skulle kriget dö av brist.

Den verkliga betydelsen för Johnsons casus av närvaron av alla dessa mystiska främlingar med hemlighetsfulla, tänjbara fullmakter sjönk plötsligt ned i Mary-Anns medvetande och drev henne upp i nervös hast. Efter en stunds patrullerande utanför telefonskåpen slapp hon omsider in i ett och ställde med av nevros skälvande fingrar in aerofonen på Johnsons nummer — trean. När hon med en plötslig kramp i hjärttrakten igenkände hans röst, brysk, fientlig, drog hon djupt efter andan, men kastade sig ögonblicket därpå utan preliminärer direkt in i sitt ärende, som hon klargjorde med en enda koncentrerad mening. Hon fick intet svar på en lång stund efteråt, men hon kunde höra hans tunga andhämtning, ackompanjerad av hennes eget hjärtas häftiga

slag. Så kom det — med en röst, som hade ett vekt, nästan ömt tonfall, trots den storm som måste rasa i hans inre:

— All right, Ann — och tack! Det var mycket viktigt, som du väl förstår. That's a good girl!

Ingenting mer, men det var redan det för mycket. Hon hade en känsla som sögs hon upp i en virvel av lycksalighet, som förtog henne andan och förvirrade alla hennes sinnen i ett crescendo av ljuv svindel. Där hon stod lutad med pannan mot väggens kalla läderstoppning, fylldes hennes ögon av heta tårar, medan munnen sakta viskade detta enda ord — viskade det med en värld av vibrerande känsla:

— Du — du — du — —

Hur länge hon stått så, visste hon inte. Men en röst på andra sidan den madrasserade mellanväggen kallade henne brutalt tillbaka till verkligheten. Det var någon, som talade i telefonen i angränsande skåp, en fruktansvärt djup, resonant basröst, som skalv av undertryckt raseri:

— Vad säger ni — Franzius? För vem? — — Å, den landsförrädaren, den sjufalt förbannade desertören! — — Sextio miljoner dollars; det är oerhört! Erhart, hör på — det får inte lyckas honom, hör ni! Må det kosta vårt liv, men han skall inte få det! Kom upp på mitt rum klockan sex; jag tror jag har en plan. — — Bra. Håll ögon och öron öppna! Och kom ihåg — här sjönk rösten till en förtätad, högtidlig viskning —: *Deutschland über alles!*

XII.

LUFTBILEN.

Var Johnson jagad förut, närmade sig hans sinnesstämning efter Mary-Anns avslöjande av Nortons nya plan den rena paniken.

— Beck, sade han till arbetsförmannen, som lade märke till att hans ansikte var spökligt blekt, vi arbeta i natt. Säg karlarna att de infinna sig precis klockan nio — hela verkstadsskiftet. Vagnen skall vara färdig till avprovning i morgon middagstiden.

Beck hade någonting på tungan — en varning. Men han såg på sin chef och teg.

Johnson gick med stora steg över platån, genom den lilla planteringen och in i laboratoriebyggnaden, där Erik Puke stod böjd över sitt ritbräde.

— Hör på, Puke, ni måste vaka med oss i natt där nere, sade uppfinnaren bryskt. Jag sätter in ett nattskifte. Vagnen skall av provas i morgon middag, och det behövs flere ögon än mina att kontrollera, att var man gör sin plikt, utan fuffens.

— What's los? frågade Puke.

— Ungefär vad man kunnat vänta. Norton håller på att auktionera bort mitt system till de krigförande.

Puke svarade inte. Också han hade gått i en rivande fruktan för detta. Men det förutsatte att Norton måste äga en möjlighet att bak uppfinnarens rygg rekonstruera systemet i varje detalj, så att det fungerade. Han måste äga den vara han sålde, och detta var inte möjligt med mindre han stulit den.

Johnson läste hans tankar.

— Var är den patentbeskrivning vi utarbetade? frågade han.

— I kassafacket.

— Bäst att bränna upp den. Min uppfinning skall leva och dö med mig. Jag litar på er, Puke.

Det blev en het natt vid Kratern.

Verkstadsarbetarna, redan förut tröttkörda av forcerat dagarbete och täta nattskiftet, irriterade på grund av den hänsynslösa pådrivarregim Johnson under de sista veckorna tillämpat här ute, och dessutom uppagiterade från annat håll, vägrade först att hörsamma Becks kallelse till en ny natts slavande. Deras värkande muskler och ledbrutna ryggar ropade på vila, och följande dag var söndag. De voro vita män och inga slavar!

Beck sökte övertala, bad och tiggde. När ingenting annat hjälpte, hotade han dem. Det var det enda som tog skruv. De voro skandinaver, de flesta, utvalt, intelligent folk, för vilka vanlig ignorant vidskepelse var någonting okänt. Men de visste fullväl, att de arbetade mitt ibland olösliga mysterier, under en övermänniska, för vilken det omöjliga synbarligen var möjligt och vilkens ockulta makt tycktes obegränsad. Förr hade Johnson behärskat dem genom den skygga beundran han ingav hos dem; nu regerade han genom fruktan.

För arbetarna var den påfallande förändring Johnson undergått naturligtvis en gåta. De visste ingenting om kompanjonens nesliga förräderi eller om det lavinartat svällande skuldregister, som höll på att trycka honom till jorden. De sågo honom vanka omkring som en osalig ande, men visste inte att tio års tillbakaträngda tvivel om riktigheten av en vitalprincip plötsligt växt till en fruktansvärd, anklagande visshet. De sågo den humane arbetsgivaren förvandlas till en hypernervös slavdrivare och förstodo inte, att där bakom låg en lågande önskan att lindra de fasansfulla följderna av den katastrof han kände sig ha framkallat.

Johnson hade övergivit tanken på intervention genom de diplomatiska organen. Kriget var ett blodigt faktum, var dag som gick kostade tusentals människoliv, och diplomaternas traditionella långsamhet kunde numera inte tillfredsställa honom. Vem garanterade dessutom att det avsedda resultatet kunde uppnås på denna väg? Nej, han hade beslutit ta saken i egna händer.

En rundresa till London, Paris, Berlin och Petrograd, möjligen också till respektive högkvarter, utgjorde basen för hans plan. Kommunikationerna med Europa voro osäkra och i varje fall tidsödande, varför han var hänvisad till egna fortkomstmedel. »Eureka», som för detta ändamål hade varit idealisk, var fortfarande ur räkningen. Strejken vid den Friscofirma, som åtagit sig reparationen, var visserligen länge sedan bilagd, men i stället hade det visat sig att man inte i Amerika kunde uppdriva ett för arbetet erforderligt kemiskt ämne, och importen från Europa var försvårad. Man kunde visserligen tänka sig att göra resan med »Eureka» även utan den defekta oxygenapparaten, förutsatt att man höll sig på låg höjd och gick med nedsatt fart; men Johnson beräknade att risken vid en färd med ett så stort fartyg över de stridandes linjer och operationsområden vore stor nog att äventyra hela företaget. En liten »luftbil» skulle däremot icke verka i samma grad utmanande och sensationell. Det var därför han sökt forcera arbetet med den vagnsliknande vehikeln till det yttersta. Han hade emellertid därvid stött på oväntade motigheter, en hel kedja av malörer, som det varit svårt att förklara på annat sätt än att det bland hans folk fanns någon, som av en eller annan anledning ville bromsa arbetet och därvid inte drog sig för direkt skadegörelse. Han hade sina misstankar riktade åt ett bestämt håll: den tjeckiske karosseribyggar Norton sänt honom hade mer än en gång överraskats i besynnerliga situationer, på platser där han ingenting hade att göra och på de mest ovanliga tider på dygnet. Han hade dessutom förhalat sitt arbete på vagnen till den grad, att Johnson blivit övertygad om att

här förelåg ett fall av konsekvent sabotage — inte för högre lön och knappast heller av ren illvilja, utan synbarligen i ett hemligt syfte. Man hade dessutom bevis för att tjecken bedrivit agitation bland Kraterns övriga arbetare i syfte att i ett psykologiskt ögonblick få till stånd en allmän strejk.

Det hade slutligen kommit till en uppgörelse mellan tjecken och hans arbetsgivare, och som en följd härav låg Stefan Podolny för närvarande i sin koj i arbetarbaracken, plåstrande om sina blesyrer. En annan hade överraskande snabbt slutfört hans arbete, och nu skulle man lägga sista handen vid vagnens överbyggnad.

I verkstaden dånade hammarlagen, svarvarna väste, prestolitlamporna sprutade visslande sina lödlågor över metallerna. En stark hetta rådde, och arbetarna gingo nakna till midjan eller nödtorftigt skylda av brokiga overalls. De arbetade under en märkbar spänning, liksom väntade de på något. Det gick undan raskt nog under Johnsons, Pukes och Becks drivande kommando, men där låg någonting olycksbådande i själva arbetsfarten, som så skarpt kontrasterade med de senaste dagarnas trötta, loja rytm. För sin del tillskrev Johnson denna förändring den hälsosamma verkan av den obstinate tjeckens avlägsnande från arbetsplatsen; men såväl Puke som Beck gingo under intrycket att något nytt sattyg låg gömt under förändringen. De sågo lömska och skadeglada blickar i de sotiga ansiktena.

— Det ser ut som vi skulle bli färdiga i god tid, Puke, ropade Johnson över larmet, då hans assistent fram mot morgonen råkade komma inom hörhåll. I uppfinnarens spända drag spårades för första gången på länge en glimt av tillfredsställelse.

Erik Puke skakade tvivlande på huvudet, men hade inte hjärta att komma fram med sina farhågor.

Beck var däremot inte lika finkänslig. Då Johnson en gång vek in på mästarkontoret för att studera ritningarna i någon detalj, kom förmannen efter. Han var en kort, massivt byggd figur med den oljiga hyn hos sitt fack, men med ett

par trohjärtat blå ögon under de respektingivande, buskiga brynen. Han tog av sig sin sotiga maskinistmössa och tor-kade svetten ur pannan med skjortärmen.

— Går undan, eh, Beck? hälsade Johnson.

— För mycket, boss — för mycket. Jag tycker inte om utseendet hos mina gossar i dag; de ha liksom en räv bak örat. De se mig just ut att arbeta på order, sir — på order från — —

Han fullbordade inte meningen utan pekade med tummen över sin skuldra i riktning mot baracken, som badade där ute i Kraterns dagsklara elektriska ljus. Man hade ingen anledning att spara på belysningen här uppe, och Johnsons stora tuber av flytande eld gävo ett flödande vitt ljus, som liknade solens.

— Podolny! Han har nog för ett par veckor, sade Johnson.

— Det är just det! Han är hämndgirig.

— Bah!

— Tro mig, boss — gossarna ha fått order att knoga, och det är bäst vi syna varje nit, var skruv och varje söm i vagnen, innan ni ger er i väg, sir. Han där — åter pekade tummen — hade igen ett samtal med mr Norton.

— När då?

— Just innan nattskiftet satte in.

Johnson begrundade denna upplysning. Det hade hänt ett par gånger tidigare, att hans kompanjon behagat samtala per aerofon med Podolny, varvid denne begagnat Becks apparat. Det hade förklaringsvis sagts gälla frågan om tjeckens inkallande till fronten — han var underofficer i österrikiska reserven — men ingen hade varit i stånd att kontrollera uppgiften, ty Podolny hade alltid ställt så till, att han fått tala utan vittnen.

Med ens slog det Johnson som en visshet, att Stefan Podolny stod i Nortons sold. Nu förstod han hur bankiren mot hans eget uttryckliga veto kunnat inleda underhandlingar om försäljning av det telautomatiska systemet. Norton hade varit förutseende nog att räkna med den möjligheten, att Johnson skulle vägra lämna ifrån sig beskrivningen över uppfinningen,

och genom denna spion hade han listat ut patentets hemligheter! Podolnys nattliga snokande kring kraftstationen hade sålunda haft ett bestämt syfte. Att han var en man med högre teknisk bildning hade Johnson hela tiden misstänkt.

Det låg också mycket riktigt i Nortons intresse att arbetet med luftvagnen förhalades. Därav sabotaget! Det hade upphört först sedan Podolny fått sin knock-out — Johnson var fortfarande böjd att tro, att det var tjeckens avlägsnande som framkallat det raskare arbetstempot. Agitatoren var åtminstone för tillfället oskadliggjord.

Och omständigheterna tycktes ge Johnson rätt. Redan klockan tio följande förmiddag voro magneterna inmonterade, och en timme senare körde vagnen fram på planen framför verkstaden för avprovning. Ingenting hade hänt, som skulle blockerat arbetet.

Johnsons luftbil var en egendomlig skapelse. Där den stod på planen mitt i en krets sotiga, dödströtta arbetare, som mot sin vilja måste beundra sitt verk, slog solen bestickande reflexer i dess blankpolerade plåtar och blixtrande klara vindsköldar. Den liknade en ichtyoidformig korsning mellan en racerbil och ett hydroplan, ställd på små chockabsorberande hjul och med låga strömlinjer, som framtill slutade i en konisk spets. Över huvud gick konstruktionen ut på att bereda minsta möjliga motstånd mot luften; karosseriet var lågt, med alla skarpa vinklar och hörn eliminerade, och sittplatserna — en framtill för piloten; två på baksätet — voro halvt dolda bak vinkelställda skyddsglas. Vad som gav vagnen dess särprägel var en bom av korslagda stålbjälkar, en del av chassin, som i en mjuk båge löpte över hela vagnsstrukturen i dess längdriktning. Denna bom ersatte masttornen på »Eureka» och innehöll såväl strömmottagningsapparaten som det system av elektromagneter, vilka tjänstgjorde som elevator och stabilisator. De framdrivande magneterna åter voro inmonterade i understrukturen. Lika litet som på »Eureka» funnos här några utskjutande vingar, plan eller fenor, utom en deflektor baktill, som möj-

liggjorde såväl vertikal som lateralkontroll utan förändrad magnetkoppling.

Johnson steg upp i vagnen som han gick och stod, i sina arbetskläder, med svettfårar i det sotiga ansiktet. Han prövade först drivmagneterna — för ett lätt tryck av hans hand började vagnen mjukt glida över planens grus, beskrev en regelbunden åtta och stannade.

Han tryckte mössan ned i pannan, knäppte igen rocken ända upp till hakan och satte på sig motorbrillorna.

— Mister Johnson, sade Puke och steg fram, är det nödvändigt att ni gör resan ensam?

Johnson betraktade honom ett ögonblick med ett belåtet grin.

— Tack för erbjudandet, svarade han, men det är bäst ni går in och skaffar er någonting att äta. Själv har jag inte tålamod att vänta. I mörkningen är jag tillbaka. Så — now I'm off. So long, boys!

Han vinkade med handen, fotbladet tryckte på en pedal, och den kuriösa vehikeln höjde sig hastigt rakt upp i luften som hissad med block och talja . . . Stundens stämning grep den sotiga arbetarskaran, som ännu för ett ögonblick sedan hyst avoga, bittra känslor mot sin chef, och medan mössorna flögo av och svängdes frenetiskt, skreko kraftiga strupar hurra, så det ekade i Lone Mountains skrevor och stup. Efter att ha nått ett par hundra fots höjd styrde Johnson med stadigt ökad fart ut över stupet, bort över Spindletop, bort över prärien. Han tog kosan åt sydväst. Snart syntes vagnen blott som en ensam svala mot molnbanken över Klippiga bergen, förminskades stadigt och slukades slutligen upp av rymden.

— Some car, eh? skrattade arbetarna beundrande. Ta vårt ord för det — han gör minst tvåhundra mil i timmen med den vagnen!

— Some car, yes. *Some boss, too!* ropade någon. Och han gav uttryck åt vad alla kände.

Den där molnbanken över Klippiga bergen bar på åska. Fram på eftermiddagen hade man över sig en typisk Colorado-storm, ilsket aggressiv och storstilat praktfull. Och den höll i. Ännu vid sjutiden, då mörkret föll på, flammade hela horisonten av fräsande, ormande blixtar, och rymden skalv oavbrutet av tordönets helvetiska oväsen, punkterat av en praktfull rad öronbedövande knallar.

Mörkret faller hastigt här ute. Man går i full dager, och tio steg längre bort törnar man mot en svart vägg. Puke lade ifrån sig teleskopet, justerade instrumenten på bordet, och när han åter vände sig mot fönstret, såg han dagen dö med några krampaktiga, norrskenslika flammor över himlavalvet, bakom molnen. Så flammade blixterna åter upp, expanderande varje topp, varje skreva av bergen långt borta, själva lika gigantiska eldberg mot bakgrunden av sju öppna himlar.

Elementen talade. Det var som om de velat dundra ut en varning åt människokrypet, som ville klavbinda dem under nyttans ok.

XIII.

VAR DET ETT MORD?

— Jo, det var i dagningen, sir. Jag och mummy hade inte fått en blund, så länge ovädret höll på, och vi satt oppe med gardinerna nere och lampan tänd — för de var sannerligen som på domedagen, sir; för mycket eld för någon levande att ha gott av! Så kommer en liten karl över oss som en stormvind. Han bultar på dörrn, men vi vågar inte öppna. Då slår han in fönstret och kliver in. En liten karl, som sagt, nästan hel och hållen inlindad i vadd och förband, med bara ett svart och ont öga helt i hela sitt gemena ansikte. En vit man, yes sir, men jag har sett niggerer, som varit ljusare än han. Och sannerligen hade han inte hin onde i hälarna på sig — så brått hade han! Han skrämde slag på mummy . . .

Självt skälvde Bill Wilkins ännu som ett asplöv.

— Vad ville han? frågade Puke bryskt.

— Mulor — mina mulor! Ögonblickligen! Om jag inte gav dem med godo, så — — Och Bill gjorde en karakteristisk rörelse åt byxfickan. — Well, vad kunde jag, stackars gamla nigger, göra?

— Åt vilket håll körde han?

Bill slog i hopplös förtvivlan ut med armen.

— Rakt fram. Han följde varken väg eller hjulspår — bara rakt fram. Och så han piskade på åsnorna, sir! Den lede måtte ha ridit honom . . .

— Och de andra — de där med bilen?

— Fråga that damn old Swede! Det är han som hyst packet. (Bill var generad för sin gästfrihet nu.)

Och man frågade »den förbannade gamle svensken.» Hawkinson var lugn och sävlig som vanligt, spottade ett tag — rena oljan — och berättade. Just när han denna måndagsmorgon höll på att packa sin lunchbox — han brukade sitta vid sin snörvlande pump hela dagen och förde vägkost med sig — hade det där lilla äppelröda barnet, mr Williams' chaufför, som varit borta tre dygn i sträck, kommit rusande hem och störtat in i rummet, där mr Williams ännu låg och sov. Han var inte lika rosig som vanligt, och hans stora brådska gjorde gubben Hawkinson nyfiken, så han fubblade med lunchboxen litet längre än nödigt var. Och så hörde han det — det var bara en tunn och sprucken bräddörr emellan rummen.

— Vad hörde han?

Jo, det lilla äpplebarnet talade om en hemlighet, någon hemlighet, gud vet vad. Well, en som hade reda på den där hemligheten hade visst klättrat ned från Kratern på natten — tänk, i så'n åska och blix! — och hyrt Billy Wilkins' mulspann och gett sig i väg. Nu gällde det att hinna upp honom. Och den gamle herrn, Williams, hade farit som en blix! ur sängen, kläderna kommo på och sakerna blevo packade i en faslig hast. Mycket var det ju inte att packa precis — de hade levat som om de väntat sig ett hastig uppbrott när som helst — men mörkrumsagremangerna hunno de inte med, så de äro kvar än. Ty si, automobilen, som lidit av spatt, en sprucken ring eller något dylikt, var i en hast i fullgott skick igen, och så susade de i väg.

— Åt vilket håll?

— I dunno. Efter mulorna, kan jag tro.

— Beck, befallde Erik Puke, — efter dem! Tag två handfasta karlar med er. Den tolvcyldriga racern kan ännu nå dem. Reservdelar och verktyg finnas ombord, ett par nya ringar också. Kör med gud!

— Och ni själv, mr Puke? frågade förmannen.

— Min plats är där uppe. Skall se till att allt går sin gilla gång — framför allt att strömmen hålls kontinuerlig. —

Där var ett beslutsamt uttryck i hans trötta, utvakade ansikte: — Det skall inte hända en gång till, så sant jag lever, att det blir avbrott — inte så länge jag har den här saken om hand! Där finns ju ännu en möjlighet — ni vet!

Hoppet är av seg materia. Oaktat de fått odisputabla bevis på att här förelåg ett mord, ett överlagt mord, vägrade de att underordna sig detta faktum. Det stred ju emot den mest elementära rättvisa att Elmer Johnson, tidevarvets största geni, skulle falla offer för en lönnmördare just i det ögonblick han stod i beråd att med sitt snilles makt frälsa mänskligheten från dess största förbannelse — kriget.

Om och om igen studerade Erik Puke bevisen, ty endast den, som bygger på fakta, kan handla klokt och rätt. Och han var i allra största behov av vägledning nu. Han kände det oerhörda ansvar situationen pålagt honom rent fysiskt som en börda, som skulle trycka honom till hans dagars slut. Först nu började han fullt förstå det lidande själva triumfen över naturkraften inneburit för Johnson. Varje ny upptäckt hade endast ökat det enorma tryck, under vilket han levat.

Vid vaktombytet i kraftcentralen denna morgon hade man gjort en fruktansvärd upptäckt. Kerr, söndagsvakten, en stor stark karl, hade gråtit som ett barn, när man visat honom papperet. Det var ett diagram över sista dygnets energiutveckling från ackumulatorbatterierna, uppritat automatiskt på ett graderat pappersark av en liten sinnrik apparat, placerad i förbindelse med strömutloppet bakom instrumentariet i kraftcentralen. Johnson hade installerat apparaten för flere år sedan för att möjliggöra ett studium av de lätta fluktuationer i den utvecklade energimängden, som voro oundvikliga i en stor kraftcentral byggd på de säregna Johnsonska principerna, även om man på grund av den kontinuerliga matningen av ackumulatorerna med transformerad statisk elektricitet kunde tillåta sig lyxen att ständigt utskicka maximum av ström. Apparaten tarvade ingen eftersyn; blott en gång i dygnet utbyttes det fulltecknade pappersarket mot ett nytt.

Nu uppvisade söndagens diagram ett ödesdigert hack: från maximalgraden föll strecket plötsligt, utan övergång, till noll för att strax därpå lika tvärt åter tangeras maximum. Det, betydde ett plötsligt avbrott i energiutvecklingen — ett avbrott på en kvarts timme mellan klockan fem och sex på söndageftermiddag.

Och detta avbrott hade framkallats på konstlad väg — och mer än det, i själva instrumentariet. En omedelbart företagen undersökning av samtliga ledningar gav vid handen, att hela anläggningen var intakt. Det kunde inte bli tal om statistisk interferens — allt var i sin ordning.

Kerr, som mellan ronderna plägade dåsa bort vakten i det lilla kontoret bakom ljuddämparrummet, hade ingenting märkt — han medgav vid korsförhör, att det var möjligt han slumrat till ett tag. Ingen annan hade märkt något — det var söndag och ännu full dager, så ingen ström hade för tillfället konsumerats vid Kratern; i annat fall hade man omedelbart observerat avbrottet.

Dörrarna till instrumentariumet hade som vanligt stått öppna. Det hade varit en lätt sak för en niding med mörka planer att smyga sig fram till instrumenttavlan och med några enkla handgrepp fälla ut cellkopplarna; så vänta i femton minuter och med några nya grepp stöpsla in nycklarna på nytt. Det var uppenbart, att det måste ha gått till på det sättet.

Det betydde att Elmer Johnson, om han mellan klockan fem och sex på söndageftermiddagen befann sig uppe i luften med sin vagn, plötsligt berövad sin bärkraft hade störtat ned och krossats. Det kunde inte bli fråga om landning i glidflykt; den kompakt och solitt byggda vagnen vägde cirka sexhundra pounds och saknade totalt bärplan eller fallskärmsanordning. Synbarligen hade eventualiteten av strömbrott aldrig föresvävat konstruktören; och det var knappast underligt, ty under alla dessa år hade systemet icke en enda gång strejkat.

Kerr, som skulle gått i döden för sin mästare, om så fordrades, var höjd över varje misstanke. Man erinrade sig den

egendomliga stämningen bland arbetarna natten mot söndagen och anställde undersökning. Det framgick att Podolny, som tidigare agiterat för strejk i det psykologiska ögonblicket, plötsligt före nattskiftets inryckning sadlat om och manat till arbete och tålmod — »we'll get him anyway», hade hans förklaring varit. Men när man gick att hämta den konspirerande tjecken, befanns han vara utflugen. Trots sina blessyrer hade han lyckats ta sig ned till prärien och var nu på flykt.

Podolny var mördaren; Puke tvivlade numera inte på att det varit hans hand, som avkopplat strömmen. Men var han den ende skyldige? Där hade existerat en hemlighetsfull förbindelse mellan honom och Norton. Hade han bara varit ett verktyg för »the man higher up»?

Det skulle vara omöjligt att leda denna misstanke i bevis med mindre Podolny kunde infångas och förmås att tala. Medan Puke satt där uppe vid Kratern och grubblade på det monstruösa brottet, kom han mer än en gång att undra, om inte hans plats med rätta vore där ute på prärien, på jakt efter mördaren. Han visste att åtminstone han själv inte skulle unna sig någon ro, innan han avslöjat alla trådarna i denna affär.

Dagarna gingo i väntan. Pukes aerofon var inställd på nummer tre — om Johnson ännu var vid liv, skulle han nås av signalen. Där fanns ju en möjlighet att uppfinnaren gått ned och under de ödesdigra minuterna mellan klockan fem och sex på söndagseftermiddagen i allsköns säkerhet trampat terra firma. Men ju längre det led, desto mer försvagades denna möjlighet. Om Elmer Johnson var vid liv, skulle han inte tövat att ge sig till känna.

Frank Norton hade genom Puke underrättats om uppfinnarens försvinnande och de konsekvenser man måste dra därav. Men Puke hade förhemligat sina misstankar, hade inte ens nämnt något om Podolny eller den upptäckt man gjort med ledning av diagrammet. Enligt den version han gav bankiren, var det sannolikt att söndagens våldsamma elektriska storm blivit Johnsons bane. Norton låg inte till-

räckligt inne i tekniska ämnen för att inse det absurda i denna förklaring.

Han å sin sida förrådde sig inte heller, ehuru Puke stod med spända hörselnervor för att inte en nyans av bankirens ton skulle undgå honom. Lugnt och allvarligt som en, den där var beredd att finna sig i en beklaglig situation, men inte ännu förlorat hoppet, gav han sina order. Man skulle vänta och se. Intet skulle tills vidare förändras vid Kratern. Puke låg tillräckligt inne i Johnsons arbetsplaner för att kunna i lugnt tempo fortsätta påbörjade arbeten.

Så lät det till en början. Bankiren ringde dagligen upp för att motta rapport, och efterhand kröp en viss nervositet in i hans ton. Han hade anställt efterforskningar, sade han, men utan resultat: den store uppfinnaren, bekant genom tidningarnas porträtt för hela kontinenten, ja snart sagt hela världen, hade inte varit sedd någonstades. Man hade alltså att bereda sig på det värsta. Puke skulle säga upp alla arbetare — så och så många kunde placeras i Johnsonbolagets verkstäder, men de övriga skulle få gå. Hela Krateranläggningen, som var för kostsam under dessa tryckta tider, skulle nedläggas tills vidare. Det var beklagligt, men oundvikligt. Än så länge skulle man inte ge ut nyheten om försvinnandet till pressen — det skulle bara verkat ofördelaktigt på bolagets ställning. Och så vidare.

Slutligen kom han till kärnan:

— Och ni själv, mr Puke — har ni några planer? Ni återgår väl till pressen, eller hur? Ja, nu närmast väntar jag att ni, så snart allt är utrett där ute, infinner er hos mig och avlämnar alla papper och böcker, den kassa som eventuellt blir över, sedan alla likvider gjorts, och så vidare. Men glöm inte patentbeskrivningen — den utgör boets största tillgång! Jag väntar er med det första.

Äntligen! tänkte Puke med ett bistert leende. Patentbeskrivningen, ja — vad det måste kostat på honom att så länge återhålla denna order...

Erik Puke tog den dyrbara portföljen ur kassafacket,

gick ned till gjuteriet och kastade den i en av de elektriska smältugnarna, där själva askan förtärdes. »Mitt system skall leva och dö med mig — jag litar på er, Puke!» hade mästaren sagt.

Så skulle det då bli så — i guds namn, amen!

I övrigt hade han ingen annan utväg än att följa Nortons order. Krateranläggningen hade finansierats av Johnsonbolaget, som vid ett blivande arvskifte utan tvivel skulle göra sina anspråk gällande. Herbert Johnson, sonen, hade inte råd att upprätthålla driften, tills lagens formaliteter utagerats, och nödgades med tungt hjärta finna sig i bankirens dispositioner. Den unge mannen hade ännu inte uppgivit hoppet att hans far var vid liv. För tillfället befann han sig på en biltur, snokande över varje fotsbredd av Colorado efter ett spår av den försvunne. Han hade reda på Podolnys skuld, men visste intet om misstankarna mot mannen högre upp — tog brottet som ett utslag av en hetlevrad galiziers baksluga hämndbegär.

Beck hade återvänt, men tomhänt. Några mil från Belmont hade de påträffat Bill Wilkins' mulspann fredligt betande i präriegraset. Spåren av den Williamska bilen hade också lett fram till platsen, och av allt att döma hade en strid ägt rum. Williams' bil hade fortsatt till Belmont, men här upphörde varje spår.

Det var på tiden att Puke upptog efterspaningarna. Han brann av otålighet att komma i väg.

Så tog han farväl av arbetarna och lät dem gå. En sista gång flammade den elektriska trollkarlen Elmer Johnsons underbara ökenverkstad upp i intensiv belysning; så rullades kabeln på Lone Mountain upp, alla kopplingar löstes, alla dörrar tillbommades, och som siste man klättrade Erik Puke den mödosamma vägen utför stupet, ned till den väntande bilen.

John Hawkinson och Billy Wilkins, dräggpumparna i det döda Spindletop, fingo i uppdrag att vakta och värna det släckta trollnästet uppe vid Kratern, ökenmonumentet över Elmer Johnson.

XIV.

VÄRLDSHERRAVÄLDET TILL DEN MESTBJUDANDE!

När allt kom omkring var Frank Norton långt ifrån så sangvinisk som han låtsade. Det abnormalt affärsläget hade frestat svårt på reserverna; paniken vid krigsutbrottet hade urartat till progressiv paralyse; där hade inte varit ett tillfälle till en god affär sedan början av augusti, men i stället hade den ena gamla placeringen efter den andra gått förlorad i den virvelvind av konkurser, som svepte över landet. Den där Johnsonska spekuleringen hade varit ägnad att ställa allt till rätta, fylla revorna i reserverna och ge nytt, friskt kapital för stora äventyr — men det var det fatala med den spekuleringen, att den visade starka tendenser att slå slint. Från att ha varit en dröm om det krönande verket på en lysande finanskarriär hade den blivit räddningsplankan, vid vilken Norton med en drunknandes energi klamrat sig fast; men ibland hade han intrycket att han numera bra mycket liknade en dödsdömd, som i stelkramp famnar ett halmstrå.

Den nimbus av framgång, som gjort Nortons uppträdande så övertygande, fanns där väl ännu, men det vackra ansiktet hade fått ett desperat drag, som inte undgick en uppmärksam iakttagare. Blickens reflekterade kyla verkade ibland ansträngd, och han hade lagt sig till en ovana att kisa med ögonen, när han såg in i en annans. I jämförelse med några andra dominerande figurer i La Salle street bar Norton dock sin börda briljant. Han hade ju också sin hustrus miljoner att falla tillbaka på som en sista utväg. Han var en oerhört eftersökt man i de dagarna. Han bokstavligen belägrades av

hemliga agenter för de krigförande makterna. På ett eller annat sätt hade det i dessa kretsar, som utgjort ett dominerande element i det amerikanska affärlivet efter krigsutbrottet, sipprat ut, att Johnsons trådlösa transmissions-system var till salu, och den rusning som uppstod till Frank Nortons antichambre kunde endast förklaras av det faktum att trots all tidigare skepsis Europas mobiliserade teknici dock numera voro på det klara med att innehavet av den Johnsonska hemligheten betydde ett absolut övertag, en garanterad seger i den gigantiska konflikt, vari Gamla världen som bäst höll på att spänna an sina yttersta krafter.

Det var hemlighetsfullt folk, dessa war-brokers. De insvepte sina minsta transaktioner, ja själva sina personer i en sekretess, som skulle hedrat kriminella storförbrytare. Men ingen av polisen misstänkt individ kunde heller vara utsatt för strängare bevakning än de. Förutom sina egentliga officiella representanter hade krigsländerna sänt hit över hela horder av tränade och djärva spioner av båda könen för att hålla ögat på fiendelägrets agenter och, där det blott var möjligt, hindra deras förehavanden. Därmed hade kriget svämmat över på neutral amerikansk mark — ett krig inte mindre förbittrat och betydelsefullt för att det fördes utan blanka vapen, i skymundan med list och bedrägeri och allsköns intriger. Och det var långt ifrån ett oblodigt krig! Konkurrensen om de amerikanska varorna var så oerhört skarp, att desperata agenter inte drogo sig för överfall, lönnmord och attentat för att slå en farlig medtävlare ur brädet, och tidens kriminalkrönika vimlar av sensationella såkallade krigsbrott, mystiska som allt som försiggick inom de sjudande, jäsande kolonierna av hänsynslösa, okontrollerbara främlingar. Det var inte bara enskilda personer som eliminerades med våldsamma metoder. Många voro de ångare med krigsförnödenheter, som spårlöst försvunno snart sagt ännu innan de lagt ut från piren för att anträda resan till Europa, otaliga de godståg, som urspårade, felväxlades och förkommo eller fördröjdes i månader med sina för arméerna oundgängliga laster.

På samma gång som ammunitions- och vapenfaktorier växte upp som svampar efter regn — och svampar av en jätteart, den världen aldrig förut skådat — började allt slags sabotage och förbittrade strejker ställa till en våldsamma oreda inom den amerikanska industrien. Jätteanläggningar brunno upp eller flögo i luften; hela härar av strejkande arbetare levde flottare på sina obskyra europeiska subsidier än de gjort på sina redan otroligt hastigt stegrade löner. Intrigspelet tog sådana oerhörda dimensioner, att myndigheterna stodo maktlösa inför dess mest våldsamma yttringar. — Därtill kom en febril propaganda från båda krigslägrens sida, skött av världens skickligaste experter i syfte att påverka den allmänna opinionen för Amerikas ställningstagande i kriget. Situationen var den mest abnormala staterna upplevat sedan medborgarkrigets dagar.

Kring Norton utspann sig en förbittrad strid mellan ententen och centralmakterna. Det var en strid i mörkret, till den grad sekret att han själv totalt saknade överblick därav. Det var ju känt att han förvaltade det Johnsonska boet, och det togs för givet att han skulle bli förordnad till Herbert Johnsons förmyndare under de några månader som återstodo, tills denne nådde myndig ålder; dessutom var han president i Johnsonbolaget, som allmänt ansågs sitta inne med hemligheten med det telautomatiska systemet. Följaktligen kommo mystiska personer, icke sällan med klingande namn och titlar, ständigt i hans väg; ambassadörer och legationstjänstemän utverkade sig hemliga konferenser med honom, ödmjukt som om han varit en krönt suverän. Han stördes på de mest besynnerliga tider; kapplöpningen fortfor utan hejd dag och natt. Vad som gjorde konkurrensen så skarp var det egendomliga faktum att den inte inskränkte sig till rivalitet mellan de båda stridande maktkonstellationerna utan splittade de lierade makterna inbördes. Här stod Storbritannien mot Frankrike, Frankrike mot Ryssland, Tyskland mot Österrike. Ännu hade inte ett långvarigt vapenbrödrskap utrotat misstron de förbundna regeringarna emellan, och i

stället för att uppträda gemensamt på marknaden tävlade de alla sinsemellan i en hysterisk strävan efter världshegemonien — världshegemonien, vars hotande spöke i Tysklands gestalt västmakterna just sammangaddat sig för att omintetgöra.

En av de mest efterhängsna och energiska agenterna var en viss baron von Schlick, en imponerande, martialisk tysk-amerikan, som utan att presentera några kreditiv eller fullmakter ådagalade en högst besvärande otålighet att komma åt patentet eller åtminstone nyttjanderätten därtill under en fixerad tid. Han överbjöd alla andra — det tycktes inte finnas någon gräns för de anslag han kunde förfoga över — och var mycket irriterande i sin brådska att få avtalet uppgjort. Men vad som förbluffade Norton och i hemlighet gjorde honom rädd för honom var hans snart sagt clairvoyanta kunskap om allt vad hans medtävlare företogo sig med avseende å patentet. Utan notifikation — som han dock förbehållit sig — visste han alltid på pricken om varje nytt anbud, som placerades hos bankiren, om alla konferenser i frågan, hur hemliga de än varit. Norton vädrade naturligtvis förräderi och brydde sin hjärna med vem de skyldige kunde vara. Men han kom minst av allt på att misstänka, att hans högt betrodde, mångårige privatsekreterare Erhart kunde ha sålt sig till spion åt den tyske agenten.

Erhart hade tack vare sin ställning en klar överblick av läget. Han visste mycket väl, att Norton sökte sälja en vara han inte ägde. Bankirens aerofon-order till Kratern hade uppsnappats av honom, och han förstod att dennes förutsättningar för ett lyckligt slut på spekulationen voro mycket små: alltsammans berodde på huruvida Podolny verkligen lyckats komma underfund med hemligheten med systemet och var villig att tala. Mordet på ingenjör Johnson komplicerade situationen betydligt och gjorde utgången oviss. I det stora hela var privatsekreteraren böjd att betrakta bankirens förfarande till denna del som ett missgrepp, även om han med glädje annoterade att för honom personligen

vetskapen om chefens brottslighet innebar en oskattbar fördel. Store Abraham, han kunde ju när som helst sätta tumskruvarna på sin högtärade chef och få honom att svettas guld och sedlar!

Det är inte nödvändigt att hysa några illusioner beträffande mr Reuben M. Erharts motiv. von Schlicks patetiska »Deutschland über alles!» var totalt bortkastat på honom. Han hade visserligen först sett dagens ljus i Breslaus judekvarter, men visste fullväl att en Israels son intet annat fosterland hade än det guld han kunde sitta på och kalla sitt. Omständigheterna hade låtit honom bli invigd i två komplotter, och han var beredd att utan nationella hänsyn begagna sin ställning antingen på vartdera hållet eller ock där den största profiten vinkade. Han var trött på att vara betjänt åt andra. Se, nu var den behagliga tiden! Gojim höllo på att förgöra varann med svärd; i det kaos som stundade gällde det vem som hade sitt på det torra.

I så måtto skilde sig Erharts världsåskådning, såsom synes, inte särdeles från den för tiden typiska. Vita judar och semitiska judar äro innerst bröder.

Erhart, von Schlick och Norton voro var i sin stad högst intresserade att få höra från Podolny. Men den lilla tjecken kom inte. I stället uppträdde en dag en visse gammal herre med starka glasögon och underligt missbildade fötter, som han gjorde bruk av med svårighet.

Det var mr Williams, den hemlighetsfulle »journalisten» från Spindletop. Endast genom att referera till sin vistelse där ute lyckades han få företräde hos den strängt upptagne bankiren, som dock i detta fall vädrade en med otålighet väntad budbärare. Mr Williams' utseende var mycket motbjudande. Hans blick hade en skadeglad skärpa, och det låg något lömskt i det smygande varsamma sätt, varpå han förflyttade sig över mattan.

— Well! hälsade Norton bryskt. Han hade estetikerns ingrodda motvilja för fula människor, och därtill var denne synbarligen vanför. Men mest plågades han av detta intryck

av fängelseatmosvär kring den besökande, som man stundom kan få ännu många år efter det den person man möter lämnat cellen bakom sig. Norton tänkte ovillkorligen med en rysning på vilka ruskiga individer hans bana börjat föra honom tillsammans med.

— Jag kommer från mr Podolny sade Williams och tillade med en misstänksam blick omkring sig: — Kan man tala business här?

— Go ahead! Är mycket upptagen.

Williams försmädde att hålla honom på sträckbänk; med ett par satser klargjorde han hela sitt ärende:

— Mr Podolny hälsar. Han vill ha betalt för det lilla spratt han spelade ingenjör Johnson.

Det hedrade Nortons förmåga av självbehärskning, att han inte sprang upp från skrivstolen. Han hade inte väntat en så öppen hänsyftning på brottet. Hans händer grepo om armstöden, så knogarna vitnade. En minut, en full minut var det tyst i rummet — en ihålig tystnad, full av febrilt tänkande. När han trodde sig i stånd att mästra sin röst, sade han:

— Hade väntat ett besök av Podolny personligen — hans konto är ju oavslutat. Var håller han hus?

Williams slog sig ouppfordrad ned i den stora fåtöljen för besökare. Hans ögon sprutade hån, när han nonchalant svarade:

— Ingen anledning att förhemliga det, tänker jag — inför er! Well, han är i gott sällskap i New York. Vill ni ha adressen?

— Naturligtvis.

— Sing-Sing nummer 8648.

En otäck skrämsel kröp omotståndligt in i Nortons blick. Han vätte läpparna med tungan, innan han frågade:

— Varför?

Tonen kom den utanför lyssnande Erhart att förvrida munnen till ett tvivlande leende — det var första gången under hela hans tid, som hans chef inte var herre över sin röst.

— Egenhandsrätt, sex månader. Ingenting allvarsamt, som ni ser. En ren »frame-up», naturligtvis, ett uppdiktat brott, men ett stycke välgjort arbete, sir — lita på mig; jag har varit detektiv i mina dar! Vi kan tryggt komma överens om, att Podolny sitter där han sitter, så länge det behagar mig.

Han lutade sig bekvämt tillbaka i stolen, lade de tunna benen i kors och fortfor i en lätt kåserande ton, som verkade grotesk:

— För att ni skall förstå att ni inte har några chanser alls, är det så gott jag lyfter ett tag på slöjan. Nåväl — jag har för närvarande intet annat yrke än att skaffa mig pengar till en lugn ålderdom. Jag är gammal Sing-Sing-bo själv, sir. Hade redan i fångelset följt mr Johnsons görande och låtande med alldeles speciellt intresse — jag fick läsa tidningar de sista åren, ser ni, »för välförhållande», och mr Johnson var en gammal bekant till mig. En intressant karl, mr Johnson en stor man, en framtidsman! Skada att ni — — nå ja, som sagt, jag kände rätt väl till vad han hade för sig. Som ni vet stod det just före krigsutbrottet en hel del om honom och hans underverk i våra tidningar. När slagsmålet började, var jag på det klara med att här var mitt livs stora tillfälle. Jag hade nyss blivit benådad då, så jag var fri, och jag hade min lilla plan fix och färdig. Försäkrade mig om biträde av en ung man av facket — han är från andra sidan, där de slåss, och jag behövde bara vädja till hans patriotism, så var han min med hull och hår. Vi reste ut till Spindletop. Om nätterna snokade min assistent omkring uppe vid Kratern och fick småningom idén klar för sig — allt utom det slutliga tricket, konstruktionen av transmittern. Han var visst för grön kan jag tro. Well, han kunde inte gärna gå till ingenjör Johnson och fråga — ännu mindre kunde jag göra det. Men han hade kommit underfund med att han inte var den ende, som snokade omkring där uppe. Han hade observerat Podolny, sir! Och Podolny kände hemligheten, det var tydligt. Alltså, det enda vi kunde göra var att suga oss fast vid

Podolny. Vi väntade — han skulle förr eller senare ge sig i väg från Kratern, beräknade vi. Och det gjorde han. Men inte förr än han spelat mr Johnson det där lilla sprattet, ni vet. Min assistent råkade se alltsammans . . .

Inte en muskel rörde sig i bankirens ansikte, som antagit sin vanliga mask av kylig indifferens. Hans vackra händer lekte med en papperskniv av platina — det var det enda tecknet på att han inte var fullt sig själv.

— Vi upphann Podolny. Han var obstinat, omottaglig för alla argument. Men vi kom ändå underfund med att han inte tänkte spela rent spel gentemot er — det kan kanske intressera er att höra det? Det är mycket möjligt att han av egen drift skulle spelat mr Johnson det där sprattet, ty han hatade honom och ville hämnas — det är nu engång sådant lömskt folk, de där tjeckerna. Men er uppmaning kom emellan, och han insåg att han inte kunde lita på er längre. En man, som anstiftar — hm — mord, är inte lämplig att göra affärer med — det inser ni ju själv, mr Norton? Ni hade gått en smula för långt . . .

— Fatta er kort, please!

— Ja visst — med nöje! Jo, i stället hade karlen fått för sig att han kunde spela på egen hand. Fördöme mig, om jag inte tror att han umgicks med patriotiska planer — att befria sitt folk och sådant där! I varje fall tänkte han huvudstupa resa till Europa; han är reservofficer och skulle följaktligen lätt få lägenhet dit över. Vi måste förhindra det, förstås, och när ingenting annat hjälpte, kokade jag ihop den där kriminalhistorien om honom. Han fick sex månader. Han är i gott förvar, sir!

— Sing-Sing har mjukat upp honom nu — det är för resten ingen märm i de där skurkarna, tro mig! fortfor han. Jag går in och ut hos honom som hemma hos mig — är av gammalt god vän med administrationen på platsen, se! Han tycker inte om arbetet och dieten och behandlingen, och då han vet att jag har i min makt att hålla honom där på livstid, om jag har lust, har han gått in på samarbete. Patriotismen

har förflyktigats i den nyktra atmosfären där innanför murarna, och nu är han villig ge ut hemligheten mot det att han blir fri och får resa hem och slåss. Moderata villkor, eh?

Det undgick inte den lille mannen, att en stråle av hopp lekte över bankirens drag vid de sista orden. Hans mun drog sig åter till det grymma hånleendet, då han tillade:

— Han gör bara ett förbehåll. Han är en smula nogräknad om vem han gör affärer med. Lönnmördare till exempel äro absolut uteslutna . . .

Hoppet slocknade. En åder i bankirens tinning svällde till — man kunde se hur blodet hamrade. Han steg upp.

— Jag antar att vi kan göra ett slut på det här nu, sade han.

— Ja visst — med nöje, sir! — Williams tog fram en sliten plånbok ur fickan, påfallande tunn, och fiskade upp en bit gråpapper ur densamma. — Konsortiet är i behov av litet rörelsekapital, sir. Podolny trodde inte ni skulle göra några svårigheter, om jag presenterade denna lilla, informella check.

Det var en kuriös anvisning, en fånges otydliga smygskrift med en tennsked på ett stycke omslagspapper, och det gällde ett betydande belopp. Men Norton var en man, som förstod att svälja sin medicin utan att blinka. Han slog sig utan ett ord vidare åter ned vid skrivbordet och skrev med stadig hand ut en anvisning på summan. Så tryckte han på elfbensknappen märkt »paying teller».

— Betala ut det här — mitt personliga konto, befallde han den inträdande tjänstemannen. Efter en blick på Williams, som lugnt tänt en cigarr, tillade han: — Sedlar av medelvalör.

Han försummade inte ens att ta kvittens på beloppet. Men Williams väntade under trankil tystnad med sin underskrift, tills tjänstemannen återvänt och räknat upp sedlarna på bordet. Den slitna plånboken räckte knappt till för denna feta förmögenhet.

— Allt är på rätt, förklarade Williams och tog sin hatt. —

Har ingenting att tillägga; ni är ju en rutinerad karl, mr Norton. Good-by!

— Ett ögonblick! Var det nummer 8648?

Williams bestod honom ett sista hänleende.

— Ja. Men jag försäkrar er att det är lönlöst. Det kan bara leda till ett: den elektriska stolen.

Samma dag mottog Erik Puke order att nedlägga Kraterstationen och infinna sig med sina böcker och dokument, inklusive systembeskrivningen.

Han kom tre dagar senare. Han lade en hög kontorsböcker på bordet framför bankiren och avgav redovisning med några ord.

— Det är bra, sade Norton. Och redogörelsen för uppfinningen?

— Uppbränd.

Bankiren sprang upp — detta var för mycket till och med för hans självbehärskning. Det där dokumentet hade för honom börjat anta karaktären av ett nödankare. Han hade för sin del aldrig litat på den unge journalisten, men han hade inte trott honom om tilltagsenhet och mod nog att förstöra vad som återstod av den store uppfinnarens betydelsefulla livsverk; därtill hade han ansett ansvaret vara för stort.

— Ni vet förmodligen, att ni därigenom gjort er skyldig till förskingring av död mans kvarlåtenskap? dundrade han. Är ni beredd att svara inför domstol för vad ni gjort?

— Jag fullgjorde den avlidnes befallning, det är allt. Och naturligtvis bär jag alla konsekvenser.

Pukes lugn var orubbligt. Där var ett hårt uttryck i hans ansikte, och hans stålblå ögon mötte bankirens med något, som knappast kunde betecknas annorlunda än som förakt.

Hur mycket vet han? frågade sig Norton. Liksom till svar yttrade Puke:

— Det har framgått, att Elmer Johnson dött en våldsam död för annan hand. Jag hade förmånen att stå honom närmast under hans sista dagar. Jag anser det vara min oavvisliga plikt att ägna alla mina krafter åt att hämnas hans död.

Orden klingade högtidligt som en ed. De slutade med ett piskrapp:

— Au revoir, mr Norton!

Bankiren stirrade länge på den dörr, genom vilken journalisten lämnat rummet. Där gick en fiende, som det var bäst att räkna med, tänkte han. En fiende han inte kunde komma in på livet, hur skyddad och säker än hans egen ställning var. Ty där var detta hos den unge svensken, som kännetecknar en hederlig karl. Och Norton stred av erfarenhet hellre mot tio skurkar än mot en hederlig karl.

Han sjönk ned i skrivstolen. Med hakan mot bröstet och ett gåtfullt drag kring munnen funderade han på detta: en hederlig karl. En ung frisk atlet hade med spänstiga steg och stolt buret huvud gått över mattan i hans rum, luften där inne hade klingat av den äkta metallklangen hos en röst, som aldrig darrat av fruktan, och han hade sett in i ögon, som aldrig skyggat för en annan människas blick. Och han kom att tänka på sin egen ungdom; han hade också varit en hederlig karl en gång!

Oh, well — det var lätt att vara fläckfri i ungdomen, viskade skeptikern inom honom. Men visa mig en man eller kvinna över tretti, fyrti år, som hade rent samvete! Alla voro de dömda att duka under för penningen, världen hade nu en gång sålt sig till den lille runde djävulens slav. Se på Erik Puke om en tio, tjugu år!

Frank Norton hade känt många människor i sitt verkamma liv, av alla sorter. Men när han tänkte efter, kunde han inte erinra sig att han kommit i beröring med flere än ett par, tre personer, som ignorerat penningen — och de hade varit ömkliga narrar eller fantaster i det praktiska livet. Elmer Johnson hade varit en. Men som en följd av sitt förakt för materialismen hade hans liv ändats i förtid. Det var så livets lag: de praktiska, de kalla hjärnorna och beräknande själarna måste fram, även om det gick över liken av de svaga. Det naturliga urvalet!

Mr Erhart hostade för tredje gången bakom hans stol.

En bankir har inte tid att filosofera, allra minst i kristider.

— Vad är det, Erhart?

— Förrummet är fullt av folk, som nödvändigt måste se er, sir. Professor Barratt, baron von Schlick, madame Moureau, mr Hammond junior . . .

Bankiren gick åter under oket.

— Låt professorn komma in. Erhart, jag reser till New York i afton.

Barratt kom och erbjöds uppdraget att med ledning av Johnsons egen ursprungliga patentbeskrivning rekonstruera systemet. Men han avböjde. Luckorna i dokumentet trotsade hans gråa hår och fackkunskap, det hade han länge sedan övertygat sig om. Då gav Norton uppdraget åt den berömde John Hays Hammond junior, som genast erbjöd sig att med en kommission av experter resa ut till Lone Mountain Crater och se om inte kraftanläggningen åter kunde bringas i funktion. Norton gav honom öppen fullmakt och sin välsignelse.

Resan till New York hade Norton kunnat lämna ogjord; den nyttade honom inte det bittersta. Fängelsemyndigheterna vägrade honom ett enskilt samtal med Podolny, och han anade Erik Pukes finger däri. Den unge journalisten hade återtagit sitt arbete vid Standard och omedelbart givit ut nyheten om den store uppfinnarens försvinnande och förmodade tragiska död. Och icke nog därmed. Han hade därjämte tillåtit sig vissa antydningar om att här med största sannolikhet förelåg ett oerhört brott av de glupska penningintressen, som trots uppfinnarens motstånd ville exploatera hans epokgörande uppfinningar. Adressen var fruktansvärt tydlig.

Pukes avslöjanden telgraferades omedelbart ut över hela världen och väckte trots uppsjön på sensationellt stoff ett oerhört uppseende. Med eller utan rättslig aktion var Frank Norton en märkt man.

För Mary-Ann innebar Elmer Johnsons försvinnande ingenting mindre än en katastrof. Chocken mildrades knappast av att där till en början fanns hopp. Hon delade nämligen

inte detta hopp; hon förstod genast, att hans försvinnande bara kunde betyda en sak, det värsta — döden.

Hon hade en känsla av att detta kastade henne ur hennes bana. Livet hade legat utstakat framför henne, men alla hennes planer, strävanden och stämplingar drunknade nu i en sugande virvel av sorg och saknad. Hon hade trott att hon dock slutligen fått något att leva för, något utanför henne själv, och det hade föryngrat henne och gjort henne modig, stark och glad. När detta nu togs bort, förlorade hon fotfästet. I den oändliga tomhet, som omgav henne, sedan mannen hon velat tjäna och tillbe ryckts bort, fanns intet, intet att leva för. Till sig själv kunde hon inte återvända; hon hade redan eliminerat sig själv.

Men en dag ingick från fosterdottern Margaret ute på ranchen i Arigona ett brev, som kom Mary-Ann att med hjärtat uppfyllt av hoppfulla aningar hals över huvud resa dit ned.

XV.

JOHN HAWKINSON RÅKAR PÅ DRIFT.

När Hawkinson och Wilkins, dräggpumparna i det döda Spindletop, åtagit sig att vakta kraftanläggningen på Kratern, hade de tagit vatten över huvudet. De hade förstått trott, att då trollnästet nu engång var släckt, skulle ingen obehörig vidare bry sig om det. Och i förstone hade de rent av känt sig tacksamma att få vara allena ute i öknen, utan det där strålande mystiska skenet uppe på berget, som visade vilket högt spel man där uppe spelade med Vår herre och naturkrafterna. Det var lugnare nu, när åskan gick.

Men lugnet stördes snart nog. Igen kom det folk till Spindletop, hemlighetsfulla främlingar, skäggiga utlänningar, som knappast förstodo Staternas språk, men uppträdde som herar på täppan. Över den stiglösa prärien, gulbränd av sol och olja, sökte sig stora biler dit ut, fullastade med förråder och obegripliga redskap, och det ena fallfärdiga rucklet efter det andra i den övergivna petroleumstaden blev i en hast åter bebott. Det var som stället med ens blivit en vallfartsort för spekulanter. Ja, ja, det hade nog trängt ut också till urinvánarna där ute; att kriget lovade högre pris på oljan.

Ett tag såg det rent av ut som om gubben Hawkinsons gamla älsklingsdröm om ett återuppståndet Spindletop ändå till sist skulle bli verklighet. Det kom en utländsk herre — en modejournalsprätt i pälsverk, med en besynnerlig glasbit i ögat och svårförstått språk — i en stor lyxbil med ödmjukt krypande tjänare, som sågo ut som fina herrar också de, och visade papper från New York på att han var

den nye ägaren till Spindletop med allt som fanns ovanpå och under. Redan tidigare hade ett gäng arbetskarlar kommit ut, och nu började man driva ned rör i ett par gamla borrhål, resa derrickar och fjäska omkring som om det gällt att på allvar återuppta ställets forna världsberömda industri. Herrn med glasbiten — negern Wilkins kallade honom genast »lorden» i brist på annat namn, ty det som stått i papperen hade varit alltför tillkrånglat — drev omkring med sin tjänstestab bland rucklen och rörändarna, diskuterande och gestikulerande. Men synbarligen inte nöjd med utsikterna på Spindletop-kullen började han efter hand göra långa lovar, utåt slätten och in under Lone Mountain. Bilen togs i bruk och sällskapet kunde försvinna för ett par, tre dagar i sträck. På letning efter nya fyndigheter förstås, tänkte Johnny Hawkinson.

Det var fröjdetider för den gamle oljegossen. Visst retade lordens högdragna, stumma sätt mot honom hans demokratiska sinne; men han hade å andra sidan inte nämnt ett ord om arrendet, och det var en glädje för den gamle att försumma sin egen pump och sitta och se på, när det främmande arbetslaget borrhade sig ned genom de sinade oljelagren. Och inte bara se på heller — det var ovant folk, som behövde många goda råd och anvisningar av en erfaren oil boy, och det fingo de så gärna, fritt och för intet. Gubben Hawkinson satt i höstsolen och ältade mullbänken och småsjöng med en glimt i ögat:

— Spindletop står opp igen, Spindletop står opp igen — halleluja!

Man borrhade och borrhade. Men när bossen — lorden med glasbiten — kom och inspekterade, blev det huvudskakningar och betänksamma miner. Man diskuterade och gestikulerade — ett underligt sjasjande språk med främmande miner och åtbörder. Gamle John blev hjärtängslig i tron att man ämnade uppge försöket, störtade fram och förklarade trosvisst att man kommit helt nära den nya oljebottnen.

— Bara ett par dagsverk till, boys — bara ett par, tre.

Tappa inte kuraget! By jove, I swear it — snart får ni se på en springbrunn, gossar!

Och hoppande av iver drog han sina historier från de gamla undrens tid, från blomstringstiden. Om Lucaskällan nummer ett, som man tänkt överge just när den »kom in», om San Jacinto och Yellow Pine, om gejsrar om hundratusen fat, om plötsliga, lättfångna, otroliga rikedomar på en tid då råoljan stått på tre cents fatet. Han kände att hans hjärta skulle brista, om de tröttnade, och han ansträngde sig så han storsvettades — rena oljan — för att övertyga dem, ge dem hopp, förmå dem att inte ge tappt. Lorden hörde på med glittrande glasbit och ett besynnerligt leende, och när han slutat, slog han honom nedlåtande på axeln och sade något på sitt besynnerliga tungomål, som kom de andra att skratta. Men nästa dag var ändå arbetsstyrkan vid borrarna reducerad till ett par lata karlar, medan det övriga sällskapet dragit sig bort — till mera lovande fyndorter, antog gubben John.

Det var mammy Wilkins, som först upptäckte ljusen på Kraterplatån. Alltsedan mr Williams avslöjats som patentspion hade hon varit på sin vakt mot alla främlingar, men märkligt nog för en så talträngd person hållit sina misstankar för sig själv. Hennes triumf såsom den första person, som genomskådat Williams, var så stor, att hon inte velat riskera att få den blekt genom ett misstag. Men när hon såg lyktorna blinka på platån i natten, blev hon säker på sin sak och ruskade omilt Billy vaken.

— Jesus Maria! utbrast mannen, när han fick syn på de små ljuspunkterna där uppe, och hans nakna chokoladfärgade knän började klappa mot varann.

— Just en skön vakt du, Bill Wilkins! kommenterade hans äkta hälft med skärande hån.

Och det slog Bill med ens att han inte lagt två strån i kors för de tjugu dollars i månaden han lyfte för sin vakttjänst. Måntro that damn old swede hade renare samvete?

Den morgonen begravde de båda urinvånarna temporärt

stridsyxan och talades vid för första gången på veckotal. Gubben Hawkinson blev vild, när han hörde om ljusen, och svor och spottade och domderade en lång stund.

— Well, vad ska vi göra? frågade Wilkins nedslagen.

— Göra? bröt John ut. Gå och hämta din bössa!

Hans hjärta brast inte, fast han insåg att drömmen om det återuppståndna Spindletop fått ett dråpslag; men i stället såg han rött, blodrött.

— Vad skall jag med bössan? frågade negern förskräckt och blev ljusare chokoladbrun i ansiktet, medan ögonvitorna blevo större. Du tänker väl aldrig — —?

— Jo, det är just vad jag tänker, nigger. Följ med opp och klå dem!

— Hawk, för guds skull! gnällde Wilkins, medan hans knän åter började klappa; han bjöd hellre mammy Wilkins stängen än gav sig upp i trollnästet. Dom är många — en hel hop — och dom är ryssar — —

— Vafalls — ryssar? Hur vet du det?

— Fick det ur borrhärlarna nyss. Dom arbetar inte längre, dricker bara gin och flinar. Den ena kan en smula engelska. Han sa' att hans massa är en prins och att dom är ryssar allesamman. Prins — ryssar! Kvittar mig — samma vita byke är dom i alla fall som mistah Williams och hans fotograf. Men ryssar är inte goda att tas med, you know.

Hawkinson spottade och knöt nävarna. En gång i veckan läste han sin lilla tidning, men hans sympatier och antipatier i kriget voro givna och deciderade. Han var född norrman. Han svängde om på klacken och började resolut gå hemåt.

— Vad ämnar du göra, Hawk? gnällde negern.

— Som jag sa' — klå dom! fräste Hawk över axeln. Dom ska min själ få pröva på hur en ilsken german skjuter. — Efter några steg kastade han en blick bakom sig och såg Wilkins stå kvar med skälvande knän. — Gå efter din bössa, nigger, kommenderade han. Du kan åtminstone duga till att hålla mig ryggen fri.

— Men Hawk — —

— Jaså inte, stackare där? — Hawkinson spottade energiskt. Så gick han med stora steg därifrån.

Wilkins stod kvar och skälvde. Good Lawd — krig? Det var ju dagsklart hur det skulle gå. Två mot tio — och ryssar därtill! Gubben Hawk var galen. Det var visst sant att han varit rätt smart med sin sexpiping, men det hade varit i ungdomen, under Spindletops galna blomstringstid, då man bokstavligen burit sitt liv i näven och fått lov att sova med fingret på trycket. Det var många herrans år sedan dess.

Bill Wilkins grunnade, och skräcken för att av den hetsige Hawk bli tvingad till någonting våldsamt födde en lysande idé i hans annars tomma hjärna under knotterhåret. Han skulle sela mulorna och ge sig av till Belmont allt vad tygen höllo för att skicka ett telegram till massa Norton om att det var ugglor i mossen. Det var vad han skulle göra, by Gawd! Mammy ville aldrig släppa honom in till staden för spritens skull, men i det här fallet var hon nog tvungen låta honom hållas. Belmont — oh Lawd!

Med tindrande ögon sprang han efter Hawkinson och lade stammande av iver fram sin plan. Hawk, som stod och oljade sin stora gamla revolver — förr ett fruktansvärt vapen i hans hand — mötte honom med kallt förakt.

— Res du, ynkrygg, sade han torrt. Men glöm inte att lägga till i telegrammet, att det hela redan är all right — tack vare gamle Hawk. För så dags som du lämnar in telegrammet har nog hela spionpatrasket blivit nedvräkt där uppifrån, var lugn för det.

Och han fortfor att olja cylindern.

Wilkins lät sig inte bekomma. Belmont — oh Lawd! Mammy gav verkligen efter — med stränga förmaningar och många suckar och en lång lista på uppköp till hushållet. Men Billy hade knappast fått mulorna spända för kärran innan de båda ryssarna, som blivit kvarlämnade vid borren — kanske just för detta ändamål — kommo och spände ifrån igen. De voro druckna, men bestämda. Den engelsk-

kunnige förklarade att ingen tilläts lämna trakten på en tid. Orders, you know — från hans exellens prinsen. De bara skrattade åt Billys häftiga protester och mammys ström av vitrioliskt ovett och förde om en stund den förre med sig för att blidka honom med ett glas. Och negern mutade sitt samvete med att han med vänskapligt pokulerande åtminstone band en del av fiendestyrkan för galne Hawk. Det var ändå alltid en ersättning för Belmont.

För övrigt bör det tilläggas att Bill Wilkins påtänkta telegram i varje fall skulle blivit utan verkan. Podolny hade avlagt fullständig bekännelse och bankiren Frank Norton följaktligen blivit häktad för mordanstiftan. Han satt nu fullkomligt maktlös i rannsakningsfängelset i Chicago, medan allting störtade samman omkring honom. En meteorlik penningkarriär närmade sig sin avslutning...

Buren av sin stora vrede började John Hawkinson molallena den mödosamma och farliga klättringen upp till platån. Det var en uppgift värdig en ungdomlig och tränad alpinist att ta sig uppför en nästan lodrät bergvägg på oregebundet inslagna järnkrampor och remnor och utsprång, där det minsta felsteg betydde säker död; men under första delen av de femtusen foten gav förbittringen ännu stål åt sextioåringens senor och muskler, och det bistra beslutet att utan uppskov tukta dessa baksluga inkränkare, som hållit honom för narr, kom honom att blunda för de risker han tog. Det var nämligen inte själva faktum att ryssarna överträtt förbudet för obehöriga att beträda platån, som retade honom till ursinne, utan den personliga skymf han ansåg sig ha lidit genom att ta deras illistiga narrspel med oljeletningen på allvar. Ty att det bara varit ett narrspel från början till slut trodde han sig nu förstå. Oljan hade varit en legitim, oskyldig mask, som tillåtit dem utspionera hur landet låg, vilken bevakning man anordnat på Kratern, vilka vägar som ledde dit upp och dylikt. — Häri hade den gamle oljegossen endast till hälften rätt. Oljeletningen hade utom

förevändningen tjänat ett praktiskt syfte. Okunniga om var Elmer Johnson tagit sin kraft ifrån — en punkt vari Erik Puke på mästartens begäran varit förbehållsam i sina numera världsberömda artiklar — hade ryssarna av frånvaron av större vattenmassor, men grannskapet till de gamla oljefälten trott sig kunna sluta sig till att den store uppfinnaren använt sig av rånafta som kraftalstrare och velat försäkra sig om tillgång till detta ämne, innan de skredo till den avgörande attacken på det vidunderliga transmissionssystemet. Men så snart de slutgiltigt övertygats om det oriktiga i sin hypotes, hade oljan förlorat allt intresse för dem.

Furst Demidov-Davidov — han var sålunda i själva verket »prince», om än ej av blodet — hade av tsaren personligen erhållit det konfidentiella uppdraget att till vad pris som helst förskaffa fäderneslandet den Johnsonska uppfinningen, varom ryktet nått ända till Ryssland. Skarpsyntare och framför allt vanare vid intriger och svindel än de kolleger med enahanda uppdrag, som trängdes i Nortons antichambre, hade fursten på ett jämförelsevis tidigt stadium av den besynnerliga auktionen börjat misstänka att bankiren sökte sälja något, som han inte oinskränkt förfogade över, och i stället för att ödsla tid på resultatlösa underhandlingar hade han resolut föresatt sig att på en genväg förbi Norton utforska uppfinningen. Därav hans och de av honom engagerade ryska elektroteknikernas närvaro här ute vid en tidpunkt, då Norton ännu var en fri man och ingenting gripbart lät förmoda en ändring i hans handlingsfrihet. Furst Demidov-Davidov leddes i sitt handlingssätt icke uteslutande av patriotisk iver. Hade en definitiv köptransaktion med Norton redan den tillfört hans privata kassa ett avsevärt tillskott i form av en »rysk provision», skulle den förtjänst han kunde stoppa i egen ficka helt enkelt bli omätlig, om det kunde lyckas honom att utföra sitt uppdrag utan att betala bankirens ockrarpris. Kriget hade genast i början ruinerat honom — hans polska gods voro ödelagda, icke av fienden utan av tsarens arméer. Han hade föresatt sig att kriget också skulle

tusenfalt få gottgöra vad det brutit, och på detta mål satte han in sin aktningvärda organisatoriska förmåga, sin ryska hänsynslöshet och en orientals slughet, stimulerade av en bankruttörs förtvivlade energi.

Därför, när den vid kraterranden utposterade vakten rapporterade, att en karl höll på att klättra uppför branten mot slätten, var hans första impuls att låta vräka ett klippstycke ned på inkränkaren. Men så ryckte han på axlarna. En mot tio kunde naturligtvis inte uträtta någonting. Han kunde lita på sitt folk. De voro militäriskt disciplinerade karlar och skulle lyda hans minsta vink i allt, även om det gällt att döda en människa. Han hyste inga betänkligheter, om ett hinder kom i hans väg. Men en enda man var ännu inte det slags hinder, som nödvändiggjorde extrema åtgärder. Han gav sina order i överensstämmelse med denna synpunkt.

Den John Hawkinson, som pustande beträdde platån, var inte samme dumdristige och handlingskraftige John Hawkinson, som börjat klättringen med en laddad revolver på fickan, besluten att tukta och fördriva. Han var utpumpad av ansträngningen och förvirrad av den obekanta omgivningen. Hittills hade han skytt trollnästet som själva helvetet och aldrig satt sin fot på Lone Mountain. Och hans mod sjönk flere grader inför det oväntat imponerande i anläggningen här uppe. Ehuru han nere i Spindletop kunnat följa med transporten av varje tegel, var bjälke, var maskindel hit upp, hade han inte kunnat göra sig en föreställning om vad allt man åstadkommit med detta material. Han stirrade häpen på de kringströdda byggnaderna, oviss om vart han skulle styra sina steg. Ingen människa syntes till — det var så furstens order.

Hade niggerräkeln Wilkins sett fel eller drömt? Eller hade ljusen varit trollbloss? Allt föreföll övergivet, tyst.. tillslutet. Solen baddade från en molnfri, hög Coloradohimmel. Den bit natur, som Elmer Johnson framtrölat runt kratersjön, stod saftigt grön och fridfull; vattenytan speglade

bergstupen utan en rispa. På planen under träden bjödo bänkar till vila.

Kastande skygga blickar åt alla håll omkring sig gick den trötte gamle dräggpumparen in i skuggan och satte sig. Det var skönt att slippa solbaddet och få pusta ut. Damn it, Wilkins måste drivit gäck med honom! Det skulle han få betala. Nå, sak samma, eftersom han nu en gång var här uppe, skulle han minsann bese trolltyget. Det kunde inte vara så farligt, när allt var släckt; dessutom var det hans rättighet — ja, skyldighet. Han var ju vakt här.

Nyfiket såg han sig omkring, där han satt, stirrade upp mot bergväggen och det besynnerliga tornet, som till och med i det starka solskenet tycktes flämta med ett vitt sken, som kom och gick oupphörligt. Han tog sikte på en sten i grusgången och spottade. Men det gick inte bra — han var torr i munnen och törstig av bara raggen. Sjövattnet — det var förstås drickbart. Kristallklart, stilla och inbjudande, men ändå bar det honom emot. Det var något trolltyg med den där pölen också förstås. Så mörk och genomskinlig och djup, omätligt djup. Han hade inte sett ett vatten på tiotal år och kom att tänka på sitt hemlands djupa fjordar.

Plötsligt skrattade han till. Lockwood! Det där vattnet, som antagligen legat där i alla dessa år, hade varit värt vackra slantar för Lockwood, om han bara vetat om dess existens, när han fått sin tank färdig. By golly, sex dollars tunnan för vatten, då man bara behövt ett par dynamitpatroner i åbädden där borta för att få insjön forsande utför bergväggen! Men ingen hade tänkt på det på den tiden, då man haft för brått med att nagga oljehål i Spindletopsbullen för att ha en minut till övers för bergsklättring.

Hawkinsons gamla ögon började åter irra omkring. Det låg något överkligt beklämmande i ödsligheten, i själva den omgivande vilda naturen, som föreföll att vara formad med yxa och hyvel. Det där stora fyrkantiga huset på andra sidan sjön såg ut som ett jättelikt klippblock, ditvräkt av en våldsam naturkraft, och gjorde ett hemskt intryck med sina

släta murytor, obrutna av fönster eller dörrar. Det verkade som ett fängelse för något otroligt monstrum; åskan själv skulle kunnat bo där. Och tornet där uppe på berget! Han plirade upp till det med vidskeplig fruktan och tyckte det var som om den enorma nätgloben där överst i samma ögonblick fattat eld på allvar. Den glödde med ett intensivt vitt sken, som bländade. Det slog reflex i de många fönstren till ett högt rött tegelhus nära branten mot slätten, och ledd av blixterna fick gamle Hawk syn på en besynnerlig, ofantlig bur av kabelnät invid, som hängde som ett galler för några jättefåglar, vilka nu rymt ur sitt fängelse. När gubben orienterat sig litet närmare, förstod han att det varit denna stålbur, som de nere i Spindletop sett natt efter natt brinna med ett hemskt vitt sken som den kvadratiska porten in i bergmassans glödande innandöme. Men kablarnas nätverk hängde släckta och svarta nu, mångfaldigade av skuggorna inunder. Han ryste, när han tänkte på att de plötsligt kunde flamma upp igen. På detta korta avstånd måste skenet vara förtärande.

Det var kanske ändå inte värt att han snokade omkring här uppe, tänkte han. Det fanns inte många saker gubben Hawkinson var rädd för, men här uppe var det övernaturligas hemvist. Han misstrodde själva marken, själva luften, som för hans slätlungor kändes skarp och frän som av svavelångor.

Nej, bara en drink ur sjön där — det måste han ändå ha för att orka — och sedan ner igen. Ju förr dess bättre.

Med värkande lårmuskler steg han upp och gick över gräsplanen ned till vattenbrynet, tittade ett tag misstroget på vattnet och avsmakade det ur sin valkiga hand; därpå, lugnad av den friska smaken, lade han sig framstupa ned och sörplade i sig som en häst i långa, törstiga drag. När han höll upp ett ögonblick och spegeln jämnade ut sig, såg han däri något oväntat. Men i stället för att springa upp, trevade han försiktigt efter revolvern, som han stoppat i innerfickan på sin arbetsblus av fruktan att tappa den under klättringen.

Hela tiden låg han framåtlutad och stirrade ned i det speglande vattnet, men under de oljedränkta kläderna spändes varje muskel till språng, och han smålog illmarligt.

Några karlar — tre stycken, som han kände igen från ryssläget — kommo kattlikt smygande över gräsplanen bakom honom. De trodde att de hade honom. Han visste inte att de fått befallning att fånga in honom, göra honom oskadlig utan att gå alltför våldsamt tillväga, men han läste förtidig triumf i deras ansikten och var beredd på det värsta. Han lät dem komma sig alldeles in på livet, så att de redan räckte ut handen efter honom, innan han med ett förvånande vigt språng stod upprätt framför dem med sexpipingen vid höften. Skrämda föllo de tillbaka. De tre skäggiga ansiktena uttryckte den yttersta häpnad. Det här blev ju Wild West.

Gamle Hawk kände hur vreden började koka inom honom.

— You goddamn —. Han överöste dem med mustiga skällsord, allt under det han föste dem samman med befalande små gester med revolvern. Han måste söka undvika att låta dem sprida sig; visserligen stod han med ryggen åt vattnet, men om de kastade sig över honom från olika håll samtidigt, visste han att han var såld. Han var inte så ung och snabb som förr i tiden. — Snokar här oppe, eh? Med vems lov? Whato? Bäst ni packar er härifrån, ni och hela ert följe, innan gamle Hawkinson blir riktigt arg. Det är jag som är vakt här. Förstår ni? Jaså, inte. Men det här begriper ni väl ändå, era lymlar? — Han lät revolvern spotta ett par skott i marken tätt framför fötterna på dem. De hoppade som sprattelgubbar, men voro alltför rädda att vända sig om och springa. De stirrade som hypnotiserade på den stora blanka sexpipingen — om de vände ryggen åt, visste de inte hur det skulle gå.

Gubben Hawk kände ett gränslöst förakt för dem. Ingen ruter i dom! Ingen rörde ett finger till motstånd, ehuru han skymtade pistolkolvar i minst två fickor. Pack! Pultroner, ynkryggar! Vad hade sådana som de ute i Västern att göra?

Men han måste handla och handla snabbt. Sekunderna

voro dyrbara — redan skymtade andra ryssar mellan byggnaderna längre bort i parken. Med några häftiga knyckar förenade han deras händer, så att de stodo i en rad hållande varann i hand som tre snälla små jäntor; därpå ryckte han till sig pistolerna, tog ett steg tillbaka och kommenderade: — Attention! Helt om! Håll varann i hand — så där. Och nu lubbar ni — marsch!

Slavens nedärvda lydriad för auktoriteten gjorde sig gällande. De släppte inte greppen om varandras händer och svängde hastigt runt efter revolverns betvingande gest. Och ordet marsch var ett som de förstodo. Men när det inte gick fort nog, svedde Hawk deras klackar med ännu ett par skrämnskott. Det satte fart i dem. De rusade raka vägen över gräsmattan fram mot platåns rand mot slätten, samma väg Hawkinson kommit. Han höll sig tätt bakom dem och grinade, när deras kamrater kommo framstörtande mellan träden. De vågade inte skjuta på honom av fruktan för att träffa sina egna. De skreko och hojtade från alla håll anvisningar åt sina flyende kamrater att stanna eller skingras, men Hawkinsons ilsket spottande revolver höll dem i styr. Mitt under språngmarschen hade gubben tillfälle att ladda om, och han sparade inte på ammunitionen.

Förföljarna kommo allt närmare. En av dem gensköt honom och spärrade resolut nedgången till slätten — den enda reträttväg han hade.

Han tänkte snabbt. Även om inte ryssen stått där i vägen för honom, hade han inte kunnat begagna denna väg ned. Han hade varit såld i samma stund han givit sig av utför den svindlande branten. Det här kopplet skulle inte låtit honom komma ned, det kunde han höra på skallet runt omkring. En enda välriktad sten över randen skulle gjort kål på honom.

Han hade dumdristigt givit sig in i ett getingbo, utan att våga chanserna, utan någon egentlig plan. En mot tio och ryssar därtill — må hin ta Bill Wilkins!

Några famnar från branten, då de tre ryssarna framför

honom redan började sacka av på farten för att inte flyga huvudstupa i avgrunden, såg han sin chans. Där stod en av dessa små stålpaviljonger, som på Elmer Johnsons tid förmedlat trafiken mellan slätten och platån och som vid driftens avbrytande blivit stående här uppe på sina betongplattformar. Medan karlen vid branten med dragen kniv hukade sig ned för att ta emot honom, vek han plötsligt åt sidan, sprang ett halvt varv kring paviljongen, hittade skjutdörren, hoppade in och sköt till den efter sig med en dånande skräll. Utanför hörde han harmsna tjut, några kulor slog med maktlösa knäpp mot väggarna och splittrade ett par fönster, men han slog på riglarna för dörren, satte sig på golvet och skrattade.

— Långnäsa, svinpälsar!

En stund förgick, så hördes röster tätt utanför, man ryckte i dörren, så smälde riglarna på där ute också.

— Långnäsa fick ni, ryssdjävlar! skrek han åt dem och pustade ut.

Han var visserligen fången, men livhanken var räddad. I det stora hela var han böjd att ge sig det erkännandet, att han klarat sig »rätt smart». Paviljongen var en ypperlig fästning, ett slags pansartorn, som ingenting mindre än artilleri bet på. Fönstren sutto tätt under det konformiga taket — även det av stålplåt — och obehaget av rikoschetterande kulor var ingenting att tala om. Hade han bara haft proviant, skulle han med absolut jämnmod kunnat motse en snart sagt hur lång belägring som helst. Även under förhandenvarande omständigheter var han säker på att hårda ut, tills Bill Wilkins, det nötet, hunnit tillkalla hjälp. Gamle Hawk tog för givet att han gett sig i väg till Belmont.

Paviljongen var alldeles tom. Under det spetsiga taket löpte några besynnerliga stålbalkar och lister, som ingenting hade med skelettets konstruktion att göra, och invid den breda skjutdörren, som liknade porten till en vanlig godsfincka, fanns en liten marmortavla med kranar och kopplingar och visartavla, som med ledningstrådar stodo i för-

bindelse med anordningarna under taket. I det åttkantiga golvet satt en tjock rund, gallerförsedd glasruta som ett oxöga, genom vilken man skymtade plattformens gråa betong utanför. Stålväggarna voro varma av solbaddet, och det var hett som i en bakugn, men gubben Hawk var glad åt denna värme, som han hoppades skulle skydda mot den skarpa nattköld han anade på denna höjd.

Sorlet utanför upphörde småningom, och inga fler kulor knäppte i takplåtarna. Hawkinson anade dock att han fortfarande hölls under bevakning — man kunde ju till exempel vänta att han skulle söka rymma genom ett fönster. I varje fall hade man säkert ställt ut vakt vid nedgången till slätten.

Nåja, om det roade dem. Han tänkte inte företa sig någonting desperat, åtminstone inte i brådrasket. Med en trankil gäspning sträckte han ut sig på golvet och föll omedelbart i den utmattades tunga sömn.

Ett par dagar förflöt. John Hawkinson fick vara i fred för allt utom hungern. Men inte heller den var värre än att han redde sig. Han rörde sig så litet som möjligt för att ekonomisera med krafterna. Ett par gånger på olika tider av dygnet klättrade han upp till fönstret; han ställde sig därvid med ena foten på instrumentariet, den enda ojämnhet i väggarna, som möjliggjorde uppklättringen till fönstrens nivå. Det fönster han sålunda nådde vette ut mot slätten, och han kunde konstatera att det dag och natt gick en skiltvakt vid branten. Av dennas sätt att speja nedåt Spindletop och slätten trodde han sig förstå, att man väntade sig en attack från det hållet. Jo jö — Bill Wilkins fick nog lov att komma manstarkt, när han kom, om han ville göra någon nytta.

Gubben Hawk hade inga illusioner i fråga om den snabbhet negern skulle utveckla i denna sak; han kände till Belmonts attraktioner, han också. Han tog därför saken lugnt och beredde sig på en lång väntan. Om det riktigt knep, trodde han sig om att någon stjärnklar natt kunna klättra ut genom fönstret, expediera skiltvakten utan att alarmera de andra ryssarna och därpå praktisera sig utför branten. Men det

brådskade inte. Ännu hade han krafter över för några dagars fasta.

Ryssarna störde honom inte. Andra dagen mot kvällen kommo de visserligen och bultade på liksom för att konstatera att han fanns kvar; men han höll sig molstill i hopp att de skulle dra ifrån de yttre riglarna, vilket alltid skulle varit en lättnad. Men de voro honom för sluga. De konstaterade vad de ville fönstervägen — en stege restes upp, och ett skäggigt ansikte plirade försiktigt in genom den krossade rutan. Så kom en bulle insinglande, en stor rysslimpa, och ansiktet försvann med ett grin. — Det är ändå vita män, tänkte gubben Hawk erkännamt, men beslöt ändå att spara bullen tills det riktigt knep. Svångremmen hade ännu några hål kvar att spänna.

Följande morgon blev det osedvanligt livligt utanför. Dittills hade hammarslag och metallrassel varit det enda som brutit tystnaden på platån, men nu hördes ivriga röster, gräl och rop tätt invid. Han klättrade åter upp på instrumentariet och tittade ut. Vid branten stod en grupp ryssar och pekade i upphetsning nedåt slätten. Hawk såg fursten själv med kikaren för ögat, och han log bistert. Bill Wilkins var redan i antågande med hjälpen! Han hade för en gångs skull gjort ett underverk av snabbhet.

Slätten där nere låg som en brunbränd matta ända bort till Klippiga bergen i fonden, och ett ögonblick föreföll det gubben Hawk som om till och med hans skumma ögon uppfattat några hastigt glidande föremål, vilka skuttande som sköldpaddor i rad efter varann sökte sig in under branten mot Spindletop, där bergskanten skymde dem. Det var en mulen dag; bakom de skarpt tandade bergstopparna vid horisonten flammade av och till blixten som en hastigt flämtande gryning, och olycksbådande mörka molnmassor drogos som ett skynke allt högre mot zenit. Det var hög tid att hjälpen kom, reflekterade gubben Hawk; det kändes kusligt att nödgas vara med om ett åskväder här uppe.

Plötsligt hörde han några svaga knäpp långt borta och

spetsade öronen. Skott, by golly! Man sköt i Spindletop! Alldeles som i forna dar! Han stegrade sig som en stridshest, grep sin sexpiping och lade an genom fönstergluggen. Han ville hjälpa till han också; han var visserligen inburad men kunde omöjligen hålla sig stilla, om det kom till slagsmål. Hans kula gick rakt in i folkhopen vid branten, som hastigt skingrades utom synhåll. Han skrattade, högt och länge. Från sin plats behärskade han själva nedgången, just den plats, som ryssarna framför allt måste försvara och där en enda man kunnat hålla stånd mot ett regemente — om inte han, John Hawkinson, varit! Han skulle plocka bort varenda ryss, som vågade exponera sig där ute; han innehade en utmärkt strategisk position och fullt upp med patroner på fickan. Halleluja!

Ryssarna, vilkas upprörda röster hördes om varann om knuten, tycktes också inse faran av att sålunda vara hotade i ryggen, ty plötsligt brakade en hel salva helt nära, och en massa kulor rikoschetterade med ilska knäppar och klagande vin mellan stålväggarna. Nu fanns inte en enda ruta hel längre. Hawkinson, som insåg att han var säkrast på golvet, hoppade ned, samtidigt som en ny hagelsvärm skallrade in över honom, förvirrat hoppande omkring som en näve ärter. Han slog upp bluslinningen som för en regnskur, satte sig på golvet och väntade. Det skulle sannolikt inte stanna vid det här. Han måste hålla utkik efter stegen i fönstret, som varit där en gång förr. Först då blev det allvar av. Om de kommo en och en, voro de i tur och ordning sålda; men tittade de flere upp på en gång i olika fönster, gällde det för honom att sno sig.

Han väntade och fick ont i nacken av att oavbrutet titta omkring sig på fönsterraden. Tur att de sutto så högt; det var väl för godstransportens skull. Det började skymma, fast det ännu var förmiddag, och himlen var blygrå, då och då upplyst i en ljusare ton av skenet från blixterna långt borta. Avlägsnare skrällar började höras. Ryssarna hade tröttnat på skjutandet, och han hörde dem avlägsna sig under mullrande gräl. Nere i Spindletop var allt tyst.

Gubben Hawk ruskade på sig. Han slogs gärna med hur många som helst, men åskan tyckte han inte om, allra minst här uppe i själva trollnästet. Då och då kom en kvalmig vindpust och fläktade fritt in genom fönsteröppningarna. Hawkinson var vidskeplig nog att tro att blixten gärna följde ett luftdrag och svor över ryssarna, som krossat alla hans rutor. Dessutom var han på det klara med att stål — i synnerhet i toppig form — attraherade urladdningarna. Det var otäckt.

På himlen följde ljusvibrationerna i ett snabbare tempo och blevo efterhand starkare, medan de enstaka knallarna växte till ett nästan oavbrutet mullrande. Ibland hörde han häftiga hammarslag mot metall. Vad var det nu för illistiga påfund? Han tvivlade inte på att de voro riktade mot honom. Det blev kusligt med både åskan och baksluga ryssar emot sig. Om bara den sakramentskade Wilkins kunde skynda sig! Men det var det fatala med åskan, att den antagligen försenade hjälpen; Coloradostormarna voro sådana, att de kommo den modigaste att läsa Fader vår, och Lone Mountain var ett ökänt oväderscentrum. Glömsk av sin tacksamhet nyss satt Hawkinson och svor över att Wilkins inte kunnat komma tidigare.

Över huvud begick han ett kapitalt misstag, när han satte de skuttande sköldpaddorna på slätten, skotten i Spindletop och ryssarnas upphetsning i samband med Billy Wilkins. Denne hederlige neger hade dessa dagar under ett vänskapligt pokulerande med sina nyfunna vänner, de i Spindletop kvarlämnade ryssarna, helt och hållet glömt sin planerade Belmontexpedition och låg vid detta laget dödfull i sin säng, medan mammy Wilkins ursinnig pysslade om honom. Sköldpaddorna hade varit några stora biler, som utan det minsta åtgörande från negerns sida, ja utan hans vetskap, kommit till Spindletop med ytterligare en Kraterexpedition, denna gång ledd av högvälborne baron von Schlick. Sedan underhandlingarna om förvärv av Johnson-uppfinningen plötsligt avbrutits genom Frank Nortons häktning, hade baronen, ledd av samma tanke som tidigare den ryske fursten, samlat

en trupp tysk-amerikanska fackmän omkring sig och så fort det blott var möjligt sökt sig ut till Spindletop. Vid framkomsten hade han stött på de båda ryska vakterna, som enligt sina förhandsinstruktioner protesterat mot hans inträngande på deras husbondes område; men baronen, som var en handlingens man och dessutom oberst a. D. i kejsrerliga tyska armén, hade ursinnig öfver att se sig förekommen med några skräm-skott och bastanta rep effektivt tystat ned dem. Därav skotten, som tänt Hawkinsons stridslust.

I fullständig okunnighet om dessa nya förvecklingar satt gubben Hawk i sitt stålfängelse och såg med ängslan hur åskan steg. Himlen — den del han kunde se — antog en olycksbådande svavelfärg, som fladdrade och flämtade som i vånda. Mullret rullade närmare och kom väggarna i paviljongen att vibrera. Av och till skar en blixst hans synlinje, ettrigt blåvit och bländande, så svavelskenet föreföll som en lisa efteråt. Oändliga djup av molniga himlar lystes upp, skälvde krampaktigt för några ögonblick, råkade i brand än här, än där bland massan av molnridåer, slocknade, svarade varann, flöto samman, tilltogo i bländande styrka. Snart stod hela fönsterrundeln oavbrutet i skälvande trolljus, medan rummets inre av kontrasten gjordes nattsvart. Väggarna darrade allt häftigare; ibland ruskades hela den lilla byggnaden som om en jätteslägga givit den en stöt, och de avlägsna hammar-slagen drunknade i ett fruktansvärt oväsen, som tilltog i ett jämt crescendo och förvirrade den ensamma människans sinnen. Men ännu var det synbarligen långt till kulmen.

Gubben Hawk hade likväl redan fått nog. Han måste ut. Om så hundra ryssar väntade på honom, måste han ut. Här inne kände han att han skulle bli galen.

Han klättrade upp på instrumentariet och tittade ut. Ingen stod vid nedgången, ingen syntes till någonstans. Med huvudet ovillkorligen ryckande för varje ny och starkare blixst vände han blicken åt andra hållet, blundande för himlavalvet, där jättestora grenrika träd av eld stodo tecknade öfver den vida slätten. Nej, ingen syntes till. Men i

det han såg blev han vittne till ett nytt fenomen, oändligt mycket mindre än naturkraftens ursinniga spel över fästet, men, såsom han instinktlikt uppfattade det, mer betydelsefullt för honom personligen. Den väldiga gallerburen vid branten började sakta glöda, först i rött, som intensifierades till gult och efterhand blev gulvitt, blåvitt, violett — flämtade ett tag tillbaka till gult och hotade slockna, men därpå plötsligt flammade upp i stadigt vitt — ett fräsande, intensivt vitt, som överträffade blixarna och liksom slet ut synnerven ur ögat på betraktaren. Samtidigt blev han medveten om ett besynnerligt vinande ljud, genomträngande och hemskt som ett ångestskri ur avgrunden. Det svällde till ett ohyggligt tjut, som fyllde den av åskans larm vibrerande luften med en omänsklig, onaturlig ton i högsta diskant, som skar genom märg och ben.

Skälvande av en starkare skrämsel än han någonsin erfarit hasade Hawkinson sig ned igen. Han fläckte upp sitt byxben på en av marmorplattans kranar och sjönk med ett stönande handlöst i golvet, som liksom hoppade upp och tog emot honom med en skräll. Hans sinnen voro förvirrade; det frenetiska larmet, avgrundstjutet, rymdens bländande sken, vibrationerna i väggar och golv, som växt till en utdragen bävning, allt detta i förening överväldigade och omtöcknade honom. Och likväl hade han en häpen förnimmelse av att golvets oxöga, som hittills legat mot den gråa betongen, plötsligt blivit upplyst och börjat återge samma ljusets vansinniga häxdans som fönstren under taket.

Han slöt ögonen för att komma ifrån synen. Men när han tittade igen, fortgick fenomenet: oxögat flammade av ljus. Hade plattformens betong fattat eld? Skulle han stekas levande? På händer och knän kröp han fram till gluggen. Han ryggade häftigt tillbaka, lutade sig ögonblicket därpå tätt intill gallret och såg med vilt stirrande blick hur Spindletop, hans kära döda petroleumstad, svindlande djupt nere med rasande fart sprang ifrån honom.

Paviljongen var på drift ut i rymden.

XVI.

SLAGET VID SPINDLETOP.

Häpna stirrade ryssarna efter den. Monokeln föll ur ögat på furst Demidov-Davidov, där han stod i fönstret till Johnsons bungalow och såg den lilla åttkantiga paviljongen med svindlande hastighet sväva ut över slätten, rakt, säkert och stabilt som den dragits på ett snöre. Himlens bländande fyrverkeri speglades i dess blanka stålytor; det såg ut som den stod i brand, och takkrönet glimmade med ett intensivt vitt sken, som flämtade regelbundet som en andning.

Fursten såg och såg. Han klämde monokeln fastare i ögonvrån. Samtidigt blev han medveten om en ny ton i rymden, en skärande dissonans i åskans överväldigande harmoni, ett illtjut av övernaturlig intensitet, som kom varje nerv att spännas i outhärdlig plåga. Plötsligt såg han mellan träden ett sken, vitare än den vitaste blix, men stabilt och lugnt, och när han glömsk av sin fruktan för ovädret sprang ut i parken, såg han den gigantiska avsändningsanläggningen vid branten stråla som en fyrkantig sol mellan sina fyra tornliknande master. Det var därifrån det genomträngande tjutet kom. Utom sig av en underlig rysande fröjd sprang han vidare, rakt in i en flock av sina arbetare, som barhuvade och med vidöppna munnar gapade på fenomenet. Från andra sidan sjön kom en av hans ingenjörer springande, hojtande och fäktande vilt med armarna i luften, sotig och nedsmord men spöklikt blek i det kalla, skarpa ljuset. Han störtade fram, och man kunde uppfatta hans rop, som flöt över naturkrafternas kolossala larm som en triumfsång.

— Maskineriet är i gång! Det är fullbordat — fullbordat!

Furst Demidov-Davidov tog honom i famn och kysste honom. Monokeln föll för en tår. Det var det största ögonblicket i hans liv. Arbetarna bröto ut i hurrarop, men tystades av en olycksbådande skräll, som kom marken att skälva under deras fötter. Kratersjön blänkte svavelgrön i sin trånga ring, och halvvägs uppför Lone Mountain flammade kondensatorsvären upp som om den ämnat förtära sig själv. I den stora dystra transformatorbyggnaden, som liknade ett utslungat lavablock, mullrade den fångna blixten med vrede i tonfallet, men somliga arbetare svuro på att bullret kommit underifrån, ur själva berggrunden. Försagda och uppfyllda av onda aningar sökte de skydd för det oundvikliga i den övergivna verkstadsbyggnaden, där axlarna börjat rotera av sig själv och alla lampor brunno. Hawkinson, som i sin underliga vehikel sidlänges singlar ut i rymden allt närmare Klippbergens tandade tinnar, var glömd och förgäten inför känslan av överhängande personlig fara.

Men fursten och hans närmaste män brunno av verksamhetsiver. Maskineriet var visserligen i gång, och de kunde studera den underbara processen i arbetet från kraftkällan till transmissionsstationen. Redan det var ett häpnadsväckande under, framkallat mera av en lycklig slump, ett sammanträffande av gynnsamma omständigheter, än av målmedvetet arbete. Nu återstod emellertid ännu att utforska det viktigaste ledet i systemet: konstruktionen av mottagningsapparaten. Utan klarhet i denna punkt var deras hittills samlade kunskap till ingen nytta.

Det gällde bara att inte bli överraskad och hindrad, innan denna del av problemet lösts. Från slätten hotade en omedelbar fara, och vakt ställdes åter ut vid nedgången. Men även från rymden kunde man befara obehaglig intervention sedan man sett hur lekande lätt den fångne oljepumparen undkommit i sitt kuriösa fordon. Ryssarna togo för avgjort att Hawkinson rymt på sitt sensationella sätt med vett och vilja; de trodde honom vara förtrogen med paviljongens

manövrering, medan han i verkligheten redlost drev mot tillintetgörelsen. Det var därför naturligt att de skulle tro att han kunde återvända med paviljongen full med hjälpmanskap när helst han fann för gott. Ett sätt att skydda sig mot denna fara hade varit att koppla av strömmen igen; men dels voro de ännu alltför litet inkomna i kraftanläggningens detaljer för att våga avbryta strömmen — de anade dunkelt att detta kunde leda till en katastrof för dem själva — dels behövde de strömmen för sina fortsatta studier, varav hela expeditionens resultat var beroende. Allt de kunde göra var att ge vakterna gevär och patroner med order att hålla noga utkik också uppåt skyn.

När baron von Schlick nere i Spindletop mitt i elementens fruktansvärda uppror såg Kraterplatån plötsligt flamma upp i full eklärering och stålpaviljongen med svindlande snabbhet ge sig i väg genom rymden, trodde han sig förstå vad som hänt och greps av en feberaktig brådska. Hans företrädare på platsen, hans stora fäderneslands fiender, hade lyckats i sitt nedriga uppsåt och rusat i väg med den där besynnerliga tingesten genom luften för att, omotståndliga genom den hemlighet de uppdagat, så snabbt som möjligt förgöra sina motståndare. Tysklands enda chans låg i den snabbhet och energi, varmed han, baron von Schlick, nu förstod att handla. Ryssland hade visserligen ett försprång, men han trodde sig känna det i grund korrumperade rikets långsamt malande officiella maskineri för väl för att ha anledning till större oro, förutsatt att han och hans experter inom den närmaste tiden i sin tur lyckades utforska hemligheten. Hans fosterland kastade sig med glödande iver över varje teknikens hjälpmedel i sitt krig mot en hel värld, begagnade varje resurs till det yttersta och utan skrupler och hade för övrigt tillgång till samtidens yppersta sakkunniga, medan kolossen i öster, uppfrätt inifrån av en drönande, besticklig och föräddisk byråkrati, stapplade fram i sekelgamla hjulspår, yrvalet och misstroget betraktande varje framsteg som en för rikets bestånd skadlig novitet. Baronerna tvivlade inte ett

ögonblick på att kunna lösa Kraterns hemlighet — vad som med mycken möda lyckats en ryss, måste gå som en dans för en tysk. Knappt hade därför den flygande paviljongen försvunnit som en liten lysande prick i molnen, innan han gav order om stormning av platån.

Han hade naturligtvis beräknat att ryssarna kvarlämnat vakt där uppe — det var ju nödvändigt redan för garanterande av strömmens kontinuitet — men den salva, som mötte hans folk redan vid uttryckningen ur byn, kom honom att inse att han underskattat försvararnas styrka. Antagligen, tänkte han, hade de sluga ryssarna låtit endast en eller annan expert med hemligheten på fickan resa i väg, medan de övriga stannat för att försvara platån till det yttersta. Man ville krig — Blitz und Donner, man skulle få det!

Vad som nu följde omtalades något senare av alla tidningar i Staterna under rubriken »Slaget vid Spindletop». Det var en sensationell yttring av den hart när otroliga förvildning, vilken som en reflex av den gigantiska kraftmätningen i Europa höll på att göra de officiellt ännu i djupaste fred levande Förenta staterna till en tummelplats för de krigförande folkens våldsamt uppjagade passioner — en yttring av den överhandtagande rättslöshet, som kastade sin djupa slagskugga redan före själva kriget. I fråga om antalet människooffer visserligen vida mindre katastrofal än många av de fabriksexplosioner, som dessa dagar upprörde opinionen, gav den dock genom det cyniskt öppna och militäriskt regelrätta i sitt förlopp anledning till större indignation och mer förbittrade presskommentarier än någon tidigare episod under »det hemliga kriget» i staterna.

Det forna Spindletop hade varit beryktat för sina revolverdrabbningar och mass-slagsmål. Det hade likväl på den tiden på platsen funnits representanter för statsmaktens auktoritet och lagens majestät. Nu låg den utdöda lilla orten bortglömd av alla myndigheter mitt ute i ödemarken; närmaste bebodda samhälle låg åttio mil avlägset. Det fanns ingen,

som kunde ingripa mot det blodiga självsvåld en hop utlänningar här satte i scen.

Det är onödigt att i detalj följa stridens gång. Som en förutsättning för densamma gällde likväl att baron von Schlick, inseende det omöjliga i att tränga upp längs den enda brukliga stegen uppför klippbranten, inte gav sig förrän hans män, klättrande som stengetter uppför lodräta bergväggar, över stup och klyftor, utfört det skenbart omöjliga och bestigit Lone Mountain från ett annat håll. Deras väg — för övrigt samma riktning, som mr Williams fotografiskt intresserade assistent för en tid tillbaka letat sig till — förde dem till en avsats eller rättare skreva rakt över det tvärbranta stup, där kondensatorsvären flämtade halvvägs ned mot Kraterplatån. Det var härifrån som de, sex man starka, öppnade bombardemanget, medan baronen med resten av sitt folk — fyra eller fem av sina skickligaste experter — nere i Spindletop med långskjutande gevär sökte plocka bort var mänsklig varelse, som skymtade över randen av platån. Det var ingen teaterstrid; man sköt för att döda. Men ryssarna, som hade betäckning av byggnaderna, voro seglivade. Trots baron von Schlicks nödvändiga kringgående manöver voro samtliga fördelar på de belägrades sida. Tyskarna uppe på Lone Mountain hade intet skydd mot kulregnet, och hade ryssarna varit bättre skarpskyttar, hade ingen av dem kommit ifrån affären med livet. Som det nu var, resulterade första dagens strid i en död och två sårade tyskar samt en lindrigt blesserad ryss. Den döda tysken stupade likväl ej för fienden utan råkade störta utför klippbranten och brann upp inom ett ögonblick på kondensatorglobens gallerverk. Status quo förblev bestående.

Striden pågick hela aftonen, allt under det ovädret urladdade sitt värsta raseri och småningom drog sig åt öster. Det var först natten som gav de belägrande ett betydelsefullt övertag. Platån badade i ett ljus, som inte gav det skarpaste solsken efter, medan tyskarna i skydd av mörkret försiktigt

smögo sig närmare. Skjutandet upphörde. Ryssarna sågo inte till några fiender vidare.

Det var då som furst Demidov-Davidov begick sitt stora taktiska misstag. Han var ingen soldat som baron von Schlick; hans börd hade i tiden till och med befriat honom från värnplikten. Det våldsamma skjutandet tog på hans nerver och gjorde honom böjd att se sin belägenhet i alltför mörk dager. Han var kringränd; han satt fast i ett hål, där han förr eller senare var såld. Han hade ingen möjlighet att bedöma fiendens styrka; men då han var i den tron att fienden representerade antingen de rättmätiga ägarna till Kratern eller någon amerikansk myndighet — varför inte polisen; han var ju egentligen en tjuv? — antog han att han hade hela det amerikanska samhället med dess omätliga resurser emot sig. Om inte en kula snokade upp honom innan allt var slut, skulle han ovillkorligen råka i fängelse, och därmed skulle hans planer på en lysande finansiell rehabilitering ohjälpligt gå upp i rök. Även därförutan avskydde han fängelset som en oerhörd skymf — dessa amerikaner hade antagligen ingen försyn för hans höga börd?

Han ville, han måste dra sig ur klämman — fly ut ur detta hål. Att klättra ned samma väg han kommit var otänkbart; uppåt berget åter — förutsatt att han skulle kunna ta sig dit upp — anade han fienden. Återstod endast samma väg som oljepumparen: genom luften.

Det fanns fler paviljonger vid kratterranden. Men furst Demidov-Davidov hade sett »Eureka» i sin hall, och den lockade honom omotståndligt. Ett luxuöst fartyg, fullt värdigt en furste och excellens! I stället för flykt skulle det bli en triumfal lustfärd. Han hade läst och hört om luftskeppets sensationella prestationer och visste att han, engång väl ombord och uppe, skulle kunna räcka långnäsa åt hela Unionens polis. En förföljande paviljong skulle ohjälpligt komma till korta, för att inte tala om andra, mindre up-to-date kommunikationsmedel.

Han frågade sin närmaste ingenjör om han trodde sig kunna

manövrera fartyget. Denne, vars självförtroende styrkts till inbilskhet genom den lyckade rekonstruktionen av systemet, studerade en stund »Eurekas» instrumenttavla inne i hangaren och sade sig snabbt nog kunna komma underfund med manövreringssättet vid en liten provkörning. Också han var ivrig att komma därifrån, om möjligt ivrigare än hans förman.

Men innan han gick ombord för sin provtur besteg han bungalow'ns tak och lösgjorde med mycket besvär det lilla »duvslaget» där uppe, vilket han stuvade ombord på »Eureka». Man hade ännu inte hunnit utforska systemets mottagningsapparat, men, förklarade han med ett slugt leende för fursten, tack vare »duvslaget» skulle man kunna göra det i lugn och ro senare — hela hemligheten inrymdes i den oansenliga lilla lådan. Och fursten var förtjust.

Därpå samlade den lilla ingenjören omkring sig alla karlar han kunde få tag i och marscherade med dem till kraftcentralen för att ge dem de slutliga instruktionerna. Han föreföll mycket upprörd på ett dämpat, hemlighetsfullt sätt. De skulle nog akta sig för att komma nära instrumenttavlan, förklarade han för de dumt stirrande karlarna; vid minsta beröring därmed skulle det gå dem illa. De hade ju alla sett hur det gått med karlen, som störtade utför berget där uppe — bara en liten blå låga och ingenting mer. Nå, de fingo ta sig i akt för samma öde. De hade sina gevär och patronkök och revolverar. Gott.

— Hör nu noga på, gossar, fortfor han med eftertryck. Det här huset är fästningens hjärta, allt det andra är bara utanverk. Här är krutdurken; med ett tryck på en knapp kan man spränga hela platån i luften i ett enda tag. Er också, allesamman! Därför måste det här huset försvaras till det yttersta, försvaras *mot vem det vara må!* Förstår ni det, gossar? Ingen får släppas in här under någon förevändning, inte ens excellensen själv. — De stirrade förskräckta. — Nej, inte ens han. Går någonting på tok, kan det falla honom in att vilja spränga sig själv och er och alltsammans i luften.

Ni har hört om fartygsbefälhavare och fästningskommandanter, som handlat så där i krig, inte sant? Nåväl, vi har krig nu — fullt krig. Här finns en hemlighet, som excellensen till varje pris vill bevara. Går det på tok i striden, kan det mycket väl hända att han vill offra sig och er och alltsammans och trycka på den där knappen. Men släpp inte honom eller någon annan in här, om livet är er kärt. Förstår ni mig gossar? Jag varnar er, för jag vill er väl. Förstår ni?

— Ja, ja! kom det i korus.

— Svären dyrt och heligt att följa mina order, vad som än må hända!

Och övertygade om att han endast ville deras bästa, svuro de med uppräckt händer och många korstecken.

Det var vid midnatt som de uppe på Lone Mountain klättrande tyskarna sågo en egendomlig syn nere i ljushavet på kraterplatån. Plötsligt hördes ett brak. Genom taket på en av byggnaderna — det var luftskeppshallen — sköto samtidigt upp två mastsmala torn med runda huvar av nätverk, som glimmade med ett vasst vitt sken i kapp med gallerburen vid randen. Byggnaden revs upp och störtade som ett korthus, och över spillrorna höjde sig hastigt ett stort båtformigt luftskepp med metallblanka sidor, som tycktes lysa av en inre glöd. Det hade ett öppet däck under det svagt kullriga taket, och utmed sidorna i botten löpte rader av runda ventiler, starkt eklärerade som på en lustfarande kanalångare.

Eureka!

På de häpna betraktarna verkade det hela sällsamt övernaturligt; fartyget svävade horisontalt i luften utan fenor, vingar eller bärplan, utan bärande ballonger, trotsande tyngdlagen på grund av någon mystisk inneboende kraft, som tycktes i stånd att lyfta hundratals ton med lekande lätthet. Men en invigd skulle nog lagt märke till någonting knyckigt och villrådigt i dess rörelser; det var tydligt att piloten inte var sin uppgift vuxen. Skeppet höjde sig ryckvis, sänkte sig igen helt hastigt nästan i jämnhöjd med marken,

tog ett skutt upp i luften och blev förvirrat svävande på låg nivå, flämtande och oscillerande så man fick intrycket av en jätteinsekt, som på dallrande vingar tog en överblick av terrängen. När det häftigt svängde sitt skrov på denna låga höjd, anställde det en våldsamt förstöring bland allt som stod i vägen. Taket revs av på verkstaden, den spetsiga bogen fällde en massa träd i parken och borrade sig med en häftig törn in i väggen på en solid arbetarbarack av tegel, vars alla fönsterrutor sprungit med en skräll och ett klingande. När skeppet med ett hastigt ryck åter höjde sig, var väl bogen synbarligen oskadd, men den hade slitit upp en gapande bräsch i baracken från andra våningen ända upp till taket och alstrat en lavin av rasande tegelstenar och stora moln av murbruksdamm. Ett ögonblick såg det ut som det ämnat rusa rakt mot bergväggen och demolera kondensatorn där uppe, vilket otvivelaktigt hade framkallat en katastrof; men i sista stund återvann piloten herraväldet över sitt skepp, svängde runt och styrde nu som en pil i rak linje över kraterbranten ut i nattrymden över slätten. I det djupnande mörkret där ute tilltog dess strålände sken alltjämt som en meteors, som lyste milsvitt omkring över prärien. Det var som en drömsyn, ett feeri.

På platån stod furst Demidov-Davidov och följde förtjust med kikaren för ögonen »Eurekas» triumferande färd. En styv karl, den där Konovalov — en krona bland ingenjörer! Först får han kraftcentralen i gång, sedan lär han sig på en kvart att manövrera en helikopter, och därtill är han förtänksam nog att ta med sig en receiver, just den apparat, utan vilken hela denna halsbrytande expedition skulle blivit ett skymfligt nederlag. En fördömt skicklig karl! Han, fursten, skulle minsann utverka en bättre kraschan åt honom, när allt var över.

Långt där ute tar »Eureka» ett briljant språng rakt upp i luften, höjer sig med rasande fart upp mot stjärnorna, där hon överglänsar dem som en sol, rusar så fram under den svartblå kupan i nästan rät vinkel mot sin förra kurs och skär

genom mörkret som ett vitt fosforescerande streck. Den Konovalov, den Konovalov! Fursten är stormförtjust — provturen utfaller ju alldeles överdådigt; malörerna vid starten är det ingen som bryr sig om. Han kontrollerar att betjänten är till hands med alla kappsäckarna. Om en stund kan han räcka långnäsa åt hela Staternas poliskår, ja åt hela landet.

Han klämmer fast monokeln i ögonvrån och följer med blicken meteorens svindlande färd.

Han tar sig god tid, den Konovalov — mais oui! Varför styr han inte tillbaka? Nu är kursen ställd på New York i stället för på Lone Mountain. Han provar väl alla grejorna för att vara säker.

Men han tar sig då sannerligen god tid. Hög tid att vända, Pjotr Ivanitsj! Men nej, han fortsätter sin kurs. Man skulle kunna tro att han inte hittade tillbaka; men det är ju absurt, med den här ekläreringen!

Furst Demidov-Davidov blir betänksam. »Eureka» fortsätter, fortsätter allt längre och längre bort — mot New York.

En misstanke sticker honom som en syl i hjärnan: Tänk om — —?

Misstanken växer och växer ju mindre luftskeppet — nu en rund eldboll — blir mot natthimmeln. Den blir visshet. Fursten får ett anfall av deliröst ursinne. Han utöser de hems-kaste förbannelser över förrädaren. Plötsligt springer han bort till kraftcentralen; han skall bryta av strömmen, han kan ännu hämnas och hämnas gruvligen. Hur gick det inte med Elmer Johnson, uppfinnargeniet, skaparen av allt detta?

Men vid kraftcentralen möttes han av sina egna skäggiga karlar, som med bestämda miner vägrade honom tillträde.

Då greps han av ett formligt bärsärkaraseri. Han drog sin browning och började vilt skjuta. Ett par karlar segnade ned, men de övriga stodo på sig. De besvarade skotten, först med avsikt riktade för högt, ty ryssens vördnad för sin överordnad är halvt religiös. Men då de sågo kamraternas blod, rann sinnet på dem. Barbarens otämnda törst efter

hämnd, efter att förgöra, massakrera, plåga, utplåna tog ut sin rätt över seklers ingrodda ödmjukhet.

Det blev ett skådespel, värdigt den slaviska grymhetens gräsligaste traditioner. När baron von Schlick med sitt folk i dagningen stormade in över platån, hade han därförinnan vid foten av branten påträffat en massa blodiga, otroligt sargade köttslamsor, som kort förut varit en högvälboren furste och excellens.

Ryssarnas vilda utbrott hade emellertid snart nog följts av den oundvikliga reaktionen. Fruktande en vedergällning, de visste inte från vilket håll, hade de forskansat sig i kraftcentralen, »fästningens hjärta», varför baronen inte heller rönt något motstånd förrän han gjorde sig redo att sätta sig i besittning av denna byggnad. Ryssarnas position var utmärkt, och efter ett par timmars skottväxling var baronen böjd att erkänna att han här kom till korta utan artilleri, så vida han inte gav sig tid till en ordentlig belägring. Hans trupp hade dessutom lidit ett betydande manfall — av elva man hade han numera blott sex kvar i stridbart skick, och även dessa voro uttröttade och modstulna. De voro dessutom tekniker, som inte kommit för att slåss utan för att arbeta i sitt fack. Och det var detta sistnämnda baronen nu lät dem göra. Det fanns mycket även utanför själva kraftcentralen, som måste utforskas och klargöras.

Men allt emellanåt, då de under arbetet blottade sig för ryssarna eller kommo dem för nära, blossade gevärsstriden upp på nytt för en stund. Ty ryssarna började bli hungriga och längtade ut; dessutom hade de konstaterat att motståndarna voro långt färre än de fruktat och hoppades därför så småningom kunna plocka bort dem allesamman för att därpå utan risk komma åt proviantupplaget. Tyskarna å sin sida insågo mycket väl att deras ansträngningar att lösa kraterproblemet voro fruktlösa, så länge själva kraftcentralen inte var utforskad, och sparade följaktligen inte heller på patronerna.

Det var under en av dessa skärmytslingar som en ny fiende

helt oväntat uppenbarade sig på valplatsen. Ett stort aeroplan kom med god fart styrande från Belmonthållet rakt på Lone Mountain, kretsade ett par varv över platån och gjorde därpå en överdådigt skicklig landning på den lilla kratersjöns yta. Utom föraren funnos tre personer ombord: sheriffen och en poliskonstapel från Belmont samt en torr liten fågelnäst och skarpögd herre, civil. Det var myndigheterna, statsmakten, som omsider med sin auktoritet blandade sig i den blodiga leken.

*

För att förstå deras uppträdande på scenen just i den stunden nödgas vi återgå till gamle John Hawkinson, där han singlarde genom luften hän mot Klippiga bergen mitt i det fruktansvärda ovädet. I förstone förlamade situationen honom alldeles. Till rädslan för elementerna sällade sig en oresonlig fasa över att på detta sätt fången i en stålcell slungas genom rymden mot en säker död. Förr eller senare måste han störta ned och krossas — något annat var ju inte möjligt. Här gavs ingen räddning.

Han låg tillintetgjord vid oxögat och stirrade med fasans vidgade ögon på prärien, som rusade förbi där långt, långt nere. Förtvivlade tankar virvlade om i hans hjärna. Om han skulle kasta sig ut och hoppas på att slumpen skulle låta honom falla mjukt? Vanvett! Han såg ju höjden och kände sin prärie — hård sand under förtorkat gräs, här och där stenar, fristående klippblock. Där till exempel — han sökte fixera de torftiga förbivirvlande landmärkena, men allt såg främmande, skrämmande ut från denna höjd och i denna spöklika belysning. Men där — och där! Buskar, dungar och låga träd.

— Haevens, bergen!

Han hade känt igen Klippbergens första utlöpare, den magra trädvegetationen, som liksom i uddar och öar sticker ut i gräshavet. Det satte fart i honom. Långt hellre ramlade

han ned på sin hemprärie än han krossades till mos mot klippbranterna. Han sprang till skjutdörren och skakade den i maktlös förtvivlan. Så ämnade han klättra upp till fönstren.

Men på instrumenttavlan fjättrades hans blick av den dallrande visaren på en rundskala; den erinrade honom om kompassnålens vridningar och stack till med ett minne från barndomen.

Hans tankar klarnade som för en vindpust. Gallerburen vid kraterranden hade flammade upp igen, och hans fängelse hade satt sig i rörelse i samma stund han hasat sig ned från instrumenttavlan. Han mindes hur golvet liksom rusat upp mot honom. Han hade själv genom något missgrepp slungat sig ut i rymden. Byxbenet hade fläckts upp på en kran. Den kranen hängde öppen i tavlan.

Om han slöt den, skulle han väl stanna, sjunka?

Inte ens i sina vildaste drömmar hade han vågat fantisera om att manövrera ett luftfartyg. Men nu slog han ändå igen kranen och iakttog med spänning verkan genom golvgluggen. Nej det var galet: paviljongen började dala nedåt med en fart, som om marken plötsligt av en explosion slungats upp mot den. Han öppnade hastigt kranen på nytt, men bara till hälften. Det var bättre, han sjönk långsammare. Han upptäckte att han med denna enda underbara kran kunde höja och sänka sig efter behag. Så enkelt var det.

Han skrattade sakta.

Ryckvis och med stor försiktighet tog han sig ned från rymden. När paviljongen tryggt vilade på gräsmattan, klättrade han upp i fönstret och såg ut. Han hade landat vid själva randen av de första fotkullarna! Det gjorde honom med ens på gott humör. Nu hade han bara att klättra ut och ge sig hem igen till Spindletop.

Han visslade till. Till Spindletop — sextio mil i detta herrans väder? Nej, då hade han det bättre i paviljongen. Han skulle vänta tills ovädret var förbi.

Och medan han väntade, kom han på djärva tankar. De sextio mil till fots buro honom starkt emot. Han var

utsvulten och svag, han skulle aldrig klara de milen till fots. Varför inte — han skrattade till — varför inte åka tillbaka i denna bekväma vagn? Om han bara kunde svänga och få rätt riktning, så skulle det ju gå som en dans.

Han hånskrattade åt sig själv, men gick ändå och studerade tavlan med återupprättat självförtroende. Där fanns en liten rätt; det var nog den man styrde med. Upp med den kranen och så styra med ratten — det var rasande enkelt.

Han försökte. Paviljongen lydde honom villigt. Han upptäckte en liten lucka bredvid tavlan, som kunde fällas inåt, och genom den kunde han bekvämt hålla utkik. Han försökte igen. Det var ju så enkelt som att dra i ett snöre!

Och med ens flög högfärdsdjävulen i John Hawkinson. Varför körde han inte lika gärna till Belmont och hoverade litet? Vilka miner de skulle göra, de goda belmontarna! Han skulle bli berömd och fjäsad och bjuden på det ena och det andra både här och där. Det var inte utan att man krävde en sup efter allt fastandet och all förskräckelse.

Tanken tilltalade honom ogement. Varför inte? Prärien låg jämn som ett stuggolv åt Belmonthållet, och höll han sig alldeles lågt över gräset kunde det inte bli tal om någon risk att dimpa ned och krossas, även om det där sattyget med mister Johnson upprepades.

För resten, mutade han sig själv, behövdes det mer folk att köra bort rysslymlarna från Kratern; manskapet kunde transporteras med paviljongen ända upp, så slapp man den farliga klättringen uppför branten. Han skulle bli dagens hjälte och komma i bladen på gamla dar.

Sålunda kom sig det häpnadsväckande faktum, att dräggpumparen Hawkinson från Spindletop ännu samma eftermiddag i flygande åska och blixtpamp ned från skyn med sin paviljong mitt i Main street, Belmonts förnämsta gata. Den sensation han väckte bland stadens borgare — de flesta forna Spindletop-bor som han själv, men rika och obehagligt böjda att se honom över axeln — överträffade vida hans förväntningar.

Men innan den överväldigande uppmärksamhet han rönt hunnit helt omtöckna hans sinnen, hann han likväl konstatera att den sakramentskade niggern Bill Wilkins inte alls varit i staden på sista tiden utan att den sista expeditionen till Spindletop, som han tagit för undsättningsmanskaf för hans räkning, bestått av tyska ingenjörer. Dessutom hann han avge fullständig rapport till en mr Hammond, som befullmäktigad av Johnsonbolaget var på väg till Kratern, men av ovädret blivit uppehållen i Belmont. Denne mr Hammond, som inte var någon mindre än den berömda ingenjören och uppfinnaren John Hays junior, en av Johnsons vänner och forna medarbetare, hade, såsom vi erinra oss, av bankir Norton fått i uppdrag att söka rekonstruera telautomatiksystemet. Andra brådskande uppdrag hade emellertid uppehållit honom, och först sedan Norton häktats och han av Johnsonbolagets direktion fått sin fullmakt bekräftad, hade han företagit den långa resan hit ut. Han utpekades för övrigt som den blivande presidenten i Johnsonbolaget, ett uppdrag som i hög grad intresserade honom, enär han redan tidigare utfört betydelsefulla experiment med trådlös transmission.

Han insåg genast betydelsen av vad som försiggick ute vid Kratern och handlade med kraft. Sheriffen och en assistent mobiliserades. Då han av Hawkinsons berättelse fått klart för sig vilka svårigheter det beredde att gentemot ett eventuellt motstånd tränga upp till Kratern den vanliga vägen uppför branten, vädjade han utan tvekan till tekniken för att övervinna hindret. Han avslög visserligen Hawkinsons anbud att frakta sheriffen dit ut i den flygande paviljongen — risken för strömbrott var överhängande, om strid rasade där uppe — men beställde telegrafiskt från Cicero-fältet i Chicago ett kombinerat lant- och vattenplan med Horace Borden, innehavaren av det amerikanska rekordet i nedslag på inskränkt terräng, som förare.

Så snart maskinen anlönt, skickades den ut till Lone Mountain med lagens väktare ombord jämte en obekant herre,

som uppgav sig känna terrängen på platån och erbjöd sina tjänster som vägvisare. Själv skulle mr Hammond följa efter i bil med förräder och ytterligare ett par konstaplar, som kunde vara bra att ha till hands, om fångarna blevo många.

Det ingick inte i baron von Schlicks planer att öppet trotsa de lokala myndigheterna, och han och hans folk gåvo sig därför utan motstånd i sheriffens våld. De fingo på hedersord tills vidare röra sig fritt på kraterplatån. Ryssarna däremot voro halsstarriga. Från sitt citadell, kraftcentralen, fortforo de att beskjuta allt och alla på platån, och det tycktes omöjligt att förmå dem att ta reson, då man inte kunde komma till tals med dem. De hade inte ens respekt för parlamentärer med övlig vit flagg. Sheriffen såg ingen annan utväg än att hungra ut dem. Men det tog tid; dag efter dag förgick.

Baron von Schlick och hans män — alla utom de sårade — befunnos en morgon försvunna och med dem ytterligare en av de flygande paviljongerna. I vreden häröver beslöt sheriffen, som numera fått förstärkningar med Hammond, att storma centralen. Det var på femte dagen efter det ryssarna inneslutit sig, som detta skedde, och de ragglande skuggor lagens väktare omsider lyckades övermanna vittnade nogsamt om, under vilka lidanden de sökt hålla sin ed att försvara kraftcentralen mot vem det vara må. Samtliga de häktade bådo enträget om att genast bli borttransporterade från bergsplatån.

Så slutade »slaget vid Spindletop», som på sin tid rörde upp ett sådant damm i den amerikanska pressen.

Det bör som ett kuriosum nämnas, att den förste som, sedan striden var slut, trängde in i kraftcentralen var en torr liten herre med rovfågelfysionomi och obehagligt stic-kande blick. Han var halt och rörde sig endast med svårighet. Mr Williams var fortfarande på jakt efter en sorgfri ålderdom.

XVII.

EN ÅTERUPPSTÅNDEN.

I början av september kom det plötsligt ut i pressen, att Elmer Johnson ännu var vid liv. Och inte bara vid liv utan i full verksamhet, efter vad man trodde sig kunna sluta av vissa betydelsefulla tecken. Det väckte en oerhörd sensation, inte minst bland de stormaktsrepresentanter, som gjort förtvivlade ansträngningar att stjäla till sig frukterna av hans livsverk. Man höll andan i spänning. Vad ämnade han göra? Man anade att utgången av den fruktansvärda kraftmätningen i Europa berodde därav. På vilken sida han än engagerade sig, måste segern följa honom åt. Han var den starke mannen, den allt överskyggande giganten, världens herre.

De mest vidunderliga historier kommo i omlopp. Läget i Frankrike hade just nått en kritisk punkt: på sitt omotståndliga segertåg hade de tyska härarna nått Marnelinjen och hotade Paris. Joffre rustade sig febrilt till ett sista förtvivlat motstånd. Inom de närmaste veckorna, ja dagarna skulle Frankrikes öde avgöras.

Hela världen bidade i oerhörd spänning. I vilkendera vågskålen skulle Elmer Johnson kasta sin makt? Det var inte blott i sakkunniga kretsar man visste att han endast behövde vinka med handen för att förgöra hela härar; den plötsliga publicitet hans uppfinnargärning fått och med hans förmodade död hade bibragt vida kretsar insikten om dess betydelse för mänskligheten, och ryktet om hans återuppståndelse sänkte över själva krigsoperationerna ovisshetens hela förlamande tyngd.

Men var höll han då hus?

Det var tur för Johnson att ingen i de dagarna kände hans vistelseort, eller rättare att alla trodde att han inte kunde nås; ty det är mycket sannolikt att det i annat fall hade blivit en kapplöpning mellan de rivaliserande maktgrupperna för att göra honom oskadlig — eftersom han inte kunde *köpas*, en punkt varom alla voro övertygade. Ingen visste någonting om hans sympatier i världskonflikten; i detta som i så mycket annat hade »enslingen på Lone Mountain» bevarat en ogenomtränglig hemlighetsfullhet. Så vitt man hade sig bekant hyste han inga nationella fördomar. Den germanofila pressen sökte visserligen dra vissa lugnande konsekvenser av hans svenska börd, varav nu plötsligt gjordes ett stort nummer; men det motsatta lägret sökte åter dölja sin oro under ett ivrigt utbasunande av det lika obestridliga faktum, att han alltid varit en god amerikan och följaktligen måste vara neutral, så länge Amerika officiellt var det. En del gula organ ökade förvirringen genom att på sitt vanliga högljudda sätt göra gällande att, på vilken sida »the wizzard of electricity» än ställde sig, skulle han oundvikligt inveckla Förenta staterna i kriget.

Gissningar och rykten, kategoriska påståenden ins Blaue och lika kategoriska dementier korsade varann i varenda tidningsupplaga. Det var en uppståndelse och en sensations-hunger sådan knappast någon händelse dittills givit upphov åt. Och likväl voro de fakta, som lågo till grund för hela denna tryckfärgsorgie, mer än lovligt magra.

Till en början hade man en natt på olika orter i Nebraska och Iowa iakttagit en starkt fosforecerande meteor, som kluvit himlavalvet i nästan rak östlig riktning utan märkbar attraktion mot jorden. Varskodd härom hade professor Mills, direktor för Northwestern-observatoriet i Evanston utanför Chicago, fångat in den hemlighetsfulla himlagästen i sin pålitligaste stjärnkikare och kunnat telegraferat ut den första sensationella bulletinen om ett stort självlysande luftskepp, som med mördande fart och på en betydande höjd

passerat över sydspetsen av Michigansjön på väg mot Atlantkusten. Professor Mills hade varit i stånd att tämligen detaljerat beskriva fartygets utseende, och det fanns knappast en Chicagobo som inte vid läsningen av sin tidning följande morgon trodde sig känna igen »Eureka», Elmer Johnsons en gång tidigare under så uppseendeväckande omständigheter uppdykande elektriska trollskepp. Denna gissning, som lik en stöt gick igenom nationen, växte till visshet efter rapporterna från en mängd andra orter österut, där fartyget observerats av alarmerade meteorologer, astronomer och laici. Det hade styrt rakt på Boston — nu som det tycktes på småningom minskad höjd — och därifrån ut till havs. Det var intet tvivel längre: det var »Eureka». Och naturligtvis var man med detsamma på det klara med att Elmer Johnson levde, att han befann sig ombord på väg direkt till krigsskådeplatsen i Frankrike — för att intervensera.

Samma tanke slog också genast en ung man i khaki, som på eftermiddagen följande dag från däckets på kanadiska transportångaren »Manitoba» med häpnad och jubel i kikaren iakttog luftskeppets svindlande färd över vattnen utanför Landsend i Cornwall. Det var Herbert Johnson, till utseendet en föryngrad upplaga av sin store far, lång och ynglingasmärt, mycket blond, med klara, livliga blå ögon och en frisk ung hy, där den gryende skäggväxten ännu inte hunnit störa gosserundningen och kindens duniga mjukhet. Men den strama uniformen förlänade redan gestalten ett drag av strängt disciplinerat allvar, och ehuru ansiktet i detta nu glödde av en häftig inre glädje, kunde man dock se att det redan fanns där också, Johnsondraget, tänkaruttrycket över pannan och ögonen.

Där han stod inpackad i den sammangyttrade skaran av nyfikna hurrande rekryter på den väldiga ångarens fördäck, spred den hastigt förbisvävande »Eureka» ett plötsligt strålande skimmer över hans liv. Han hade sörjt sin far med mer än sonlig häftighet; Elmer Johnson var för honom inte blott en öm fader, som med sitt varma hjärta sökt och delvis

lyckats utfylla det stora tomrummet efter den tidigt bortgångna modern, utan därjämte den över alla gränser beundrade mästaren inom en vetenskap och ett specialfack, som även sonen med ungdomlig entusiasm ägnat sig åt. Slaget hade fallit så mycket tyngre som det plötsligt kastat honom ur den bana han stakat ut för sig. Han var inte myndig ännu och fick genast pröva på förmynderskapets beroende. Anläggningen på Kratern lades ned, och själv kunde han ännu inte tillgodogöra sig det värdefulla patent han tack vare faderns generositet innehade i aerofonen. Mycket snart hade han dessutom kommit underfund med bankir Nortons manipulationer i Johnsonbolaget, och i ett anfall av desperation över sin vanmakt och uppsliten av sin sorg hade han fattat ett raskt beslut och i likhet med så många tusentals andra amerikanska ynglingar anmält sig som frivillig i den under bildning varande kanadiska armén. Nu var han jämte tretusen kamrater på väg till ett engelskt »training-camp» i och för utbildning till soldat och hoppades om några månader bli i tillfälle att på slagfältet utforma sig en ny framtid och finna glömska för sina senaste bittra erfarenheter.

Knappt hade »Eureka» försvunnit i etern vid horisonten, innan Herbert darrande av iver sprang utför trappan till de i det vackra vädret övergivna logementen under däck och drog fram sin ränsel under kojén. Ur dess djup — längst nere bland relikerna — fiskade han upp ett skinande blankt nickeletui i fickformat, ställde in nyckeln på lockets lilla urtavla på nummer tre, tryckte på en knapp och förde luren ur det vackert madrasserade inre till örat. Han lyssnade i högsta spänning. Trean var faderns nummer, men det kom intet svar, oaktat han gång på gång gav signal och trots sin otålighet väntade en god stund.

— Besynnerligt, sade han halvhögt till sig själv. Dad bar alltid aerofonen på sig. Kan han vara för upptagen med »Eurekas» manövrering? Ty att det *var* »Eureka», det ger jag mitt huvud i pant på.

Hans unga ansikte fick med ens ett eftersinnande uttryck.

— Egentligen var det ju egendomligt att hon var ute och gick med högsta fart med alla luckor öppna på promenaddäck, mumlade han ut i det tomma lastrummet. Gosh, kan möjligen någon annan — —? Han knep beslutsamt ihop läpparna, vred nyckeln tillbaka på nummer ett, signalerade och väntade igen. Kratern var i gång; det bevisade »Eureka». Det var väl besynnerligt om inte signalen skulle uppfattas av någon enda i det forna »nätet». De kunde väl inte alle-samma ha kastat sina aerofoner på skrothögen heller!

Han gav ny signal och lyssnade igen. Först möttes örat bara av detta tomma, djupa oändliga ljudvacuum, som var karakteristiskt för Kraterströmmen, men långt om länge, just när han stod i beråd att pröva på tvåan i sin tur, uppfattade han ett dämpat, upprört:

— Hallå? För guds skull — talar någon?

— Tjänare, mistress Worthington! — Han kände ögonblickligen igen hennes röst. — Störde jag er siesta?

— Herbert! kom det jublande, men fortfarande dämpat.

— Ja! Och tänk — Daddy lever! ropade han. Han hade inte avsett att ge det en så kategorisk form, men i ivern och glädjen — orden formligen snubblade över varann — hade hoppet liksom med ens blivit visshet.

Hon svarade inte genast, men han hörde henne andas häftigt. Så sade hon med en låg röst, som dock ljud för-tätad av både glädje och sorg:

— Ja, Herbert — gudskelov att han lever — ännu.

— Ännu? Vad menar ni? — Hans solskenslynne förmörkades plötsligt av ett svart ångestmoln. — Han for nyss här förbi, tillade han osäkert.

— *For* — — *förbi*? kom det häpet, men med en underström av djupt vemod. Men det är ju omöjligt, Herbert!

— Det *var* »Eureka», det slår jag mig i backen på, förklarade han bestämt.

Hon tövade litet.

— Då har någon stulit henne, avgjorde hon halvviskande. Var är du?

— Ombord på his majesty's transport »Manitoba» utanför västspetsen av Cornwall, på väg till Portsmouth, svarade han och tillade med självkänsla: — Jag är frivillige nummer 1685 vid fjärde kanadiska infanteri — —

— Ack, min gud! — Det var ett ångestpressat, halvkvävt rop, som avbröt honom. — Skynda dig till — —

☞ Så tystnade rösten plötsligt, och han uppfattade bara ett avlägset buller och ljudet av andra stämmor med upprört tonfall, som lika väl kunde komma från däck. Han stod förbryllad. Mrs Worthington hade låtit så onaturligt upprörd och på samma gång ytterligt hemlighetsfull, som om hon talat med honom i smyg och rädd för lyssnare. Och det där sista »skynda dig till — —» hade låtit som ett anskri: Skynda — vart?

— Hallå, hallå! ropade han otåligt i mikrofonen.

Herbert Johnson hade mycket riktigt stört Mary-Anns vila, men det var den första vila hon unnat sig på flere dagar. I övrigt kunde hon inte ha en aning om under vilka omständigheter han samtalat med henne.

Sedan ett par, tre veckor befann hon sig, utan att egentligen någon av hennes bekanta eller vänner visste om det, på Durango-ranchen, medelpunkten för de några tusen acres betesmark i Arizona, som Charles Worthington efterlämnat såsom enda tillgång i sitt bo. Ställets kompetenta förvaltare och härskarinna Margaret, Worthingtons unga adoptivdotter, hade en dag i början av augusti under en inspektionsritt utåt ägorna på bottnen av ett gammalt övergivet gruvhål, som inte bearbetats sedan spanjoreernas tid, påträffat en döende främling, som av allt att döma i nattmörkret störtat ned i schaktet. Det var en man på omkring femtio år, av en nordiskt blond typ, som genast skvallrade om gammal kultur och förfining. Hon hade med tillhjälp av uppbådat folk fått upp honom ur hålet och förd till ranchen. Han var lam i båda benen och till ytterlighet utmattad; livsgnistan flämtade helt svagt, och han var oförmögen att göra reda för sig i

minsta mån. Läkaren, som efterskickades från närmaste köping — femtio mil avlägsen — konstaterade utom svåra krosskador i extremiteterna och huvudet att ryggmärgen var skadad. Främlingen skulle aldrig återvinna rörelseförmågan i sina ben, även om han räddades till livet, vilket redan det till en början föreföll mer än tvivelaktigt.

Då det inte kunde komma i fråga att transportera den döds-sjuka till något hospital, blev han liggande på Rancho-Durango, där Margaret Worthington och hennes kvinnliga tjänsteandar skötte honom så gott de kunde. Tack vare sin enastående kraftiga, genomsunda konstitution repade han sig rätt snart, så att man började hoppas att kunna återbörda honom åt livet. Men vilket liv! En man, som tydligen aldrig förr varit sjuk, plötsligt berövad förmågan att förflytta sig, bliven en börda för sina medmänniskor, påkallande skötsel som ett spätt barn. Men vad som i synnerhet väddade till Margarets medlidande var hans psykiska tillstånd. Än var han rov för en oerhörd ångest, som kom till hjärtslitande vilda utbrott under feberyrseln och även i medvetna stunder yttrade sig i en intensiv, jagad nevros, som gjorde ett desto starkare intryck som han som patient var nästan rörande tålig och tacksam; än försjönk han i en ytterlig apati, en depression så djup, att själva viljan att leva sviktade. Men under allt detta förblev han stum och sluten, och hans förbehållsamhet gick så långt, att Margaret inte hade en avlägsen idé om vem han var, ända tills Mary-Ann, uppryckt ur sin sorg av hennes skildring av den hemlighetsfulle patienten i ett av de sällsynta brev hon skrev till sin fostermor, plötsligt kom resande till Durango och med hjärtat fyllt av såväl jubel som gränslös sorg i denna tragiska människorest igenkände Elmer Johnson, han som skulle frälsa världen.

Nu fick Mary-Ann till övermått vad hon i sin glödande känsla för denne olycklige man hetast hungrat efter: offra sig och tjäna. Hon ägnade sig åt hans vård med den lidelse, som totalt eliminerar det egna jaget. Hon uppbjöd alla sina krafter och hela sitt varma hjärtas hängivenhet för att till

liv och verksamhet återbörda denne man, av vars minsta ingrepp miljoner och åter miljoner människoliv i närvarande stund voro beroende. Med sin klara intuition uppfattade hon genast, att ehuru hans fysik var ruinerad skulle hans ande ännu förmå uträtta underverk, blott hon kunde bekämpa den fruktansvärda, kraftdödande melankoli, som efterhand med insikten om invaliditetens obotliga permanens bredde sina djupa skuggor över hans ande och hotade att sänka den i fullständigt mörker. På denna uppgift koncentrerade hon hela sin viljekraft.

Även gentemot henne, som dock varit hans förtrogna medarbeterska, var han numera utomordentligt förbehållsam, och det gjorde hennes värv så mycket svårare. Smärtan över hans egen tragiska vanmakt var så färsk och häftig, att han envist undvek att tala om tekniska ämnen eller över huvud någonting, som hade beröring med hans livsverk och uppfinningar. När hon det oaktat, ledd av samma jagande ångest, som ibland — ehuru allt mera sällan — kom till utbrott hos honom, envisades att söka leda talet på dessa saker, märkte hon med hjärtat svällande av ett oändligt medlidande vilka avgrundskval han led. Han svettades blod i övermåttet av sitt lidande.

— Det har varit en fruktansvärd självförhävelse, Ann, sade han engång. Jag var förmäten som Prometheus och lider nu mitt straff.

— Nej, nej! protesterade hon, upprörd in i själen över den bana hans tankar slagit in på. Minns att du ännu inte slutligt skänkt oss den nya elden, att du ännu svartsjukt bevarar kärnan i din hemlighet. Gudarna straffa inte för ofullbordad gärning.

— Den är fullbordad, så vitt på mig ankommer, invände han matt. Nu tar Herbert, Erik Puke och Beck vid, där jag slutat. De känna varje detalj.

— Å Elmer, skjut inte dig själv åt sidan ännu! bad hon. Så länge en gnista klart medvetande finnes hos dig, bär du ansvaret. Gör något! Befall, och jag skall utföra allt du vill. Men för guds skull, *gör* något.

Hans bandagerade stora huvud rörde sig på kudden. Han vände sig bort.

— Skona mig, bad han sakta. Ser du då inte hur det är med mig? Kratern är släckt, efter vad du själv säger. Jag ligger fången här, lika maktlöst, lika död som man ute i världen tror mig vara. I'm through!

Det värsta var att han hade rätt. Utan sin kratercentral var han faktiskt i sitt nuvarande tillstånd maktlös. Förgäves hade Mary-Ann sökt kalla någon av de initierade till sjuklägret; brev och telegram nådde dem inte. Herbert, som naturligtvis framför andra önskades tillstådes, hade lämnat sitt universitet och rest — obekant vart. Det var ett svårt slag för fadern. Verkmästaren Beck hade försvunnit i de stora städernas myrstack eller kanske rest hem till Sverge som så många andra svenskar vid krigsutbrottet. Erik Puke slutligen vistades vid fronten »somewhere in France» som krigskorrespondent för Standard. Han kunde möjligen förmås att återvända till den kolossala uppgift, varmed han skulle betros, men det var fara värt att han skulle komma för sent.

Att tillkalla någon elektroteknisk expert utanför denna trånga krets av invigda ville Johnson inte höra talas om. Det fanns ingen han litade på — den bittra erfarenheten med Frank Norton hade gjort honom överdrivet misstänksam mot allt och alla. Dessutom var det hans bestämda önskan, att världen skulle få fortvara i den tron att han var död. Ty han betraktade sig redan själv som sådan. Inte ens Nortons häktning för mordanstiftan, varom tidningarna sent omsider bragte bud också till sjuklägret, förmådde ändra hans hållning. Tekniskt var det en betydelsefull skillnad mellan mord och mordförsök, men den store uppfinnaren vidhöll envist att hans fiender lyckats, om än icke de facto, så dock praktiskt taget eliminera honom, och han vägrade absolut att intervensera till de anklagades förmån. Han var oförsonligt bitter i sitt hat mot Norton, »mammonslaven», och kände endast lättnad över att åtminstone han försvunnit från vädjebanan. Att det skulle finnas gott om andra, som på grund av

världskriget med alla medel sökte tillskans sig hans hemlighet för själviska och destruktiva syften, det anade och fruktade han, men sökte intala sig att Herberts mystiska försvinnande innebar, att han skyndat ut till Kratern för att bevaka sitt arv. Vid denna tidpunkt hade ännu ingenting trängt till offentligheten om vad som försiggick där ute, om »slaget vid Spindletop» eller mr Hammonds mission; men det var lätt att förstå, att mäktiga krafter voro i rörelse, och Mary-Ann greps av feber vid tanken därpå. Även hon hoppades på Herbert och adresserade till och med ett par ångestfulla brev till Spindletop för hans räkning.

Hur glad hon än var, när han omsider gav ett livstecken ifrån sig i aerofonen, pressades hennes hjärta likväl samman av ångest, när hon hörde var han befann sig. Det hade just i de dagarna tillkommit en ny olycka, som gjorde hans närvaro ännu mycket mera önskvärd. All hennes vaksamhet och outtröttliga vård till trots hade en pneumoni tillstött hos den sjuke — en högst allvarsam sak hos en, som är berövad rörelseförmågan. Läkaren gav intet hopp; han kunde ingenting annat göra än prolongera slutet. Men det kunde bli fråga om högst ett var veckors frist.

Herberts uppringning inträffade en dag, då Mary-Ann nära att digna efter flere dygns oavbruten vaka i sjukrummet låtit övertala sig att lämna yakten åt Margaret för att söka några timmars vila. Hennes rum gränsade till sjukrummet, och av ängslan att störa patienten, som nyss slumrat in, hade hon talat så lågmält som möjligt. Men Elmer Johnson hade spruttit till redan vid den dämpade, men välbekanta signalen och lyssnat med alla nerver spända till bristning. Margaret såg hur hans ögon, vanligen så matta och liksom döda under de vita bandagena, med ens fingo liv och en nästan onaturlig glans och fruktade ett feberanfall eller en oväntad kris. Hon var en robust flicka, som även vid sjuklägret bar slätternas tudelade ridkjol under sköterskeförklädet; hennes kalla och genomträngande ögon med orangekorn i irisens grå vittnade om en självständig, oförskräckt natur, och de kraftigt model-

lerade, brunbrända händerna, där den röda randen kring högra loven ständigt dröjde efter ridpiskans snodd, föreföllo löjligt bortkomna, när hon som nu sökte ordna den sjukas kuddar. Men när hon på hans otåligt framvisade önskan hastigt och lätt reste upp den tunga kroppen i sittande ställning, måste man fråga sig var den späda Mary-Ann tog den styrka ifrån, som krävdes för att dag efter dag, natt efter natt fullgöra plikterna vid denna sjukbädd. Hos Margaret var allting kraftigt, segt, sunt och friskt; hon passade inte alls i ett sjukrum, men man förstod att hon gick i land med den vanskliga uppgiften att regera över tiotal råa cowboys och tusenhövdade hjordar av vild boskap. Och dock hade hon under den första svåra tiden ryckt det människovrak, som var Elmer Johnson, bokstavligen ur dödens käftar, något som han inte glömde för ett ögonblick. Han var en mycket foglig patient. Men i denna stund märktes intet av denna foglighet; tvärtom var det någonting befallande, pockande hos honom, när han envist yrkade på att dörren till angränsande rum skulle öppnas. Margaret ville det inte. Hon antog att Mary-Ann endast talat i sömnen, eftersom ingen annan än hon fanns där inne; och Mary-Ann måste ha vila. Men patienten gav sig inte. Margaret hade inte förut sett honom så upphetsad och gav slutligen efter av fruktan för en försämring. Det var deras disputerande röster Herbert hört i aerofonen, och när en stämma åter direkt tilltalade honom var det till hans överraskning och glädje faderns.

— Är det du, dad? Verkligen du? — Han kunde knappast tro sina öron. — Å, vad jag är glad! Var är du? Är det verkligen inte du, som för »Eureka»?

Han gjorde en massa frågor utan att invänta svar. Först sedan båda lugnat sig något, kunde de börja klargöra för varann var och under vilka omständigheter de befunno sig. Det var smärtsamma nyheter för dem bägge. Elmer Johnson, som brann av längtan efter sin son, behärskade sig dock till den grad, att Herbert inte fick någon klar uppfattning om hur kritiskt faderns tillstånd i själva verket var.

— Jag skulle skynda till dig, om jag bara kunde, sade han. Men jag är bunden av mitt kontrakt med kanadiska regeringen och kan naturligtvis inte rymma som en desertör. Det förstår du ju, daddy? Det är en hederssak för mig att inte svika, komma vad som komma vill.

Elmer Johnson förstod det och gjorde inga invändningar. Han var stolt över sin son, men blotta tanken att nödgas offra honom på krigets altare kom stora svettpärlor att bryta ut på hans panna. Hans tankar togo en bestämd riktning. Han var döende, det anade han: men han skulle aldrig med ett finger sökt hindra sin ende son att göra sin plikt. Han måste rädda honom på ett annat sätt, utan att han själv visste av det. Sedan han fått höra om »Eurekas» atlantfärd, avbröt han samtalet efter att ha mottagit sonens löfte om dagliga underrättelser. Apatien var med ens försvunnen; nu brann han i stället av en energi, som liknade en feber. Mary-Ann jublade, men det låg vemod därunder. Var ej detta geniets sista uppflammande före slutet?

— Någon har stulit »Eureka», sade han upprörd; någon har stulit Kratern också, det är ju tydligt. Vi måste genast skicka en representant för den rättmätiga ägaren dit upp. Ännu är jag inte död, gudskelov! Mary-Ann, försök ta rätt på Beck med aerofonen. Han är den enda jag kan lita på, nu då Herbert och Puke äro så långt borta.

Och Mary-Ann försökte. Gång på gång under dagens lopp lät hon signalen gå till Becks nummer. Först sent på kvällen fick hon svar. Hon andades lättare redan efter de första repliker som växlades. Gudskelov, Beck befann sig i Amerika. Han hade tagit anställning vid Deeringverken i Chicago och förklarade sig beredd att genast resa till Spindletop med nödigt manskap. Samma dag hade han efter slutat arbete läst bulletinerna om »Eurekas» färd och de konklusioner man därav dragit, vilket föranlett honom att leta fram sin aerofon i akt och mening att sätta sig i förbindelse med sin forna avhållna arbetsgivare. När han hörde att denne låg förlamad nere i Colorado, insåg också han att där var ugglor i mossen,

men lovade på sitt vanliga raska sätt att köra i väg varje inkräktare från Kratern och hålla kraftanläggningen i gång, så länge han kunde röra en arm. Och det var detta Elmer Johnson ville; för hans planer utgjorde Kraterströmmens kontinuitet en absolut nödvändig förutsättning.

Den store uppfinnaren var helt och hållet förändrad. Vad hans idealism, hans kärlek till mänskligheten och hans alltfört levande känsla av ansvar för dess öde inte förmått, det hade den återuppflammande faderskärleken inför den fara sonen kastat sig in uti åstadkommit. Nu sjöd han av verksamhetslust. Han drevs av samma jagande oro, som yttrat sig vid det sista forcerade arbetet på luftbilen, endast ytterligare intensifierat av det personliga element Herbert infört i konflikten. Han unnade sig ingen vila, låg med aerofonen hos sig och lyssnade otaliga gånger under nattens lopp efter det kännpaka ljudet av strömmen i den. Vad han fruktade var ett strömbrott, innan han hunnit vidtaga sina förberedelser och innan Beck hunnit dit ut. I främmande, oförfarna händer kunde kraftanläggningen strejka vilket ögonblick som helst.

Det var mitt i natten, men redan tidig morgon i Europa, då han började signalera till Erik Puke. Allt han visste om honom var att han befann sig någonstans i Frankrike med de tyska arméerna. Han behövde honom till bundsförvant vid utförandet av sin plan; men framför allt behövde han honom för att erhålla ingående informationer om krigsläget utöver de censurerade meddelanden pressen innehöll. Efter detta läge skulle han sedan lämpa sin aktion.

XVIII.

VEM RÄDDADE FRANKRIKE VID MARNE?

Efter sin landstigning i Tyskland hade Erik Puke långsamt och metodiskt, med öppna ögon och öron genomrest samma trakter, där de segrande tyska arméerna kort förut i en aldrig sinande ström dragit västerut och söderut. Han hade i bil farit kors och tvärs genom det ockuperade Belgien och Luxemburg, varit österut ända till Argonnerna och åter genomrest halva Frankrike bakom de i framryckning stadda härarna upp till Soissons. Nu låg han inkvarterad på ett idylliskt litet chateau några kilometer söderom Soissons, medan den nya frontlinjen småningom stadgade sig vid Marne och tyskarna samlade sin kraft för att tillfoga Joffre och Frankrike dråpslaget.

Unge Puke hade fått se mycket under dessa veckor, men på långt när inte så mycket som han hoppats få se. Den tyska härledningen behandlade krigskorrespondenterna snart sagt som sina ögonstenar. Särskilt de amerikanska journalisterna voro högkvarterets gullgossar, som erhöilo vidsträckta privilegier inom de besatta områdena och omhuldades på bästa sätt. Men just deras ställning av värderade gäster medförde en nackdel, som i professionellt hänseende dömde dem till överksamhet. Man aktade dem för väl för att låta dem utsätta sig för någon fara. Själva fronten, där man slogs, var förbjudet område för dem. Hur stor rörelsefrihet man än gav dem bakom stridslinjerna, var själva skyttegraven absolut tabu. De fingo nöja sig med att lyssna till kanondundret på avstånd och vid besök på förbandsstationerna söka

konstruera upp en bild av stridens fasor. Varje självständigt reportage var uteslutet; den stränga censuren undertryckte alla rapporter av verkligt nyhetsvärde utöver de officiella kommunikéerna. Pukes brinnande begär att göra sig gällande stäcktes på alla håll med den utsöktaste artighet. Han kunde ingenting uträtta. Han hade kunnat gråta, när han tänkte på att han ännu inte sett ett batteri i aktion, ännu inte fått det minsta stoff till de målande bataljskildringar, med vilka han drömt om att levandegöra det moderna kriget för »Standards» miljoner läsare. Mycket ung och entusiastisk och därtill uppfostrad i den fria amerikanska journalistikolan, reste han sig i vanmäktigt trots upp mot dessa tusen hinder och förbud, varmed en utomordentligt försiktig härledning kringgårdade journalistens yrkesutövning. Hans äldre kolleger, som sett Balkankrigen, rysk-japanska, spansk-amerikanska och ännu äldre krig, skrattade åt honom och rådde honom följa deras exempel att fylla dagböckerna med färgrika skildringar av bataljer de aldrig sett; men Puke var för grön och ärlig att nöja sig med surrogat. Han ville ut i eldlinjen.

— Det är väl min privatsak vilka risker jag kastar mig i, för tusan! utbrast han stundom. Det äcklar mig att vallas som en barnunge av dessa ultrahövliga, men förstocket formalistiska ordonnanser. En vacker dag stjal jag en soldatuniform och rymmer till skyttegravan.

Han hade redan anmält sig som frivillig, för att »få vara med om någonting», såsom han uttryckte sig. Men militärmyndigheterna utvecklade ingen iver vid enrolleringen av en utländsk journalist. Icke så som skulle de ha hyst några tvivel om hans lojalitet; i den punkten voro de fullkomligt på det klara med honom. Men de ansågo att han genom de segerdruckna brev till sin tidning, som de då och då efter omsorgsfull strykning av alla fakta läto honom få igenom censurkordongen, gjorde Tyskland större tjänster än vad han som rekryt i ett utbildningsläger hade kunnat. Det gällde framför allt att med alla medel stämma Förenta staterna

till centralmakternas förmån — därav det diplomatiska fjäsandet för de amerikanska korrespondenterna. Och för övrigt — innan Erik Puke hunnit bli färdig med sin soldatutbildning, skulle kriget på västfronten länge sedan vara slut, resonerade man. Man stod ju redan framför Paris' utanverk.

I väntan på de spännande äventyr han trots allt ännu väntade sig av kriget gav Puke sitt rastlösa verksamhetsbegär utlopp i ett metodiskt studium av hela denna för honom nya värld, som kan preciseras med uttrycket »bakom fronten». Han upptäckte i det moderna kriget en oerhört komplicerad vetenskap, där själva striden, dödandet, endast var en fas, som inte ens alltid var den viktigaste. Med den konkreta tillämpning han här hade i relativ närhet blev strategien en levande och intressant konst. Han studerade sanitetstjänst och fortifikation, sprängämneskemi och luftteknik. Av hela den gigantiska apparat, som utvecklar sig i en miljonhårs rygg, väckte etappen och tillförselproblemet hans särskilda intresse. Hans lilla tvåsitsiga racerbil med miniatyr-stjärnbaneret syntes överallt på kommunikationslederna mot Marne, än vid Compiègne, än vid Reims eller St. Ménehould, och hans livliga ögon togo in allt, medan den vetgiriga hjärnan registrerade, förtecknade och stuvade undan i minnet varenda småsak av värde.

Vad han framför allt fäste sig vid under sina strövtåg var den odisputabla vilja till seger, som lyste genom och över all den febrila verksamheten bakom fronten. Långt här nere i fiendeland, med en oberäknelig, uppriven men ännu långt ifrån krossad motståndare tätt framför sig, tycktes ingen tysk hjärna ha rum för det minsta tvivel om den egna sakens framgång. Han sökte frigöra sig från denna psykos och kritiskt väga chanserna för och emot. Han slog sig till tals med gubbarna och kvinnorna i byar och småstäder och träffade under den reserverade ytan på precis samma bergfasta tro på de franska vapnens slutliga seger. När han eliminerade segrarens övermod och den kuvades hätskhet fick

han som bottensats en outrotlig tillförsikt, seg som livet själv. Fångna belgier, som han talade med, gävo trots det katastrofala nederlag de lidit inte sin sak förlorad; hela deras buttert trotsiga attityd tycktes säga: »vänta bara!» Men det djupaste intrycket fick han av britternas sega, oböjliga hållning. Det var efter de engelska arméernas nesliga nederlag norr om Maubeuge, men under skammen brann en revanschvilja av stål, och som en självfällen sak, ett axiom, som var höjt över varje skymt av tvivel, hette det:

— England ger aldrig tappt.

Vad han sålunda på skilda håll avlyssnade och erfor gjorde honom efterhand allt mindre böjd att instämma i det övermodiga segerskrytet hos de tyska officerare han kom i beröring med. Segern kunde visserligen bli ett faktum, den vinkade redan inom räckhåll; men vad som dittills varit ett vapnens krig skulle därefter fortsätta som ett viljornas krig, och den kampen skulle inte vara utagerad på några månader, det insåg han. Perspektiven, när han tillät sig att fundera över dem, gjorde honom pessimistisk. Kriget blev inte längre bara ett gigantiskt äventyr, ett praktfullt tornerspel, en uppvisning av mannamod och dödsförakt; de ödelagda, vanställda landskap han genomreste, de stympade och sönderslitna människogestalter han i sådan överväldigande myckenhet såg på fältlasaretten, de ändlösa tågen av hemlösa flyktingar han mötte på alla vägar flöto samman till en djup slagskugga, som inkräktade mer och mer på den lysande parabbild han gjort sig av kriget. Han hade läst sin Bernhardi och andra krigsförhållare, men de höllo inte stånd inför den överväldigande tragik, som skrek ur miljonhärens spår. Hur litet kontemplativ Erik Puke än var, började han dock allt klarare inse vidden av kriget som olycka, som världskatastrof, och i famlande, pinade tankar längta efter förlossaren.

Förlossaren, det var Elmer Johnson. Men Elmer Johnson var död. Återstodo de, som ärvt hans hemlighet — i främsta rummet han själv.

Hur han grubblade på detta! Utan en själ att förtro sig till, utan en människa i sin närhet, som ens anade att han var samme journalist, som slagit världen med undran genom sina avslöjanden om det stundande elektriska millenniet, stirrade han i stum förtvivlan på problemet. Han ägde kunskapen, förutsättningen. Det var inte otänkbart att han kunde erhålla medlen, de finansiella och därmed de tekniska. Han föreställde sig att han bara behövde gå till högkvarteret och visa vad han kunde göra, och ett helt stort rikes resurser skulle ställas till hans förfogande. Men sedan? Det var själva *sättet* för frälsningen han inte kunde utgrunda. Det var inte nog med seger. Det måste bli fred, *frid* på jorden. Men vem han än i tankarna tilldelade segerpalmen, stod alltid motståndaren där hätsk, hämndlysten, oförsonlig, och själva det medel, varmed han ämnat återställa freden, skulle bli ett fruktansvärt vapen i onskans tjänst.

Nej, han var inte uppgiften vuxen. Ansvaret var för oerhört. Elmer Johnson hade varit jätten, vars vidsynta idealism bannlyst all partiskhet; själv var han bara en pygmé, ovärdig att ens bli epigon. Och dock, och dock! skulle han stå överksam och se på, när världen rusade i fördärvet?

Mitt under denna svåra själsliga konflikt, som liksom på beställning berett marken, träffades hans öra en dag på chateau Allerand av den kännpaka lilla klockspelsmelodin från aerofonen, där den försummad och bortglömd låg på bottnen av hans reskoffert. Han hade först på morgonsidan återvänt från en bilfärd till general von Klucks högkvarter och sovit tungt ända till middagen. Aerofonsignalen, som ljudit med regelbundna intervaller från tidigt på morgonen, hade vävts in i hans drömmar och inte förmått dra till sig hans uppmärksamhet, förrän han stod och klädde sig vid lunchdags och övertygade sig om att de spröda toner, som förföljt honom, inte berodde på en hörselhallucination. Lös-kragar, skjortor och kostymer flögo huller om buller över golvet, när han i glad brådska grävde fram nickeletuiet ur kofferten, tackande himlen för den impuls, som vid avresan

förmått honom att lägga ned den lilla pjäsen. Det var Mary-Anns röst, som hälsade honom, men bara för att konstatera att han var rätt person; därpå hörde han, matt och dov som ur graven, Elmer Johnsons djupa stämma.

Och det dröjde inte länge förrän Erik Puke under det samtal som nu uppstod med sorg förstod att den store uppfinnaren verkligen redan stod med ena foten i graven. Rösten var svag, stundom knappt hörbar, och krafterna voro till den grad nedsatta, att långa avbrott i samtalet blevo nödvändiga. Sedan Johnson, stundom avlöst av Mary-Ann, redogjort för alla omständigheter i samband med hans oväntade »återuppståndelse», hans sjukdom och de antaganden man trodde sig kunna göra i fråga om Kratern och »Eureka», var det Pukes tur att tillfredsställa Johnsons vetgirighet med avseende å krigsläget. Han redogjorde i detalj för de senaste veckornas operationer, de tyska härarnas blodiga segertåg genom Belgien, över den franska gränsspärren, från Aisne till Marne. Vad som särskilt tycktes intressera Johnson var marskalk French' fiasko ytterst i nordväst; han frågade ingående om de olika strider, där britterna dragit det kortare strået gentemot den outtröttlige von Kluck och fäste särskild vikt vid de uttalanden av fångna engelsmän, som Puke kunde citera.

— Ja, sade han en gång, jag tror mig förstå stämningen borta i England i detta nu. Med sammanbitna tänder spanner man varje muskel. Skammen måste avtvås, om det så skall ta ett decennium eller ett sekel.

— Än så länge har England åtminstone inte satt in sin själ i kriget, invände Puke lamt. Han misstänkte att Johnsons syn på saken tämligen noga sammanföll med hans egen.

— Nej, inte ännu. Men vänta — efter detta! Jag har inte för intet levat bland anglosaxer alla dessa år. Tro mig, så länge England ligger under, finnes ingen utsikt till fred.

Det ljöd som ett eko av Pukes egna tankar, när den ensamme visionären där långt borta på andra sidan jordklotet med profetisk blick förutsade den verkan den brittiska expe-

ditionskårens nederlag skulle framkalla — och delvis redan framkallat — hemma i England. Förlusten av Belgien och de tyska härarnas segertåg, som redan avskurit de allierade från förbindelsen med nordkusten, skulle väcka rasens hela halsstarrighet och viljekraft till liv. Det var intet krig, där England endast kunde spela rollen av havens vaktare och de förbundnas leverantör och bankir; nu gällde det Albions världsprestige, och till dess försvar skulle världseriket utan tvekan kasta alla sina oerhörda maktresurser i vågskålen.

Det gavs ingen återvändo mer.

— Tysklands seger blir dess nederlag, profeterade Johnson, och hans matta stämma, ofta avbruten av våldsamma hostanfall, kontrasterade på ett dystert sätt med de bärande tankar han framförde. Om man skall kunna förebygga en ändlös blodsutgjutelse och bevara utsikterna till en snar fred, måste segertåget stäckas och britterna få revansch. Fallor Paris, är olyckan ohjälplig. Då får Englands halsstarrighet en förstärkning av den franska oförsonligheten, och världen kommer att gå under, kommer att dränkas i en blodssyndaflood. Det måste förhindras, chanserna måste jämnas ut.

Erik Puke förstod vad han menade, men tanken bar honom emot. Han såg ännu inte saken tillräckligt i stort; han var visserligen teoretiskt ense med Johnson, men han kunde inte hjälpa att tyskarna hade hans sympatier. Det var inte bara rassamhörigheten, som dikterade denna känsla; det var därjämte den i hans väsens innersta bottnande ridderligheten, som tvang honom att ta parti för den parten, som slogs ensam mot en hel värld. Hans ställning var solklar och naturlig, och Elmer Johnson inte blott förstod utan delade den. Han var själv en ridderlig german. Men han ägnade mycken tid åt att bevisa, att vad han åsyftade var en akt av barmhärtighet gentemot den part, som om sakerna fritt fingo utveckla sig dock slutligen måste dra det kortaste strået, förblöda och gå under. Hans altruistiska omsorg om mänskligheten sammanföll här med hans personliga

sympatier, och han förfäktade ivrigt som sin mening att en motgång för de tyska vapnen nu skulle bespara det tyska folket namnlösa lidanden i framtiden.

De diskuterade denna sak flere dagar i följd, medan Puke på överenskomna tider rapporterade om lägets utveckling på stridsfronten. Ehuru han nog var övertygad — alla hans motargument kullhävdes av Johnsons klara logik och stora framsynthet — reste sig dock hans natur upp mot konsekvenserna av denna tankegång. Han fick efterhand veta att Johnson behövde honom som ett redskap för sina planer, och han var på det klara med att det var hans plikt att hjälpa honom; men det var en plikt, som var oerhört tung och motbjudande. Den gjorde honom skenbart till förrädare mot den nation han kände sig höra samman med och som han beundrade framom alla andra. Det hjälpte inte att han sökte fasthålla vid att vad han gjorde var till Tysklands slutliga bästa; det skamliga i själva handlingen lät sig inte överskylas av några resonemang. Med hjärtat tungt som bly vidtog han på Johnsons anvisningar sina hemliga förberedelser och bad till försynen att de aldrig skulle behöva utnyttjas.

Det medel, varmed Elmer Johnson ämnade tvinga de tyska västarméerna till återtåg på själva segerns höjdpunkt, var genialiskt enkelt. Med sin trots sjukdomen oförsvagade intelligens förstod han att deras svagaste punkt var etappen och försörjningstjänsten, något som Puke efter egna iakttagelser kunde bekräfta. Miljonarméer, som i ilmarscher tränga fram i fiendeland, löpa alltid risken att tillförselsystemet inte förmår hålla jämna steg med avancemangen, och Erik Puke hade under sina strövtåg bakom fronten lika väl som ur officerarnas egen mun fått reda på de oerhörda svårigheter transporten av förnödenheter hade att kämpa med den första tiden efter infallet i Frankrike. Den retirerande fienden hade flerstädes sprängt broarna och järnbanorna bakom sig, och vägarna räckte inte till för de oöverskådliga lastbilskaravaner, som skyndsamt sökte följa de framryc-

kande härarna i spåren med förnödenheter från depåerna bortom Maas och Rhen. De första dagarna i september hade soldaterna fått halvsvälta på sina tornisterransoner, och ammunitionsförråden hade tidvis varit skrämmande små. Det behövdes endast att försörjningsväsendet bragtes i ytterligare oreda, så var reträtten oundviklig, trots truppernas segervilja och översvallande stridslust. Och vad som var av största vikt för Elmer Johnson: skickligt utfört i rätta ögonblicket, behövde detta ingripande inte medföra nämnvärda förluster i människoliv.

Till en början såg det ut som om intet ingripande skulle bli av nöden. Marneslagets historia är i alltför friskt minne för att här behöva rekapituleras. Må det endast erinras om att von Klucks armé, som ytterst på högra tyska flygeln i ilmarscher trängde fram under Paris' utanverk, för att fullborda sin redan vid St. Quentin påbörjade kringrättning av femte franska armén, natten mot den 6 oväntat såg sig inklädd mellan French' britter och Maunourys franska armé och själv i överhängande fara att bli kringränd. Här uppe började sålunda den stora slaktningen, som under de närmaste dagarna fortplantade sig nedåt hela den mellan Paris och Verdun inklämda fronten, där de tyska arméerna snart sagt överallt kämpade under de sämsta betingelser. I andlös spänning följde Erik Puke slagets utveckling. Sin speciella uppmärksamhet ägnade han händelserna på von Klucks frontdel, inte bara därför att Joffres stort tänkta omfattningsmanöver gjorde ställningen här särskilt kritisk, utan emedan de nödtorftigt hoplappade spillrorna av French' expeditionsarmé gjorde stridens utgång här så utomordentligt betydelsefull för Englands hållning. Blev von Kluck slagen, fingo britterna sin revansch — en utgång som han, om än med blödande hjärta, i ljuset av Johnsons teorier måste önska — då besparades honom den bittra roll, som plikten inte blott mot en döende andens storman och vän utan samtidigt mot hela mänskligheten lade på hans unga skuldror.

Men von Kluck utförde det skenbart omöjliga. Samtidigt

med att tyskarnas allmänna läge på den övriga fronten dag för dag under rasande, blodiga strider förbättrades, slet han sig under ursinnig kamp lös ur fiendens omfamning, samlade sig och gick därpå själv till anfall. När den 9 september bröt in, hade han omintetgjort Joffres strategiska plan, slagit Maunoury, höll French i schack och säkerställt sin egen handlingsfrihet. Men när han ville fullfölja segern och slutligen krossa fienden, nåddes han och samtliga tyska arméer vid Marne av ordern om återtåg...

Ty Erik Puke hade handlat.

Det fanns på chateau Allerand en förtjusande gratiös Louis-seize-salong, där man kunde tro sig vara fjärran från krig och örlig. Rummet andades detta utsökta behag, som är karakteristiskt för fina franska hem, där salongen inte är endast ett paradgemak utan husets hjärtpunkt och familjens samlingsplats. Ingenting hade rubbats vid slottsherrns brådstörtade flykt undan de anstormande »boscherna», de förlupna kulor, som raserat den stilrena byggnadens västra flygel, hade skonat till och med fönsterrutorna i detta rum, och kvardröjande trotjänares händer dammade och ordnade varje dag här inne såsom fordom. Tämligen avsidet beläget som slottet låg hade det också hittills undgått inkvartering av fientlig militär, som alltid led av mer eller mindre brutal besorgningsmani. Den dyrbara antika pendylen på cheminéen och prydnadspjäserna — få men utsökta — på etagerer och konsoler funnos därför ännu i behåll, ty den lilla trupp utländska krigskorrespondenter, som var förlagd på Allerand, sökte andra souvenirer än olyckliga flyktingars kvarlämnade bric-a-brac.

De utgjorde en utvald samling av världens drivnaste pennor och modigaste män, dessa det moderna nyhetsväsendets äventyrare, av vilka några grånade veteraner varit med redan på Blüchers tid och höljt sina namn med ära i forna stora krig, då det djärva individuella reportaget ännu inte omöjliggjorts av härledningens rörande omsorg om korres-

ponenternas liv och lemmar och censurens drakoniska stränghet. Nu resignerade de inför »fångvaktarnas» oblidlighet, förde ett bekvämt liv bakom fronten och läto de otåliga yngsta yrkeskamraterna slita ut sina stövlar på fruktlöst spring i högkvarteren på jakt efter de nyheter, som ändå alltid sparades för de officiella presskommunikéerna.

Även denna afton sutto veteranerna i lugn och ro vid sina bräd- eller schackspel i salongen på chateau Allerand, medan röken från piporna tätnade i blåa moln under takkronan och braket från artilleriduellen längs fronten flöt ihop till ett entonigt, avlägset åskmuller. När Erik Puke kom in, dammig och nedstänkt direkt från bilen, tittade man endast upp med ett flyktigt: »Nå, hur går det?» och nöjdes utan kommentarier med hans svar:

— Kluck klarar sig.

Puke såg hemsk ut. Vägdammet hade satt sig fast på hans svetttdrypande ansikte, där de spända dragen vittnade om en våldsam inre upphetsning. Hans troskyldiga blå ögon, blodsprängda och djuptliggande innanför mörka ringar, hade ett bistert beslutsamt uttryck, och det låg stålfjäders spänstiga energi över hela den smärta fältgrå gestalten, när han hastigt gick tvärs över rummet och slog upp flygeln borta under fönstren. Ingen tog notis om honom, när han i skydd av sin egen kropp med några brådskande grepp gjorde fast en liten apparat inne bland strängarna i instrumentet; det var mottagningsapparaten från aerofonen, inte större än en tändsticksask. Så satte han sig och slog an några tunga mollackord. De hade ett egendomligt klirrande metalliskt biljud, och Irving Cobb vid »Saturday Post», som satt i hörnsoffan vid en ensam absint, brast i gapskratt.

— Pjuk, ditt nöt, du är sämre pianostämmare än jag trodde! förklarade han jovialiskt. Hon skräller ju som en gammal skrothög, och det efter allt det besvär du gjort dig med henne.

Puke gav honom över sin axel att ansträngt teaterleende och fortfor att preludiera. Det blev några lösryckta marsch-

takter då och då, några djupa ackord ur »Deutschland, Deutschland über alles», en hastigt pärlande löpning över hela klaviaturet och så ett avbrott.

Erik Puke, blek som döden under sotet och dammet, torkade några stora svettpärlor ur pannan på sig och stirrade på sina händer. De föreföllo honom tunga som björnramar och dock med någonting kloligt, hemskt, vampyrmässigt över fingrarna. Han önskade han hade dött där ute, där granaterna skreko och flammade i höstmörkret. Det var lättare att dö än förråda, lättare att dö än döda.

Varje sträng i instrumentet med dess oskyldiga, vackert lackerade utseende var en antenn, som vid ett tryck av hans fingerspetsar skickade ut Kraterns noggrant differentierade ström med hela klaviaturets olika svängningsstal solfjäderlikt med begränsad radie åt öster och nordöst över Aisne och Rhen. Varje ackord var mättat med lömsk förstörelse. För varje ton sjönko Tysklands segerutsikter.

Var det sant att världens fredsutsikter därmed ökades? Hade Elmer Johnson räknat rätt?

Erik Puke kastade bakom sig en blick full av förtvivlan. Där sutto kollegerna vid sina spelbord, ovetande och lugna. Vid deras armbåge avgjordes Tysklands, kanske världens öde, men de — nyhetsjägarna — hade inte en aning därom. Det låg en underlig prägel av överklighet och fantastik över det hela.

— Drag till med en ragtime, manade Irving Cobb.

Mekaniskt höjde Puke sina blytunga händer till tangenterna. Viljelöst som en automat började han spela på nytt. Vad han spelade visste han inte; han var försjunken i hemiska visioner, såg fruktansvärda explosioner, stora hus springa i luften, fragment av människor flyga omkring. Han såg sina tappra tyskar vid fronten, som med övermänskliga ansträngningar och svidande offer, tillkämpat sig övertaget gentemot en överlägsen fiende mitt i segerns ögonblick med hjärtat fullt av grämlse och förtvivlan slå till reträtt. Han hörde inte längre kanonernas dån; det tycktes honom

att de hade tystnat som impotenta vidunder, plötsligt berövade sin kraft. Och vägar och stigar översvämmades av återgående tyska arméer, segrande, obrutna, men alla med ansiktena vända *från* Paris.

Synerna revo och slet i hans bröst som slöa knivar.

Runt omkring honom i den hemtrevliga franska salongen höll man upp med spelet och lyssnade. Även det minst musikaliska öra mottog ett intryck av tonernas betvingande makt, när Mendelssohns sorgmarsch i högtidliga harmonier brusade ut över rummet. Men vad som grep var den själ, som vändades i dessa mäktiga ackord, led och kämpade sig fram genom tvivel och ångest mot en klarhet och frid, som alltjämt vek undan, alltjämt nekade sin balsam. Över flygelns sökande och kvidan steg mullret av striden där ute allt högre, som om den långsamt kommit närmare, enstaka dånande skrällar kommo rutorna att skallra, och plötsligt ljud en serie våldsamma explosioner helt nära och kom de gamla murarna att skaka i sina grundvalar.

Man rusade ut.

Erik Puke reste sig från flygelns. När han vände sitt stela, likbleka ansikte utåt rummet, fann han sig ensam. Dörren stod öppen, och ljudet av avlägsna krevader fördes in av den fuktiga nattluften. Automatiskt som en sömngångare skruvade han lös mottagningsapparaten från instrumentet och krossade den under sin klack. Så gick han ut. På sandgången stod ännu hans lilla racer såsom han för en stund sedan lämnat den. Han kastade sig upp, satte den kraftiga motorn i gång och körde ut i natten. På stora landsvägen till Soissons passerade han utan att stanna sina kolleger, som förskräckta stodo vid spillrorna av vad som nyss varit aderton med granater lastade armébiler på väg till fronten. De spejade upp mot stjärnhimlen efter den lömska bombkastare, som de tillskrevo detta nidningsdåd. Men attentatorn själv gjorde en lov förbi olycksplatsen och susade vidare genom natten som jagad av demoner.

Vid middagstiden följande dag anmälde han sig i stora

högkvarteret i Luxemburg, där man inför nattens oförklarliga ödeläggelse i ammunitionsdépåerna nyss enats om återtåget till Aisne. När Erik Puke inför generalissimus angav sig själv såsom katastrofens upphovsman, skrattade man till en början ut honom, antog sedan att man hade att göra med en dåre, men slutade att tro honom inför den bindande logiken i hans fruktansvärda självanklagelse. Telegrafan hade för övrigt redan bragt bud om »Eurekas» mystiska färd och manat fram Elmer Johnsons olycksbådande vålnad.

Efter en sekret krigsrätts-session blev Erik Puke följande morgon i all stillhet fysiljerad som förrädare. Han dog som en man.

Men redan därförinnan hade atlantkablarna befordrat en sträng befallning i chiffer från högsta ort till tyska ambassadören Bernstorff i Washington att med vilka medel som helst förstöra den farliga kraftanläggningen på Spindletops Krater.

XIX.

EPILOG.

Till en början kunde ingen, som iakttog »Eurekas» häpnadsväckande färd över jordytan, ana att allt inte stod rätt till ombord. Ett vackrare luftskepp hade ännu aldrig klivit rymden över Tellus. Och dock var det redan vid den tidpunkt, då den unge rekryten Herbert Johnson såg det borra sig genom etern utanför Landsend, redlost, utan pilot och dömd till undergång.

Konovalovs girighet hade blivit hans bane. I avsikt att för egen del schackra med den Johnsonska uppfinningen hade han lämnat sin chef och sina medarbetare i sticket och givit sig ut på en dumdristig luftfärd med ett fullkomligt obekant fartyg. Det från bungalow'n stulna »duvslaget» skulle vid närmare studium uppenbara för honom systemets sista utforskade hemlighet. Han hade fört det ombord och förtänksamt placerat det i ett prång under däck, där det inte skulle väcka uppmärksamhet, ifall han blev tvungen att gå ned i befolkade trakter och fick nyfikna ombord. Under det nervkittlande arbetet i manövreringsrummet glömde han bort sitt kap, och all eftertanke och försiktighet drunknade i det triumfrus känslan av herravälde över det sensationella fartyget och den lyckade flykten väckte hos honom. Väl ute över Atlanten lät han skeppet sjunka några tusen fot närmare den omätliga vattenytan, saktade farten något och ämnade gå upp på däck för att riktigt njuta av sin enastående belägenhet. Segerjublet inom honom behövde luften och vidden där ute.

Från manövreringsrummet förde en primitiv järntrappa eller rättare stege ut i det fria. Men han hade knappast vidrört ledstången av opolerad metall, innan han utan ett ljud sjönk ned död vid foten av trappan.

I det föregående har nämnts att »Eureka» var byggd av en särskild metallegering med isolerande egenskaper. Men skrovets inre skelett, som motsvarade spanterna i ett fartyg, voro av gjuten koppar. Den i »duvslaget» dolda mottagningsapparaten hade kommit i kontakt med detta skelett och laddat det med strömmen från Kratern, och vid beröring därmed hade den ryske ingenjören ögonblickligen fått hundratusentals dödsbringande volt genom sin kropp.

Elmer Johnsons genialiska elektromagneter fungerade emellertid oberoende av den döde, och »Eureka» fortfor att hålla sig uppe och rusa framåt genom rymden. Men utan någon hand vid ratten, som kunnat motverka atomsvärens tryck mot skrovet, var den nu en lekboll för vindarna i de högre luftlagren. Över Frankrike höll den sig visserligen ännu på betydande höjd, och seglare på Medelhavet kunde iakttaga den endast med tillhjälp av kikare. Men över Arabien hade den redan dalat så pass, att passadvindarna började driva sitt spel med den. I dygntal svävade den över norra Indiska oceanen och blev utsatt för beskjutning av batterierna vid Colombo, drev så redlös ned mot Australien, alltjämt dalande, så att den på Arafurasjön redan kolliderade med masttopparna på en järnfregatt på väg till Auckland. Slutligen nådde den vattenbrynet mitt ute på Korallhavet och sjönk utan ett mänskligt vittne i djupet på flere hundra famnars vatten, medan alarmerade människor jorden runt ännu länge efteråt i varje stjärnskott trodde sig känna igen Elmer Johnsons trollskepp på färd mot något mystiskt mål och telegramagenturerna överbjödö varann i falska rykten och dementier.

Emellertid låg Elmer Johnson själv på sitt yttersta långt där ute på Arizonaranchen. Efter det sista uppflammandet av livsenergien i samband med ingripandet i Frankrike —

ett ingripande, som för undvikande av panik bland trupperna strängt hemlighölls av vederbörande, medan apacheförstärkningarna från Paris i sista stund till Maunoury fingo gälla som officiell förklaring på det tyska återtåget — brann livslågan allt mattare. Hans sista betydelsefulla handling var undertecknandet av det öppna brev till presidenten, vari han besvär denne att begagna sig av chansernas utjämning för tillfället och intervensera för fred i Europa. Viss på att denna vädjan inte skulle förklinga ohörd, somnade samtidigt största tekniska geni lugnt in i evigheten en vacker höstdag i september.

Han besparades därigenom smärtan att se sitt livsverk ödeläggas. Under ett av de för trakten karakteristiska våldsamma ovädren förstördes krateranläggningen i grund — huruvida genom en naturrevolution eller för människohand blir sannolikt aldrig utrett. Bill Wilkins och John Hawkinson hålla avgjort på det förra, där de pumpa i dräggen i det fortfarande döda Spindletop, och den ende, som måhända kunde lämna exakta upplysningar i saken, nämligen den lytte mr Williams, har dragit sig tillbaka från skådeplatsen för att njuta sin tack vare ett rikligt understöd av mystiskt ursprung fullkomligt sorgfria ålderdom.

Bankiren Frank Norton, som i statsfängelset i Joliet avtjänar sitt för mordförsök ådömda straff under åtnjutande av all den komfort, som mäktiga relationer och en stor förmögenhet garantera en straffånge i Amerika, hyser alltfört hoppet att efter sin frigivning bli i stånd att rekonstruera det Johnsonska systemet och efterträda den store uppfinnaren såsom världens herre. Han vet att såväl mr Hammond junior som verkmästaren Beck återgått till näringarna efter katastrofen på Lone Mountain och har med glädje erfarit att hans arga vedersakare, den mångfrestande journalisten Erik Puke stupat »somewhere in France». Han hoppades livligt att unge Herbert Johnson, hans enda återstående konkurrent om patentet, skulle gå samma väg, innan kriget var slut, men däri var han alltför sangvinisk.

Det är inte omöjligt att man som en bidragande omständighet härtill får betrakta Mary-Ann Worthingtons resoluta beslut att gå in som rödakorssyster vid Canadas och sedermera U. S. A:s fältambulans och, så vitt det stod i hennes makt, spela rollen av skyddsängel för den dyrkade avlidnes ende son. Denna uppgift har skjutit giftermålet med järnvägsmagnaten Buddenbrook fullständigt i skuggan, och det är i betraktande av hennes upplevelser i Arizona långt ifrån säkert att partiet någonsin kommer till stånd. Ty hon har lärt att i självupppoffringen söka sin största lycka.

Woodrow Wilsons ödesdigra ingrepp i kriget i Europa ägde rum först *sedan* kraterkatastrofen ägt rum. Elmer Johnsons öppna brev blev utan annat resultat än att det *måhända* uppsköt Förenta Staternas krigsförklaring till den stund, då ingen intervention längre var att frukta vare sig från »världens herre» eller hans trådlösa transmissionssystem.

Men Herbert Johnson lever och är — ehuru enarmad och djupt besviken — i livlig verksamhet.

INNEHÅLL.

	Sid.
I. En akrobat	7
II. Giganten kommer	22
III. En föreläsning i luften	36
IV. Gamla vänner	52
V. En objuden gäst	64
VI. Mammondyrkaren	70
VII. Trollnästets hemlighet	82
VIII. Ett fasansfullt skuldregister	92
IX. Kriget bryter ut.....	108
X. Mystiska främlingar	122
XI. En spekulation i blod och tårar	136
XII. Luftbilen	149
XIII. Var det ett mord?	157
XIV. En auktion på världsherraväldet	164
XV. John Hawkinson råkar på drift	177
XVI. Slaget vid Spindletop	196
XVII. En återuppstånden	212
XVIII. Vem räddade Frankrike vid Marne?	225
XIX. Epilog	239

Ä V E N T Y R S B Ö C K E R

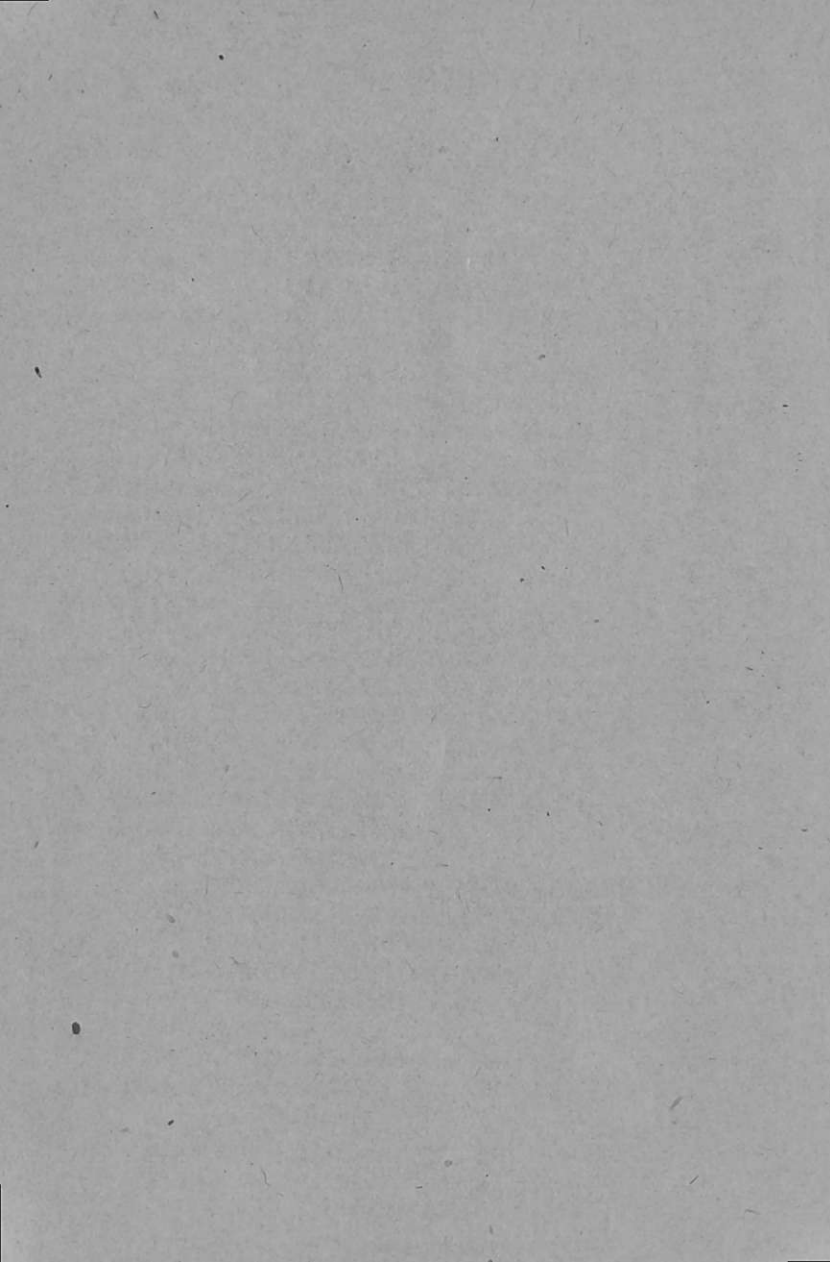
<i>G. K. Chesterton:</i>	FURST SARADINES SYNDER	20:—
	DET BLÅA KORSET	20:—
	MANNEN SOM VAR TORSDAG....	27:—
<i>C. Culley:</i>	BILLY MC. COY	40:—
<i>Conan Doyle:</i>	DEN GRÖNA FLAGGAN	25:—
	DEN NYA KATAKOMBEN	25:—
<i>Alexandre Dumas:</i>	DE TRE MUSKETÖRERNA	40:—
	MYLADYS SON	50:—
	VICOMTE DE BRAGELONNE	50:—
	DROTNING MARGOT	35:—
<i>H. H. Ewers:</i>	SPINDELN och andra fantastiska berättelser	9:—
<i>G. Ferry:</i>	SKOGSLÖPAREN	30:—
<i>N. M. Harg och E. Balmers:</i>	EN CHICAGOROMAN	40:—
<i>Eugen Heltai:</i>	FAMILJEPENSIONATET	25:—
<i>Peter B. Kyne:</i>	EN KARLAKARL	50:—
	MEXIKANEN	45:—
<i>Maurice Leblanc:</i>	KRISTALLPROPPEN	30:—
	DE ÅTTA KLOCKSLAGEN	30:—
<i>Aleko Lilius:</i>	HERR C. G:S POLITISKA AFFÄRER	9:—
	HANS HÖGHET GULA PATIENTEN	16:—
<i>Fr. Marryatt:</i>	DEN FLYGANDE HOLLÄNDAREN	40:—
	PETER SIMPEL	45:—
	MASTERMAN READY	35:—
<i>Eric Moreton:</i>	DET ENGELSKA ARVET	30:—
<i>Sax Rohmer:</i>	DEN GULA KLON	30:—
	SIVAS ROP	30:—
	DE HUNDRA HÄNRYCKNINGARNAS HUS	30:—
	DET HEMLIGHETSFULLA EGYPTEN	30:—
	SI-FAN MYSTERIERNA	35:—
<i>Gabriel Sanden:</i>	NÄR HAVET GAV IGEN	9:—
	GULDFASANEN. Äventyrsroman från Bol-	
	sjevikien	36:—
	BLOD. En revolutionsroman	15:—
<i>E. Stenberg:</i>	SPANJORSKAN SOM SKULLE GIFTAS	
	BORT	40:—

S Ö D E R S T R Ö M & C:o F Ö R L A G S A K T I E B O L A G

P R I S 40:—

Försäljning av denna upplaga till Sverige förbjuden.

So. skönl. 1.

Sanden

KANSALLISKIRJASTO-KANSALLISKOKOELMA

120 102 0669

X

